

Hur gick det sedan?

Avnämarna av gymnasieskolan och
av högskolans grundutbildning

Skolverket

Rapport nummer 168

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Högskoleverkets rapportserie 1999:7 R

Hur gick det sedan?

Avnämarna av gymnasieskolan och
av högskolans grundutbildning

Sammanfattning:

Rapporten redovisar en kartläggning av avnämarna av gymnasieskolan och högskolans grundutbildning. Till grund för kartläggningen ligger en studie av uppgifter från olika register vid Statistiska Centralbyrån (SCB) avseende åren 1995 och 1996. I rapporten redovisas bl.a. hur den arbetsmarknad ser ut som möter nyligen avgångna gymnasieelever och nyligen examinerade studenter från högskolans grundutbildning. Studien är resultatet av ett samarbete mellan Skolverket och Högskoleverket.

Nyckelord:

Gymnasieskolan, högskolans grundutbildning, arbetsmarknad, avnämare

Summary:

This report gives a description of the recipients of upper secondary education and university undergraduate education. The studies of the report is based on coordinated linking and matching data from different data bases at Statistics Sweden's (SCB) in regards to the years 1995 and 1996. The report displays a picture of those who have recently completed their basic upper secondary education or completed university education when they enter the labour market. The study is a result from a joint project between the The National Agency for Education and The National Agency for Higher Education in Sweden.

Key words:

Upper secondary education, undergraduate education, labour market, recipients

Denna rapport har producerats av Skolverket och Högskoleverket tillsammans. Rapporten ingår i båda myndigheternas rapportserier.

Rapporten kan beställas från:

Liber distribution

Publikationstjänst

162 89 Stockholm

Tfn: 08-690 95 76

Fax: 08-690 95 50

E-post: skolverket.lds@liber.se

<http://www.skolverket.se>

Beställningsnummer: 99:460

Hur gick det sedan?

Avnämarna av gymnasieskolan och av högskolans grundutbildning

Producerad av Skolverket och Högskoleverket våren 1999

Innehåll: Skolverket och Högskoleverket

Inlagan sammanställd av Björkö Mjukvaruinformation

Omslag: Högskoleverkets informationsavdelning

Skolverkets rapport nr 168

ISSN 1102-2421

ISRN SKOLV-R--168--SE

Dnr 1998:1385

Högskoleverkets rapportserie 1999:7 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--99/7--SE

Innehållsförteckning

	Sid
Förord	5
Sammanfattning	7
Kapitel 1 Inledning	11
Kapitel 1.1 Bakgrund och syfte	11
Kapitel 1.2 Definitioner och avgränsningar	14
Kapitel 1.3 Andra studier av övergång mellan skolan, högskolan och arbetslivet	16
Kapitel 2 Avnämare av gymnasieskolan och högskolans grundutbildning	19
Kapitel 2.1 Avnämare av gymnasieskolan	19
Kapitel 2.2 Avnämare av högskolans grundutbildning	29
Kapitel 2.3 Jämförelse mellan avgångna från gymnasieskolan, och examinerade från högskolor, båda med avslut 1995.	41
Kapitel 3 Gymnasieskolans program - avnämard profiler	45
Kapitel 4 Högskolans grundutbildning - avnämard profiler	85
Kapitel 5 Rekrytering till arbete och högskolestudier	131
Summary	145

Förord

I denna rapport redovisas en studie av avnämarna av det offentliga utbildningsväsendet. Med avnämarna avses här de delar av samhället som "tar emot" unga människor som nyligen lämnat gymnasieskolan eller grundutbildning i högskolan. Därmed ger studien också en beskrivning av de möjligheter som olika utbildningar skapar för de berörda individerna - elever i gymnasieskolan och studerande i högskolan.

Rapporten utgör resultatet av ett samarbete mellan Skolverket och Högskoleverket. I projektgruppen har ingått från Skolverket Sten Söderberg, projektledare, Sven Sundin och Stina Utterström och från Högskoleverket Marie-Louise Persson. I ett inledande skede av projektet har också Anne-Marie Lindström från Högskoleverket ingått i projektgruppen. Intervjuerna i avsnitt 2.1 har genomförts av Helena Smitt, journalist vid Malmö Högskola, och intervjuerna i avsnitt 2.2 av Pernilla Eldblom vid Högskoleverket. Till projektet har varit knuten en styrgrupp bestående av Sten Pettersson och därefter Oscar Öquist, bägge Skolverket och Inger Rydén Bergendahl, Högskoleverket.

Genom att samarbeta om denna studie vill Skolverket och Högskoleverket markera vikten av att gymnasieskolan, högskolans grundutbildning och inträdet på arbetsmarknaden ses och beskrivs som en helhet. Utöver de konkreta resultat som redovisas i rapporten, ger studien också en utgångspunkt för fortsatta studier, t.ex. enkät- och intervjuundersökningar riktade till representativa urval av avnämare av gymnasieskolan respektive av högskolans grundutbildning.

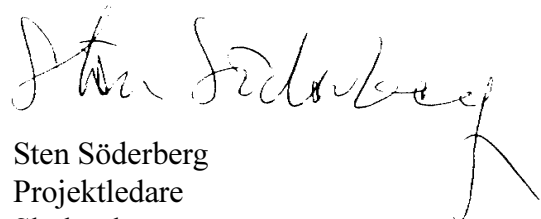
Stockholm i april 1999

Staffan Lundh
Avdelningschef
Skolverket

Inger Rydén Bergendahl
Avdelningschef
Högskoleverket

Sten Söderberg
Projektledare
Skolverket

Sammanfattning

Rapporten *Hur gick det sedan?* ger en bild av avnämarna av gymnasieskolan och högskolans grundutbildning, dvs. de delar av det offentliga utbildningsväsendet som framför allt förbereder unga människor för inträde på arbetsmarknaden, antingen direkt efter gymnasieskolan eller efter genomgången grundutbildning i högskolan. Med avnämarna menar vi i detta sammanhang de delar av samhället som "tar emot" unga människor som nyligen har avslutat sin grundutbildning. Syftet är att beskriva vilka avnämare som möter de unga människor som nyligen avslutat gymnasieskolan respektive dem som just tagit ut en examen från högskolans grundutbildning. Beskrivningen baseras på en undersökning av vad dessa ungdomar och nyexaminerade gör 1-2 år senare: Vilka förvärvsarbetar och inom vilken sektor/näring? Vilka studerar vidare efter gymnasieskolan och i så fall med vilken inriktning? Vilka har fortsatt sina högskolestudier även efter en examen?

Hur har undersökningen gjorts?

Rapporten avser totaluppgifter för riket och grundar sig på en samordnad bearbetning av uppgifter från Skolverkets elevregister respektive SCB:s universitets- och högskoleregister med SCB:s årliga sysselsättningsregister (ÅRSYS) och SCB:s centrala företags- och arbetsställeregister (CFAR). Studien avser samtliga avgångna med slutbetyg från gymnasieskolan vårterminen 1995 respektive alla examinerade från högskolans grundutbildning under kalenderåret 1995. För dessa grupper har undersökts förekomst av *förvärvsarbete* respektive *högskolestudier på grundutbildningsnivå* år 1996.

Avnämarna av gymnasieskolan finns främst inom det privata näringslivet

Fyra av tio nyligen avgångna gymnasister våren 1995 förvärvsarbetade ett och ett halvt år efter avslutad utbildning, kvinnorna i något högre grad än männen. Omkring en tredjedel studerade vidare vid högskolan. Avnämarna fanns främst inom det privata näringslivet. För kvinnor var dock kommunerna en stor avnämare, medan den största avnämaren för männens del var industrin. Detta är i grova drag samma mönster som för arbetskraften i stort. De nyligen avgångna gymnasisterna, både kvinnorna och männen, var på arbetsmarknaden klart överrepresenterade inom tjänstesektorn, särskilt inom handeln och hotell- och restaurangnäringen. Däremot var de underrepresenterade, jämfört med arbetskraften i stort, inom industrin och i landstingskommunal och statlig verksamhet. Denna tendens förstärktes dessutom från 1994 till 1996 - industrins betydelse som avnämare för framför allt de manliga gymnasisternas del minskade, och landstingens betydelse som arbetsgivare minskade för kvinnorna. Som helhet kan dock konstateras att förändringarna i avnämningstrukturen mellan dessa två år inte var särskilt dramatiska.

För de gymnasieelever som påbörjade högskolestudier fanns avnämarna för männens del främst inom det naturvetenskapligt/tekniska ämnesområdet, där manliga gymnasister var överrepresenterade jämfört med studentpopulationen i stort. Kvinnliga gymnasister var däremot överrepresenterade inom undervisningsområdet och det humanistiska ämnesområdet. Det humanistiska ämnesområdets betydelse som avnämare ökade mellan 1994 och 1996, för både kvinnliga och manliga gymnasieelever, medan undervisning och samhällsvetenskap minskade.

Gymnasieprogrammen har olika avnämare

För elever som gått gymnasieskolans studieförberedande program är högskolan en stor avnämare, speciellt för dem med naturvetenskapliga studier, där år 1996 nära två tredjedelar av alla studerade vid högskola drygt ett år efter avslutad gymnasieskola. Drygt 7 % av de studerande från programmen med yrkesämnen gick till högskola. Endast från omvårdnadsprogrammet översteg andelen 10 %. Som den yttersta kontrasten finns de program med yrkesämnen, byggnads-, fordons-, hantverks- och livsmedelsprogrammen, från vilka sammanlagt endast fem personer hade gått vidare till högskolestudier år 1996.

De som gått program med yrkesämnen arbetade i högre utsträckning än de som gått studieförberedande program. I genomsnitt hade 1996 cirka hälften av såväl männen som kvinnorna arbete. För dem som gått handels-, hotell- och restaurang-, hantverks- eller omvårdnadsprogrammen översteg andelen som hade arbete 60 %. De olika programmen med yrkesämnen har i varierande utsträckning inriktning mot någon mer specifik avnämare - eller "målbransch" - på arbetsmarknaden. Högst andel av de förvärvsarbetande som hade arbete inom sin målbransch fanns 1996 bland de elever som gått hotell- och restaurang- respektive omvårdnadsprogrammen. Här arbetade ca 40 procent av de som gått ut Hotell- och restaurangprogrammet inom hotell- och restaurangbranschen. Lika stor andel av de som kom från Omvårdnadsprogrammet, två av fem, hade kommunala arbeten, de flesta sannolikt inom sitt yrkesområde. Motsvarande andel för dem som gått industriprogrammet var ca 35 %. För de elever som gått studieförberedande program är det svårare att peka ut någon specifik avnämare på arbetsmarknaden.

Ett relativt stort antal av dem som gick ut gymnasieskolan 1995 hade inget arbete i november 1996, inte heller hade de gått vidare till högskolan. Två av programmen, det estetiska programmet (ES) och medieprogrammet (MP), utmärkte sig speciellt därvidlag. Det var för dessa program svårt att identifiera vilka avnämarna var. ES- och MP-programmen var 1995 båda relativt små och kvinnodominerade. Av dem som gått ut gymnasieskolan från ES eller MP hade en relativt liten andel gått över till högskolan, mellan 20-25 procent. De hade i begränsad utsträckning förvärvsarbete, fördelat på många olika näringsgrenar. Av de män som gått dessa program hade nära två av tre inget arbete, inte heller studerade de vid högskola.

Avnämarna av högskolans grundutbildning finns främst inom den offentliga sektorn

Totalt sett förvärvsarbetade i november 1996 (1-2 år efter examen) omkring åtta av tio som examinerades från högskolans grundutbildning år 1995. Kvinnor och män förvärvsarbetade i ungefär lika hög utsträckning. Uppemot 16 % hade fortsatt att studera vid högskolan 1-2 år efter sin examen. Avnämarna av högskolans grundutbildning fanns främst inom den offentliga sektorn, där sju av tio nyligen examinerade kvinnor och närmare fyra av tio nyligen examinerade män förvärvsarbetade. Detta var väsentligt högre andelar än för arbetskraften i stort.

Kvinnorna dominerar akademiska utbildningar vilkas avnämare finns inom den offentliga sektorn såsom ämnesområdena undervisning och hälso- och sjukvård, och avnämarna fanns följaktligen främst inom kommuner och landsting. Män, som dominerar de tekniska högskoleutbildningarna, rekryteras i högre grad till det privata näringslivet, där avnämarna främst fanns inom industrin och området 'övriga privata tjänster'. Området inkluderar bl.a. bankverksamhet, turism, kultur och rekreation och sådan undervisning och vård som bedrivs i privat regi. Den offentliga sektorns (landstings och kommuners) betydelse som avnämare minskade, framför allt för kvinnliga akademiker, från 1994 till 1996.

Samhällsvetare och naturvetare har en diversifierad arbetsmarknad

De ämnesområden där de examinerade hade den offentliga sektorn som huvudsaklig arbetsgivare var framför allt humaniora, medicin, vård och omsorg samt undervisning. Examinerade från de samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga ämnesområdena hade en mer diversifierad arbetsmarknad. Bland samhällsvetarna förvärvsarbetade 30 % av männen och 46 % av kvinnorna inom offentlig sektor och därefter fördelade sig återstoden av de examinerade relativt jämnt mellan industri, handel och området 'övriga privata tjänster'. Bland naturvetarna förvärvsarbetade 49 % av männen och 39 % av kvinnorna inom offentlig sektor. Bland dem som arbetade inom den privata sektorn var det skillnad mellan könen - männen förvärvsarbetade i högre grad inom 'övriga privata tjänster' medan kvinnorna ofta återfanns inom handeln. Teknikerna förvärvsarbetade i högre utsträckning än andra examinerade inom den privata sektorn, endast 11 % av männen och 16 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom offentlig sektor. De näringsgrenar som dominerade var industri och 'övriga privata tjänster'.

Arbetsmarknaden för dem som tagit ut en generell examen antingen på kandidat- eller magisternivå var relativt balanserad mellan privat och offentlig sektor. Magisterexaminerade mötte dock i större utsträckning avnämre inom det privata näringslivet än de kandidatexaminerade. I båda examensgrupperna var det fler kvinnor än män som gick till offentliga arbetsgivare.

Många läser vidare inom högskolan

Högskolan är i viss utsträckning en avnämre även av de examinerade från grundutbildningen, i synnerhet inom det humanistiska ämnesområdet där 28 % av de examinerade studerade vidare på grundutbildningsnivå 1-2 år efter examen. Ser man till examensnivåerna var 23 % av de kandidatexaminerade 1995 registrerade inom grundutbildningen 1996. En betydande andel av dessa läste troligen vidare med inriktning mot en magisterexamen.

Jämfört med dem som tagit ut generella examina på kandidat- eller magisternivå var andelen som fortsatt sina studier efter examen påtagligt lägre bland de yrkesexaminerade, i synnerhet bland läkare och även bland civilingenjörer, sjuksköterskor och barn- och ungdomspedagoger. Dock var det relativt många - 32 % - bland högskoleingenjörerna som 1-2 år efter examen var registrerade för fortsatta studier på grundutbildningsnivån.

Inom ämnesområdena humaniora, naturvetenskap och lant- och skogsbruk var andelarna examinerade 1995 som 1996 vare sig förvärvsarbetade eller bedrev studier på grundutbildningsnivå relativt höga, 29 %, 22 % respektive 23 %. En delförklaring till dessa höga andelar är att många examinerade gått vidare till en forskarutbildning.

Industrin rekryterar samhällsvetare från gymnasieskolan och tekniker från högskolan

Arbetsgivarna inom det privata näringslivet, som i november 1996 svarade för ungefär två tredjedelar av arbetsmarknaden, efterfrågade personer från de flesta gymnasieutbildningar, samt vad gäller högskoleutbildade i första hand examinerade från de tekniska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena. De nyligen avgångna gymnasisterna mötte i första hand avnämre inom små och medelstora privata företag, medan nyexaminerade akademiker i betydligt högre grad mötte arbetsgivare inom de största privata företagen med minst 500 anställda.

Industrinäringarna tog emot 16 % av alla gymnasieavgångna med arbete och 13 % av alla de examinerade från högskolans grundutbildning 1995 som förvärvsarbetade i november 1996. Framförallt var det avgångna från gymnasieskolans industriprogram, det samhällsvetenskapliga programmets samhällsvetenskapliga och ekonomiska grenar samt det naturvetenskapliga programmets tekniska gren som arbetsgivarna inom industrin var intresserade av, liksom av högskoleutbildade med teknisk eller samhällsvetenskaplig utbildning. Till handeln, som ofta är en ung persons första kontakt med arbetslivet, rekryterades främst gymnasieutbildade, inte bara från handels- och administrationsprogrammet utan också från fordonsprogrammet och det samhällsvetenskapliga programmet. Inom näringsgrenen 'övriga privata tjänster' arbetar högskoleutbildade män sida vid sida med gymnasieutbildade kvinnor.

Arbetsgivare inom den offentliga sektorn anställde i första hand kvinnor och i synnerhet kvinnor med högskoleutbildning. Kommunerna, den i särklass största arbetsgivaren inom offentlig sektor, efterfrågade gymnasieutbildade från i första hand omvårdnadsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet samt det samhällsvetenskapliga programmet, samt högskoleutbildade med lärarutbildning och med utbildning inom Vård och omsorg och det samhällsvetenskapliga ämnesområdet. Landstingen liksom staten rekryterade i stort sett endast nyexaminerade med högskoleutbildning.

Till högskolan söker sig många gymnasieutbildade från de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga programmen

Högskolan är i sig en betydande avnämare av de gymnasieutbildade, i synnerhet av elever som gått det naturvetenskapliga eller samhällsvetenskapliga programmet. Det naturvetenskapligt/tekniska ämnesområdet lockade flest f.d. gymnasieelever, närmare en tredjedel av alla som bedrev studier inom högskolan året efter avslutad gymnasieutbildning. De flesta av dessa hade också en naturvetenskaplig eller teknisk gymnasial utbildning.

På motsvarande sätt finns tydliga flöden till det humanistiska ämnesområdet från den humanistiska grenen på det samhällsvetenskapliga programmet, liksom till det samhällsvetenskapliga ämnesområdet från den samhällsvetenskapliga grenen. Det humanistiska ämnesområdet var också en viktig avnämare av de relativt få elever från medie- och estetiska programmen som påbörjade högskolestudier, och det samhällsvetenskapliga området för de elever från handels- och administrationsprogrammet som gick vidare till högskolan.

Undervisningsområdet inom högskolan var en betydelsefull avnämare av f.d. gymnasieelever från det naturvetenskapliga programmets naturvetenskapliga gren, men också av de elever från barn- och fritidsprogrammet, industriprogrammet och det estetiska programmet som påbörjade en högskoleutbildning relativt snart efter sin gymnasieutbildning.

Gymnasieskolan och högskolan leder till olika arbetsmarknader

En generell slutsats av rapporten är att högskolestudier leder till förvärvsarbete i betydligt högre utsträckning än studier på gymnasial nivå. Åtta av tio examinerade från högskolans grundutbildning arbetade året efter avslutad utbildning, motsvarande andel för de gymnasieavgångna var fyra av tio. Den andel som varken arbetade eller fortsatte att studera på högskola efter avslutad utbildning, var också ungefär dubbelt så stor bland gymnasister som bland dem som examinerats från högskolan.

Avgångna från gymnasieskolan och examinerade från universitet och högskolor har i stor utsträckning olika arbetsmarknader. De gymnasieutbildade mötte oftare avnämare inom handeln, hotell- och restaurangbranschen samt området företagstjänster. Högskoleutbildade hade å andra sidan oftare förvärvsarbete inom den offentliga sektorn. Den enda del av det privata näringslivet som relativt sett var en större avnämare av högskoleutbildade än av gymnasieutbildade var området 'övriga privata tjänster'. Det rörde sig då framför allt om män.

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Syfte

Syftet med denna rapport är att ge en bild av avnämarna till det offentliga utbildningsväsendet, i detta fall avgränsat till gymnasieskolan och högskolans grundutbildning. Detta är de delar av utbildningsväsendet som framför allt förbereder unga människor för inträde på arbetsmarknaden, eller för vidare förkovran i form av fortsatta studier - som i sin tur väntas ge en förberedelse för arbetsmarknaden. Rapporten grundar sig på bearbetning av registerdata från Statistiska centralbyrån (SCB) och är ett resultat av ett samarbetsprojekt mellan Skolverket och Högskoleverket. Genom att samarbeta om denna studie har Skolverket och Högskoleverket velat markera vikten av att gymnasieskolan, högskolans grundutbildning och inträdet på arbetsmarknaden ses och beskrivs som en helhet. Detta gäller både ur samhällets, avnämarnas och individernas synvinkel.

Med avnämarna menar vi i detta sammanhang de delar av samhället som "tar emot" unga människor som nyligen har avslutat sin grundutbildning. Ofta finns dessa avnämare på arbetsmarknaden. Även högskolan är i sig en avnämare av gymnasieskolan. Kunskap om vilka avnämarna är, och om vad de tycker, är viktig av två skäl: Utbildningsväsendet har att tillgodose många behov av såväl samhällelig som individuell art, varav arbetsmarknadens behov är ett. Avnämare är därför legitima kravställare på utbildningens innehåll. Vilka förmågor, kunskaper och färdigheter är det viktigt att gymnasieskolan och högskolans grundutbildning ger? Vidare utgör avnämarnas synpunkter en typ av kvalitetsindikator. I vilken grad svarar de nyexaminerades och nyrekryterades förmågor, kunskaper och färdigheter mot de förväntningar och behov som avnämarna har? Statsmakterna har under en rad år i olika sammanhang uttryckt intresse för studier av avnämarnas syn på det offentliga utbildningsväsendet.

Nu är det inte så lätt att tillgodose behovet av avnämars kunskap. Skälen till detta är inte minst metodologiska. Vilka är egentligen avnämarna – de delar av arbetsmarknaden och, för gymnasieskolans del, högskolan - som "tar emot" unga människor som nyligen har genomgått en gymnasie- eller högskoleutbildning?

Genom den analys av tillgänglig statistik som presenteras i denna rapport ges en modell för hur en kartläggning av utbildningsväsendets avnämare kan göras, redovisas och analyseras. Vår ambition har varit att göra detta på ett sätt som är tydligt och lättillgängligt för en bredare läsekrets. Vår bedömning är att detta material svarar mot ett informationsbehov som finns på många håll. Om materialet väcker intresse, finns möjligheter att göra om kartläggningen med viss regelbundenhet. Grundmaterialet medger mer detaljerade redovisningsnivåer, exempelvis regionalt eller branschvis, för företag av olika storlek etc. Sådana analyser har legat utanför syftet med föreliggande kartläggning, men pekar på intressanta möjligheter framöver.

Rapporten ger också möjlighet att bedöma förutsättningarna för och intresset av att Skolverket och Högskoleverket går vidare med enkät- eller intervjuundersökningar riktade till representativa urval av avnämare av gymnasieskolan respektive högskolans grundutbildning.

Sammanfattningsvis utgår alltså studien från behovet att identifiera och kartlägga avnämarna av det offentliga utbildningsväsendet. Samtidigt är kartläggningen ett sätt att beskriva vad olika utbildningar leder till för de berörda individerna – elever i gymnasieskolan och studerande i högskolan. Studien har på detta sätt både ett avnämarnar- och ett individperspektiv.

Bakgrund

Inom ramen för OECD:s s.k. INES-projekt (Indicators of Educational Systems) planerades åren 1995-1997 en internationell jämförande studie av arbetsgivares syn på gymnasial och högskoleutbildning, eller motsvarande, i olika länder. Studien lades dock så småningom ner, inte minst på grund av svårigheterna att begreppsmässigt och praktiskt identifiera och avgränsa relevanta målgrupper. Sveriges medverkan i arbetet ledde dock till insikten att det i vårt land finns jämförelsevis goda möjligheter att via offentliga register identifiera arbetsgivare som har anställt nyligen examinerade från gymnasieskolan eller högskolan och som alltså kan sägas utgöra ”direkta” avnämare till utbildningssystemet. De svenska möjligheterna finns dokumenterade i en nationell rapport till OECD¹. Det finns också goda möjligheter att i vårt land identifiera inom vilka delar av högskolan som nyligen avgångna elever från gymnasieskolan studerar.

Det är dessa möjligheter att identifiera avnämare som Skolverket och Högskoleverket nu i denna studie tagit fasta på, genom att med hjälp av tillgängliga registerdata kartlägga vilka de direkta avnämarna till gymnasieskolan och högskolans grundutbildning var för dem som avgått med slutbetyg från gymnasieskolan, respektive examinerats från den högre utbildningen, i mitten på 1990-talet. Kartläggningen avser totaluppgifter för riket och grundar sig på en samordnad bearbetning av uppgifter från Skolverkets elevregister respektive SCB:s universitets- och högskoleregister med SCB:s årliga sysselsättningsregister (ÅRSYS) och SCB:s centrala företags- och arbetsställeregister (CFAR). Avnämarna på arbetsmarknaden redovisas på arbetsmarknadssektorer – för arbetsgivare inom privat sektor uppdelade på åtta näringsgrenar - och avnämarna inom högskolan på åtta ämnesområden.

Några viktiga avgränsningar

I kartläggningen undersöks förekomst av *förvärvsarbete* respektive *högskolestudier* år 1996 (förvärvsarbete avser november 1996, se vidare under ”Definitioner och avgränsningar”). Då vårt analysarbete startade var detta år det senaste för vilket kvalitetskontrollerade data av det slag som presenteras i denna studie fanns tillgängliga. Naturligtvis bör en viss tid ha förflutit mellan examination och den tidpunkt då man observerar förvärvsarbete eller fortsatta studier. Vi har i studien valt ett tidsintervall på 1—1½ år, bl.a. av det skälet att många unga män gör sin värnplikt direkt efter avslutad gymnasieskola. Härav följer att studien avser avgångna med slutbetyg från gymnasieskolan vårterminen 1995 (läsåret 1994/95), respektive examinerade från högskolans grundutbildning under kalenderåret 1995 (dvs. vårterminen läsåret 1994/95 eller höstterminen läsåret 1995/96). Naturligtvis kunde man önska sig färskare uppgifter i en rapport som denna, men om man vill identifiera avnämare måste man beakta två förhållanden: dels att man behöver få tillgång till uppgifter som avser en tidpunkt då viss tid har förflutit *efter* utbildningens genomförande, dels att de data som används måste vara korrekta, kvalitetssäkrade och analyserade, vilket också tar viss tid.

¹ Skolverket (1996): National Report from Sweden to OECD-INES: Network D (1996-01-31), dnr 93:16.

Det finns givetvis många individer som varken förvärvsarbetar eller studerar vid högskolan året efter avslutad gymnasie- eller högskoleutbildning. Åtskilliga är arbetslösa, vissa studerar eller arbetar utomlands, några studerar i andra utbildningsformer än högskolan. Många pojkar gör sin värnplikt året efter avslutad gymnasieutbildning; nyligen examine- rade från högskolans grundutbildning kan vara föräldralediga, ha gått vidare till forskarut- bildning eller fortsatt högre utbildning i annan form, m.m. I föreliggande studie har vi inte haft möjlighet att närmare redovisa typ av verksamhet för dessa individer. Det har inte heller varit studiens huvudsyfte. (SCB planerar dock att under 1999 genomföra en analys av vart ungdomar tar vägen efter gymnasieskolan. Enligt uppgift från SCB tyder gjorda studier på att endast ca 60 % av 19-åringarna återfinns som förvärvsarbetande eller stude- rande i högskolan, kommunal vuxenutbildning eller gymnasieskolan).

På motsvarande sätt ingår inte heller i denna redovisning individer som faktiskt genomgått högskoleutbildning av varierande längd (och alltså tagit ett antal högskolepoäng), men inte tagit ut examensbevis från högskolan, ej heller elever som hoppat av från påbörjad gymna- sieutbildning istället för att fullfölja den.

Rapportens disposition

Rapporten är disponerad på följande sätt: I detta inledande kapitel följer ett tekniskt avsnitt om definitioner och avgränsningar, vilket kan läsas ytligt av den som så önskar, samt en kort presentation av några andra studier, i första hand de reguljära studier inom området utbildning-arbetsmarknad som SCB gör. Därefter presenteras i kapitel 2 vilka avnämarna var år 1996 av avgångna från gymnasieskolan och av examinerade från högskolans grund- utbildning. Redovisningen grundas på totaluppgifter. Vi jämför därvid också med motsva- rande uppgifter avseende år 1994. Av redovisningen framgår bl.a. de stora skillnader som finns mellan gymnasisters och akademikers arbetsmarknad. Några intervjuer med nyligen avgångna/examinerade liksom med avnämare ger exempel från verkligheten.

I kapitel 3 och 4 redovisas uppgifter för enskilda studievägar inom gymnasieskolan och högskolans grundutbildning, och de upptar en stor del av rapporten. Kapitel 3 innehåller detaljerade "avnämarprofiler" för alla nationella program i gymnasieskolan (dock ej från det individuella programmet eller från specialutformade program). De studieförberedande programmen redovisas fördelade på grenar. Kapitel 4 innehåller motsvarande avnämardata för alla ämnesområden i högskolans grundutbildning, för de tre examensnivåerna högskole-, kandidat- och magisterexamen, samt för nio utvalda yrkesexamina som hade många exa- minerade. Avnämardata i kapitel 3 och 4 är utformade på ett sinsemellan likartat sätt, så att de ska kunna användas som "uppslagsbok" för den som är särskilt intresserad av att få information om eller jämföra vissa studievägar.

I kapitel 5, slutligen, redovisar vi från vilka utbildningar som olika avnämare inom arbets- livet och högskolan rekryterar. Kapitlet innehåller ett urval av "näringsgrensprofiler", där det för respektive näringsgren (inom både privat och offentlig sektor) framgår från vilka gymnasiala respektive högskoleutbildningar som rekryteringar nyligen har skett till före- tag och arbetsgivare inom näringen ifråga. Kapitlet innehåller också en motsvarande redo- visning för högskolans del, där det i form av profiler för de största ämnesområdena inom grundutbildningen framgår från vilka gymnasieprogram som nyligen antagna studenter kommer. För samtliga profiler grundas uppgifterna på verksamhet år 1996 för dem som examinerats under 1995.

1.2 Definitioner och avgränsningar

De registerbearbetningar som ligger till grund för rapporten utgår från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) per 1997-01-01, dvs. individer som vid denna tidpunkt (1½ år efter avslutad utbildning) var folkbokförda i Sverige. Som en följd av denna avgränsning stämmer inte alltid antalsuppgifter i denna rapport (antal individer som avgått eller examinerats från en viss utbildning) överens med annan statistik över avgångna/examinerade.

Avgångna och examinerade

Uppgifter om *avgångna från gymnasieskolan* har hämtats från Skolverkets elevregister avseende läsåren 1992/93 och 1994/95. Kartläggningen avser i första hand elever som gått ut gymnasieskolan med slutbetyg vårterminen 1995 (läsåret 1994/95). I några avseenden jämförs också med motsvarande uppgifter avseende avgångna två år tidigare, dvs. vårterminen 1993 (läsåret 1992/93). Vid ingen av dessa tidpunkter var den reformerade gymnasieskolan fullt genomförd. Gymnasieeleverna, som alltså i många fall har gått ut från någon av den tidigare gymnasieskolans linjer, har här klassificerats med avseende på programstrukturen i den reformerade gymnasieskolan. Skälet till detta är att vi i denna studie vill spegla den nu gällande utbildningsstrukturen. Klassificeringen ("översättningen" av linjer till program) har gjorts av SCB utifrån de fastställda principer som finns för detta.

Vårterminen 1995 är den första tidpunkt då de flesta elever lämnade gymnasieskolan efter en utbildning som kan sägas direkt svara mot programstrukturen i den reformerade gymnasieskolan. Av de elever som gick ut från en *yrkesinriktad* utbildning i gymnasieskolans vårterminen 1995 kom nästan 60 % från ett nationellt program och 40 % från en linje. 25 % kom från en treårig yrkesinriktad linje. Endast 15 % av de elever som gått en yrkesinriktad gymnasial utbildning hade alltså vid denna tidpunkt (1995) gått ut en tvåårig yrkesinriktad linje - som ju var den dominerande formen för yrkesutbildning i den tidigare gymnasieskolan.

Av de elever som gick ut från en *studieförberedande* utbildning vårterminen 1995 hade däremot endast ca 7 % gått ett nationellt program och 93 % en linje. Den reformerade gymnasieskolans programstruktur infördes alltså betydligt snabbare för de yrkesinriktade utbildningarna. Eftersom grenarna på gymnasieskolans studieförberedande program (naturvetenskapsprogrammets (NV) naturvetenskapliga och tekniska grenar; samhällsvetenskapsprogrammets (SP) ekonomiska, humanistiska och samhällsvetenskapliga grenar) i allt väsentligt strukturellt svarar mot de motsvarande linjerna i den tidigare gymnasieskolan, är det dock rimligt att i detta sammanhang klassificera även dessa utbildningar i programtermer. För jämförbarhetens skull har som nämnts också de elever som lämnade gymnasieskolan vårterminen 1993 klassificerats med avseende på programstrukturen i den reformerade gymnasieskolan, trots att samtliga elever då gick ut från linjer och inte från program.

Uppgifter om *examinerade från högskolans grundutbildning* (detta inbegriper all utbildning som lett fram till antingen yrkesexamina eller generella examina) har hämtats från SCB:s universitets- och högskoleregister avseende kalenderåren 1993 respektive 1995. Kartläggningen avser i första hand individer som tagit ut examensbevis från högskolan någon gång under kalenderåret 1995 (vårterminen läsåret 1994/95 eller höstterminen läsåret 1995/96). I några avseenden jämförs också med motsvarande uppgifter avseende indi-

vider som tagit ut examensbevis från högskolan två år tidigare, dvs. någon gång under kalenderåret 1993 (vårterminen läsåret 1992/93 eller höstterminen läsåret 1993/94). I rapporten redovisas de examinerade på tre olika sätt:

- fördelade på nio ämnesområden som inbegriper alla examinerade (humaniora, samhällsvetenskap, undervisning, naturvetenskap, teknik, lant- och skogsbruk, medicin, vård och omsorg och konstnärlig),
- examinerade med högskole-, kandidat- eller magisterexamen,
- nio grupper av yrkesexamina som hade många examinerade.

Individer som genomgått högskoleutbildning av varierande längd (och alltså tagit ett antal högskolepoäng) men inte tagit ut examensbevis från högskolan ingår, som tidigare nämnts, inte i redovisningen. I genomsnitt är det uppemot 60 % av högskolenybjärna ett visst år som så småningom tar ut ett examensbevis.

Förvärvsarbete och/eller fortsatta studier

För de avgångna eller examinerade individerna redovisas uppgifter om *förvärvsarbete* i november året efter det man gått ut från gymnasieskolan respektive tagit ut examensbevis från högskolans grundutbildning:

- i november 1994 för dem som avgått från gymnasieskolan vårterminen 1993 respektive tagit ut examensbevis från högskolans grundutbildning kalenderåret 1993,
- i november 1996 för dem som avgått från gymnasieskolan vårterminen 1995 respektive tagit ut examensbevis från högskolans grundutbildning under kalenderåret 1995.

Uppgifterna är hämtade från SCB:s årliga sysselsättningsregister (ÅRSYS). Begreppet "förvärvsarbete" innebär härvid att personen förvärvsarbetat minst fyra timmar under november månad ifrågavarande år. I rapporten använder vi för enkelhetens skull begreppen "förvärvsarbete", "arbete" och "jobb" synonymt. (Däremot använder vi inte begreppet "anställning", eftersom det är ett smalare begrepp än "förvärvsarbete" - det senare inkluderar såväl anställning som arbete i eget företag. Likaså undviker vi begreppet "sysselsättning" som inkluderar exempelvis arbetsmarknadsåtgärder och alltså är ett bredare begrepp än "förvärvsarbete").

För de avgångna gymnasieeleverna redovisas också i förekommande fall uppgifter om *högskolestudier*. Uppgifterna omfattar den som varit registrerad för högskolestudier någon gång under de berörda kalenderåren, dvs. 1996 respektive 1994. Typ av studier har klassificerats i samma ämnesområden som tidigare nämnts vad gäller examinerade från högskolans grundutbildning - med det undantaget att områdena naturvetenskap och teknik slagits samman, eftersom underlaget därvid inte medger samma uppdelning som för examinerade.

Det bör påpekas att en och samma individ kan ha varit registrerad både som förvärvsarbetande och som studerande samtidigt. Sådana personer har i bearbetningen klassificerats som både förvärvsarbetande och studerande.

Arbetsgivare (Arbetsmarknadssektor/näringsgren)

För de individer som enligt ÅRSYS-registret (se ovan) hade förvärvsarbete i november det aktuella året, har i bearbetningen tillförts uppgifter om *typ av företag och vilken verksamhet som det bedriver*. Vår klassificering av verksamhet eller näringsgren utgår från en indelning i *arbetsmarknadssektorer* – privat, kommunal, landstingskommunal och statlig.

Den kommunala verksamheten består sysselsättningsmässigt främst av utbildning, vård och omsorg, och den landstingskommunala främst av hälso- och sjukvård. Den offentliga verksamhet som bedrivs i aktiefbolagsform, exempelvis Telia, kommunala energi- och fastighetsbolag m.m. har klassificerats som privat sektor.

Den *privata* sektorn redovisas uppdelad på åtta *näringsgrenar*:

- * Jordbruk, skogsbruk, fiske
- * Industri inklusive gruvor och produktion av energi m.m.
- * Byggnadsverksamhet
- * Handel
- * Hotell och restaurang
- * Transporter och kommunikation
- * Företagstjänster, inklusive t.ex. fastighetsskötsel och konsultverksamhet
- * Övriga privata tjänster, t.ex. turism, bankverksamhet och sådan undervisning och vård som bedrivs i privat regi.

Uppgifter om de avgångnas/examinerades faktiska arbetsgivare har hämtats från SCB:s centrala företags- och arbetsställeregister (CFAR), ett register som uppdateras kontinuerligt. Detta medger klassificering av de avgångna/examinerade och förvärvsarbetande individerna med avseende på typ av avnämare - vilket också innebär att samtliga individer hänförs till respektive företags/arbetsgivares näringsgrensklassificering, oberoende av vilka arbetsuppgifter inom företaget som de utför. I det bearbetade materialet avser uppgiften företag, ej arbetsställe. (Ett företag kan bestå av flera arbetsställen - det senare är i princip den postadress där verksamheten utförs). Klassificeringen av företagets verksamhet utgår från Svensk Näringsgrensindelning (SNI 92), som också svarar mot den för EU gemensamma s.k. NACE-koden.

1.3 Andra studier av övergång mellan skolan, högskolan och arbetslivet

Studier om övergången mellan utbildning och arbetsmarknad respektive övergång mellan gymnasieskolan och högskolan görs dels i form av mer generella undersökningar, dels i form av undersökningar i vilka mer specifika frågeställningar lyfts. SCB gör olika undersökningar (enkäter respektive registerstudier) för att generellt kunna belysa övergången mellan utbildning och arbetsmarknad respektive övergången mellan gymnasieskolan och högskolan. Principen för undersökningarna samt några aktuella resultat presenteras i detta avsnitt.

SCB genomför också andra typer av undersökningar för att belysa sambandet utbildning–arbetsmarknad. Nämnas kan t. ex.. ”*Arbetskraftsbarometern*”², i vilken årligen presenteras utsikterna på arbetsmarknaden för ett antal utbildningar (84 utbildningar 1998). Mer ingående bearbetningar och analyser av insamlade data genomförs också. 1997 presenterades t. ex. rapporten ”*Övergång utbildning–arbete för utbildade inom teknik, ekonomi och vård*”³. I denna redovisas verksamheten efter avgången från gymnasieskolan eller examen från högskolan med speciell tonvikt på att belysa de förändringar som skett under 1990-talet, betydelse av utbildningsnivå samt utbildningens inriktning.

Andra – myndigheter, organisationer med flera - har framför allt ett intresse av att belysa olika mer specifika frågeställningar eller vissa grupper situation på arbetsmarknaden. Som exempel på sådana insatser presenteras också helt kort två aktuella studier från Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) respektive från Industriförbundet.

² SCB (1998): Arbetskraftsbarometern '98. Information om utbildning och arbetsmarknad 1998:3.

³ SCB (1997): Övergång utbildning–arbete för utbildade inom teknik, ekonomi och vård. Information om utbildning och arbetsmarknad 1997:5

”Verksamhet efter utbildning”

SCB gör årligen sambearbetningar av olika register vid myndigheten för att belysa verksamhet efter utbildning. I en aktuell publikation⁴ redovisas en totalundersökning av avgångna från grund- och gymnasieskolan respektive de som tagit examen vid universitet/högskola läsåren 1989/90 – 1995/96. Individernas verksamhet redovisas fördelad på ”enbart förvärvsarbete”, ”både förvärvsarbete och studerande”, ”enbart studerande” respektive ”övriga”.

Resultaten visar för gymnasieskolan, att fram till 1990 var andelen förvärvsarbete under avgångsåret konstant, ca 70 %. Mellan 1990 och 1993 sjönk andelen som fick jobb kraftigt, till 18 %. Efter en ökning 1994-1995 skedde en tillbakagång 1996 då andelen som fick jobb låg på ca 31 %. I slutet av 1980-talet var det 12 % av de som avgått från gymnasieskolan som studerade på högskolan samma år som avgångsåret. Övergången till högskolestudier ökade i början av nittiotalet fram till 1995 till drygt 20 % för att under 1996 minska till 17 %.

Av de examinerade från universitet/högskola 1995/96 förvärvsarbete 67 % samma år som avgångsåret; en nedgång från 1990 med 14 procentenheter. Siffrorna bör dock tolkas med försiktighet eftersom statistiken inte beaktar den omläggning av högskolans examensordning som började gälla från och med 1993. Andelen som fortsatte inom högskolan ökade däremot, främst de examinerade på linjer med mer än 120 poäng, liksom andelen övriga (arbetslöshet, värnplikt, barnledighet).

”Inträdet på arbetsmarknaden”

SCB har genomfört uppföljningsundersökningar bland urval av elever som avgått från gymnasieskolan respektive bland examinerade från universitet och högskolor sedan slutet av 1960-talet. Den senaste enkäten⁵ vände sig till såväl avgångna från gymnasieskolan som examinerade från högskolan. Den genomfördes år 1998 och avsåg läsåret 1994/95, dvs. populationen motsvarar i stort den som redovisas i denna rapport. I undersökningen belyses arbetsmarknadssituationen ur olika aspekter samt kartläggs individernas verksamhet (arbete, arbetslöshet, studier m.m.) under den tid (tre år) som gått sedan utbildningen avslutats. En viktig aspekt i undersökningen är att få fram fakta kring inträdet på arbetsmarknaden och det första stadigvarande arbetet.

Undersökningen från 1998 visar bland annat en mycket snabb etablering av de högskoleutbildade, medan övergången till arbetsmarknaden var betydligt svårare för de gymnasieutbildade. Den visar också att endast drygt hälften av de män som gått program med yrkesämnen i gymnasieskolan ansåg att de arbetade inom det yrkesområde utbildningen var inriktad emot. För de högskoleutbildade utgjorde motsvarande andel nära 90 %.

”Avgångna från gymnasieskolans program 1996”

SCB har också genomfört uppföljningsundersökningar bland urval av elever ett år efter avslutad gymnasieutbildning. Den senaste enkäten⁶ avsåg elever som avgick från grundskolan 1993. En stor del av dessa gick 1996 ut från gymnasieskolans program. Syftet med undersökningen var att beskriva övergången mellan olika utbildningsformer samt inträdet på arbetsmarknaden vid olika tidpunkter efter avslutad utbildning och vid olika arbetsmarknadsförhållanden.

⁴ SCB (1998): Verksamhet efter utbildning. U 81:SM 9801. ⁵ SCB (1998): Inträdet på arbetsmarknaden – enkätundersökning våren 1998. U 83 SM 9801.

⁵ SCB (1998): Inträdet på arbetsmarknaden - enkätundersökning våren 1998. U 83 SM 9801.

⁶ SCB (1997): Avgångna från gymnasieskolans program. U 83 SM 9701.

Några resultat: Tre av fyra gick ut gymnasieskolan inom tre år från det att de påbörjat sin gymnasieutbildning. Feriearbete förbättrade möjligheten att få jobb. De som haft arbetsplatsförlagd utbildning (APU) var nöjda med denna. Var tredje avgående elev hade arbete i mars 1997, ett år efter avslutad gymnasieskola. Sex av tio hade arbete inom "rätt" yrkesområde samtidigt som mindre än 40 % var fast anställda.

42 % av kvinnorna och 25 % av männen deltog i någon form av utbildning. Det vanligaste var studier vid universitet eller högskola, men inte mindre än 10 % av kvinnorna och 5 % av männen deltog i kommunal vuxenutbildning. Intresset för universitets- och högskoleutbildning var stort. Förutom de som redan läste vid universitet eller högskolor (22 % av kvinnorna och 11 % av männen) angav 42 % av kvinnorna och 37 % av männen att de tänkte börja en högre utbildning inom de närmaste tre åren.

"Övergång gymnasieskola–högskola"

Sedan 1993 har SCB också genomfört årliga enkätundersökningar av gymnasieungdomars intresse för högre studier. Den senaste genomfördes hösten 1997 och avser ett urval om 4150 elever i gymnasieskolans avgångsklasser läsåret 1997/98.

Resultatet visar att intresset aldrig varit större något tidigare år - 65 % av kvinnorna och 51 % av männen planerade att börja läsa vid högskola under de närmaste tre åren. Ungdomarna prioriterar "rätt utbildning" framför önskad högskola. Naturvetarna är mest intresserade, nio av tio tänkte fortsätta, medan intresset för högre studier var mycket lågt på flera av programmen med yrkesämnen, under 10 % för fordons- och industriprogrammen. Det finns också ett klart samband mellan goda betyg och intresse för högre studier.

"Fastnar ungdomar i låglönefällan? Vinner medelålders på utbildning?"

Närings- och teknikutvecklingsverket, NUTEK, arbetar med analyser av svenskt näringsliv och näringspolitik. Utbildningens effekter är en viktig del i detta. NUTEK har nyligen studerat två grupper på arbetsmarknaden mot vilka arbetslösheten slagit särskilt hårt, nämligen ungdomar och medelålders med kortare utbildning. Resultatet presenteras i rapporten *"Fastnar ungdomar i låglönefällan? Vinner medelålders på utbildning?"* (1998)⁸. I rapporten presenteras också en studie av utbyttbarheten mellan olika utbildningskategorier.

Av studien framgår att högskoleutbildning ökar möjligheterna att erhålla och behålla en kvalificerad sysselsättning. De grundskole- och gymnasieutbildade är fortfarande åtta år efter sitt inträde på arbetsmarknaden i hög utsträckning kvar i okvalificerat arbete, medan det för akademikerna endast rör sig om 2-10 %. Männen lyckas bättre på arbetsmarknaden generellt. Akademisk utbildning ger dock relativt sett störst vinst för kvinnorna.

"Kunskap och kompetens - industrins behov av högskoleutbildade 1997"

Ett annat exempel på en undersökning om samspelet utbildning-arbetsmarknad är Industriförbundets enkät till elva storföretag/koncerner angående deras rekryteringsbehov. Den presenteras i rapporten "Kunskap och kompetens - industrins behov av högskoleutbildade 1997". Undersökningen visar bl. a. att nära 80 % av civilingenjörerna 1995 fanns inom den privata sektorn. Bland doktorer och licentiater var däremot andelen som arbetade inom utbildning/högskola hela 44 %.

Industriförbundet menar att industrins behov av grundutbildade och forskarutbildade från universitet och högskolor är stort och att examinationen är otillräcklig. Förbundet betonar i rapporten att obalansen mellan utbud och efterfrågan är alarmerande inom strategiskt viktiga områden, t. ex. civilingenjörer med kunskaper inom elektroteknik och informationsteknik.

⁷ SCB (1998): "Övergång gymnasieskola-högskola.". U 36 SM 9801.

⁸ Del 1 i en serie av studier av skärningsytan mellan utbildning och arbetsmarknad. Rapport B 1998:4.

⁹ Industriförbundet (1997): Kunskap och kompetens. Industrins behov av högskoleutbildade 1997.

2 Avnämare av gymnasieskolan och högskolans grundutbildning

I detta kapitel redovisas vilka avnämarna var år 1996 av avgångna från gymnasieskolan och av examinerade från högskolans grundutbildning. Redovisningen grundas på totaluppgifter. Av redovisningen framgår tydligt de stora skillnader som finns mellan gymnasieelevers och akademikers arbetsmarknader. Några intervjuer med nyligen avgångna/examinerade liksom med avnämare ger exempel från verkligheten.

2.1 Avnämare av gymnasieskolan

I detta avsnitt redovisas vilka avnämarna var till gymnasieskolan som helhet. Uppgifterna avser avgångna från gymnasieskolan vårterminen 1995 och deras situation på arbetsmarknaden i november 1996, liksom högskolestudier under år 1996 – alltså grovt räknat 1-2 år efter avslutad gymnasieutbildning. Vi jämför också med motsvarande uppgifter för en tidigare årskull, nämligen de som avgick från gymnasieskolan våren 1993. Detta ger oss möjlighet att se förändringar i avnämningstrukturen mellan dessa år .

Materialet visar att fyra av tio nyligen avgångna gymnasister förvärvsarbetade ett och ett halvt år efter avslutad utbildning, kvinnorna i något högre grad än männen. Omkring en tredjedel studerade vidare vid högskolan. Avnämarna fanns främst inom den privata sektorn. För kvinnor var dock kommunerna en stor avnämare, medan den största avnämaren för männens del var industrin. Detta är i grova drag samma mönster som för arbetskraften i stort. De nyligen avgångna gymnasisterna, både kvinnorna och männen, var på arbetsmarknaden klart överrepresenterade inom tjänstesektorn, nota bene handeln och hotell- och restaurangnäringen. Däremot var de underrepresenterade, jämfört med arbetskraften i stort, inom industrin och i landstingskommunal och statlig verksamhet. Dessa tendenser förstärktes dessutom från 1994 till 1996: Industrins betydelse som avnämare för framför allt de manliga gymnasisternas del minskade, och landstingen som arbetsgivare minskade för kvinnorna. Som helhet kan dock konstateras att förändringarna i avnämningstrukturen inte var särskilt dramatiska.

För de gymnasieelever som påbörjade studier vid högskolan fanns avnämarna för männens del främst inom det naturvetenskapligt/tekniska ämnesområdet, där manliga gymnasister var överrepresenterade jämfört med studentpopulationen i stort. Kvinnliga gymnasister var däremot överrepresenterade inom undervisningsområdet och det humanistiska ämnesområdet. Det humanistiska ämnesområdets betydelse som avnämare ökade mellan 1994 och 1996, för både kvinnliga och manliga gymnasieelever, medan undervisning och samhällsvetenskap minskade.

I en avslutande del av avsnittet kommer två nyligen avgångna gymnasister till tals, liksom två avnämare. I dessa intervjuer speglas dels de nyligen avgångnas förväntningar och upplevelser av arbetsmarknaden och högskolan, dels avnämarnas erfarenheter och krav i mötet med ungdomar som just har avslutat sin gymnasieutbildning.

Avgångna med slutbetyg från gymnasieskolan våren 1995

Läsåret 1994/95 avgick 66 904 elever med slutbetyg från gymnasieskolan. I november 1996, ett och ett halvt år senare, hade 26 526 ett förvärvsarbete, vilket motsvarade 40 %. År 1996 var 22 140 registrerade vid högskolor eller universitet, ca 33 %. Var femte som var inskriven på högskola hade också ett förvärvsarbete, 4 650 personer eller 7 %. Ett och ett halvt år efter gymnasiestudierna utgjorde ungdomarna 0,6 % av hela arbetskraften och 8,5 % av alla studerande på högskolor och universitet. Var tredje person som avslutade gymnasieskolan varken studerade vid högskola eller förvärvsarbetade ett år senare, 29 % av kvinnorna respektive 40 % av männen.

Diagram 2:1

Förvärvsarbete. Antal och procent.

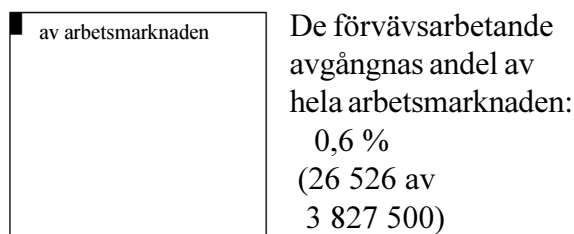
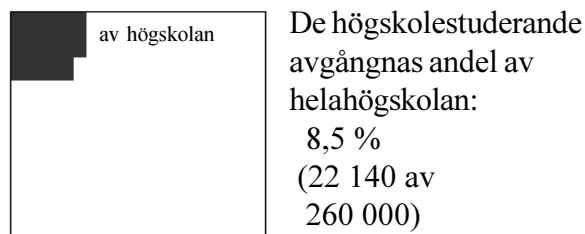

Diagram 2:2

Högskolestudier. Antal och procent.

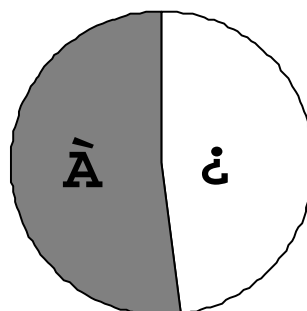
Av alla avgångna var 52 % kvinnor. Andelen kvinnor bland dem som varje läsår börjar gymnasieskolan har under flera år varit ca 48 %. Kvinnorna fullföljer med andra ord studierna i något större utsträckning än männen.

Diagram 2:3

Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 34 782
(52,0 %)

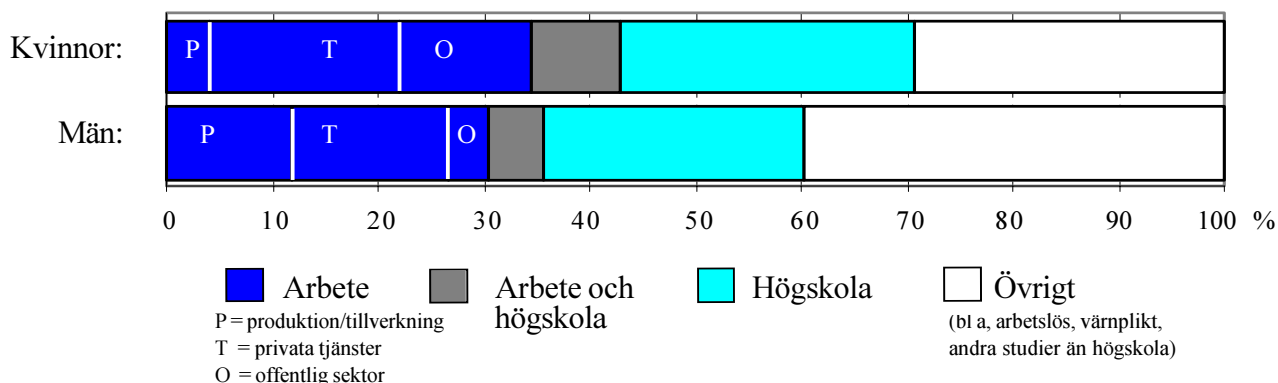
Män: 32 122
(48,0 %)

Bland kvinnorna hade 43 % ett förvärvsarbete. Motsvarande andel för männen var 36 %. Männen hade oftare arbete i produktion/tillverkning (jordbruk, industri, byggnadsverksamhet) medan kvinnorna var överrepresenterade inom den offentliga sektorn.

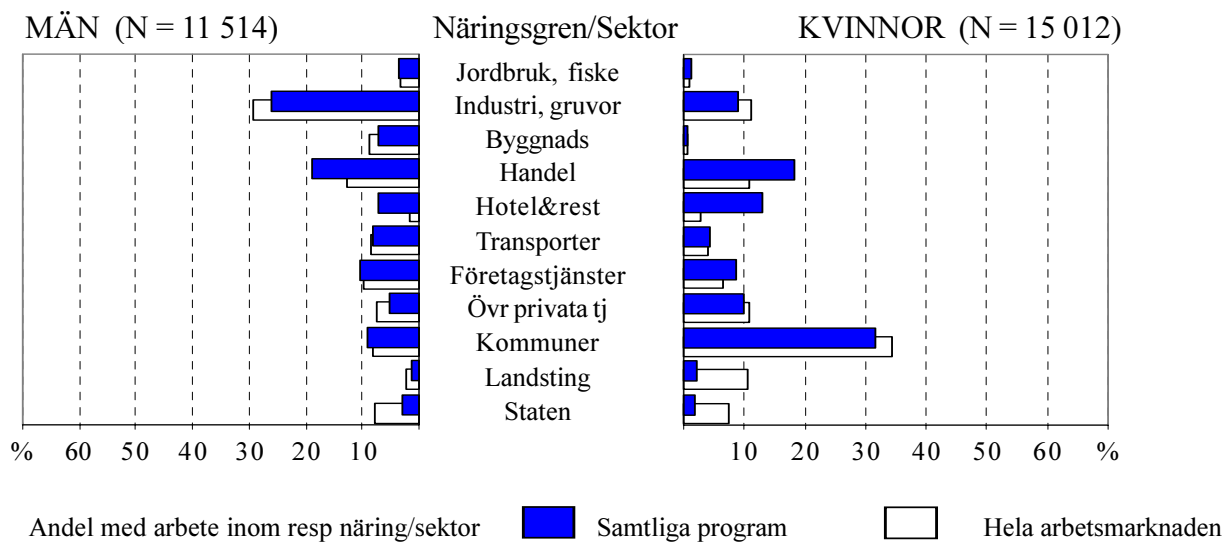
Diagram 2:4 Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.

Redovisning per kön. Procent.

Drygt 36 % av kvinnorna och knappt 30 % av männen återfanns i högskolor eller universitet året efter avslutad gymnasieskola. Ca 8 % av kvinnorna både arbetade och studerade. Motsvarande andel för männen var 5 %. Bland männen fanns ännu 1 ½ år efter examen ca 3 000 eller 10 % av de avgångna i värnplikt, vilket förklarar merparten av skillnaderna mellan könen.

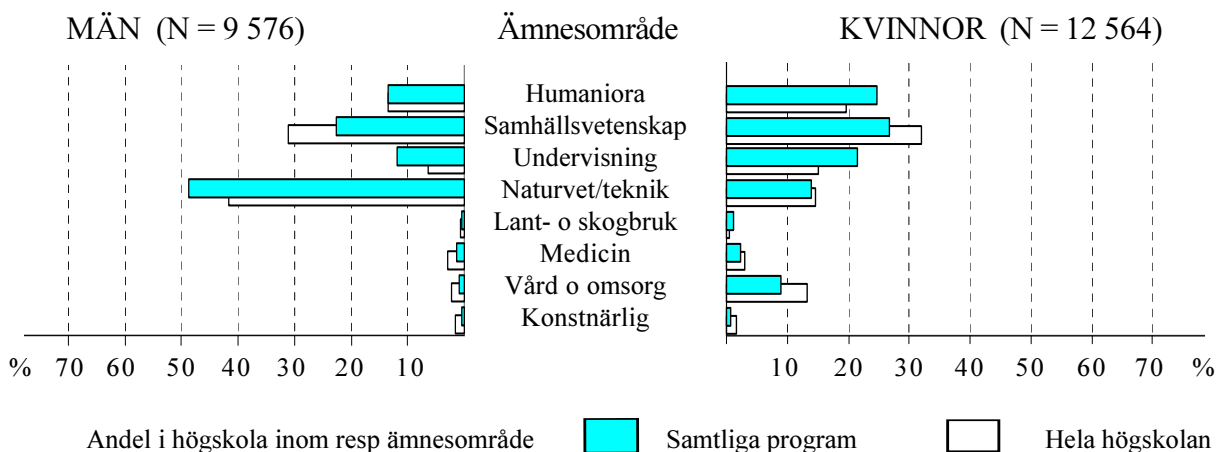
Diagram 2:5 De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan samtliga program och hela arbetsmarknaden 1996. Procent.

De tre största mottagarna av nyligen avgångna från gymnasieskolan var i tur och ordning kommunerna, handeln och industrin. Jämfört med hela arbetsmarknaden var ungdomarna över-representerade inom hotell och restaurang samt handel. Andelen av de förvärvsarbetande ungdomarna som var verksamma inom hotell och restaurang uppgick till drygt 10 %. Motsvarande andel för hela arbetsmarknaden var drygt 2 %.

Naturvetenskapliga/tekniska studier i högskolan var vanliga bland dem som påbörjade högskolestudier. Nästan hälften av männen studerade inom detta ämnesområde. Bland kvinnorna var samhällsvetenskapliga studier vanligast, tätt följt av humaniora och undervisning. I kapitel 3 redovisas avnämarna av gymnasieavgångna program för program.

Diagram 2:6 De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan samtliga program och hela högskolan hösten 1996. Procent.

De som i störst utsträckning hade ett arbete ett och ett halvt år efter gymnasiet var ungdomar som studerat på omvårdnads- (OP) och hotell och restaurang (HR) programmen. Båda över 60 procent. Ytterligare sju program med yrkesämnen redovisade större andel i arbete än 50 procent. Låga andelar med arbete uppvisade de studieförberedande programmen. Dessa hade istället höga andelar i högskolestudier året efter gymnasieskolan. Nästan 75 procent av eleverna från naturvetenskaplig gren (NV-na) fortsatte till högskola eller universitet.

Av alla som hade ett arbete i november 1996 kom 41 procent från det samhällsvetenskapliga programmet. Programmets storlek avgångsåret 1995 var större än vanligt och slår igenom vid all jämförelse programmen emellan. Estetiska (ES) och media (MP) programmen var båda förhållandevis nya utbildningar våren 1995. Av diagram 2:7 framgår att ungdomar från MP lyckades bättre, och ES sämre, än genomsnittet när det gäller att få ett arbete. I diagram 2:8 redovisas övergången till högskolestudier. För båda dessa ”nya” gymnasieutbildningar uppmättes en lägre andel i högskola än genomsnittet. Dock var andelen högre än för programmen med yrkesämnen i övrigt.

Diagram 2:7 Förvärvsarbetande i november 1996.
Fördelning efter gymnasieprogram. Procent och antal.

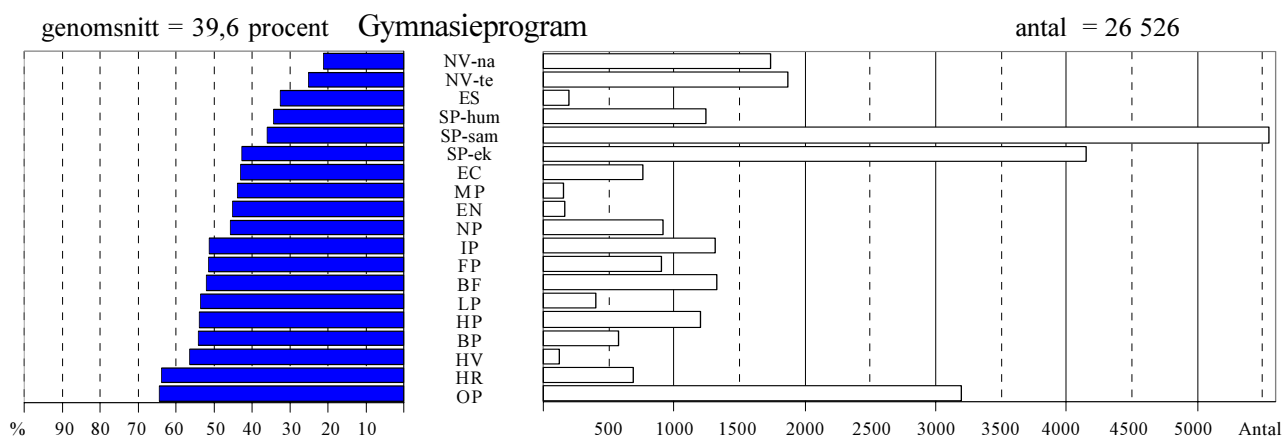
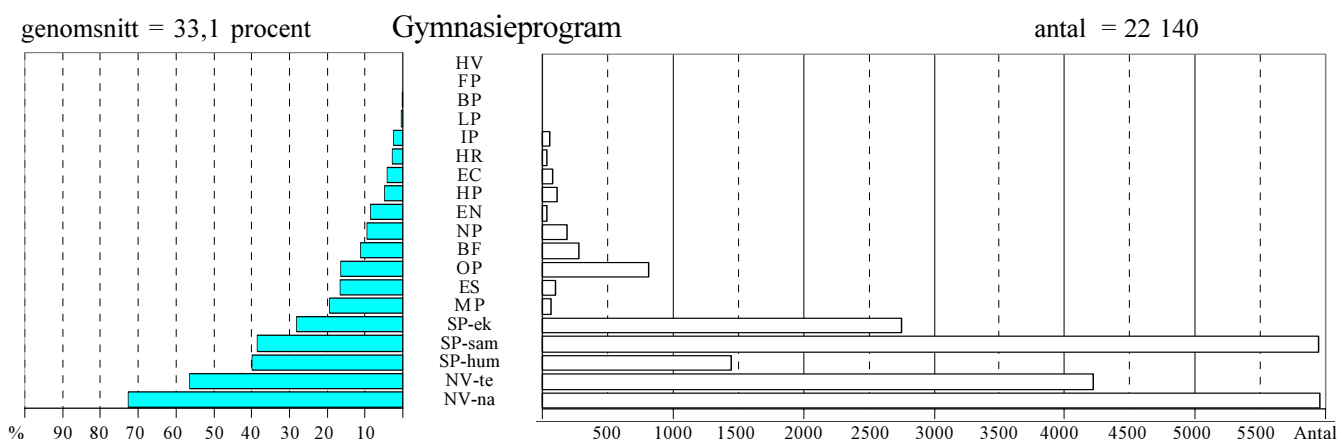

Diagram 2:8 Högskolestuderande, registrerade totalt år 1996.
Fördelning efter gymnasieprogram. Procent och antal.

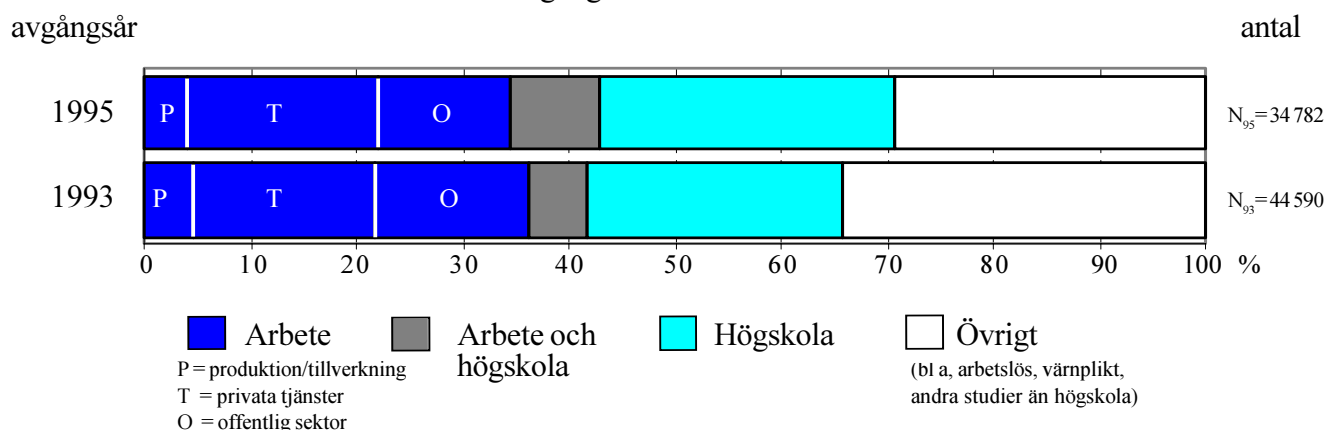

Jämförelse mellan avgångna 1993 och 1995

Läsåret 1992/93 avgick fler än 93 000 med slutbetyg från gymnasieskolan. Två läsår senare var gymnasieskolan inne i en övergång till programutformad gymnasieskola där alla utbildningar blev treåriga. Läsåret 1994/95 avgick därför betydligt färre elever med slutbetyg, endast 67 000.

I diagram 2:9 redovisas kvinnornas verksamhet ett och ett halvt år efter avslutade gymnasiestudier. Jämförelsen mellan de två avgångskullarna visade att andelen med förvärvsarbete i stort sett var densamma, 42 % för de som gick ut 1993 respektive 43 % för de som gick ut 1995. Andelen som påbörjade studier vid högskolor eller universitet var däremot högre för årskullen som slutade 1995, 36 % jämfört med 30 % för avgångna 1993.

Diagram 2:9 Kvinnors verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Jämförelse mellan avgångsåren 1993 och 1995. Procent.

Männens verksamhet ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieskola skiljer sig från kvinnorna på så sätt att en lägre andel män förvärvsarbetar och en lägre andel studerar vid högskola. Ungefär 7 procent-enheter färre arbetade och 6 procentenheter färre studerade vid högskola. Vid en jämförelse mellan de båda avgångskullarna bland männen finner man, precis som för kvinnorna, att i stort sett lika stor andel förvärvsarbetar men att andelen i högskolestudier ökat med 6-7 %.

Den högre övergångsfrekvensen till högskolan förklaras i allt väsentligt av sammansättningen av avgångs- eleverna. En förhållandevis stor andel av de avgångna år 1995 kom från de studieförberedande gymnasieutbildningarna. Skillnaderna mellan könen berodde till stor del på att männen ännu 1 ½ år efter studierna återfanns i värnplikt. Trots detta kvarstår dock en skillnad till kvinnornas fördel.

Diagram 2:10 Mäns verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Jämförelse mellan avgångsåren 1993 och 1995. Procent.

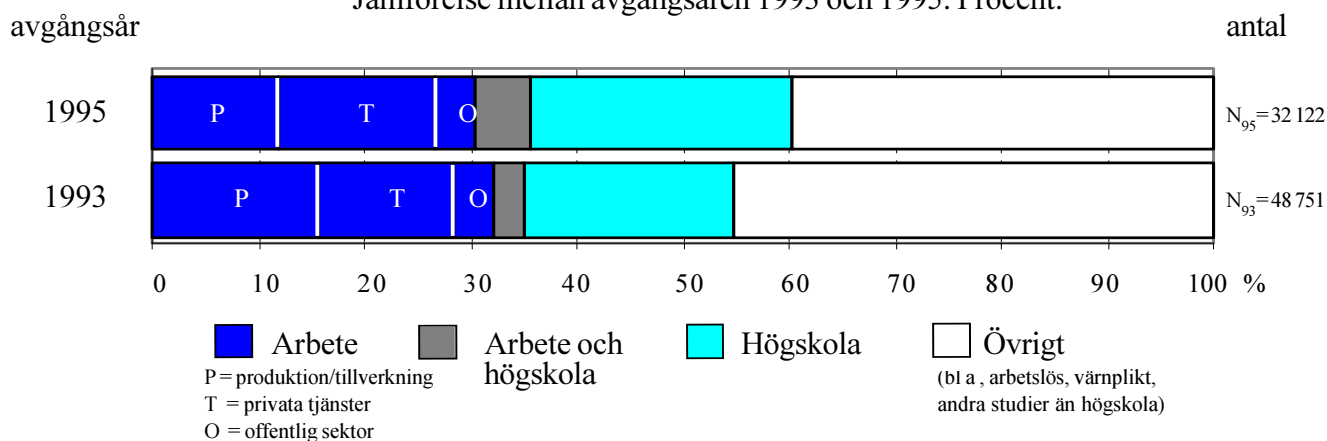
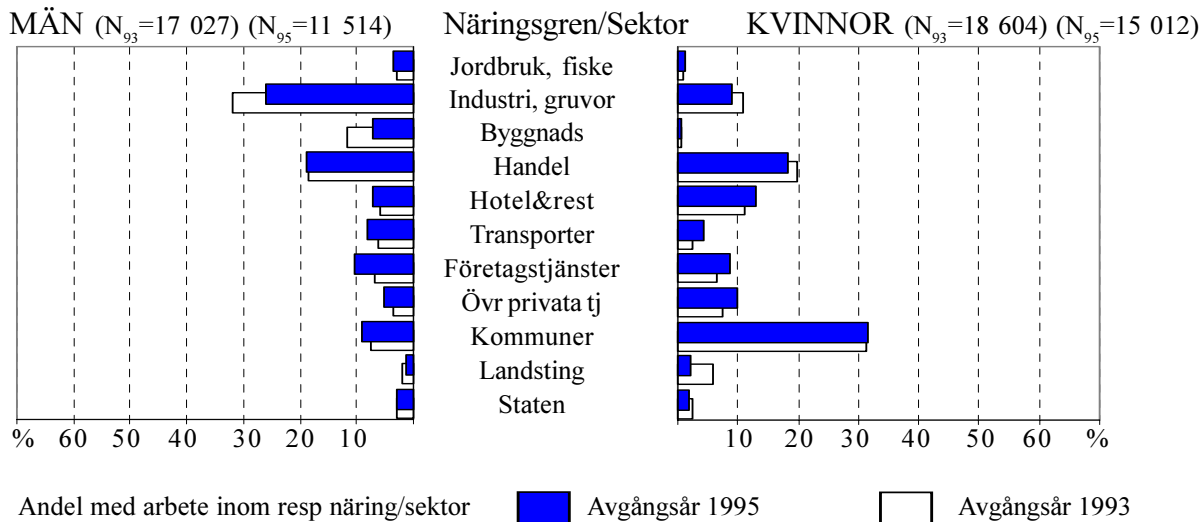

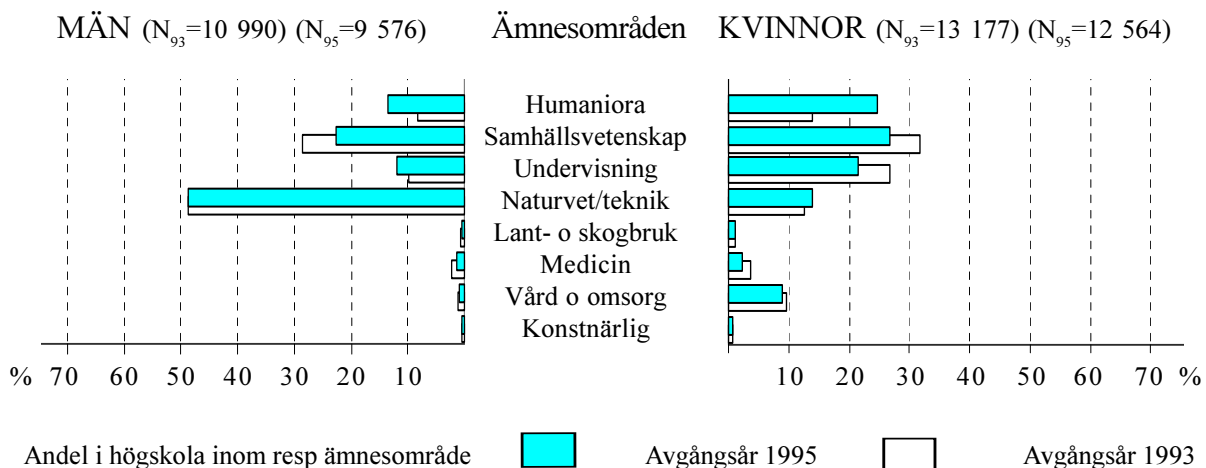
Diagram 2:11 De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan avgångna 1993 och 1995. Redovisning efter kön. Procent.

Andelen som hade ett arbete inom industrinäringen minskade kraftigt mellan åren 1994 och 1996. För männen uppgick minskningen till 6 procentenheter. För kvinnorna uppmättes en stor minskning inom landstingssektorn. År 1994 fann 6 % av kvinnorna arbete inom landstingen. Årskullen två år senare redovisade endast 2 % av kvinnorna inom landstingen. Ökat i betydelse hade istället så gott som alla näringsgrenar med privata tjänster både för män och kvinnor.

Bland studerande vid högskolor och universitet märkts en kraftig uppgång för humanistiska ämnen. Ökningen för män var 5 och för kvinnor 11 procentenheter. Kraftig minskning uppmättes för samhällsvetenskapliga utbildningar. Andelen som läste naturvetenskap/teknik var oförändrat hög för männen medan kvinnorna ökade sin andel något.

Diagram 2:12 De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan avgångna 1993 och 1995. Redovisning efter kön. Procent.

Intervju med en avgången om arbetar

- Egentligen har jag hittills inte valt jobb utan det är resebyrån som valt mig. Det finns inte så mycket val utan man får ta det jobb som finns.

Det säger Fredrik Ljungberg som våren 1997 gick ut från handels- och administrationsprogrammet på Pildammsskolan i Malmö och som då naturligt nog var ivrig att få jobb. Bara två veckor efter han lämnat gymnasieskolan fick han arbete på en resebyrå i centrala Malmö.

- Jag hade varit där förut på den arbetsplatsförlagda utbildningen, APU:n, och dessutom tillbringat massor av lov på byrån med att rensa arkiv och sköta en del administration. När de sedan ringde och frågade om jag ville vikariera för en flicka som var mammaledig under ett år kände jag mig glad och sa ja.

- Jag var en av de få tursamma i min klass som ordnade ett jobb direkt efter gymnasiet, fortsätter Fredrik Ljungberg. Av oss 25 som gick ut i min gymnasieklass var det bara fyra som fick jobb efter skolan. De flesta sökte någon annan typ av utbildning fast jag undrar om de egentligen ville det?

Fredrik Ljungberg berättar att hälften av de elever som gick i hans klass i gymnasieskolan egentligen inte ville gå i skolan, vilket också märktes på tiden de lade ner på skolarbetet.

- Många flöt mest omkring vilket faktiskt gjorde det svårare för oss som verkligen ville lära oss något.

Fredrik Ljungberg är helt övertygad om att han nu ska försörja sig själv och vill helst flytta hemifrån. Ändå är ingenting självklart.

Han har arbetat drygt ett år på resebyrån och tanken var att han skulle göra sin militärtjänst nu i höst men krångel med magen gjorde att han måste hoppa av. Han trodde att han skulle få fortsatt jobb på resebyrån och där arbetar han nu nästan varje dag som timanställd. Ändå är det ingenting att hoppas på.

- Vi kommer troligtvis att drabbas av nedskärningar eftersom vissa arbetsuppgifter centraliseras så dom vågar inte anställa mig, säger Fredrik Ljungberg.

Om Fredrik Ljungberg ser tillbaka på sin gymnasieskoletid och vad han lärde sig i skolan och hur han sedan använt det i resebyråjobbet, är han mest positiv till att han lärde sig ta ansvar i skolan och till datorkunskapen.

- Jag lärde mig Excel och olika ordbehandlingsprogram vilket jag haft mycket nytta av på resebyrån. Men jag lärde mig också hur själva datorn fungerar och där har jag kunnat gå in och hjälpa andra på jobbet.

I övrigt tycker han att han haft en viss nytta av den administration han lärde sig de första åren i gymnasieskolan, men han saknar att inte få jobba med handel som var hans inriktning tredje året i gymnasieskolan.

- Det har varit för mycket att sitta på kontor och sköta fakturor när jag hellre skulle vilja syssla med försäljning och träffa kunder. Men arbetsmarknaden ser ut som den gör och på måndag har jag bokat in ett möte med arbetsförmedlingen, avslutar Fredrik Ljungberg med ett skevt leende.

Intervju med en arbetsgivare (avnämare av gymnasieskolan)

- Jag tar egentligen inte reda på vad de lärt sig i skolan. Det viktiga är hur de är som människor och att de vill jobba.

Det säger Andreas Olofsson, 29, som med pigga, vakna ögon sållar och anställer många gymnasieungdomar. Han arbetar i en av Malmös största sport- och klädbutikskedjor och har under årens lopp anställt många ungdomar.

När man kliver in i butiken är det ett surr av aktiviteter alltifrån klädhögar som ska sorteras och läggas in på hyllor till långsamma kunder som köar framför kassaapparater med dunkande musik i bakgrunden.

I butiken i centrala Malmö jobbar enbart unga människor mellan 20 och 35 år och omsättningen på personal är stor.

Företaget rekryterar framförallt gymnasieungdomar på två sätt: En del kommer in via APU:n dvs. den arbetsplatsförlagda utbildningen. Många av dessa ungdomar återkommer sedan i olika anställningsformer. Merparten av gymnasieungdomarna söker sig dock själva till butiken från slutet av maj till början av september för att fråga efter jobb. Varje vecka under de hektiska sommarmånaderna har Andreas tre eller fyra förfrågningar från gymnasieungdomar.

- Innan någon börjar ett praktikjobb eller vi anställer någon gör vi alltid en intervju för att ta reda på om det finns ett verkligt intresse för att stå i en kombinerad sport- och klädesaffär.

- Första frågan är vilket program de gått på gymnasiet och då visar det sig ofta att de kommer från både teoretiska program och yrkesprogram. Bland de sex sista vi har anställt kommer hälften från yrkesprogram medan den andra hälften är naturvetarelever.

- Det är också många olika anledningar till att de valt att arbeta. En del säger rent ut att de har en massa icke godkända betyg. Andra säger att de vill ta ett sabbatsår eller att de inte orkar plugga mer just nu.

- Betygen har ingen som helst betydelse. Jag brukar faktiskt aldrig kontrollera dom, säger Andreas Olofsson.

Han fortsätter att berätta att visst har företaget krav på att ungdomarna har en viss allmänbildning och hyfsade kunskaper i svenska men han säger också att matematikkunskaperna tar kassaapparaten hand om.

- De krav vi ställer på ungdomarna är att förstå ordet ödmjukhet och att kunna föra en dialog med kunderna. Vad vi också önskar är att de kan organisera sig, dvs. om du har en mängd arbetsuppgifter att göra så gäller det att börja i rätt ända och beta av uppgift för uppgift. Ödmjukhet och att kommunicera är dock ingen självklar kunskap för ungdomarna och ofta får våra nyanställda delta i olika rollspel för att se på sig själva på ett annat sätt.

- Arbetet kräver också en stor produktkännedom men det är något man kan fylla på i efterhand. Det viktigaste är att kunna möta människor och det har inte alltid skolan lärt dom.

Vad man också önskar från skolans sida, åtminstone från de elever som går på handels- och administrationsprogrammet, är att de kan skriva snyggt. Skyltar måste man kunna skriva. Ofta brister tyvärr kommunikationen mellan oss som tilltänkta arbetsgivare och gymnasieskolorna. Det verkar inte som dom som går på handels- och administrationsprogrammet går där för att jobba i affär, avslutar Andreas Olofsson.

Intervju med en avgången som studerar vid högskolan

- Det känns som jag famlar lite grann. Jag är inte säker på vad jag verkligen vill göra.

Det säger Paula Wollerstrand, 19, som just ska börja läsa en kurs i barns språk och litteratur på litteraturvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet.

- Lärare ska jag i alla fall inte bli. Jag tycker inte om att stå framför en massa människor och berätta vad dom ska göra. Jag tycker bättre om att samarbeta.

Paula Wollerstrand lämnade gymnasieskolan vårterminen 1997 med bra betyg. Hon gick humanistisk inriktning på samhällsvetenskapsprogrammet, och hon läste som språk, förutom kärnämnen engelska och svenska, också tyska, latin och italienska. Språkkunskaperna från skolan har hon inte tänkt så mycket på. Hon vet bara att hon har lätt att kommunicera på många olika språk. Allra helst skulle hon i framtiden vilja arbeta med människor i någon internationell verksamhet.

Paula tycks vara en rätt säker person, där hon har sjunkit ner i en av de mjuka sofforna på Lunds stadsbibliotek, men de nyfikna bruna ögonen vittnar också om att hon vill pröva vingarna.

Paula Wollerstrand kände sig trött efter gymnasieskolan och ville definitivt inte satsa på en spikrak yrkeskarriär. Ändå läste hon 20 poäng i engelska på universitetet vilket hon har en del synpunkter på.

- Det var för mycket grammatik och mycket av kursen gick ut på att förklara grammatiken. Men alla som läser engelska ska inte bli lärare. Jag läste det för att det är roligt med språk och för att för utöka mitt ordförråd och jag skulle vilja ha mycket mer skönlitteratur i kursinnehållet.

- En annan anledning till att jag vill fortsätta att lära mig fler språk är att när det är ont om jobb så gäller det att kunna så mycket som möjligt.

Paula Wollerstrand tycker ändå att det finns stora skillnader mellan gymnasieskolan och universitetsstudierna:

- Jag har tillräckliga kunskaper för att läsa språk på universitetet. Ändå är universitetsstudierna något helt

annat än gymnasiet. Det är mycket mer av eget ansvarstagande och att se till att man är sin egen motor hela tiden.

- I gymnasiet kunde man slarva bort ett grupparbete genom att skylla på att de andra inte gjort sin del. På universitetet är man redovisningsskyldig för sin egen arbetsinsats och det går liksom inte att komma undan. Gymnasieskolan kunde gott lärt mig mer av eget ansvarstagande.

- Vad som var bra i gymnasieskolan var att jag lärde mig att framträda muntligt och att skriva egna arbeten. Det känner jag att jag behärskar och de färdigheterna har jag också haft nytta av i mina universitetsstudier.

- I övrigt tänker jag inte så mycket på själva kunskaperna. Det är så mycket andra tankar som surrar om framtiden.

När det gäller framtiden är Paula Wollerstrand tudelad.

- Allra helst skulle jag vilja ha ett skapande jobb där jag kommunicerar med människor. Men jag måste också ha en god portion trygghet och lugn och det är så väldigt tufft i de skapande branscherna. Jag försöker just nu att pröva mig fram och oroar mig inte i onödan. Dessutom lever jag i en tid när jag antagligen kommer att byta jobb flera gånger.

Intervju med en högskolelärare (avnämare av gymnasieskolan)

- De studenter vi får idag kan inte sin gymnasimatte tillräckligt bra. Nytt för i år är att vi infört ett övningspass där vi repeterar vissa centrala kapitel i gymnasimatten till en början. Studenterna går på fyra timmars undervisning dagligen, vilket är mycket mer än tidigare.

Det säger universitetsläraren Thomas Claesson vid matematiska institutionen vid Lunds universitet. Han har undervisat på universitetet sedan 1970 och har sett massor av studenter passera förbi. I september 1998 började 250 nya studenter.

- Det som brister idag är en allmän räknefärdighet. Matematik är en förståelse för och ett resonerande kring komplexa typer av problem. Den moderna gymnasieskolan tycks ha snuttifierat matematiken, fortsätter Thomas Claesson. Jag skulle önska att gymnasieskolan på ett helt annat sätt lärt eleverna att lösa problem av en sammansatt karaktär och lärt dem att kunna formler.

För att peka på bristerna talar Thomas Claesson om det diagnostiska test man låter alla studenter gå igenom när de börjar läsa matematik. Under den snart 30-åriga period han undervisat har medeltalet för antal rätt hela tiden sjunkit. På frågan om testet någon gång moderniserats svarar han att så skedde för ett par år sedan.

Även om han pekar på en allmän lägre kunskapsnivå på sina studenter som går första terminen, är Thomas Claesson ändå delvis nöjd:

- Den bästa fjärdedelen studenter är minst lika bra som för 30 år sen. Men, fortsätter Thomas Claesson, matematik är ett obarmhärtigt ämne där man direkt kan avgöra om man kan eller inte. Det är en slags matematikens musikalitet som man har eller inte har.

Samtidigt medger Thomas Claesson att matematikämnet inte ändrats alls under de 30 år han undervisat. Det nya är att man infört betydligt fler pass med räkneövningar.

Bland de studenter som börjar läsa matte klarar knappt hälften första tentan och av de 250 nybörjarna är det bara 60-70 stycken som fortsätter på 40-poängsnivån. Bland nybörjarna är en fjärdedel flickor och de klarar sig i stort sett lika bra eller dåligt som pojkarna. Så gott som alla kommer direkt från gymnasieskolans naturvetenskapliga program.

- Det underliga är att betygen från gymnasieskolan inte längre har något prognosvärde. Det kan mycket väl hända att studenter med mycket medelmåttiga betyg från gymnasieskolan klarar sig utmärkt på kurserna och tvärtom. Så var det inte för femton år sedan.

Thomas Claesson kan faktiskt inte hitta en enda punkt som är bättre i dagens gymnasieskola än för femton år sedan. Framförallt vänder han sig mot uppdelningen av matematikämnet som han tycker är alltför uppstyckat och utan helhet i gymnasieskolan. Dessutom tycker han inte att studenterna är mer självständiga än tidigare och han tycker t o m att det är svårt att få studenterna att samarbeta i grupp.

- Matematik mår bra av att man pratar om det i grupp och därför har vi infört smågruppsdiskussioner. Men ofta är det svårt att få igång diskussionen och många är rädda för att göra bort sig, säger Thomas Claesson.

2.2 Avnämare av grundutbildning i högskolan

Detta avsnitt behandlar avnämarna till högskolans grundutbildning som helhet. Uppgifterna avser de studenter som examinerades från grundutbildning i högskolan någon gång under kalenderåret 1995 och deras situation som nyexaminerade på arbetsmarknaden i november 1996. Till detta görs en jämförelse med den årskull som lämnade högskolans grundutbildning kalenderåret 1993.

Totalt sett förvärvsarbetade omkring åtta av tio som examinerades år 1995 från högskolan i november 1996. I genomsnitt förvärvsarbetade män och kvinnor i lika hög utsträckning men bland vissa grupper av examinerade var det en högre andel bland kvinnorna som förvärvsarbetade än bland männen.

De examinerade från grundutbildningen har i viss mån även högskolan som avnämare - uppemot 16 % var registrerade som studerande vid högskola 1-2 år efter sin examen. Andelen som studerade varierar beroende på vilken slags examen det rör sig om. Det är exempelvis mer vanligt bland examinerade från humanistiskt ämnesområde än andra.

Avsnittet redovisar mäns och kvinnors examina och övergången mellan examen och arbetsmarknad. Män och kvinnor skiljer sig åt vad gäller typ av utbildning och typ av avnämare. Kvinnor och män förvärvsarbetade dock i lika hög utsträckning.

Närmare fyra av tio män förvärvsarbetade inom den privata sektorn, medan sju av tio kvinnor förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn. I jämförelse med den totala arbetskraften skiljer sig fördelningen på sektorer/näringsgrenar av de examinerade från högskolan väsentligt.

I slutet av detta avsnitt redovisas intervjuer med två examinerade från högskolan och en avnämare som syftar till att spegla dels de förväntningar, krav och erfarenheter på arbetsmarknaden som finns bland de nytexaminerade, dels avnämarnas perspektiv på de examinerade från högskolan.

Samtliga högskoleutbildningar - examinerade år 1995

Under kalenderåret 1995 examinerades ungefär 32 000 studenter. De examinerades totala andel av arbetskraften/ arbetsmarknaden var 1 %.

Diagram 2:13
Förvärvsarbete. Antal och procent.

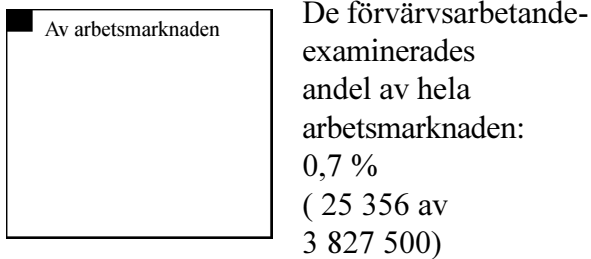
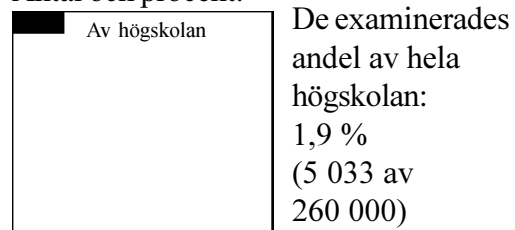

Diagram ALLA 2:14
Fortsatta högskolestudier.
Antal och procent.

I november 1996 hade 79 % av alla examinerade 1995 ett förvärvsarbete. Bland männen var denna andel något lägre än bland kvinnorna. Bland männen hade 78 % ett förvärvsarbete och 81 % bland kvinnorna. Ser man till de examinerade som uteslutande förvärvsarbetade sjunker andelen ca 10 %. Av männen var det nästan 69 % som enbart förvärvsarbetade, bland kvinnorna knappt 71 %.

Diagram 2:15
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 18 501
(57,8 %)
Män: 13 507
(42,2 %)

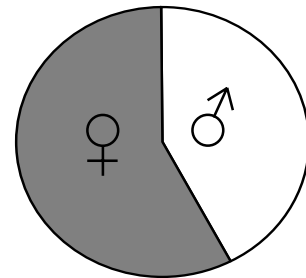
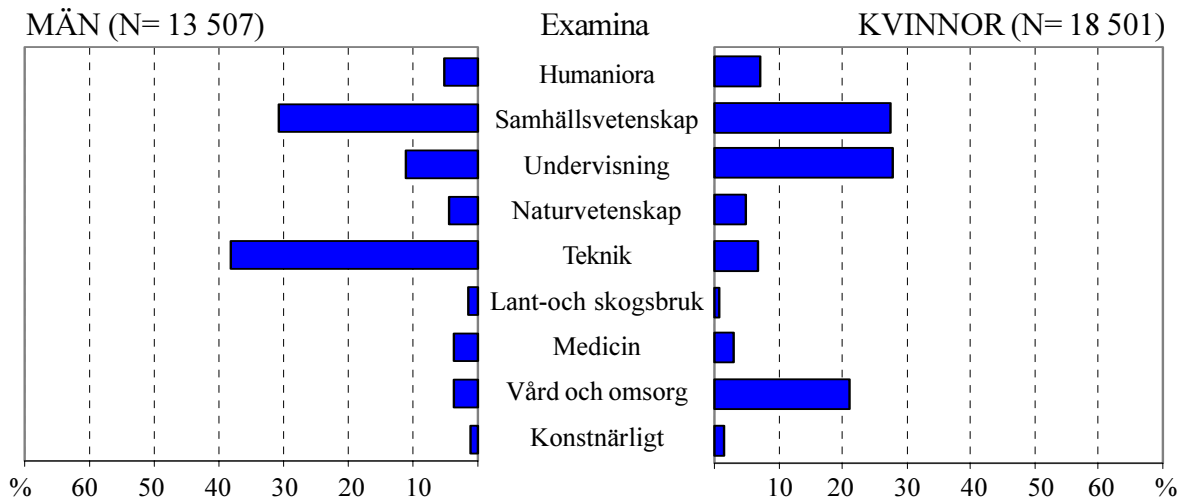
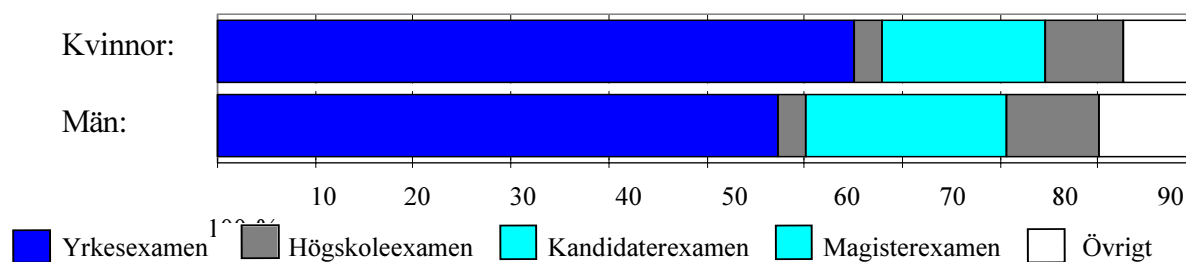

Diagram 2:16
Examinerade från högskolan fördelade på ämnesområde samt därav kandidat- och magisterexamen. Procent.

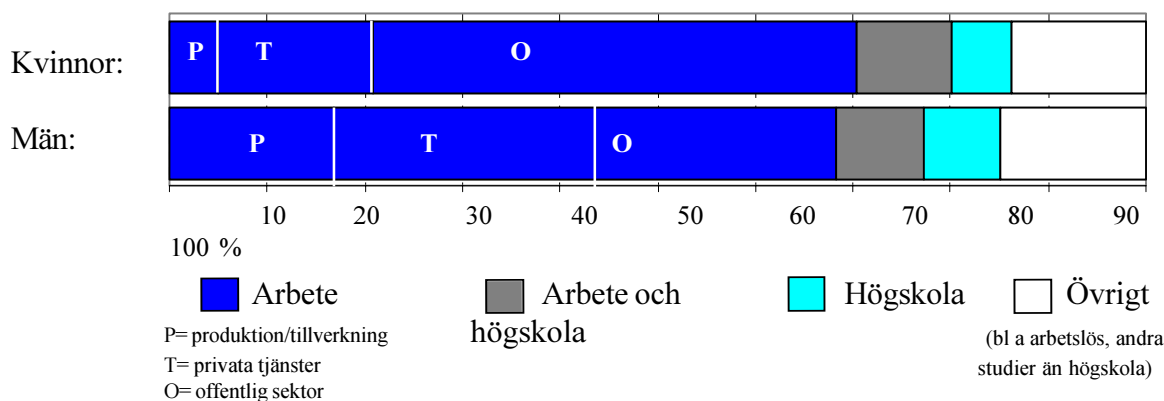
Ungefär 38 % av männen och nästan 7 % av kvinnorna hade en teknisk examen,. Av kvinnorna var det 28 % och av männen 11 % som hade en examen från undervisningsområdet. Ett annat område med skev könsfördelning bland examinerade var vård och omsorg, 21 % av kvinnorna och något mindre än 4 % bland männen.

Diagram 2:17 Fördelning av examensformer. Redovisning per kön. Procent

Yrkesexamen var den vanligaste examensformen. Bland männen var denna andel 57 % och bland kvinnorna 62 %. Högscoleexamen var minst vanlig, endast en andel på 3 % hade en sådan examen bland såväl män som kvinnor.

Diagram 2:18 Verksamhet 1-2 år efter examen från högskolan. Redovisning per kön. Procent.

Den största skillnaden vad gäller examinerade från högskolan och arbetsmarknaden generellt är att de förstnämnda i högre utsträckning söker sig till den offentliga sektorn. I den offentliga sektorn befann sig ungefär 52 % av alla kvinnor på arbetsmarknaden hösten 1996. Däremot rekryterades ungefär 70 % av de nytexaminerade kvinnorna till denna sektor. Bland männen är dessa andelar väsentligt lägre. Generellt sett sysselsattes 18 % av alla män inom offentlig sektor och 36 % av de examinerade männen.

Examinerade inom ämnesområdena undervisning, vård- och omsorg och teknik befann sig i hög utsträckning på arbetsmarknaden november 1996 (1-2 år efter examen). Examinerade inom de humanistiska och de konstnärliga ämnesområdena uppvisade väsentligt lägre andelar förvärvsarbete efter examen. Den jämförelsevis låga andelen förvärvsarbete bland dem med en humanistisk examen kan bero på att många här valt att bygga på sin examen till magisternivå.

Examinerade från utbildningsområdet hade den högsta andelen förvärvsarbete hösten 1996. Närmare nio av tio examinerade, män som kvinnor, hade ett förvärvsarbete 1-2 år efter examen.

De 4 400 som tagit ut en examen i vård och omsorg hade också hög andel förvärvsarbete i november 1996. Andelen förvärvsarbete uppgick till 85 % bland kvinnorna och 78 % bland männen. Bland de 3 900 med en samhällsvetenskaplig examen var andelen förvärvsarbete drygt 76 %.

Diagram 2:19 Förvärvsarbete i november 1996.
Fördelning efter ämnesområde. Procent och antal.

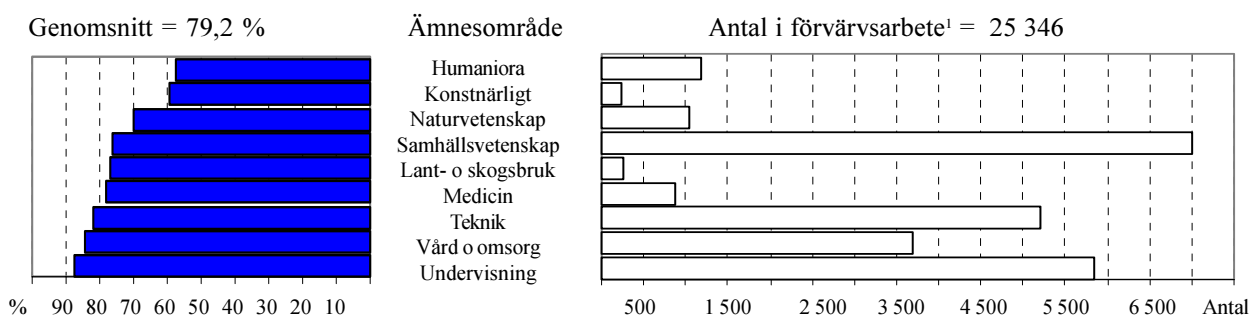
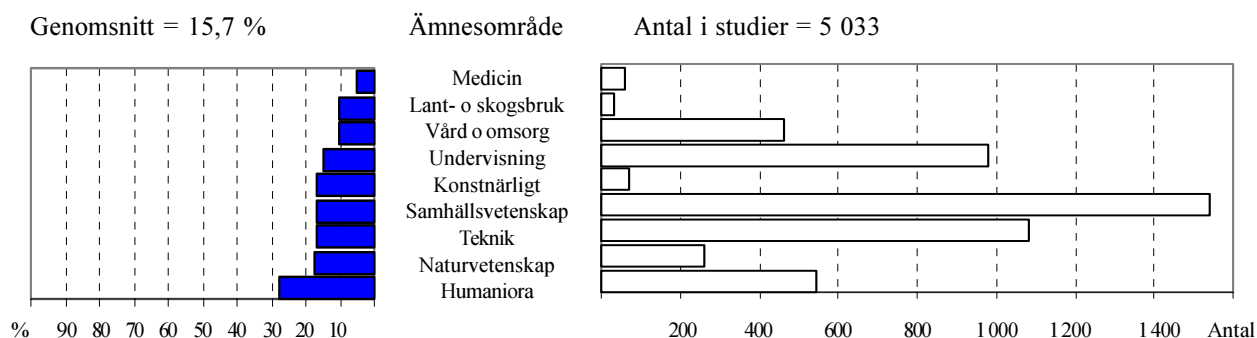

Diagram 2:20 Registrerade för studier i högskolan 1996.
Fördelning efter ämnesområde. Procent och antal.

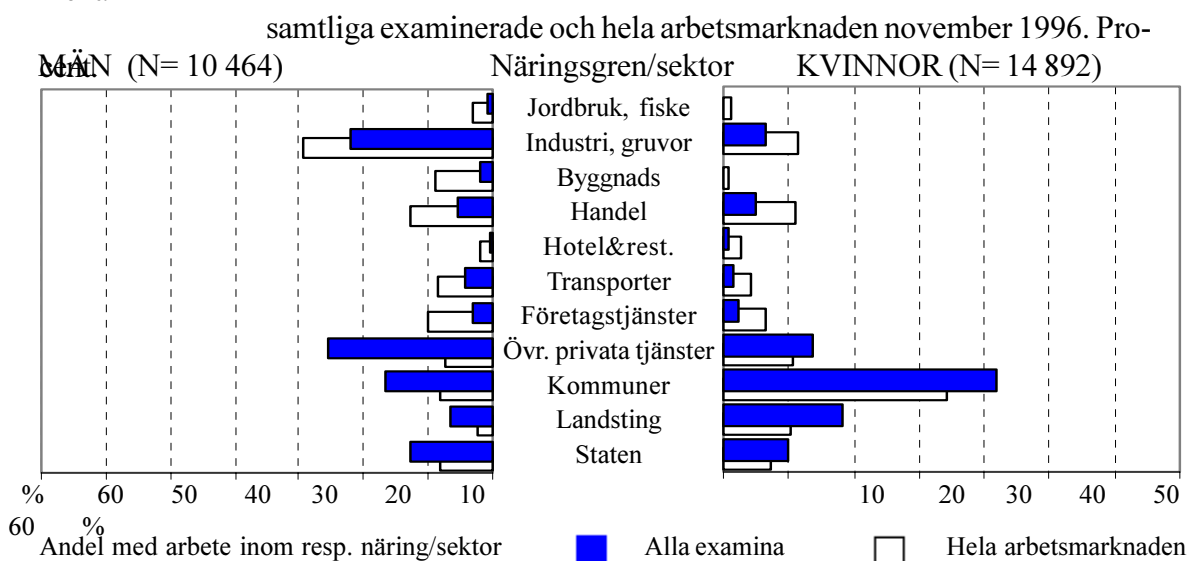

Uppmot 16 % av alla examinerade 1995 befann sig i studier 1-2 år efter examen. Examinerade som uteslutande bedrev studier uppgick till ca 5 %.

Humanister var den grupp som främst fortsatte studera, och mer än en fjärdedel var registrerade på grundutbildningsnivå. Minst vanligt med fortsatta studier var det bland medicinare, inte mer än en andel på 5 % var registrerade som studerande.

¹”Övriga” ingår inte i redovisningen här - det saknas därför 10 individer.

Diagram 2:21 De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan

För kvinnorna kan konstateras att andelen som förvärvsarbetar inom kommuner och landsting är ännu högre bland de högskoleexaminerade än bland samtliga kvinnor i arbetskraften. Bakgrunden är bl.a. att kvinnor dominerar högskoleutbildningar vars avnämare är den offentliga sektorn såsom undervisning och hälso- och sjukvård. Det motsatta förhållandet gäller kvinnor inom industri och handel - här är högskoleexaminerades andel påtagligt lägre än bland samtliga kvinnor i arbetskraften. Män rekryteras i högre grad till den privata sektorn, företrädesvis till industrin och till övriga privata tjänster. Detta beror till stor del på att män dominerar de tekniska utbildningarna. Inom den privata sektorn med avseende på produktion/industri sysselsattes närmare 41 % av alla män i arbetskraften, men enbart 25 % av de examinerade männen. Andelarna inom denna sektor är bland kvinnor lägre. Av alla kvinnor var andelen 13 % och bland examinerade kvinnor drygt 7 %.

Jämförelse mellan examinerade åren 1993 och 1995

Diagram 2:22 Fördelning av examensformer. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Män. Procent.

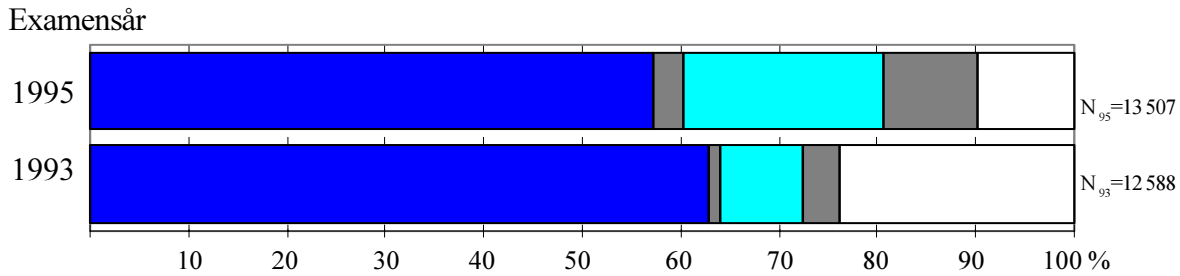
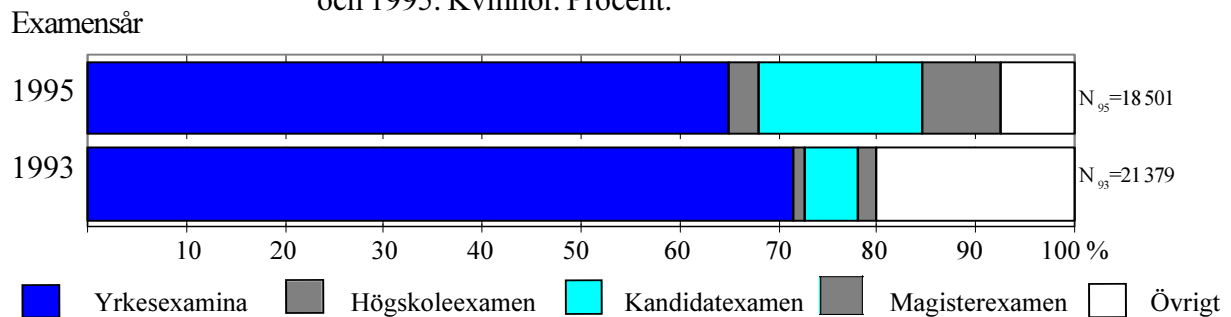
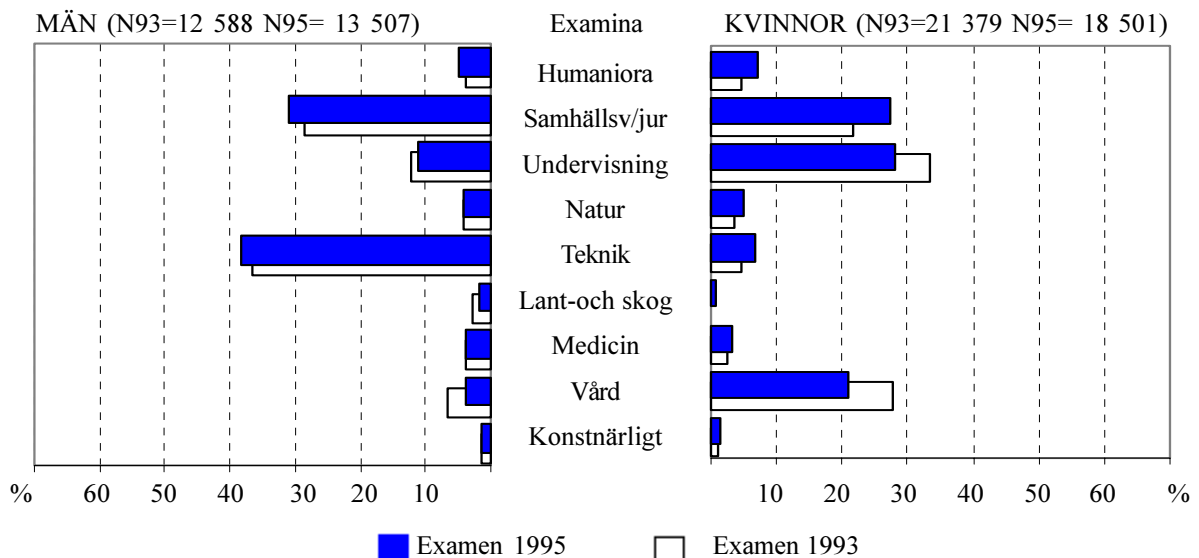

Diagram 2:23 Fördelning av examensformer. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Kvinnor. Procent.

Fördelningen av examensformer förändrades framför allt vad gäller yrkesexamina, kandidat- och magisterexamina. För männen sjönk andelen som tog en yrkesexamina från 63 % till 57%. Andelen som tog en kandidat- eller magisterexamen ökade från 9% till 20% respektive från 4 % till 10%. För kvinnorna är förhållandet liknande. Andelen som tog en yrkesexamen sjönk från 72% till 65%, andelen som tog en kandidat- eller magisterexamen ökade från 6% till 17% respektive från 2% till 8%. Andelen som tar en högskoleexamen var både 1993 och 1995 låg, däremot har andelen fördubblats mellan åren. Andelen som tagit en högskoleexamen ökade från 1,5 % till 3 %. Andelen som tar ut en äldre examen sjunker av naturliga skäl succesivt då allt fler tar ut en examina enligt 1993/94 års förordning.

Diagram 2:24 Examinerade från högskolan fördelade på ämnesområde. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Procent

Fördelningen av examina och skillnaderna mellan män och kvinnor var i stort sett desamma åren 1993 och 1995. Bland kvinnorna ökade dock andelen som tog en examen i samhällsvetenskap från 22 % till 27 %. Andelen som tog en examen i vård sjönk från 34 % till 28 %. Bland männen ökade examinerade inom samhällsvetenskap från en andel på 29 % till 31 %, och vårdexaminerade sjönk något från 7 % till 4 %.

Diagram 2.26: Mäns verksamhet 1-2 år efter examen. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Procent.

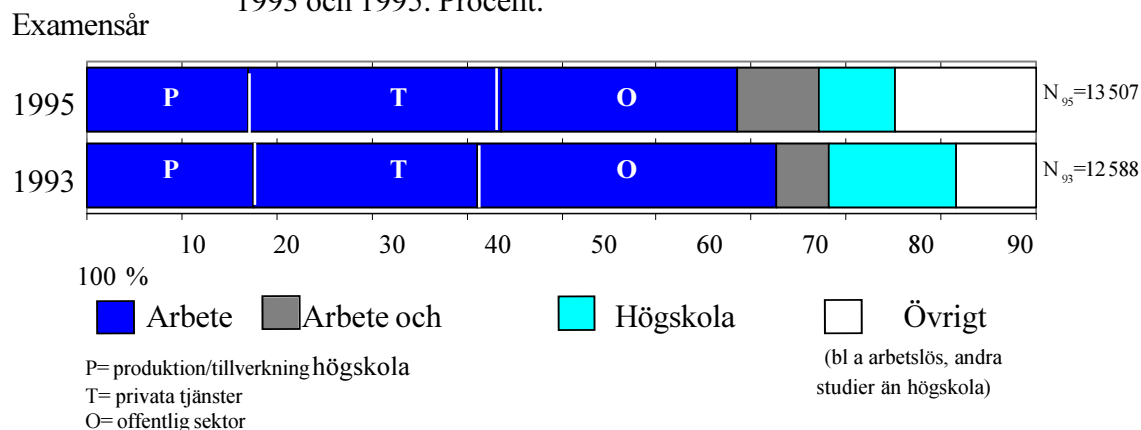
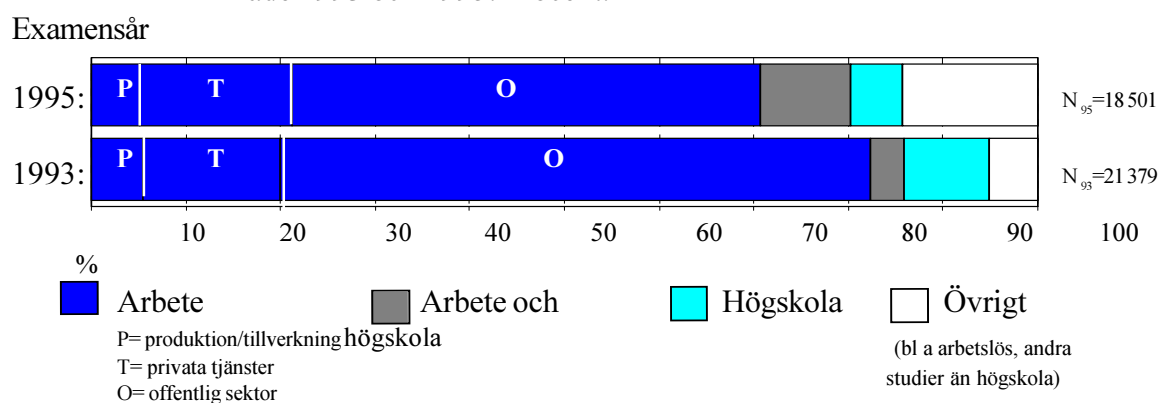
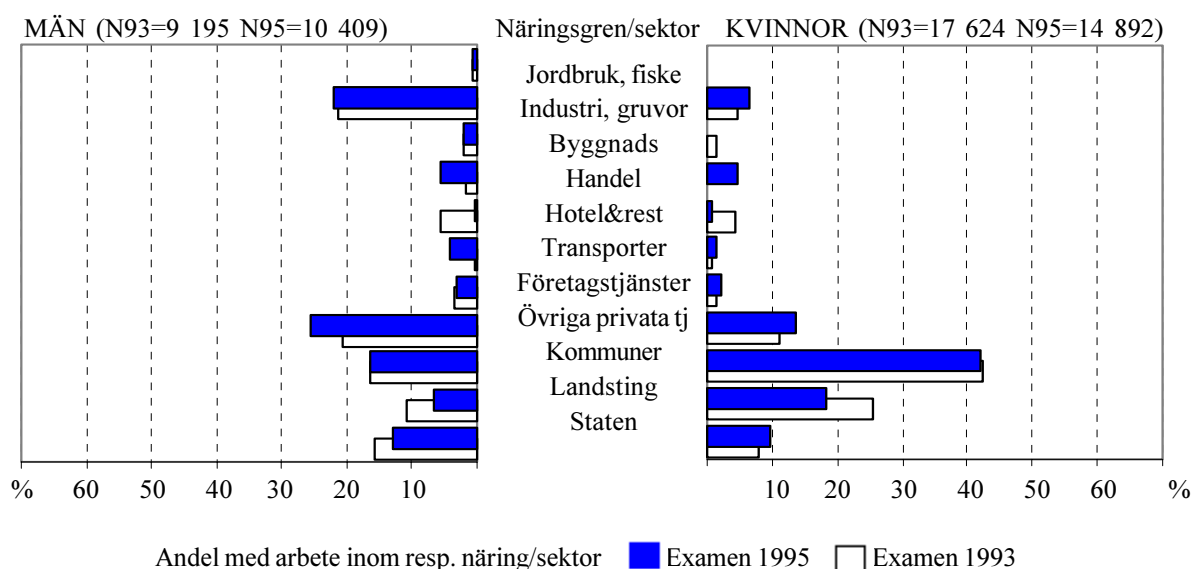

Diagram 2.25: Kvinnors verksamhet 1-2 år efter examen. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Procent.

Båda årskullarna hade totalt sett en andel på 79 % som förvärvsarbetade 1-2 år efter examen. Samtidigt fördubblades nästan andelen examinerade som vare sig befann sig i studier vid högskola eller som förvärvsarbetade 1-2 år efter examen mellan de två årskullarna, från 8 % 1993 till 15 % 1995. Andelen examinerade som uteslutande förvärvsarbetade 1-2 år efter examen sjönk i jämförelse mellan de två årskullarna 1993 och 1995, i genomsnitt från en andel på 78 % till 70 %. Den största minskningen stod kvinnorna för, från en andel på 82 % till en andel på knappt 71 %. Av männen var denna andel 73 % i kullen från 1993. I kullen 1995 hade andelen sjunkit till 69 %.

Diagram 2:27 De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade 1993 och 1995. Procent.

Skillnader mellan mäns och kvinnors förvärvsarbete bestod i stort sett mellan de två årskullarna. Den offentliga sektorn dominerade som rekryterare för båda årskullarna, främst beroende på den höga andelen kvinnor. Drygt 43 % av de examinerade männen 1993 förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn. Denna andel utgjorde knappt 36 % för de examinerade två år senare. En liknande minskning av andelen förvärvsarbetande inom offentlig sektor inträffade även bland de examinerade kvinnorna. Denna andel utgjorde 76 % av de examinerade 1993 och 70 % av de examinerade 1995.

Den största minskningen av rekryteringen till den offentliga sektorn stod landstingen för. Detta beror troligen på att verksamheter transfererades från landstingen till kommunerna under 1995. Eftersom kommunerna varken hade ökat eller minskat sin andel av rekryteringen torde nedgången i rekryteringen till den offentliga sektorn bero på minskad rekrytering till andra verksamheter hos kommunerna.

Intervju med en examinerad som förvärvsarbetar

- Ja, valet stod mellan att gå forskarutbildning och att hitta ett riktigt jobb.

Berättar Magnus Prim som tog sin magisterexamen i nationalekonomi och var i full färd med att påbörja en forskarutbildning när det 'riktiga' jobbet dök upp. När han funderade över forskarstudierna kändes det ganska skönt att börja jobba istället.

- Studierna hade börjat kännas tröttande och ekonomin var också en viktig del av beslutet att inte påbörja dessa studier.

- Har man levt som fattig student, så blir man lite trött på det, och faktiskt var jag nog lite 'skoltrött', säger Magnus och skrattar till.

Magnus ger en bild av en person som vet både vad han vill och som tycker om utmaningar. Detta är något som kanske redan visade sig under sina tidigare studier. Ett år av sin gymnasietid genomförde han som utbytesstudent i USA. Under sina universitetsstudier vid Stockholms universitet deltog han i Erasmusprogrammet och studerade i Frankrike. Under sin studietid har han arbetat både inom vården och på bank, i likhet med så många andra studenter som pluggar och försöker få ekonomin att gå ihop.

- Att studera och bo utomlands ger oerhört mycket!

I Frankrike läste han först franska för att sedan plugga nationalekonomi.

- Det tar några månader att hantera språket.

Han jobbar nu sedan ett år tillbaka på Skandinaviska Enskilda Banken inom en analysgrupp, och ansvarar för ekonomiska analyser av marknaden i Sydamerika och USA. Just nu arbetas det intensivt med en kvartalsrapport, men oftast handlar det om korta analyser, eller makroanalyser. I stort sett handlar det om bakgrundsmaterial som efterfrågas av handlare på börsen.

Med ett riktigt jobb menar Magnus ett relevant jobb som passar med utbildningen och där man kan få pyssla med det man är intresserad av. I Magnus fall är det ekonometri och analysmetoder som används inom nationalekonomin.

- Men även att det finns potential, att det finns möjligheter i jobbet, att få utvecklas, ta eget ansvar, och att få göra sina egna uppgifter som mynnar ut i exempelvis egna rapporter, fyller Magnus på med.

När Magnus funderar över arbetsmarknaden så säger han det nog är lite svårare nu, även om det finns jobb, men också att han hade tur. När han var nyutexaminerad var det många finansinstitut och banker som nyanställde.

Han svarade på en annons från Skandinaviska Enskilda banken och sedan gick det fort. Han kallades till en intervju med närmaste chef över en lunch och frågorna avsåg framför allt hans ämneskunskaper.

- Ungefär som en tentamen, konstaterar Magnus.

Steg två var en träff med 'seniorer', de som senare skulle bli hans kollegor och denna träff var mer av social karaktär.

Inför framtiden funderar Magnus och hans sambo på att pröva på att jobba utomlands. Det ger så mycket, tycker Magnus och sammanfattar motivet utöver ekonomiska aspekter som en möjlighet till erfarenhet och att det är spännande med nya kulturer.

Intervju med en examinerad som förvärvsarbetar

- Det är framförallt genom de rätta kontakterna man får jobb. Det har inte jag och därför har jag nu gått arbetslös i över ett år. Det är helt andra kriterier än kvalifikationer som är avgörande när arbetsgivare väljer.

Det säger Carmen Rico-Blomstrand, 32 år, som t.o.m. har två högskoleutbildningar; en examen från beteendevetenskaplig utredarlinje och en juristexamen, båda från Stockholms universitet. Dessa utbildningar har hon ännu inte haft någon direkt nytta av eftersom hon inte fått något "riktigt" jobb. Sysslös har hon däremot inte varit. Arbeten som spärrvakt i tunnelbanan, husfru på hotell, konferensvärdinna, kyrkogårdsarbetare, telefonförsäljare och provsmakare har avlöst varandra eller funnits parallellt.

- Det är stressande att ha så många olika arbeten och det ger liten ekonomisk utdelning. Men jag har lugnat ner mig nu och håller på med en inre bearbetning för att komma fram till en ny taktik. Jag tror man måste anpassa sig och inte vara alltför naiv. Men man blir ju desperat ibland när man inte har pengar till mat och hyra.

Carmen är alltså fortfarande vid gott mod även om det naturligtvis tar på självförtroendet att få avslag på sina ansökningar gång på gång. Hon har också haft ordentlig otur ett par gånger när lovande projekt inte har blivit av.

- Jag hoppades mycket på en ny vikariepool som man skulle bygga upp inom Förenings-sparbanken. Jag hade tidigare arbetat med deras cashcard-kampanj, bl.a. med att sätta upp apparaterna ute på kontoren. När så idén om en vikariepool dök upp låg jag bra till och hade fina referenser. Tyvärr blev det inget av det hela...

- En annan gång fick jag ett bra vikariat på Juristernas hus på Frescati. Som huschef skulle jag jobba som spindeln i nätet, sköta lokalbokningar t.ex. Det var ett utåtriktat och trevligt arbete som hade kunnat leda till något mer kvalificerat och permanent. Men den som var sjuk och som jag vikarierade för tillfrisknade mirakulöst och kom tillbaka redan efter tre veckor. Så satt jag på pottan igen...

Liksom för många andra är Carmens problem att hon inte har fått in en fot på arbetsmarknaden. Förutom att hon inte har de rätta kontakterna tycker hon inte heller att arbetsgivarna har förmåga att se vem hon är egentligen och vad just hon skulle kunna bidra med. Alla söker samma typer av "utåtriktade, sociala människor som kan hålla många bollar i luften".

- En arbetsplats skulle ju inte fungera om alla var likadana, säger hon. Men jag ser trots allt inte min utbildning som bortkastad och ångrar inte mina studieår. Men kanske får jag tänka om och inse att jag inte får arbeta med det jag hade tänkt från början.

Intervju med en arbetsgivare (avnämare av högskolans grundutbildning)

På försäkringsbolaget Skandia är social kompetens viktig. Förutom den formella kunskap som krävs beroende på tjänst så är det den sociala kompetensen som är avgörande. Det berättar Anita Schedin, som har arbetat med kompetensutveckling i femton år inom företaget.

- Skandias VD Lars-Eric Petersson har uttryckt det så här: "We hire for attitude and train for skills". Det innebär att en persons vilja, inställning och sociala förmåga är viktigare eftersom dessa saker är svårare att tillföra. Däremot kan man alltid inhämta ny kunskap inom eller utom företaget.

-Alla nyanställda får genomgå några dagars introduktionsutbildning. De får dels kännedom om våra produkter, dvs. olika försäkringar, dels information om Skandia som arbetsplats. Eftersom tempot är så högt idag och vi lever i en turbulent omvärld så krävs det att våra medarbetare kan ta egna initiativ. Egen drivkraft och motivation är viktiga personliga egenskaper som vi värdesätter när vi rekryterar personal till Skandia.

Inom Skandia varierar utbildningsnivån rätt mycket mellan olika delar av verksamheten. Inom skadeförsäkringsdelen är andelen högskoleutbildade bara 14% medan den är 36-38% inom områdena sparande och kapitalförvaltning. Formellt kräver man minst gymnasieskola men i praktiken blir det fler och fler som har högskoleutbildning. Ekonomer och civilingenjörer är två stora grupper men det finns även andra examen representerade på företaget. Anita Schedin tycker det är svårt att se något kunskapsområde som de nyanställda generellt sett har brister i.

- Möjligen tycker jag att yngre personer är dåliga på att uttrycka sig, både i tal och skrift. Språk och retorik är en viktig kompetens i framtiden och det borde ingå mer av det i högskoleutbildningarna.

Anita Schedin berättar att man har ändrat arbetssätt inom Skandia när det gäller kompetensutveckling. Tidigare hade man en kurskatalog där de anställda fick välja bland kurserna. Nu sätter man individen mer i fokus och i samtal med sin närmaste chef bestämmer man vilken vidareutbildning som behövs. Man vill ändra attityden till kompetens och betona det egna ansvaret mer. Skandia har även en medveten satsning på rotation, man vill att personalen ska kunna gå vidare internt och bredda sin kunskap. Därigenom skapas en lärande organisation.

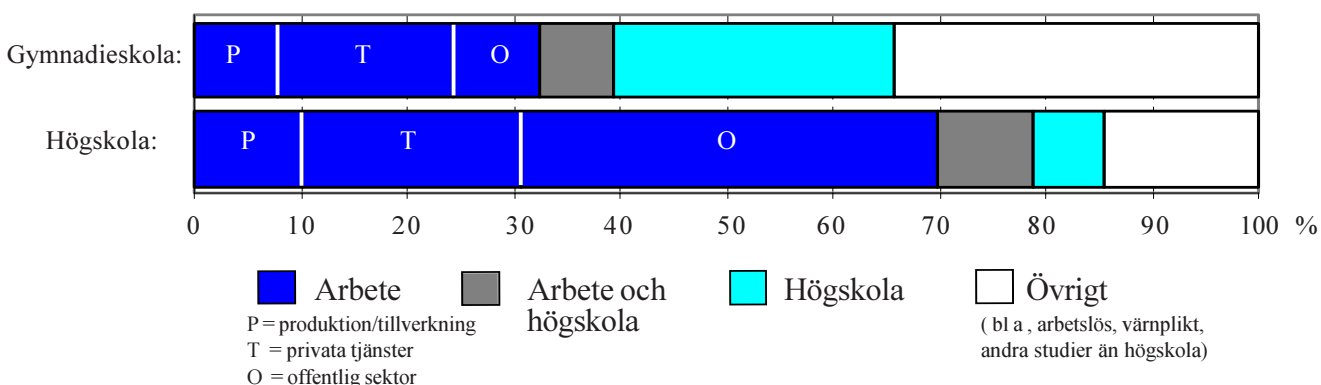
- Dessutom har vi ett system som vi kallar kompetensförsäkring. Den fungerar så att den anställde och arbetsgivaren sätter av lika mycket pengar varje månad i ett antal år. Det byggs på så sätt upp ett konto som kan användas till kompetensutveckling för den anställde. Syftet är att personalen ska lära sig något nytt och på så vis öka anställningsbarheten på lång sikt. Under 1999 har vi en försöksverksamhet med nätbaserad distansutbildning vid Lunds universitet. Det finns mer traditionella kurser som juridisk översikt kurs och företagsekonomi men även lite mer udda ämnen som arkeologi och kinesiska. Vi vill bredda synen på kompetens.

2.3 Jämförelse mellan avgångna från gymnasieskolan och examinerade från högskolor, båda med avslut 1995

År 1996, det år som denna undersökning avser, var den svenska arbetsmarknaden svagare än den varit på många år. Ungefär 4,0 miljoner av befolkningen hade ett förvärvsarbete. Sysselsättningsminskningen var drygt 500 00 jämfört med topp-året 1990. Arbetslösheten var i genomsnitt 8,1 % under år 1996. Det var med andra ord ingen lätt situation som väntade de nyutbildade efter avslutad gymnasie- eller högskoleutbildning. I Diagram 2:28 redovisas förvärvsarbete i november 1996 och studier vid högskolor 1996 för de personer som slutfört sin utbildning 1995.

Diagram 2:28 Verksamhet 1 - 2 år efter avslutad gymnasieskola respektive examen från grundläggande högskoleutbildning. Redovisning för alla som avslutat utbildning 1995. Procent.

Utbildningsform

De examinerade från grundläggande högskoleutbildningar erhöi i betydligt större utsträckning ett arbete jämfört med avgångna från gymnasieskolan. Nästan 80 % av de högskoleutbildade hade ett förvärvsarbete året efter examen. Motsvarande andel för gymnasieutbildade var knappt 40 %. Det var med andra ord dubbelt så vanligt med förvärvsarbete året efter utbildningen bland högskoleutbildade som bland gymnasieutbildade.

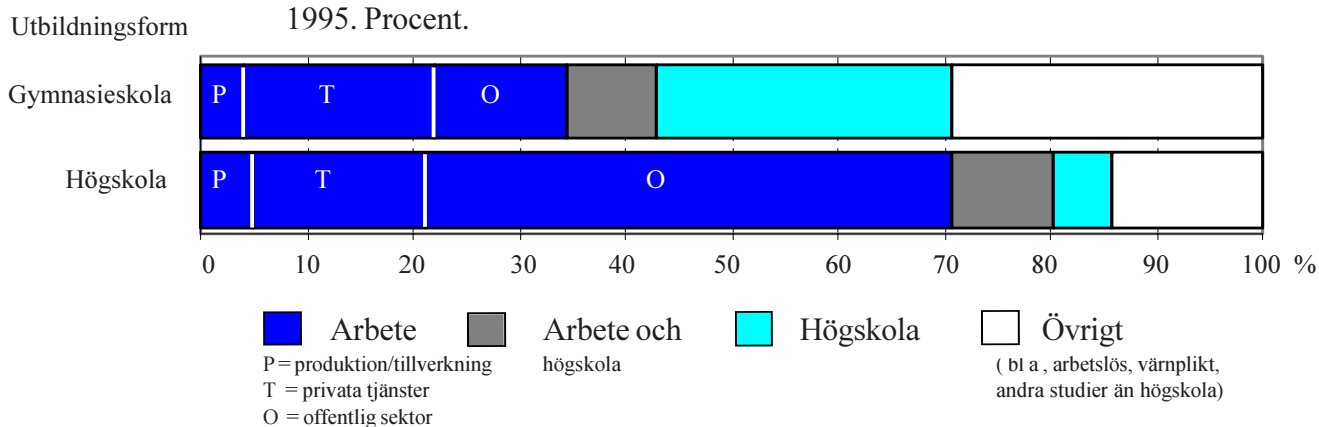
En stor avnämare av gymnasieutbildade var, och är fortfarande, högskolor och universitet. Året efter utbildningen hade var tredje med avslutad gymnasieskola påbörjat en högskoleutbildning, 33 %. Cirka 7 % av avgångskullen, eller var femte som gick vidare till högskolestudier, hade också ett arbete i november. Fortsatte med högskolestudier efter grundläggande examen vid högskola gjorde ca 15 %. Bland dessa var det mycket vanligt att kombinera studier och arbete, 9 % gjorde så.

Den studie som presenteras i denna rapport fokuserar på mottagare, avnämare. Av diagram 2:28 framgår att ca 33 % av de gymnasieutbildade och ca 15 % av de högskoleutbildade varken förvärvsarbetade eller studerade vid högskola året efter det att utbildningen avslutades. Många av dessa torde vara arbetslösa. Bland de gymnasieavgångna bedrev säkert många kompletterande studier i kommunal vuxenutbildning.

Läsåret 1994/95 examinerades 34 782 kvinnor från gymnasieskolan. I november 1996, ett och ett halvt år senare, hade 15 012 en anställning, vilket motsvarade 43 %. År 1995 examinerades 18 501 kvinnor från högskolor och universitet. Av dessa hade 81 % ett förvärvsarbete i november 1996. Kvinnor som avslutade gymnasieskolan 1995 hade en övergång till högskola år 1996 motsvarande 36 %, eller 12 600 registrerade. Kvinnor med grundläggande högskoleexamen 1995 som fortsatte studera vid högskolor och universitet år 1996 upp till ett antal av 2 789, vilket utgjorde 15 % av de examinerade.

Omkring 30 % av kvinnorna från gymnasieskolan respektive 14 % från högskolor varken arbetade eller studerade vidare på högskolenivå.

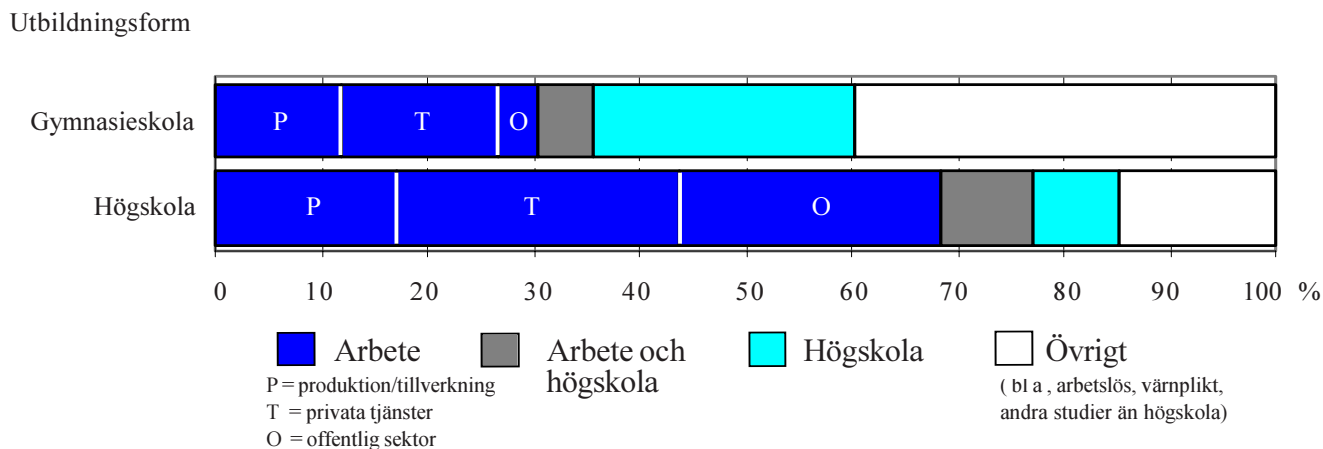
Diagram 2:29 Kvinnors verksamhet 1 - 2 år efter avslutad gymnasieskola respektive examen från grundläggande högskoleutbildning. Redovisning för de som avslutat utbildning 1995. Procent.

Läsåret 1994/95 examinerades 32 122 män från gymnasieskolan. I november 1996, ett och ett halvt år senare, hade 11 514 en anställning, vilket motsvarade 36 %. År 1995 examinerades 13 507 män från högskolor och universitet. Av dessa hade 78 % ett förvärvsarbete i november år 1996. Män som avslutade gymnasieskolan 1995 hade en övergång till högskola år 1996 motsvarande 30 %, eller 9 600 registrerade. Män med grundläggande högskoleexamen 1995 som fortsatte studera vid högskolor och universitet år 1996 uppgick till ett antal av 2 244, vilket utgjorde 17 % av de examinerade.

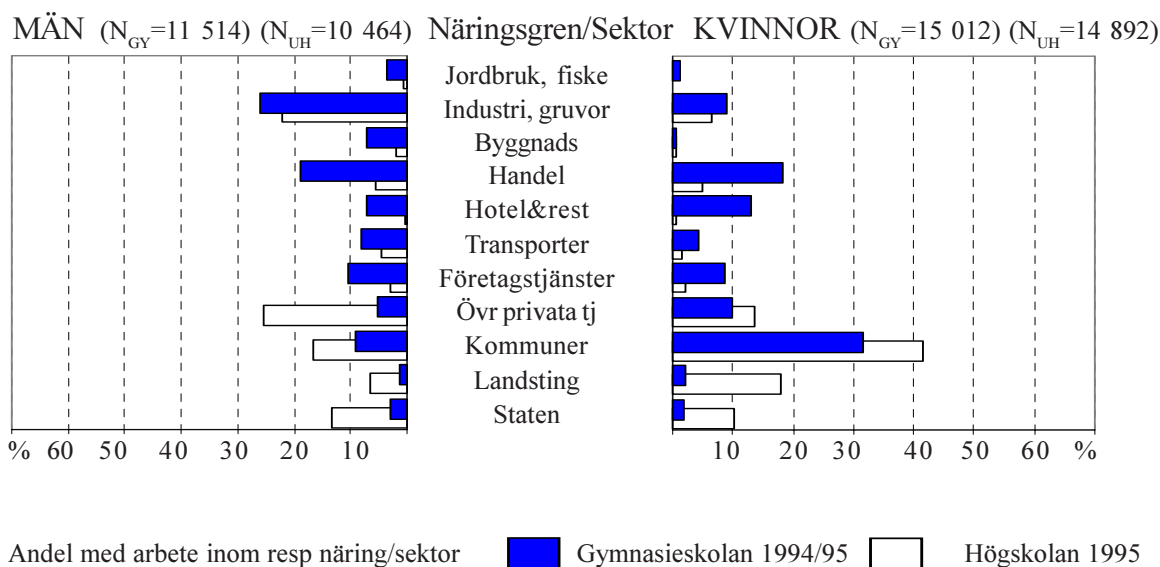
Omkring 40 % av männen från gymnasieskolan respektive 15 % från högskolor varken arbetade eller studerade vidare på högskolenivå. Värnpliktsverket uppskattar att ca 10 % av männen fullgjorde sin värnplikt under hösten 1996.

Diagram 2:30 Mäns verksamhet 1 - 2 år efter avslutad gymnasieskola respektive examen från grundläggande högskoleutbildning. Redovisning för de som avslutat utbildning 1995. Procent.

Olika arbetsmarknad för gymnasieutbildade och utbildade vid högskolor

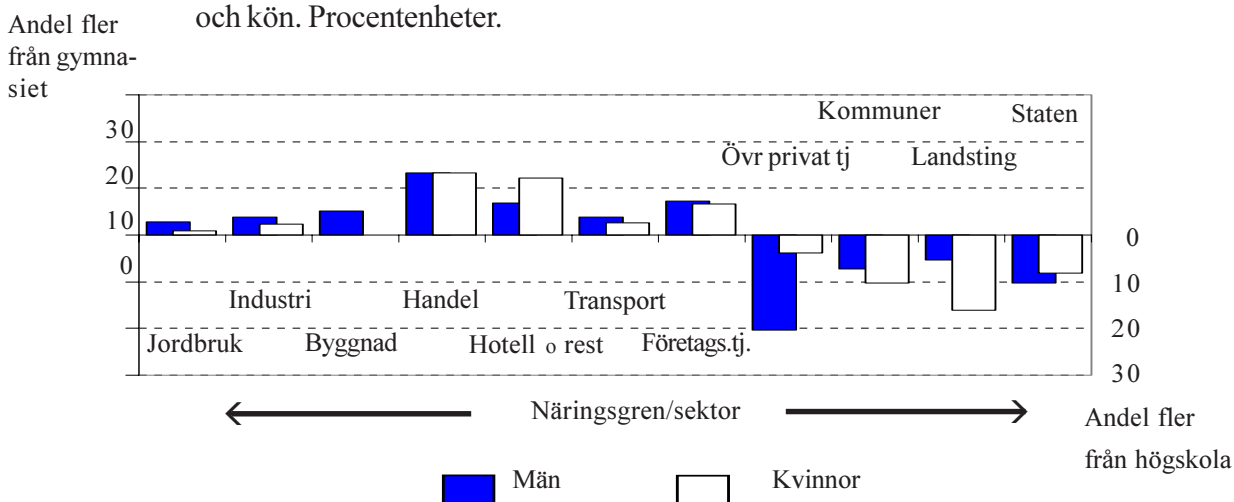
Diagram 2:31: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan avgångna från gymnasieskolan resp examinerade från högskola. Redovisning efter kön. Procent.

I diagram 2:31 redovisas fördelningen på näringar/sectorer för alla med arbete i november 1996. Nedan visas endast de procentuella skillnaderna. Avgångna från gymnasieskolan respektive examinerade från universitet/högskolor hade i stor utsträckning olika arbetsmarknad. De gymnasieutbildade fann oftare arbete inom näringarna handel, hotell- och restaurang samt företags-tjänster. Högskoleutbildade hade å andra sidan oftare arbete inom offentlig sektor. Övriga privata tjänster, såsom finansiell verksamhet, utbildning, vård och kultur&rekreation, var stora avnämare för män med examen från grundläggande högskoleutbildning.

Mätt som index, där 0 betyder identisk arbetsmarknad och 100 betyder helt olika arbetsmarknad, uppmättes ett värde på drygt 40 enheter. Arbetsmarknaden var med andra ord olika till 40 procent mellan de två utbildningsgrupperna.

Diagram 2:32 Arbetsmarknad 1 - 2 år efter utbildning. Skillnader mellan avgångna från gymnasieskolan respektive examinerade från högskola. Redovisning efter näringsgren/sector och kön. Procentenheter.

3 Gymnasieskolans program - avnämningarprofiler

I detta kapitel redovisas avnämningarna av respektive nationellt program i gymnasieskolan. För de s.k. studieförberedande programmen, dvs. samhällsvetenskapsprogrammet (SP) och naturvetenskapsprogrammet (NV) redovisas också avnämningarna av programmens grenar. Ett skäl till detta är att dessa båda program är mycket stora, uttryckt i antal elever. I redovisningen ingår inte det individuella programmet eller specialutformade program, eftersom mycket få elever avgick från dessa program med slutbetyg våren 1995. De individuella och specialutformade programmen är också mycket heterogena till sin utformning.

Gymnasieskolan har under 1990-talet genomgått mycket stora förändringar. Genom gymnasiereformen och den nya läroplanen 1994 (Lpf94) ersattes den tidigare gymnasieskolans linjer och specialkurser med sexton nationella program. Alla program är treåriga och innehåller vissa gemensamma ämnen, s.k. kärnämnen. Alla program ger också grundläggande behörighet för fortsatta studier vid högskola. Tidigare hade tvååriga yrkesinriktade linjer varit den dominerande formen för yrkesutbildning i gymnasieskolan. Gymnasiereformen infördes successivt och på många håll tidigare än 1994, varför vårterminen 1995 är den första tidpunkt då de flesta elever lämnade gymnasieskolan efter en utbildning som kan sägas direkt svara mot programstrukturen i den reformerade gymnasieskolan. Av de elever som avgick från en yrkesinriktad gymnasieutbildning hade, vårterminen 1995, 85 % genomgått en treårig sådan - 60 % ett nationellt program. Vad gäller de studieförberedande utbildningarna hade dock över 90 % av de elever som avgick från en sådan våren 1995, gått en treårig linje.

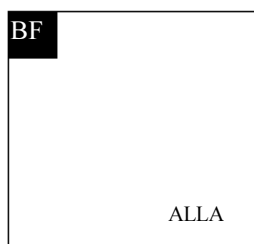
Att de flesta elever vårterminen 1995 avgick med slutbetyg från en treårig gymnasieutbildning, är ett viktigt skäl till att vi valt denna tidpunkt som utgångspunkt för redovisningen. Avnämningarprofilerna avser förvärvsarbete (november 1996) respektive högskolestudier (vår- eller höstterminen 1996) för dessa elever. Alla utbildningar är i redovisningen klassificerade i programtermer. Eftersom utgångspunkten för redovisningen är individer som var folkbokförda i Sverige 1997-01-01 är uppgifterna avseende antal avgångna i dessa profiler något lägre än i annan statistik över avgångna.

Gymnasieskolan fortsätter att utvecklas. Regeringen och Skolverket har noga följt utvecklingen av gymnasiereformen. Riksdagen har nyligen beslutat (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3) att alla program skall få en gemensam struktur. Alla program skall omfatta 2500 poäng. Utöver kärnämnen ska finnas ett karaktärsämnesblock som består av gemensamma kurser, inriktningar och valbara kurser. Detta betyder att de nuvarande grenarna ersätts med inriktningar. Kurserna ska modulariseras, dvs. omfatta 50, 100, 150 eller 200 poäng. Vidare ska ett nytt teknikprogram införas.

Avsikten är att flexibiliteten i utbildningarna och valbarheten för eleverna ska öka samt att alla elever i större utsträckning ska få tillgång till önskad utbildning. Skolverket genomför samtidigt en programöversyn och kursplanerevidering. Avsikten är att reviderade program, dvs. program som reviderats med avseende på programmål, inriktningar, kursplaner och betygskriterier, ska träda i kraft den 1 juli år 2000.

Barn- och fritidsprogrammet (BF) - avgångna våren 1995

Diagram BF1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
2 546

Andel av alla:
3,8 %

Diagram BF2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 2 172
(85,3 %)

Män: 374
(14,7 %)

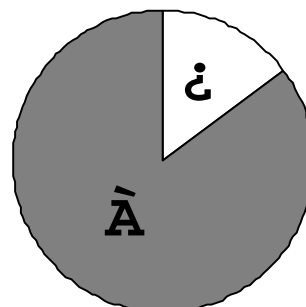
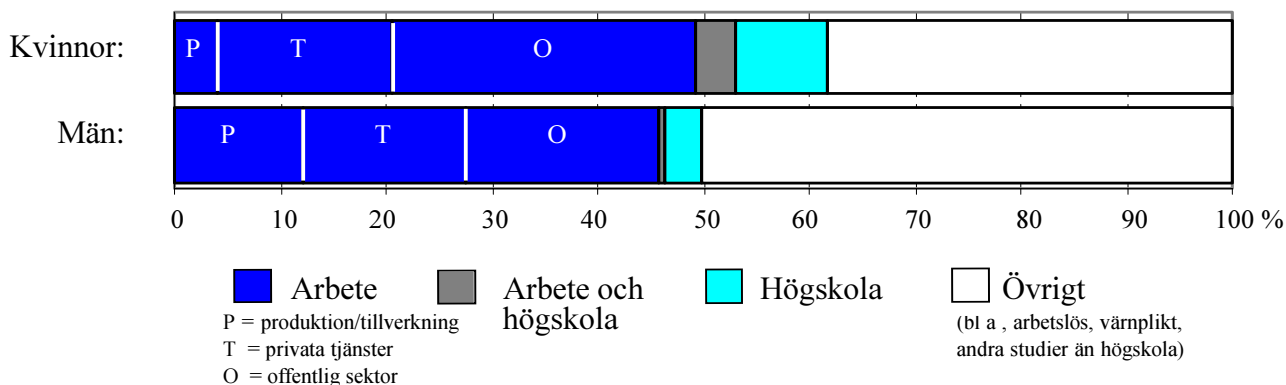

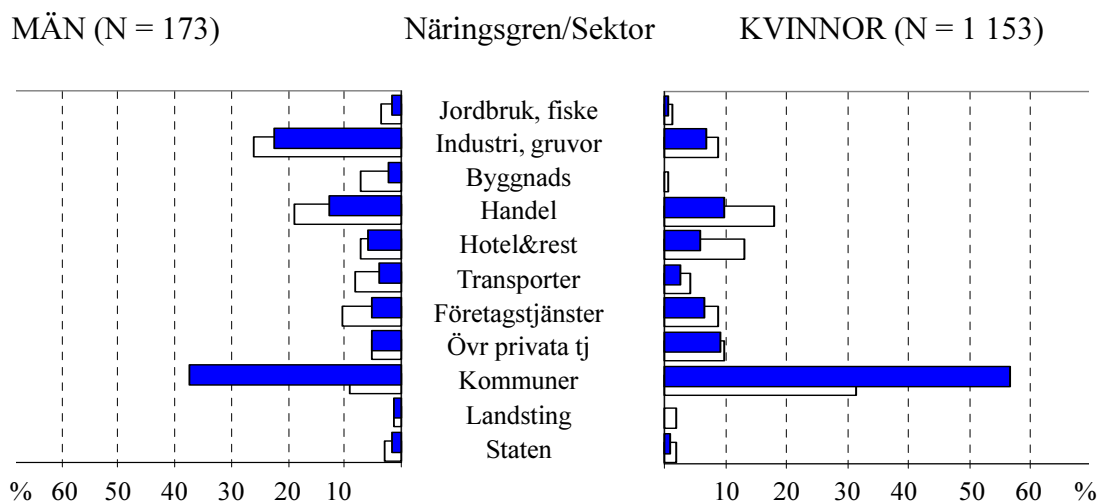
Diagram BF3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från barn- och fritidsprogrammet (BF) avgick vårterminen 1995 ungefär 2 500 elever, vilket var ungefär 4 % av alla gymnasieelever. Sex av sju elever var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade ungefär hälften av eleverna, medan relativt få - ungefär var tionde och i huvudsak kvinnor - studerade vid högskola. Bland dem som förvärvsarbetade återfanns de flesta inom offentlig sektor.

Barn- och fritidsprogrammet (BF) - avgångna våren 1995 (forts.)

Diagram BF4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan barn- och fritidsprogrammet och alla gymnasieavgångna våren 1995. Procent.

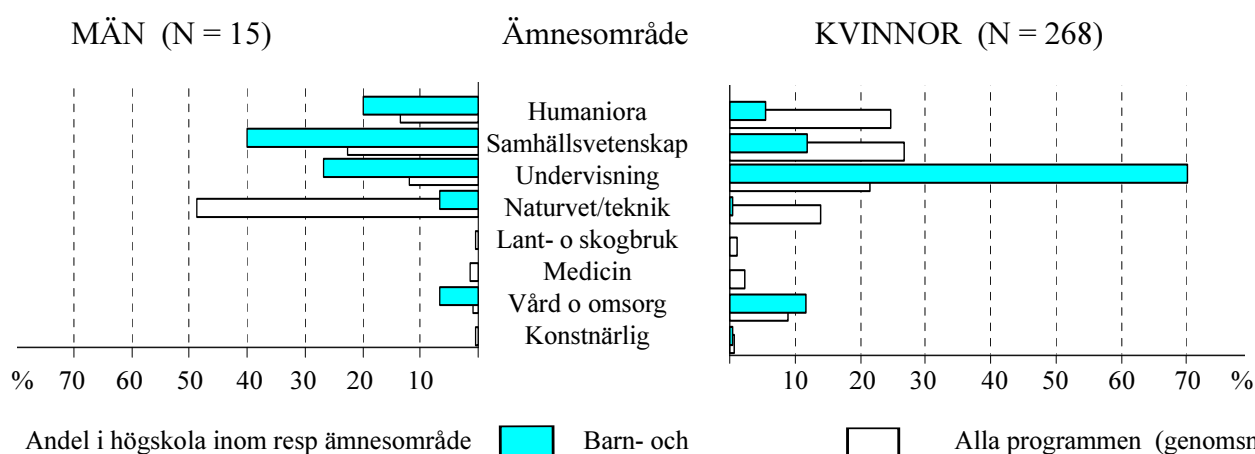

Andel med arbete inom resp näring / sektor ■ Barn- och fritidsprogrammet □ Alla programmen (genomsnitt)

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av barn- och fritidsprogrammet framför allt inom den *kommunala* sektorn. Närmare 60 % av de förvärvsarbetande kvinnorna och 40 % av de förvärvsarbetande männen återfanns här i november 1996, vilket är en väsentligt högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna. BF-eleverna var underrepresenterade inom de flesta andra näringsgrenar och sektorer med undantag för näringen övriga privata tjänster. Var femte av de relativt få förvärvsarbetande män som gått ut BF-programmet arbetade dock inom industrinäringen.

Inom högskolan, dit praktiskt taget bara kvinnor gick, återfanns avnämarna i första hand inom *undervisningsområdet* (70 % av de högskolestuderande flickorna). Var tionde BF-elev studerade dock inom vård och omsorg eller det samhällsvetenskapliga området.

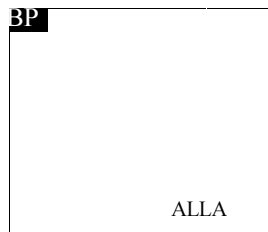
Diagram BF5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan barn- och fritidsprogrammet och alla gymnasieavgångna våren 1995. Procent.

Andel i högskola inom resp ämnesområde ■ Barn- och fritidsprogrammet □ Alla programmen (genomsnitt)

Byggprogrammet (BP) - avgångna våren 1995

Diagram BP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
1 054

Andel av alla:
1,6 %

Diagram BP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 16
(1,5%)

Män: 1 038
(98,5%)

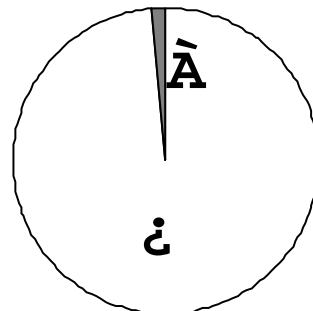
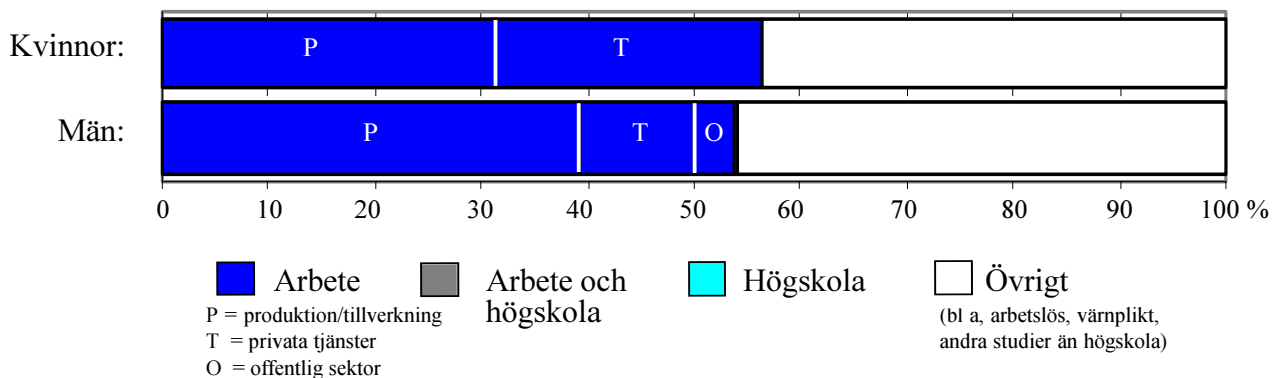

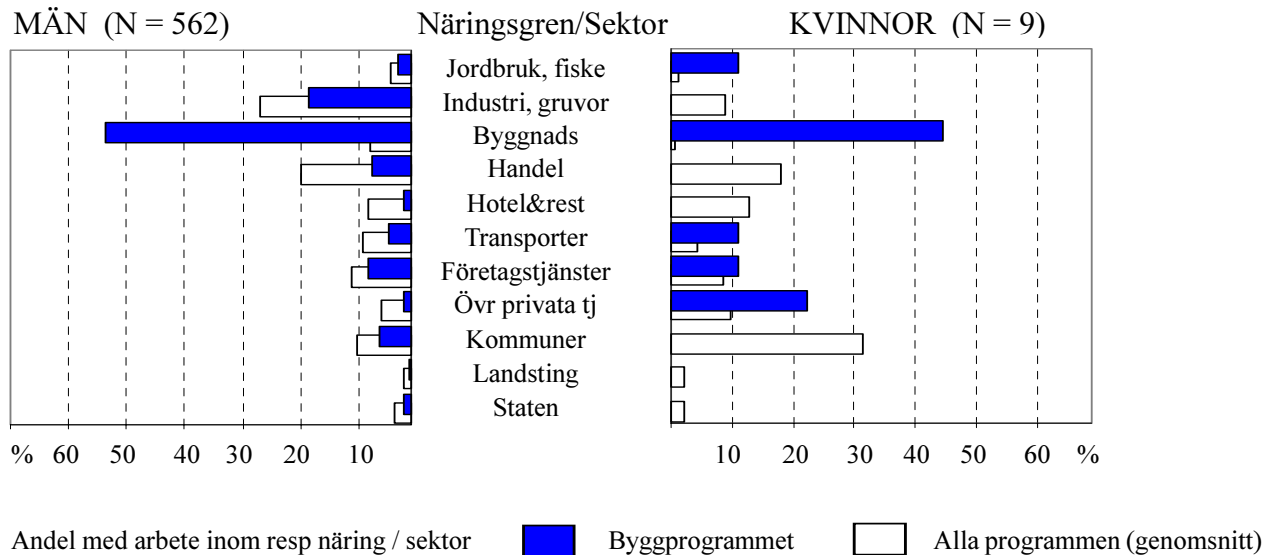
Diagram BP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från byggprogrammet (BP) avgick vårterminen 1995 något fler än 1 000 elever, vilket var 1,6 procent av alla gymnasieelever. Praktiskt taget alla elever var män. Förvärvsarbete var den vanligaste sysselsättningen ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning: ungefär 55 % av männen förvärvsarbetade, och då främst inom produktion och tillverkning. Endast en man hade gått vidare till högskolestudier.

Byggprogrammet (BP) - avgångna våren 1995 (forts.)

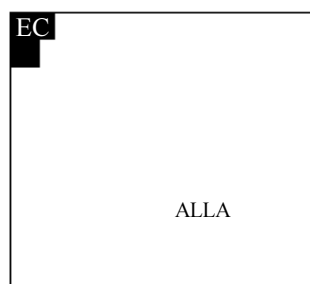
Diagram BP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan byggprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av byggprogrammet framför allt inom den näringsgren som programmet vänder sig mot, dvs. *byggnadsverksamhet*. Närmare 55 % av de förvärvsarbetande männen från BP-programmet återfanns här i november 1996, vilket var en väsentligt högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna. BP-eleverna var underrepresenterade inom alla andra arbetsmarknadssektorer. Var femte av de män som gått ut BP-programmet arbetade dock inom industrinäringen.

Elprogrammet (EC) - avgångna våren 1995

Diagram EC1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
1 759

Andel av alla:
2,6 %

Diagram EC2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 19
(1,1 %)

Män: 1 740
(98,9 %)

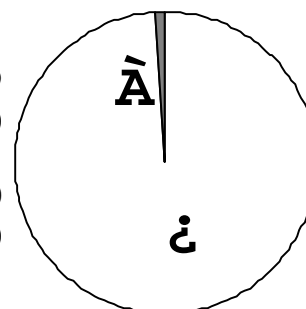
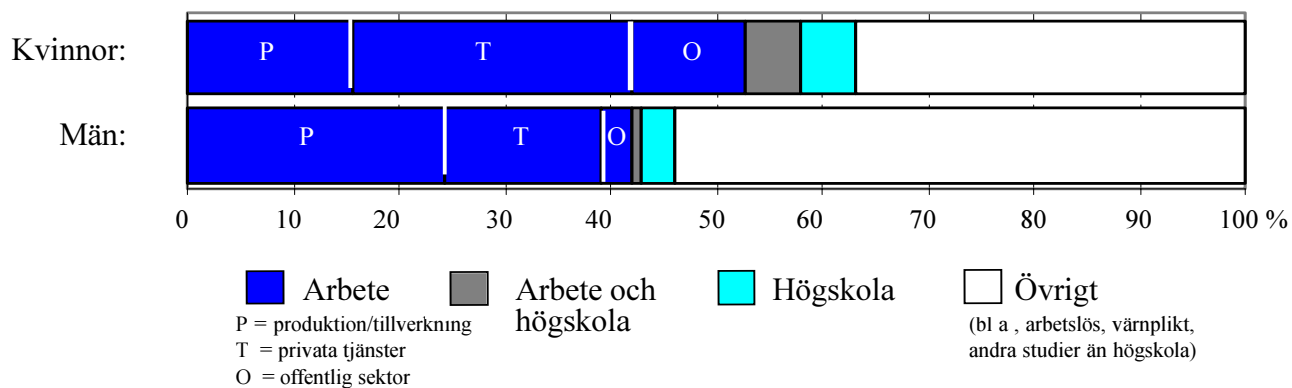

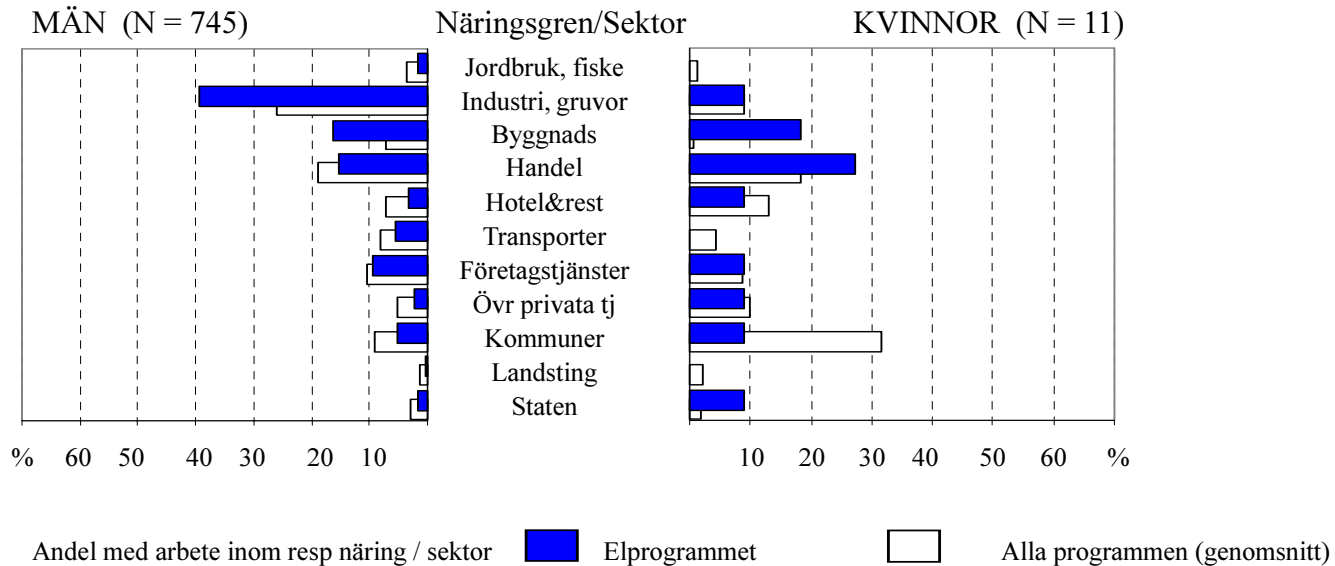
Diagram EC3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från elprogrammet (EC) avgick vårterminen 1995 ca 1 750 elever, vilket var knappt 3 % av alla gymnasieelever. I likhet med vad som gäller för byggprogrammet var praktiskt taget alla elever män. Över 40 % av männen från EC-programmet förvärvsarbetade ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning (25 % inom produktion och tillverkning). Ca 70 elever, eller 4 %, hade gått vidare till högskolestudier.

Elprogrammet (EC) - avgångna våren 1995 (forts.)

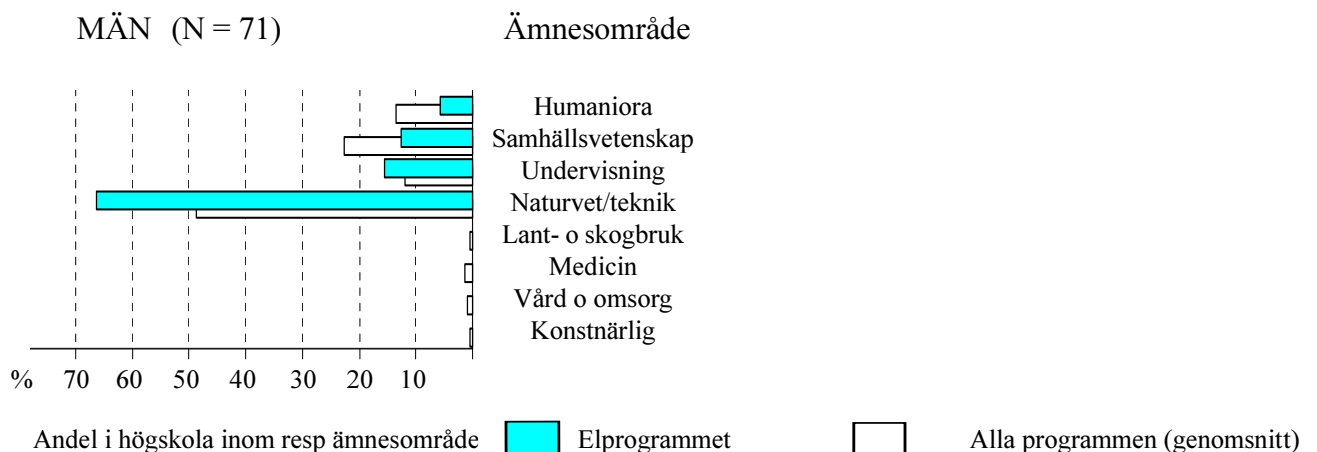
Diagram EC4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan elprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns många – men långt ifrån alla - avnämare av elprogrammet inom *industrinäringen*. Närmare 40 % av de förvärvsarbetande männen från EC-programmet återfanns här i november 1996, vilket är en högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna män. Men åtskilliga – ca 15 % - av de förvärvsarbetande EC-eleverna återfanns inom byggnadssektorn (där de också var överrepresenterade) och handeln. De fåtaliga kvinnor som avgick från elprogrammet hade i samma utsträckning som männen ett arbete året efter gymnasiestudierna.

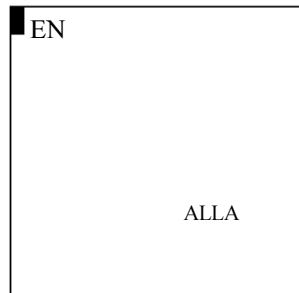
Inom högskolan, dit alltså ca 4 % av EC-eleverna gick, återfanns avnämarna i första hand inom *naturvetenskaps/teknik området* – två av tre av de ca 70 högskolestuderande männen gick hit, vilket var en högre andel än för alla studerande manliga gymnasieavgångna.

Diagram EC5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan elprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Energiprogrammet (EN) - avgångna våren 1995

Diagram EN1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
372

Andel av alla:
0,6 %

Diagram EN2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 5
(1,3 %)

Män: 367
(98,7 %)

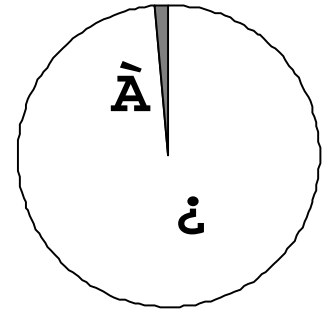
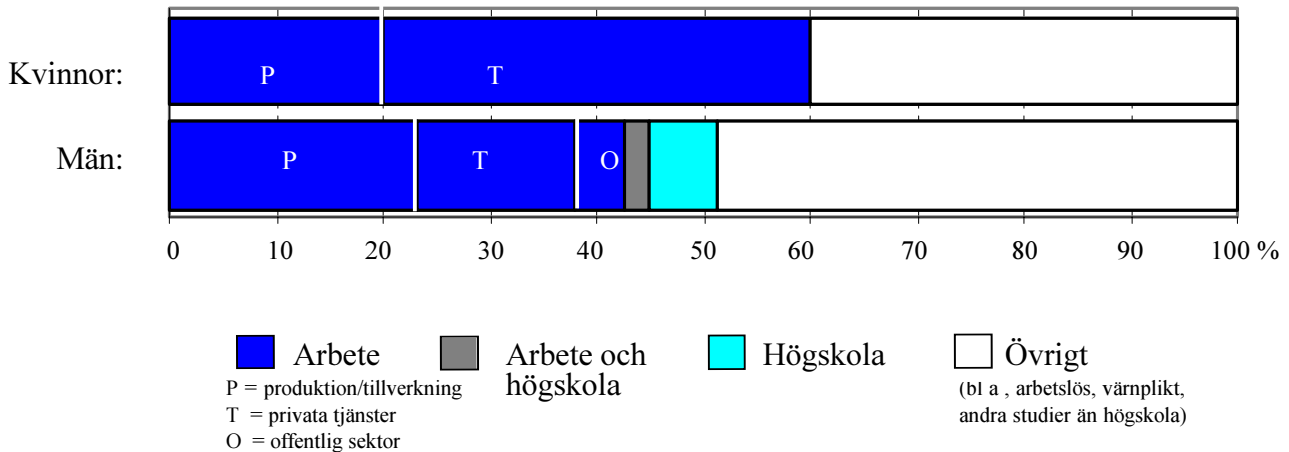

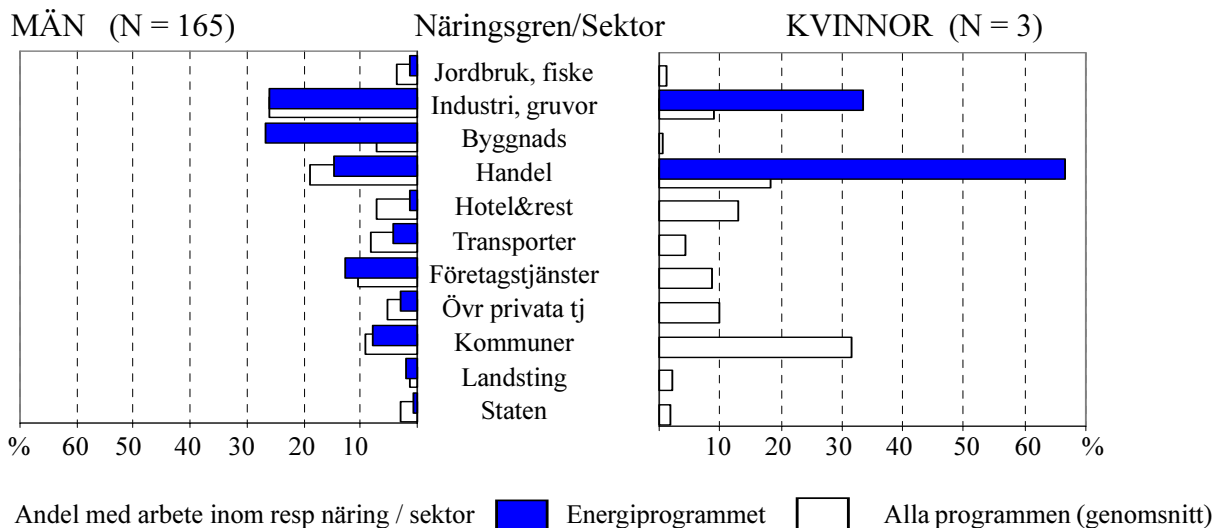
Diagram EN3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från energiprogrammet (EN) avgick vårterminen 1995 endast ca 370 elever, ungefär en halv procent av alla gymnasieelever. I likhet med vad som gäller för bygg- och elprogrammen var praktiskt taget alla elever män. Närmare 45 % av männen från EN-programmet förvärvsarbetade ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning och därav nästan var fjärde inom produktion och tillverkning. Endast ca 30 män (ca 9 %), och inga kvinnor, hade gått vidare till högskolestudier 1996.

Energiprogrammet (EN) - avgångna våren 1995 (forts.)

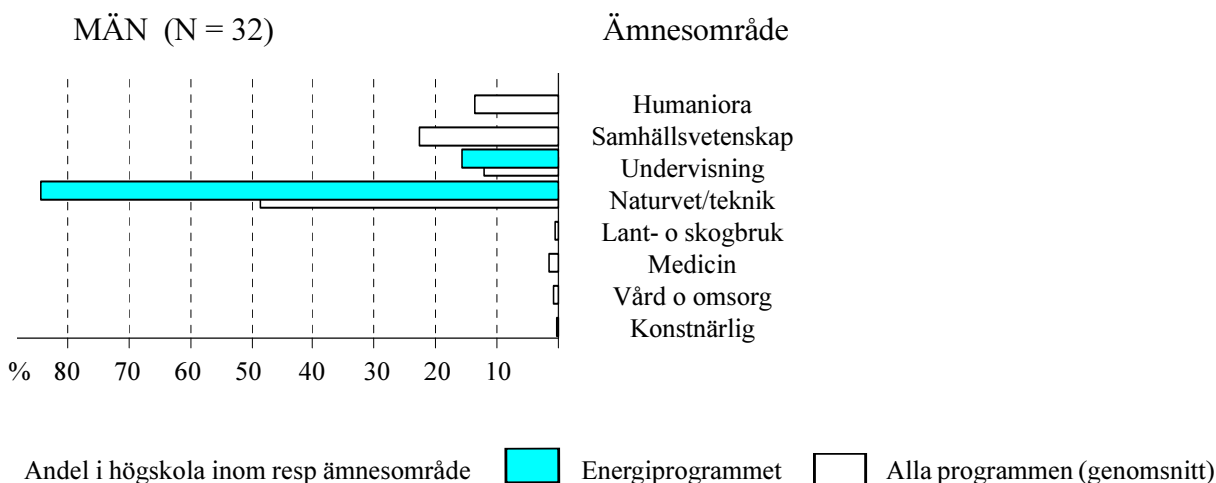
Diagram EN4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan energiprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns de flesta avnämare av energiprogrammet inom *industri-* och *byggnadsnäringarna*. Över hälften av de förvärvsarbetande männen från EN-programmet återfanns i någon av dessa näringsgrenar i november 1996. Särskilt överrepresenterade var EN-programmets män inom byggnadssektorn. De var också något överrepresenterade inom området företags-tjänster.

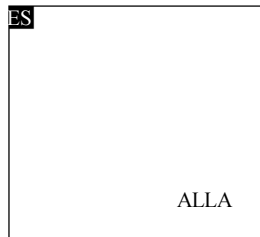
Det fåtal män från energiprogrammet som gått vidare till högskolestudier mötte främst avnämare inom det *naturvetenskapligt/tekniska* ämnesområdet, där de var kraftigt överrepresenterade.

Diagram EN5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan energiprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Estetiska programmet (ES) - avgångna våren 1995

Diagram ES1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
599

Andel av alla:
0,9 %

Diagram ES2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 428
(71,5 %)

Män: 171
(28,5 %)

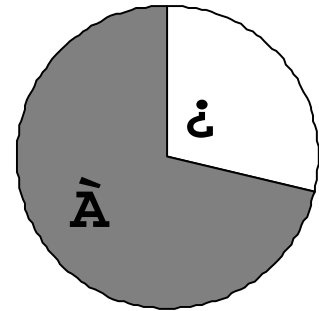
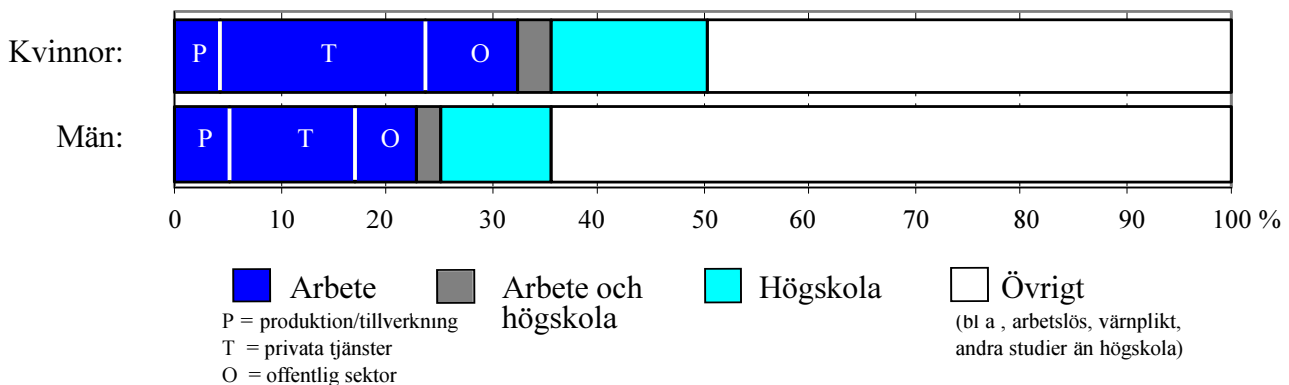

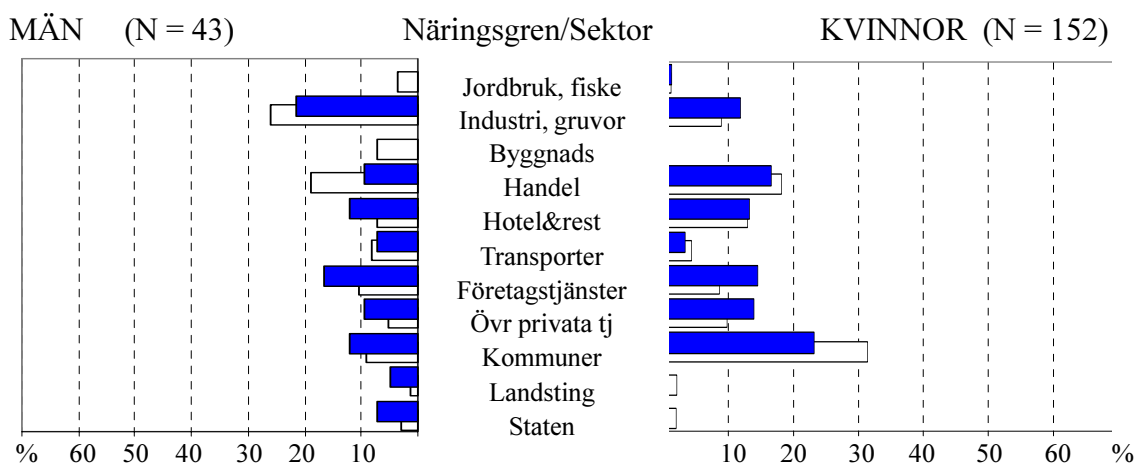
Diagram ES3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från det estetiska programmet (ES) avgick vårterminen 1995 ungefär 600 elever, ungefär 1 % av alla gymnasieelever. Sju av tio elever var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade ungefär var tredje kvinna och var fjärde man som gått ut ES-programmet. Ungefär en av fem kvinnor (ca 18 %) och en av tio män (ca 13 %) hade gått vidare till högskolestudier. Bland de ca 170 män som gått ut en estetisk gymnasieutbildning våren 1995 var det alltså jämförelsevis många – ca 65 % - som året efter varken arbetade eller fortsatte till högskolan.

Estetiska programmet (ES) - avgångna våren 1995 (forts.)

Diagram ES4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan estetiska programmet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

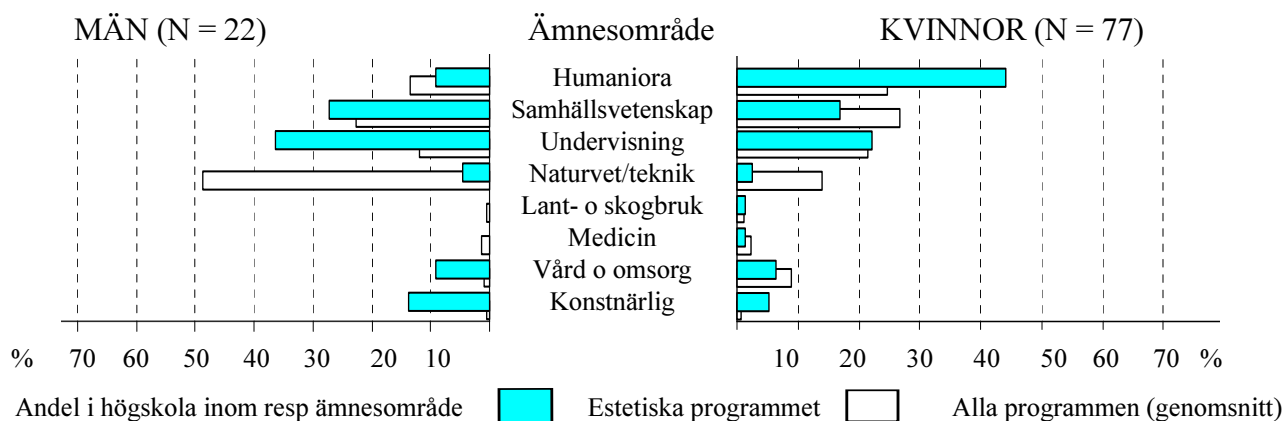

Andel med arbete inom resp näring / sektor ■ Estetiska programmet Alla programmen (genomsnitt)

Avnämarna av det estetiska programmet inom arbetslivet fanns inom de flesta sektorer. *Kommunerna* var, ett och ett halvt år efter avslutad gymnasial utbildning, den största avnämaren för kvinnornas del (25 % av de kvinnor som förvärvsarbetade) och *industrinäringen* för det fåtal män som förvärvsarbetade (ca 20 %). Både kvinnor och män var överrepresenterade inom näringarna Företagstjänster och Övriga privata tjänster, jämfört med samtliga förvärvsarbetande gymnasieavgångna.

Inom högskolan, dit alltså främst kvinnor gick, återfanns avnämarna först och främst inom det *humanistiska ämnesområdet* (45 % av de studerande kvinnorna), där ES-eleverna var kraftigt överrepresenterade jämfört med alla gymnasieavgångna som studerade vid högskolan 1996. I övrigt fanns avnämarna främst inom ämnesområdena undervisning och samhällsvetenskap. Elever från ES-programmet var, kanske föga förvånande, kraftigt överrepresenterade inom högskolans konstnärliga utbildningar, men det rör sig här om mycket få individer.

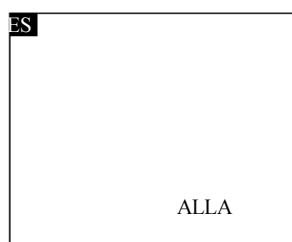
Diagram ES5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan estetiska programmet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Andel i högskola inom resp ämnesområde ■ Estetiska programmet Alla programmen (genomsnitt)

Estetiska programmet (ES) - avgångna våren 1995

Diagram ES1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
599

Andel av alla:
0,9 %

Kvinnor: 428
(71,5 %)

Män: 171
(28,5 %)

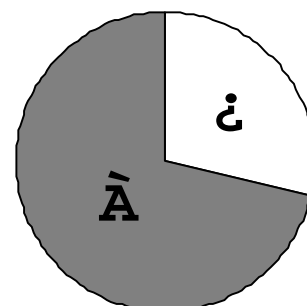
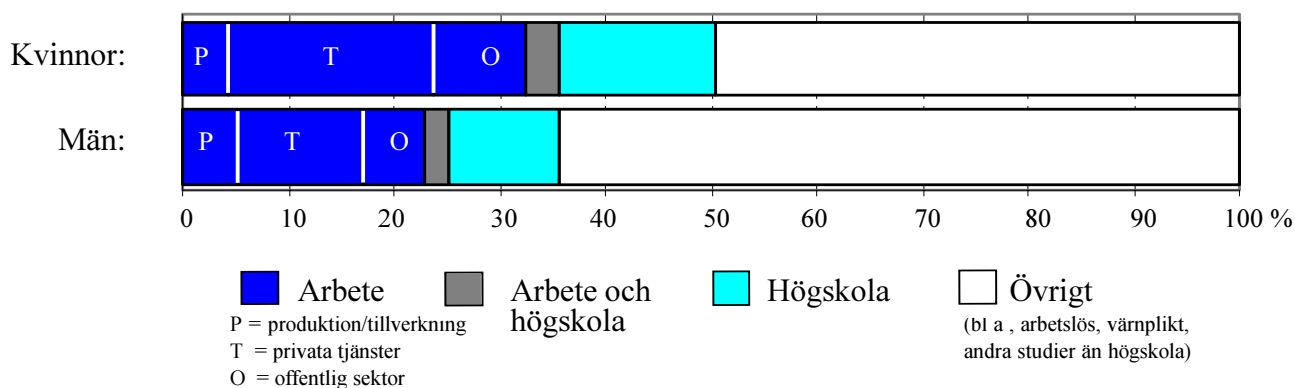

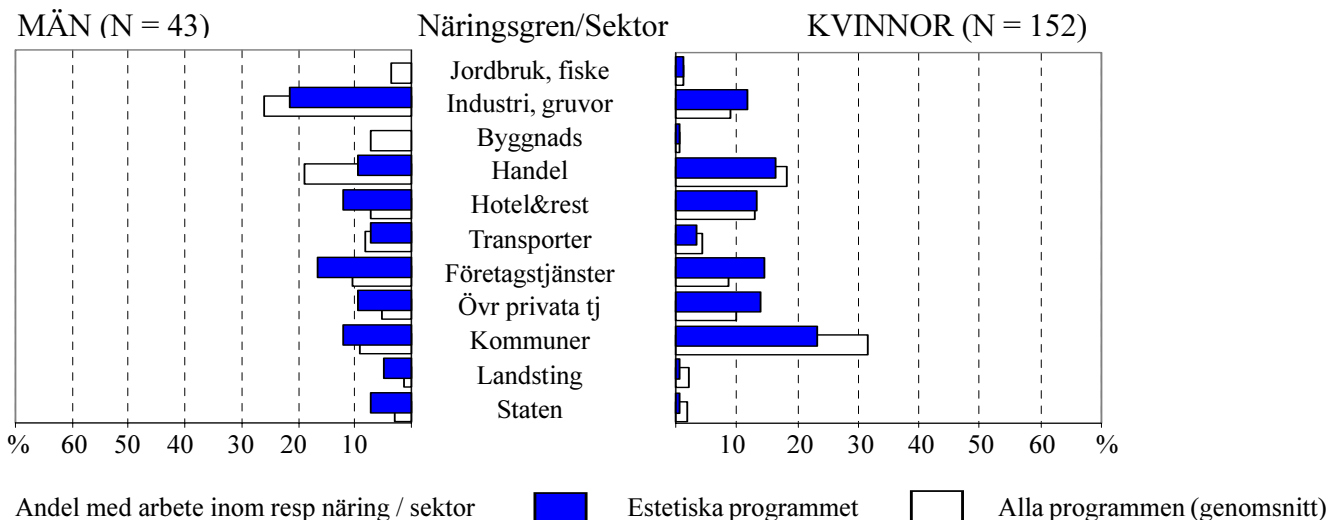
Diagram ES3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från det estetiska programmet (ES) avgick vårterminen 1995 ungefär 600 elever, ungefär 1 % av alla gymnasieelever. Sju av tio elever var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade ungefär var tredje kvinna och var fjärde man som gått ut ES-programmet. Ungefär en av fem kvinnor (ca 18 %) och en av tio män (ca 13 %) hade gått vidare till högskolestudier. Bland de ca 170 män som gått ut en estetisk gymnasieutbildning våren 1995 var det alltså jämförelsevis många – ca 65 % - som året efter varken arbetade eller fortsatte till högskolan.

Estetiska programmet (ES) - avgångna våren 1995 (forts.)

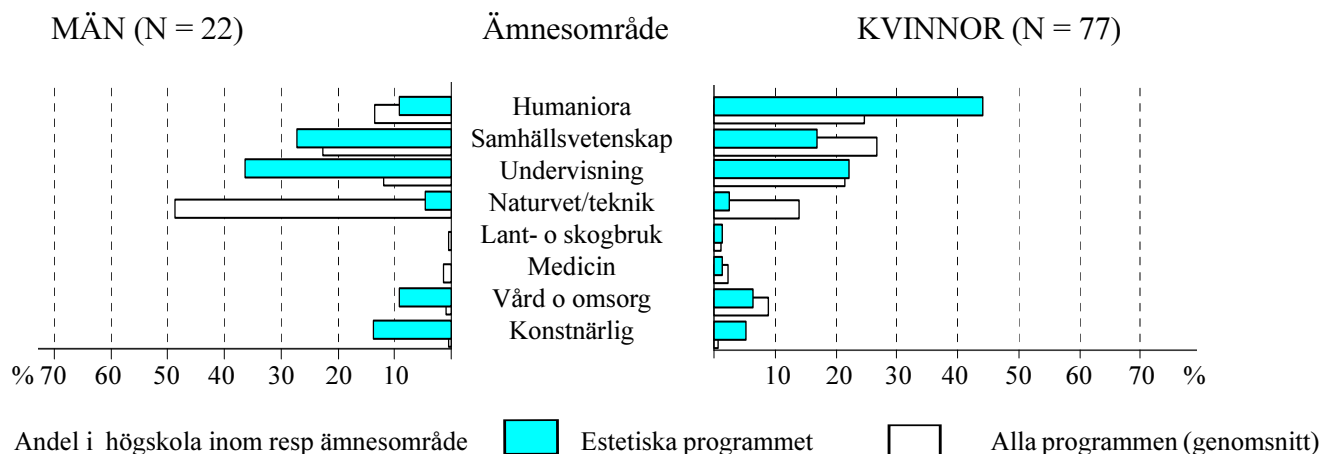
Diagram ES4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan estetiska programmet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Avnämarna av det estetiska programmet inom arbetslivet fanns inom de flesta sektorer. *Kommunerna* var, ett och ett halvt år efter avslutad gymnasial utbildning, den största avnämaren för kvinnornas del (25 % av de kvinnor som förvärvsarbetade) och *industrinäringen* för det fåtal män som förvärvsarbetade (ca 20 %). Både kvinnor och män var överrepresenterade inom näringarna Företagstjänster och Övriga privata tjänster, jämfört med samtliga förvärvsarbetande gymnasieavgångna.

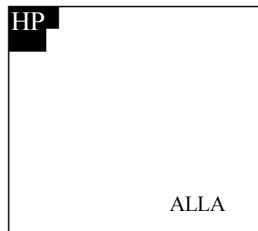
Inom högskolan, dit alltså främst kvinnor gick, återfanns avnämarna först och främst inom det *humanistiska ämnesområdet* (45 % av de studerande kvinnorna), där ES-eleverna var kraftigt överrepresenterade jämfört med alla gymnasieavgångna som studerade vid högskolan 1996. I övrigt fanns avnämarna främst inom ämnesområdena undervisning och samhällsvetenskap. Elever från ES-programmet var, kanske föga förvånande, kraftigt överrepresenterade inom högskolans konstnärliga utbildningar, men det rör sig här om mycket få individer.

Diagram ES5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan estetiska programmet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Handels- och administrationsprogrammet (HP) - avgångna våren 1995

Diagram HP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
2 226

Andel av alla:
3,3 %

Diagram HP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 1 254
(56,3 %)

Män: 972
(43,7 %)

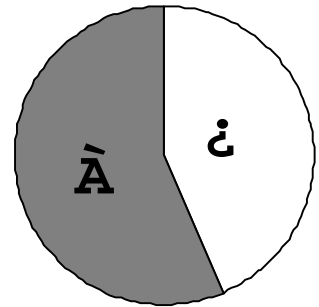
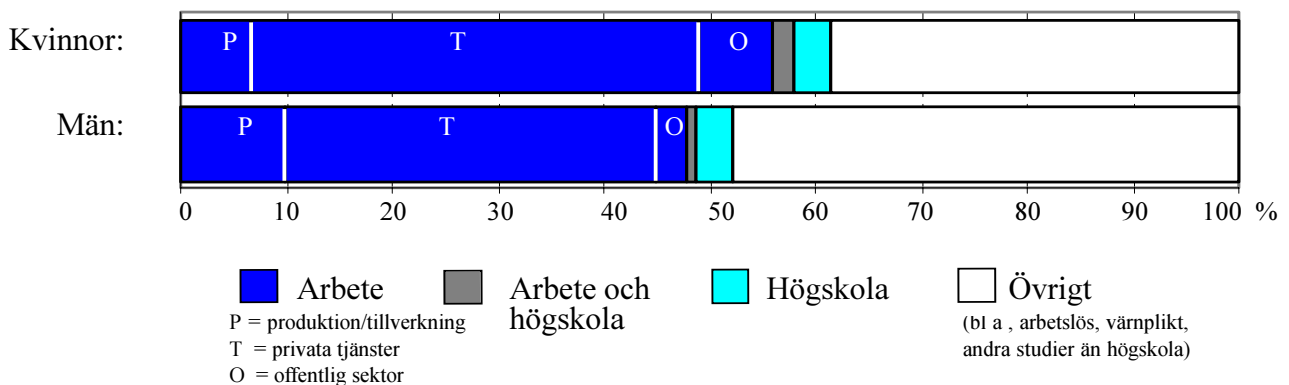

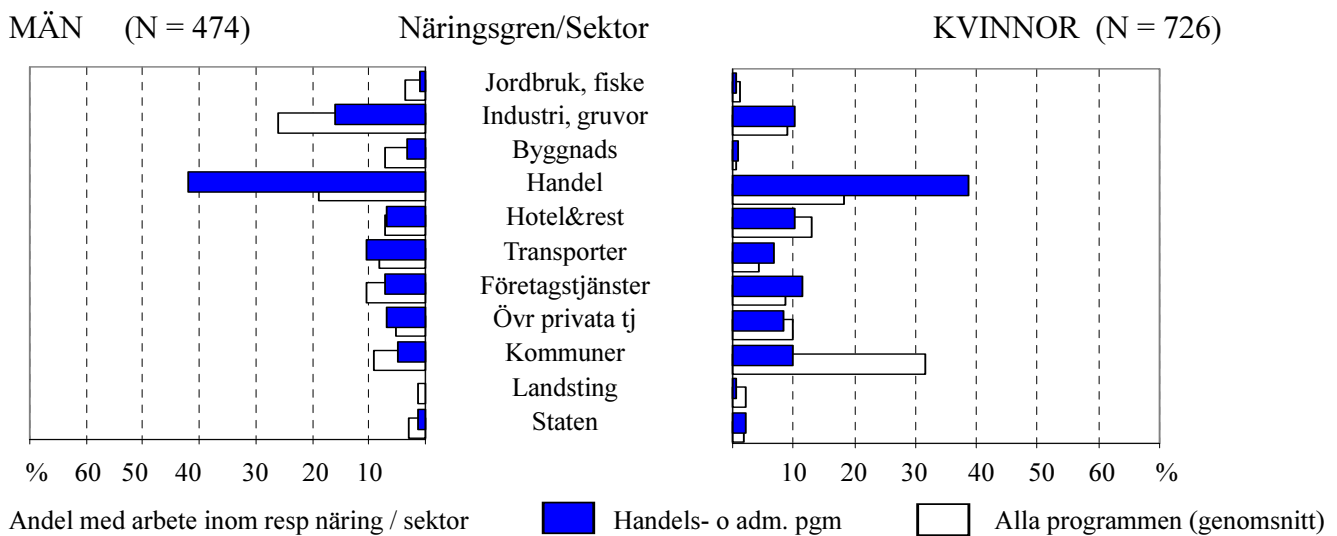
Diagram HP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från handels- och administrationsprogrammet (HP) avgick vårterminen 1995 ungefär 2 200 elever, eller något mer än 3 procent av alla gymnasieelever. Könsfördelningen var relativt jämn: 56 % var kvinnor och 44 % män. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade inte fullt sex av tio kvinnor och nästan fem av tio män, de allra flesta inom privata tjänster. Att gå vidare till högskolan var desto ovanligare, ca 70 kvinnor (5 %) och 40 män (4 %) hade gjort det året efter avslutad gymnasieutbildning.

Handels- och administrationsprogrammet (HP) - avgångna våren 1995 (forts.)

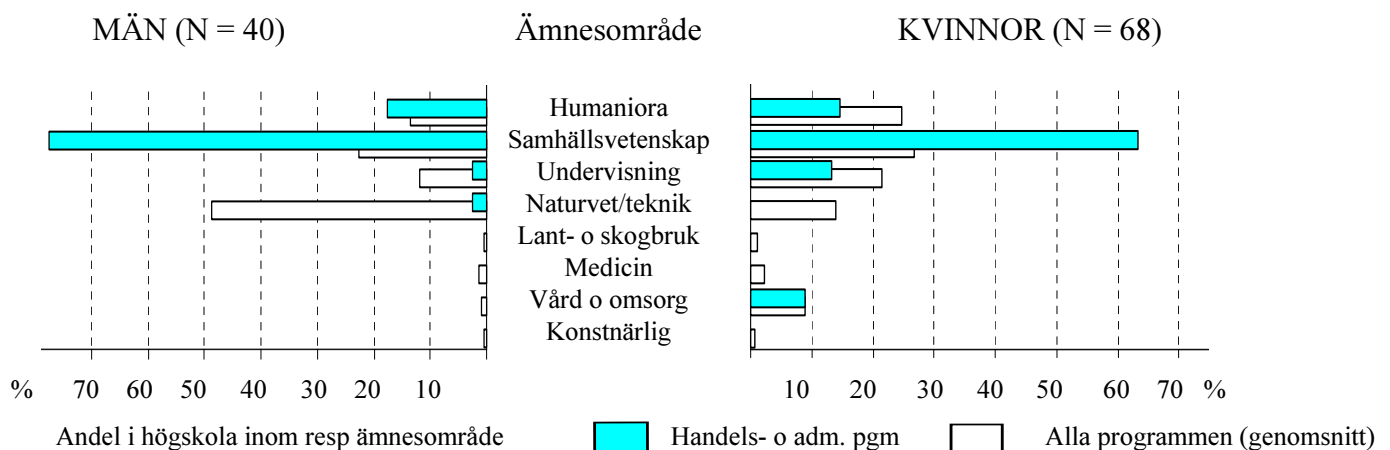
Diagram HP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan handels- och administrationsprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av handels- och administrationsprogrammet framför allt inom den näringsgren som programmet vänder sig mot, dvs. *handeln*. Fyra av tio förvärvsarbetande HP-elever, både kvinnor och män, återfanns här i november 1996, vilket var en väsentligt högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna. Relativt många män från HP (ca 15 %) arbetade också inom industrinäringsen, dock inte i samma grad som förvärvsarbetande manliga gymnasieavgångna i stort. Män från HP var också något överrepresenterade inom området transporter och kvinnor inom området Övriga privata tjänster.

Inom högskolan, dit alltså relativt få HP-elever gick, återfanns avnämarna i första hand inom det *samhällsvetenskapliga* ämnesområdet. Två av tre högskolestuderande kvinnor, och tre av fyra män, som året innan gått ut från HP-programmet, bedrev högskolestudier inom det samhällsvetenskapliga området 1996, vilket var en betydligt högre andel än för alla gymnasieavgångna som studerade vid högskolan.

Diagram HP5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan handels- o adm. programmet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Hotell- och restaurangprogrammet (HR) - avgångna våren 1995

Diagram HR1:
Avgångna. Antal och procent.

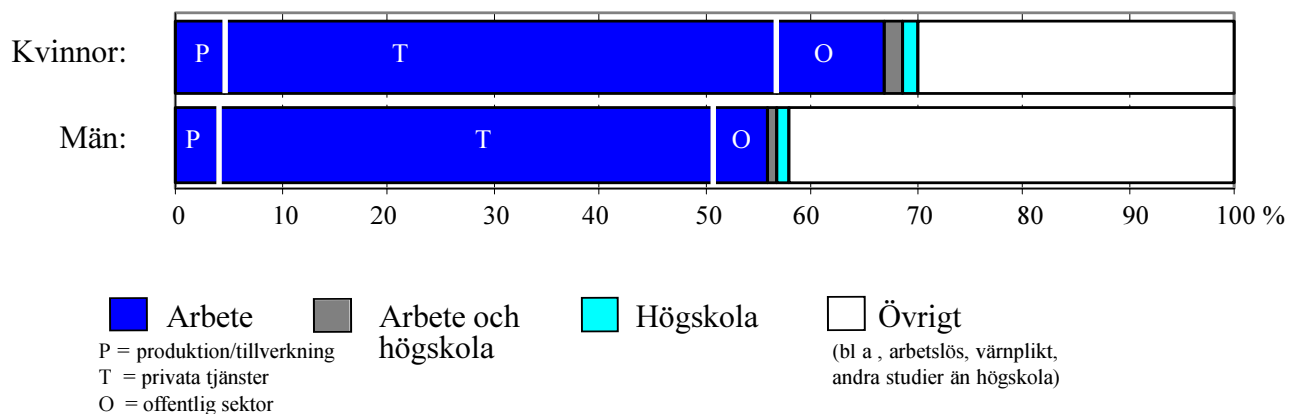
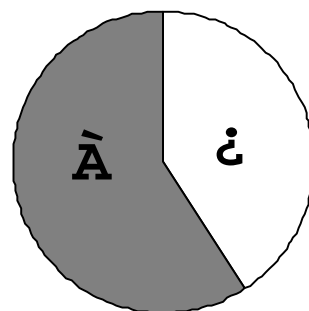
Avgångna:
1 074

Andel av alla:
1,6 %

Kvinnor: 635
(59,1 %)

Män: 439
(40,9 %)

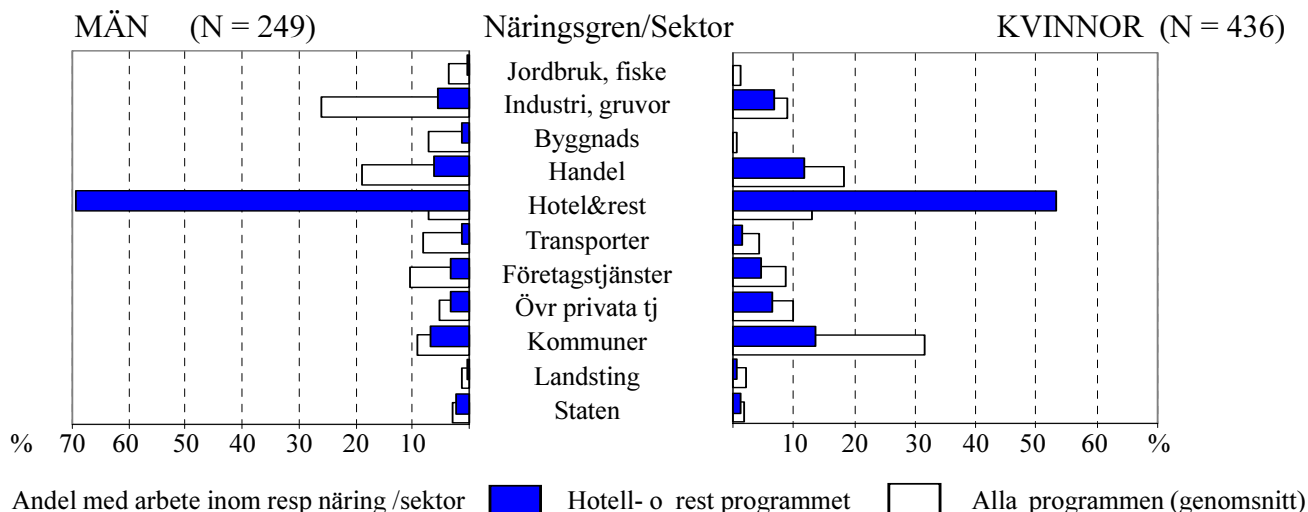
Diagram HR2:
Könsfördelning för de avgångna.

Från hotell- och restaurangprogrammet (HR) avgick vårterminen 1995 inte fullt 1 100 elever, ca 2 % av alla gymnasieelever. Könsfördelningen var jämförelsevis jämn: 59 % var kvinnor och 41 % män. Förvärsarbete var den vanligaste verksamheten ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning: Inte fullt 70 % av kvinnorna och 55 % av männen förvärvsarbetade, de allra flesta inom privata tjänster. Mycket få elever, endast 30 (21 kvinnor och 9 män) hade året efter gått vidare till högskolan.

Hotell- och restaurangprogrammet (HR) - avgångna våren 1995 (forts.)

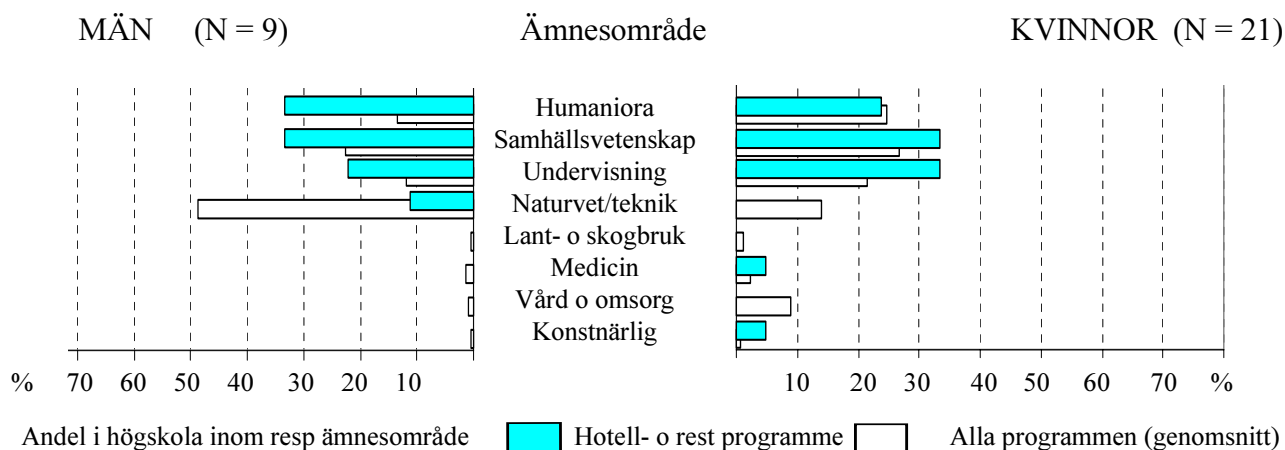
Diagram HR4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan hotell- och restaurangprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av hotell- och restaurangprogrammet i stor utsträckning inom den näringsgren som programmet vänder sig mot, dvs. *hotell och restaurang*. Ca 70 % av de förvärvsarbetande männen och ca 55 % av de förvärvsarbetande kvinnorna arbetade inom hotell- och restaurangnäringen, vilket var en betydligt högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna. HR-eleverna var underrepresenterade inom alla andra arbetsmarknadsområden, även om en förhållandevis stor andel av de förvärvsarbetande kvinnor som gått ut HR, bortåt 15 %, arbetade inom den kommunala sektorn.

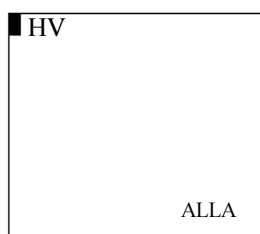
Det fåtal elever - främst kvinnor - från hotell- och restaurangprogrammet som påbörjade studier vid högskolan, mötte främst avnämare inom ämnesområdena undervisning och samhällsvetenskap, där de var överrepresenterade jämfört med alla gymnasieavgångna som studerade vid högskola.

Diagram HR5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan hotell- och restaurangprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Hantverksprogrammet (HV) - avgångna våren 1995

Diagram HV1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
213

Andel av alla:
0,3 %

Kvinnor: 184
(86,4 %)

Män: 29
(13,6 %)

Diagram HV2:
Könsfördelning för de avgångna.

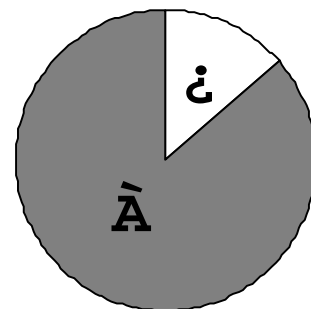
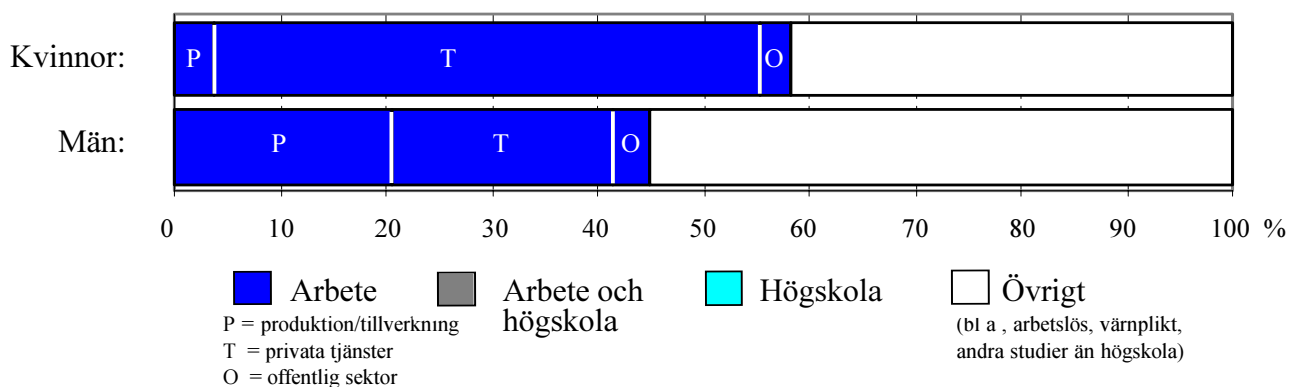

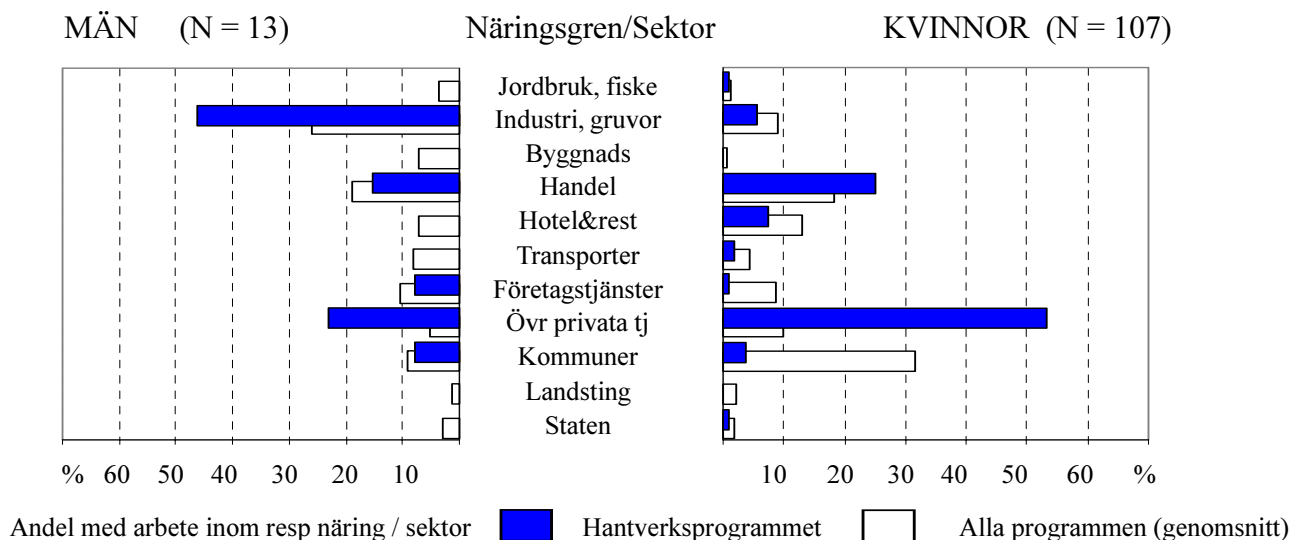
Diagram HV3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Hantverksprogrammet (HV) var ett av gymnasieskolans minsta program. Våren 1995 avgick något fler än 200 elever varav de flesta, 184 stycken (86 %), var kvinnor. Ett och ett halvt år senare förvärvsarbetade närmare 60 % av dessa kvinnor. Ingen av HV-eleverna, vare sig kvinna eller man, hade gått vidare till högskolestudier 1996.

Hantverksprogrammet (HV) - avgångna våren 1995 (forts.)

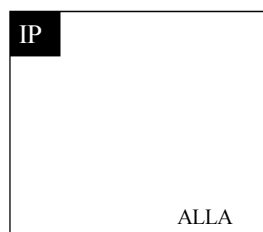
Diagram HV4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/ sektor. Jämförelse mellan hantverksprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av hantverksprogrammet i första hand inom området *Övriga privata tjänster*, där ca 55 % av de förvärvsarbetande kvinnorna från HV-programmet återfanns, en kraftig överrepresentation jämfört med samtliga förvärvsarbetande kvinnliga gymnasieavgångna. Kvinnor som gått ut HV-programmet var också överrepresenterade inom handeln medan få återfanns inom andra delar av arbetsmarknaden.

Industri programmet (IP) - avgångna våren 1995

Diagram IP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
2 574

Andel av alla:
3,9 %

Kvinnor: 542
(21,1 %)

Män: 2 032
(78,9 %)

Diagram IP2:
Könsfördelning för de avgångna.

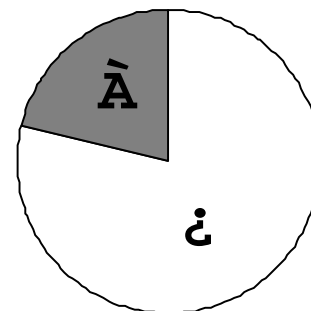
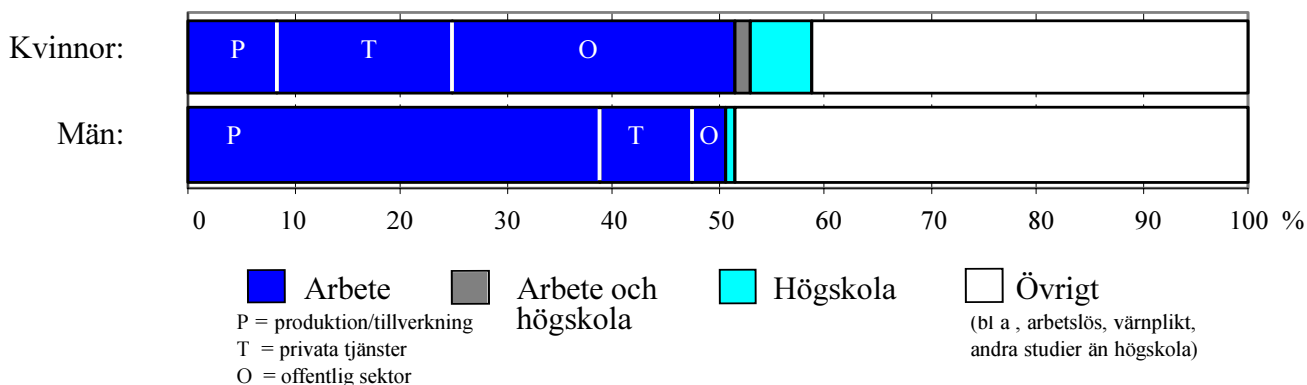

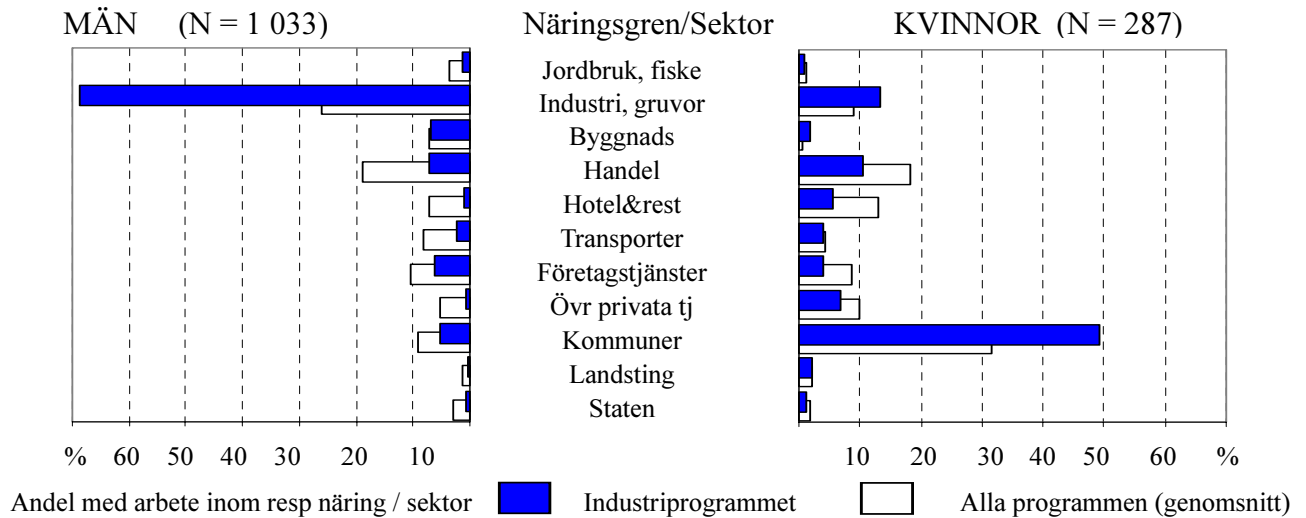
Diagram IP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från industriprogrammet (IP) avgick vårterminen 1995 närmare 2 600 elever eller inte fullt 4 procent av alla gymnasieelever. Majoriteten, ca 79 %, var män och ca 21 % var kvinnor. Ungefär hälften av alla, både män och kvinnor, förvärvsarbetade ett och ett halvt år efter att de hade avslutat gymnasiestudierna. Vad gäller typen av arbete fanns stora könsskillnader bland IP-eleverna. Männerna hade främst arbete inom produktion och tillverkning medan de flesta kvinnorna jobbade i offentlig sektor men också i den privata tjänstesektorn. Endast 2 % av IP-eleverna (21 män och 39 kvinnor) hade gått vidare till högskolestudier 1996.

Industri programmet (IP) - avgångna våren 1995 (forts.)

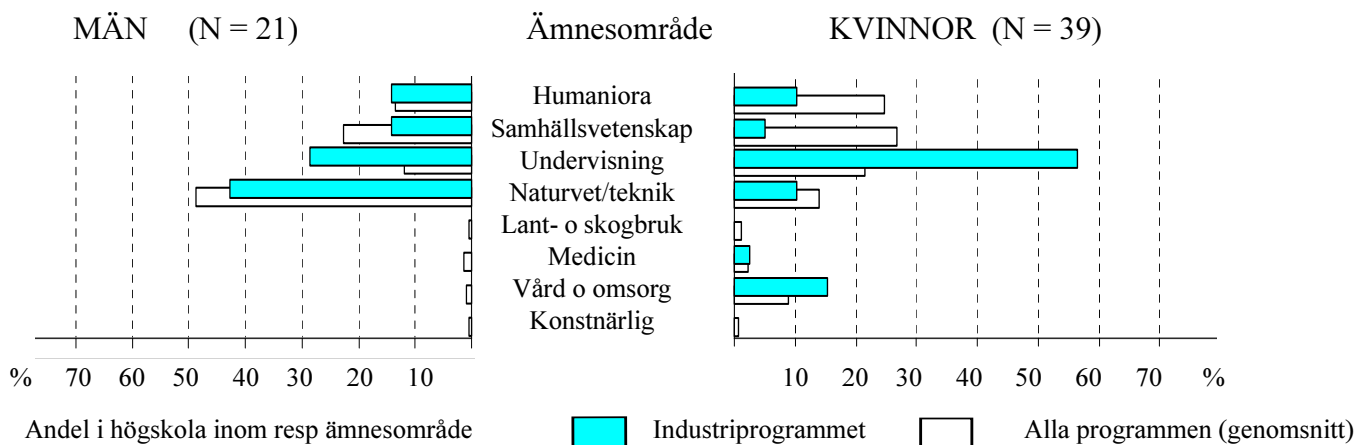
Diagram IP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan industriprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av industriprogrammet framför allt inom den näringsgren som programmet vänder sig mot, alltså *industrinäringsgrenen*. Detta gällde dock bara för männen, men eftersom nästan åtta av tio förvärvsarbetande IP-elever var män, gällde det också för programmet som helhet. Bortåt 70 % av de förvärvsarbetande männen från IP-programmet arbetade inom industrin, där de var kraftigt överrepresenterade jämfört med alla förvärvsarbetande män som gått ut gymnasieskolan våren 1995. För de kvinnor som gått IP-programmet utgjorde dock inte industrin utan *kommunerna* den dominerande avnämargruppen. Hälften av de förvärvsarbetande kvinnorna från IP arbetade i kommuner och inte fullt 15 % inom industrin.

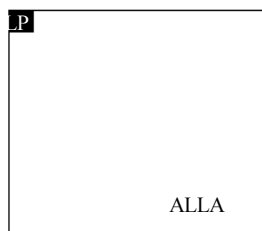
De relativt få elever från industriprogrammet som påbörjade högskolestudier mötte främst avnämarna inom ämnesområdet *undervisning*, där de var kraftigt överrepresenterade. Detta gällde både män och kvinnor.

Diagram IP5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan industriprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Livsmedelsprogrammet (LP) - avgångna våren 1995

Diagram LP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
743

Andel av alla:
1,1 %

Diagram LP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 344
(46,3 %)

Män: 399
(53,7 %)

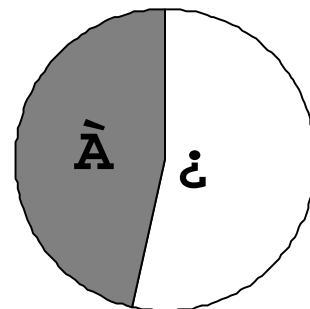
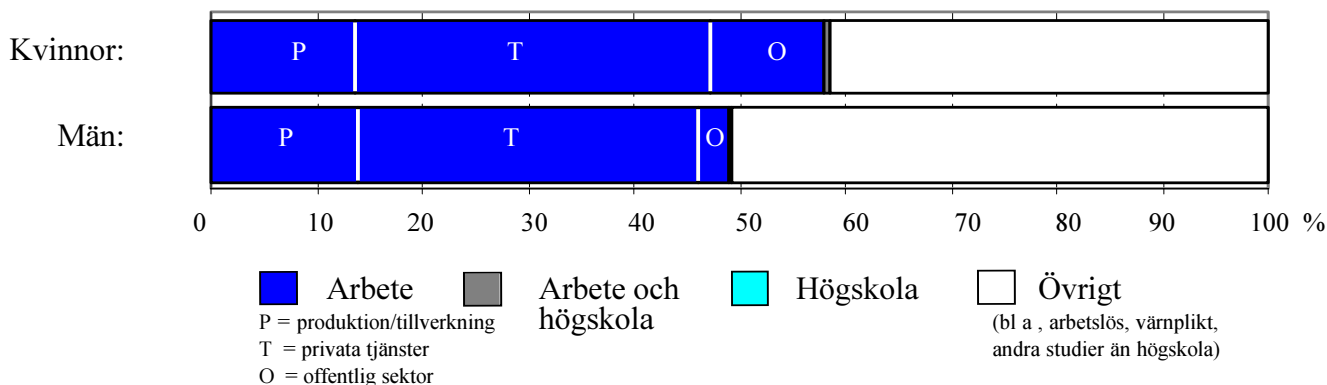

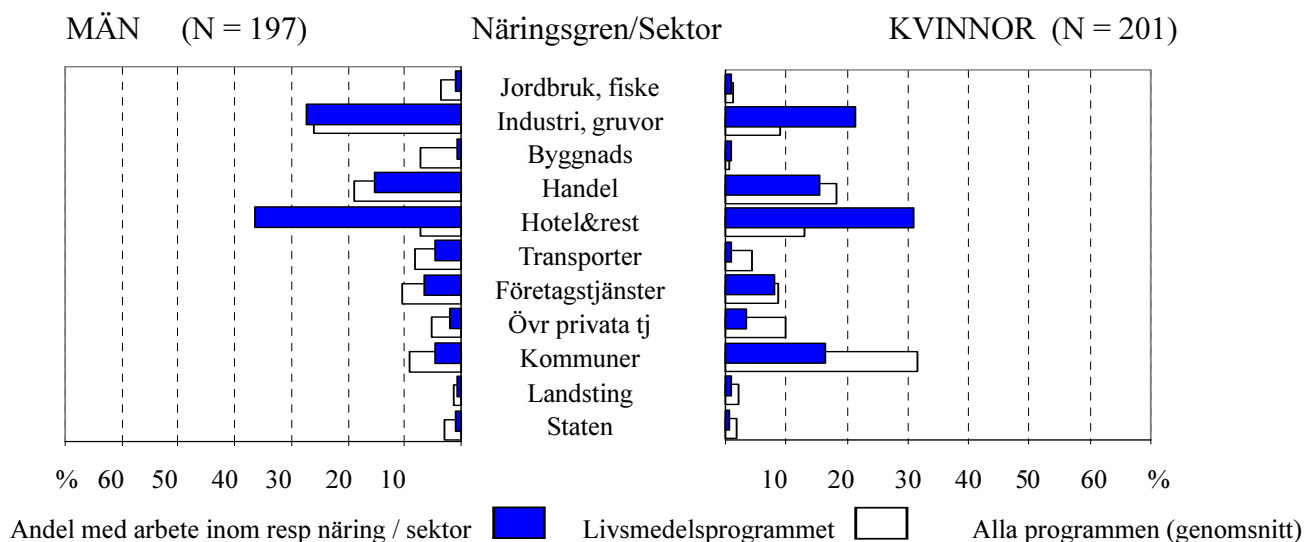
Diagram LP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från livsmedelsprogrammet (LP) avgick vårterminen 1995 inte fullt 750 elever, ungefär 1 % av alla gymnasieelever. Könsfördelningen var relativt jämn: 46 % kvinnor och 54 % män. Förvärsarbete var den vanligaste verksamheten ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning och något vanligare bland kvinnorna. Närmare 60 % av kvinnorna och 50 % av männen förvärsarbetade, de flesta inom privata tjänster. Nästan inga LP-elever (bara 2 kvinnor och 1 man) hade året efter sin gymnasieutbildning fortsatt till studier vid högskolan.

Livsmedelsprogrammet (LP) - avgångna våren 1995 (forts.)

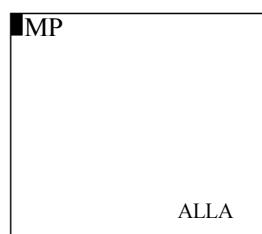
Diagram LP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan livsmedelsprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av livsmedelsprogrammet inom flera sektorer, dock i första hand inom *hotell och restaurang*, i andra hand inom *industrinäringen*. Detta gäller både för kvinnor och män. I synnerhet inom hotell- och restaurangnäringen var LP-elever överrepresenterade, jämfört med alla förvärvsarbetande gymnasieelever. Var tredje förvärvsarbetande LP-elev jobbade inom hotell- och restaurangnäringen. Omkring 15 %, både kvinnor och män, arbetade inom handeln och lika stor andel av kvinnorna hade primärkommunala arbetsgivare.

Mediaprogrammet (MP) - avgångna våren 1995

Diagram MP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
345

Andel av alla:
0,5 %

Diagram MP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 233
(67,5 %)

Män: 112
(32,5 %)

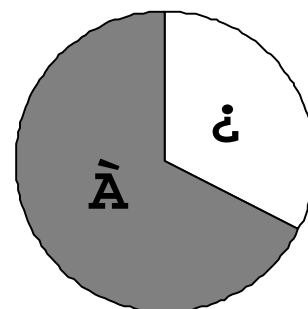
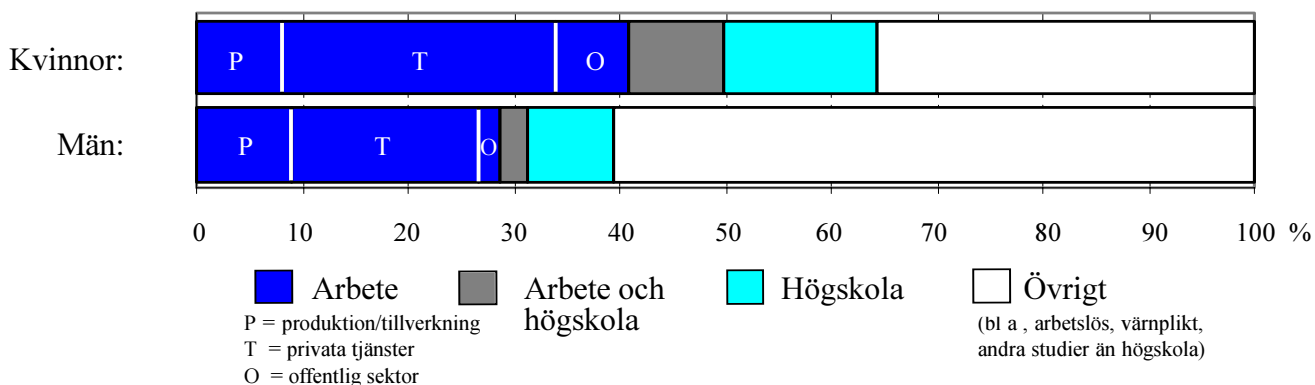

Diagram MP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

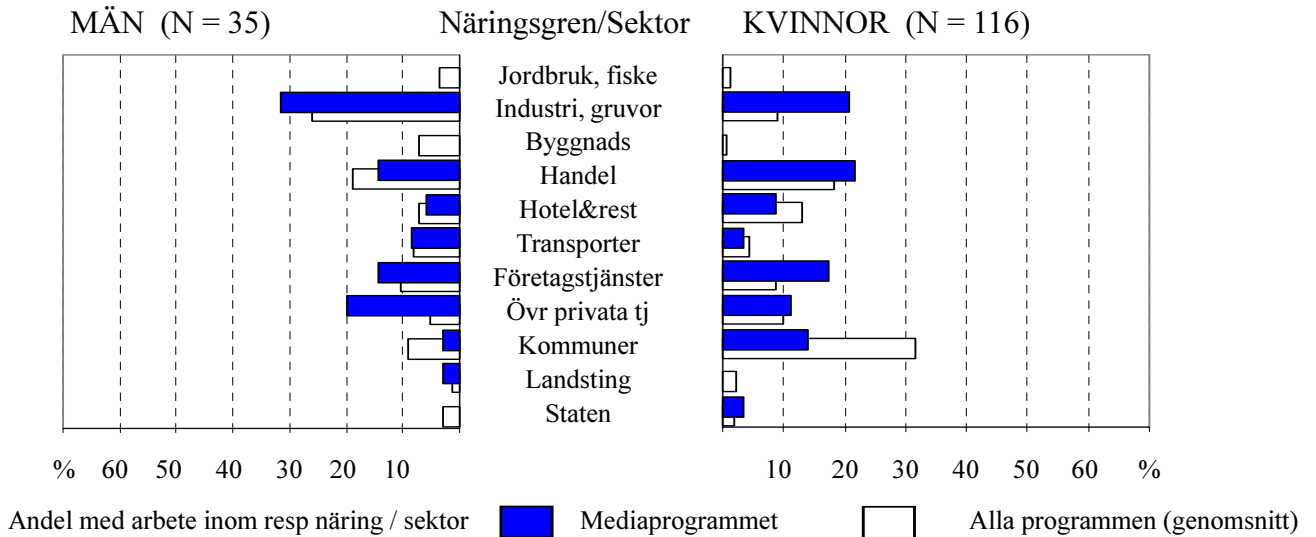

Mediaprogrammet (MP) är en ny och under de senare åren snabbt växande gymnasialutbildning. Eftersom programmet fortfarande får anses vara i ett dynamiskt uppbyggnadskede, måste slutsatser baserade på den årskull som gick ut denna utbildning (eller motsvarande i den tidigare gymnasieskolan) redan våren 1995 dras med stor försiktighet.

Närmare 350 elever – en halv procent av alla gymnasieelever - gick ut mediaprogrammet våren 1995. Hösten 1997 var elevantalet tio gånger så stort, dvs ca 3 500 per årskurs. Två av tre av de elever som gick ut MP våren 1995 var kvinnor. Ungefär hälften av kvinnorna och en tredjedel av männen förvärvsarbetade ett och ett halvt år senare. Vanligast var ett arbete inom den privata tjänstesektorn. Nästan var fjärde kvinna från MP (55 stycken) hade fortsatt till högskolan 1996, men endast 12 män. Bland det hundratal män som gått ut en mediautbildning våren 1995 var det därmed jämförelsevis många – över 60 % - som året efter varken arbetade eller fortsatte till högskolan.

Mediaprogrammet (MP) - avgångna våren 1995 (forts.)

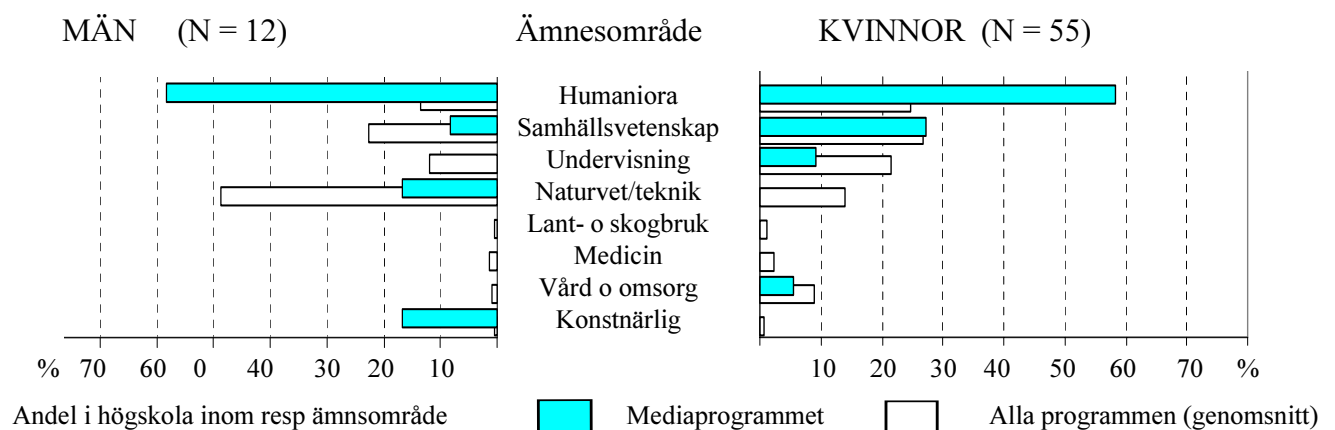
Diagram MP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan mediaprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet fanns avnämarna till mediaprogrammet inom många områden. Någon tydlig primär avnämargrupp på arbetsmarknaden kan knappast urskiljas. Avnämare fanns inom *handeln* och *industrin* (ca 20 % av de förvärvsarbetande kvinnorna med MP-utbildning jobbade inom var och en av dessa sektorer ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning). Inom dessa sektorer liksom inom området *Företagstjänster* var kvinnor med MP-utbildning överrepresenterade jämfört med alla kvinnliga förvärvsarbetande gymnasieavgångna.

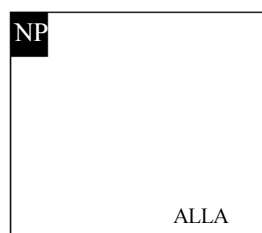
Inom högskolan återfanns avnämarna i första hand inom det *humanistiska* området, i andra hand inom det samhällsvetenskapliga. Nästan två av tre av de kvinnor med MP-utbildning som fortsatt till högskolan 1996 gick en humanistisk utbildning, vilket var en väsentligt högre andel än för alla kvinnliga gymnasieavgångna som studerade vid högskolan.

Diagram MP5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan mediaprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Naturbruksprogrammet (NP) - avgångna våren 1995

Diagram NP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
2 001

Andel av alla:
3,0 %

Diagram NP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 831
(41,5 %)

Män: 1 170
(58,5 %)

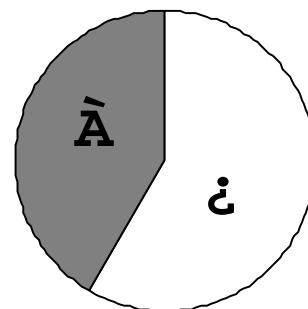
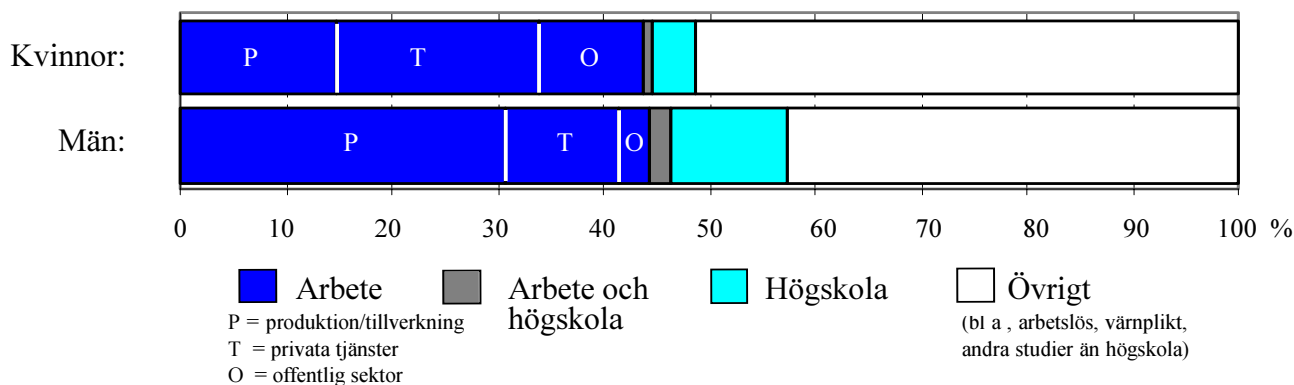

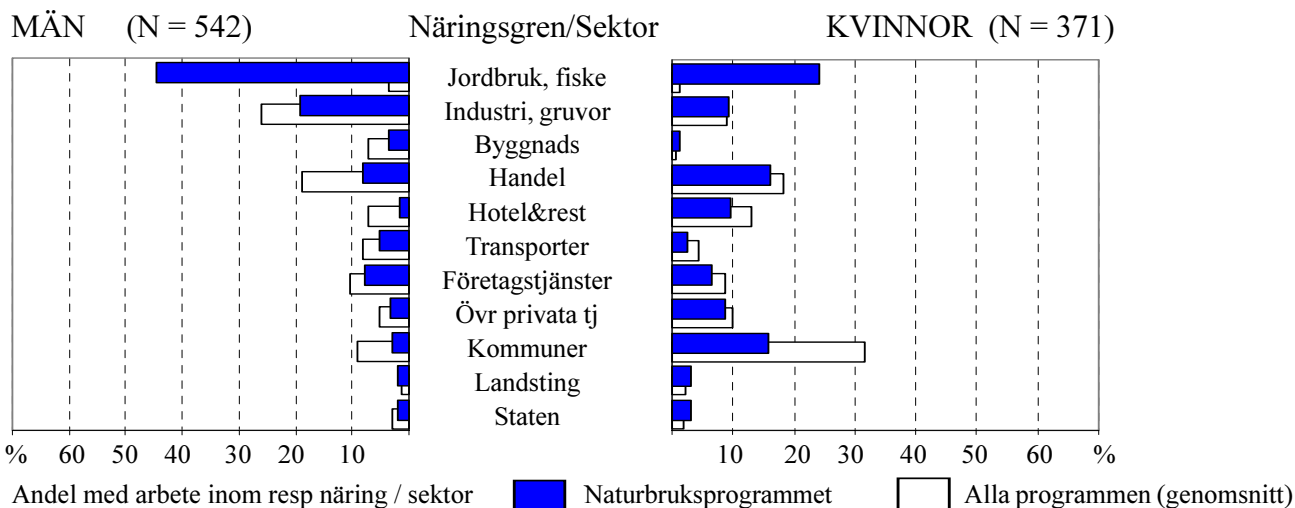
Diagram NP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från naturbruksprogrammet (NP) avgick vårterminen 1995 ca 2 000 elever, 3 % av alla gymnasieelever. Könsfördelningen var jämförelsevis jämn: 42 % kvinnor och 58 % män. Ett och ett halvt år efter avslutad utbildning förvärvsarbetade ungefär 45 % av männen, de flesta inom produktion och tillverkning, och en något mindre andel av kvinnorna. Bland kvinnorna var produktions- och tillverkningsdominansen mindre. Något fler av kvinnorna arbetade i den privata tjänstesektorn. Få kvinnor fortsatte till högskolestudier. Detta var betydligt vanligare bland männen: ungefär 13 % av männen från NP-programmet bedrev högskolestudier 1996 mot bara 5 % av kvinnorna.

Naturbruksprogrammet (NP) - avgångna våren 1995 (forts.)

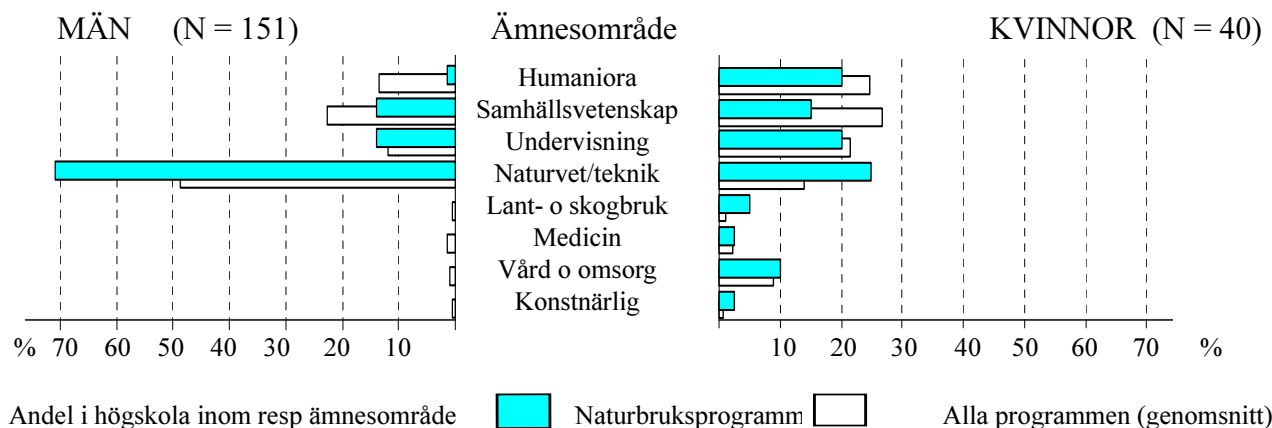
Diagram NP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan naturbruksprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av naturbruksprogrammet i första hand inom det tämligen lilla arbetsmarknadsområde som programmet vänder sig mot, dvs *jordbruk, skogsbruk och fiske*. Detta gällde i synnerhet de förvärvsarbetande männen, av vilka hälften jobbade i jordbruksnäringen. Men även bland de förvärvsarbetande kvinnor som gått NP-programmet var näringen kraftigt överrepresenterad, närmare en fjärdedel av kvinnorna jobbade där. Relativt många män, ca 20 %, arbetade också inom industrin, medan det bland kvinnorna från NP-programmet var vanligare att arbeta inom handeln eller i kommuner – ca 15 % av de förvärvsarbetande kvinnorna arbetade i var och en av dessa näringsgrenar på arbetsmarknaden.

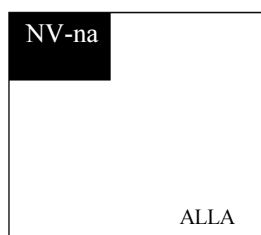
Inom högskolan återfanns avnämarna i första hand inom det *naturvetenskapligt/tekniska* ämnesområdet, i andra hand inom det samhällsvetenskapliga. Över 70 % av de män med NP-utbildning som fortsatt till högskolan 1996 gick en naturvetenskaplig/teknisk utbildning, vilket var en klart högre andel än för alla.

Diagram NP5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan naturbruksprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Naturvetenskaplig gren (NV-na) - avgångna våren 1995

Diagram NV-na1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
8 195

Andel av alla:
12,2 %

Diagram NV-na2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 4 066
(49,6%)

Män: 4 129
(50,4%)

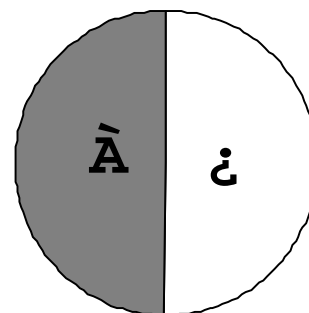
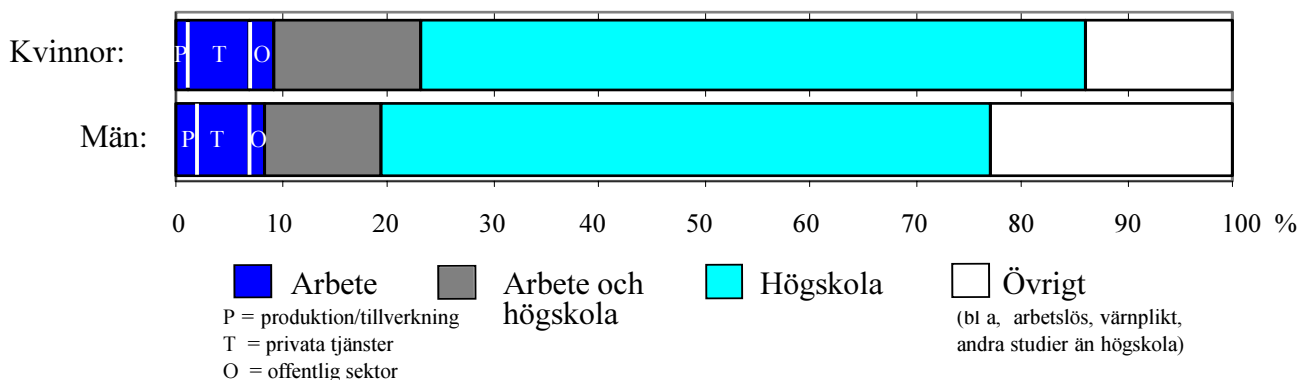

Diagram NV-na3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

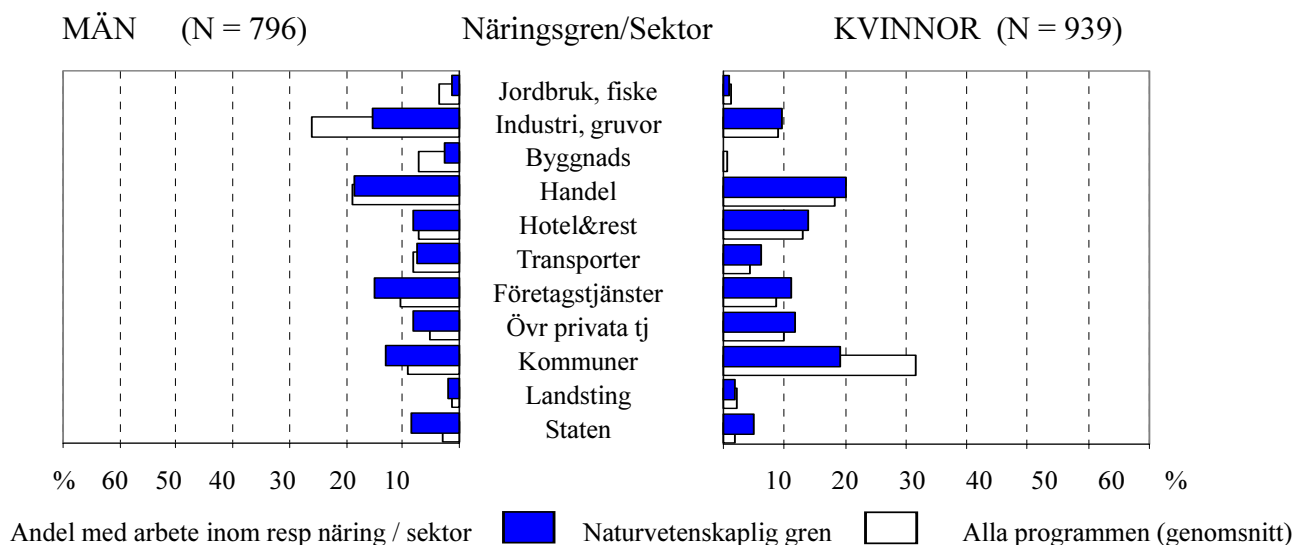

Av de elever som gick ut från en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan vårterminen 1995 hade, som tidigare framgått, de allra flesta (93 %) gått en linje och ej ett program. Grenarna på gymnasieskolans studieförberedande program svarar dock i allt väsentligt strukturellt mot de motsvarande linjerna i den tidigare gymnasieskolan. Flertalet av de elever som här redovisas hade alltså gått naturvetenskaplig linje (N), vilket i den reformerade gymnasieskolan svarar mot naturvetenskapsprogrammets naturvetenskapliga gren (NV-na).

Från naturvetenskaplig linje avgick vårterminen 1995 ungefär 8 200 elever, eller något mer än 12 % av alla avgångna gymnasieelever. Hälften var kvinnor och hälften män. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade 19 % av männen och 23 % av kvinnorna, över hälften i kombination med högskolestudier. Den andel av na-eleverna som endast förvärvsarbetade var inte större än en tiondel, de flesta inom privata tjänster. Att fortsätta studera vid högskolan var desto vanligare. Nästan tre av fyra elever från naturvetenskaplig linje gjorde detta året efter avslutad gymnasieutbildning, fler kvinnor (77 %) än män (68 %).

Naturvetenskaplig gren (NV-na) - avgångna våren 1995 (forts.)

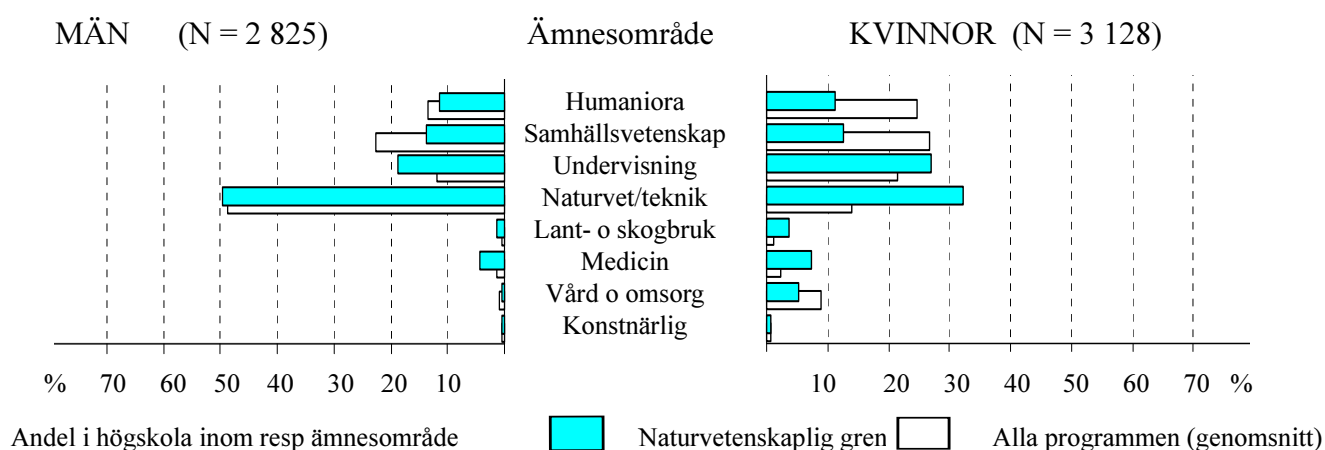
Diagram NV-na4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan naturvetenskaplig gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av den gymnasiala naturvetarutbildningen inom de allra flesta näringsgrenar. Mer än var tionde förvärvsarbetande man från naturvetenskaplig linje arbetade inom någon av näringarna *handel*, *industri*, *företagstjänster* och *kommuner*, vilket speciellt för de två sistnämnda var högt jämfört med alla gymnasieavgångna förvärvsarbetande män. Även för kvinnornas del fanns många avnämare inom *handeln* (där kvinnorna från N-linjen var överrepresenterade) och i *kommunerna* (där de dock var underrepresenterade). Var femte förvärvsarbetande kvinna från naturvetenskaplig linje arbetade inom något av dessa områden. Bortåt 15 % av N-kvinnorna arbetade inom *hotell- och restaurangnäringen*.

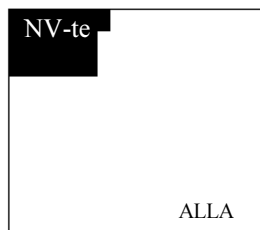
Inom högskolan, dit alltså en stor del av N-eleverna gick, återfanns avnämarna i första hand inom ämnesområdet *naturvetenskap/teknik*, dit hälften av männen och en tredjedel av kvinnorna gått. För kvinnornas del innebar detta en stor överrepresentation relativt alla högskolestuderande kvinnliga gymnasieavgångna. Många avnämare fanns också inom ämnesområdet *undervisning* (var femte man och var fjärde kvinna), där N-eleverna var överrepresenterade. Även till ämnesområdet *medicin* är naturvetenskaplig gymnasieutbildning en stor "leverantör".

Diagram NV-na5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan naturvetenskaplig gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Naturvetenskap teknisk gren (NV-te) - avgångna våren 1995

Diagram NV-te1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
7 465

Andel av alla:
11,2 %

Diagram NV-te2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 1 059
(14,2%)

Män: 6 406
(85,8%)

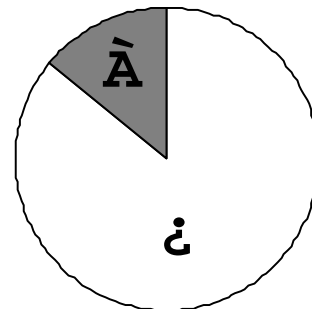
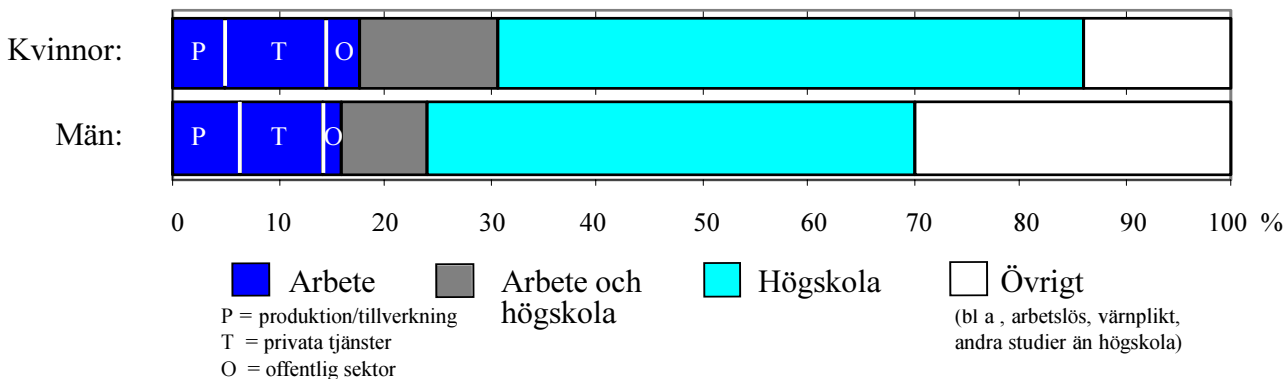

Diagram NV-te3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

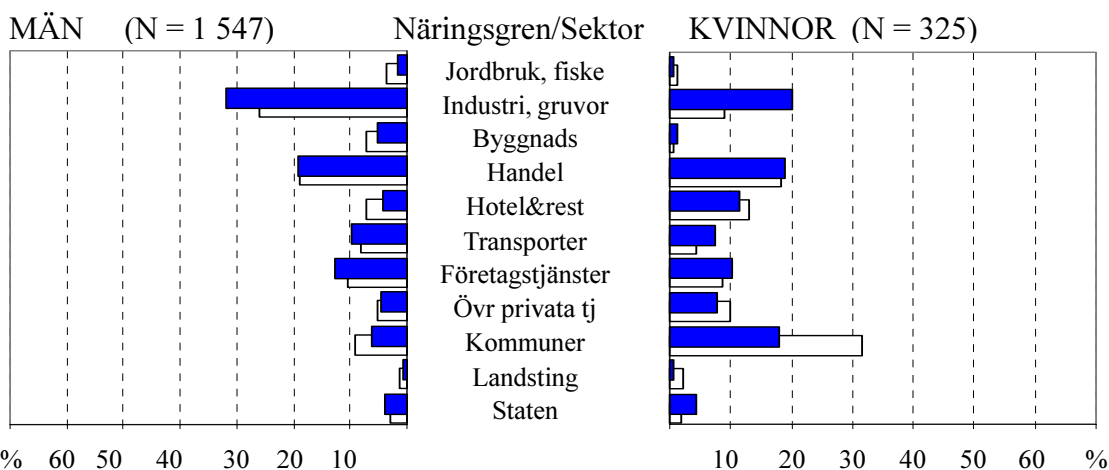

Av de elever som gick ut från en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan vårterminen 1995 hade, som tidigare framgått, de allra flesta (93 %) gått en linje och ej ett program. Flertalet av de elever som här redovisas hade alltså gått tre- eller fyraårig teknisk linje (T), vilket i den reformerade gymnasieskolan hittills har svarat mot naturvetenskapsprogrammets tekniska gren (NV-te), i framtiden mot det föreslagna nya teknikprogrammet.

Från teknisk linje avgick vårterminen 1995 ungefär 7 500 elever, ungefär 11 procent av alla gymnasieelever. De flesta, 86 %, var män. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade 21 % av männen och 30 % av kvinnorna från teknisk linje, åtskilliga i kombination med högskolestudier. Den andel av T-eleverna som endast förvärvsarbetade var ca 15 % (både män och kvinnor), många inom privata tjänster men också inom produktion och tillverkning. Fortsatta högskolestudier var vanligt. Cirka 55 % av männen och nästan 70 % av kvinnorna från T-linjen ägnade sig åt högskolestudier året efter avslutad gymnasieutbildning.

Naturvetenskap teknisk gren (NV-te) - avgångna våren 1995 (forts.)

Diagram NV-te4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan naturvetenskap teknisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

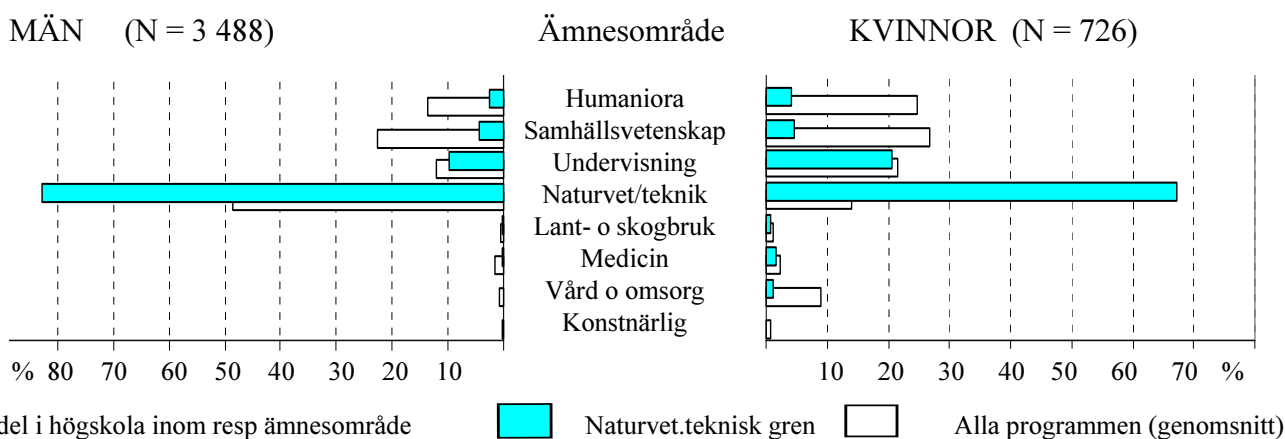

Andel med arbete inom resp näring / sektor ■ Naturvet.teknisk gren Alla programmen (genomsnitt)

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av den gymnasiala tekniska utbildningen i första hand inom *industrin* (var tredje man och var femte kvinna, vilket för både könen innebar en klar överrepresentation), i andra hand inom *handeln*. Många kvinnor från teknisk linje arbetade också i *kommuner*, dock inte i samma grad som förvärvsarbetande kvinnliga gymnasieavgångna i stort. Elever från teknisk linje, både män och kvinnor, var också överrepresenterade inom områdena *transporter* och *företagstjänster*.

Inom högskolan, dit alltså en stor del av elever med teknisk gymnasieutbildning gick, återfanns avnämarna i första hand inom ämnesområdet *naturvetenskap/teknik*. Över 80 % av de högskolestuderande männen och över 65 % av kvinnorna studerade inom detta område, en klar överrepresentation. Övriga högskolestuderande T-elever, i synnerhet kvinnor, hade i första hand valt *undervisningsområdet*.

Diagram NV-te5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan naturvetenskap teknisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Andel i högskola inom resp ämnesområde ■ Naturvet.teknisk gren Alla programmen (genomsnitt)

Omvårdnadsprogrammet (OP) - avgångna våren 1995

Diagram OP1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
4 963

Andel av alla:
7,4 %

Diagram OP2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 4 395
(88,6 %)

Män: 568
(11,4 %)

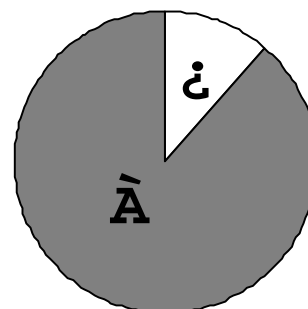
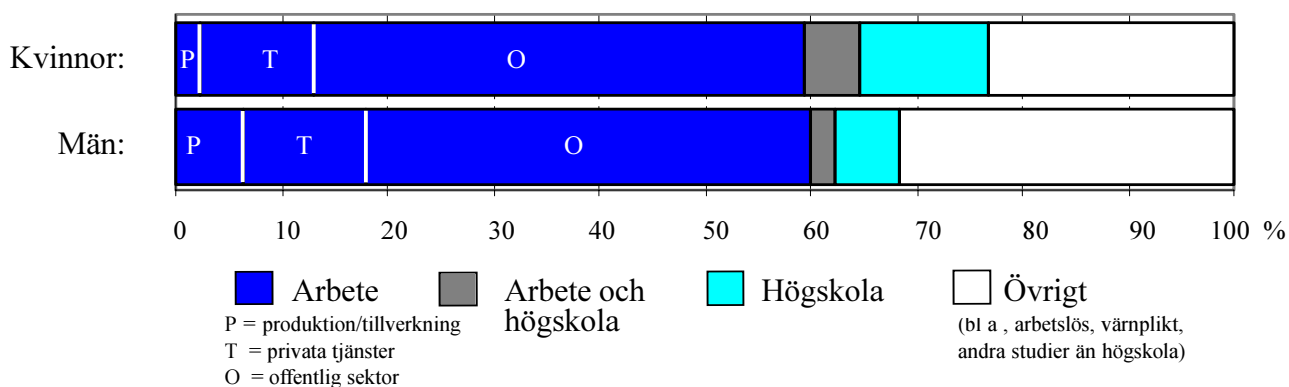

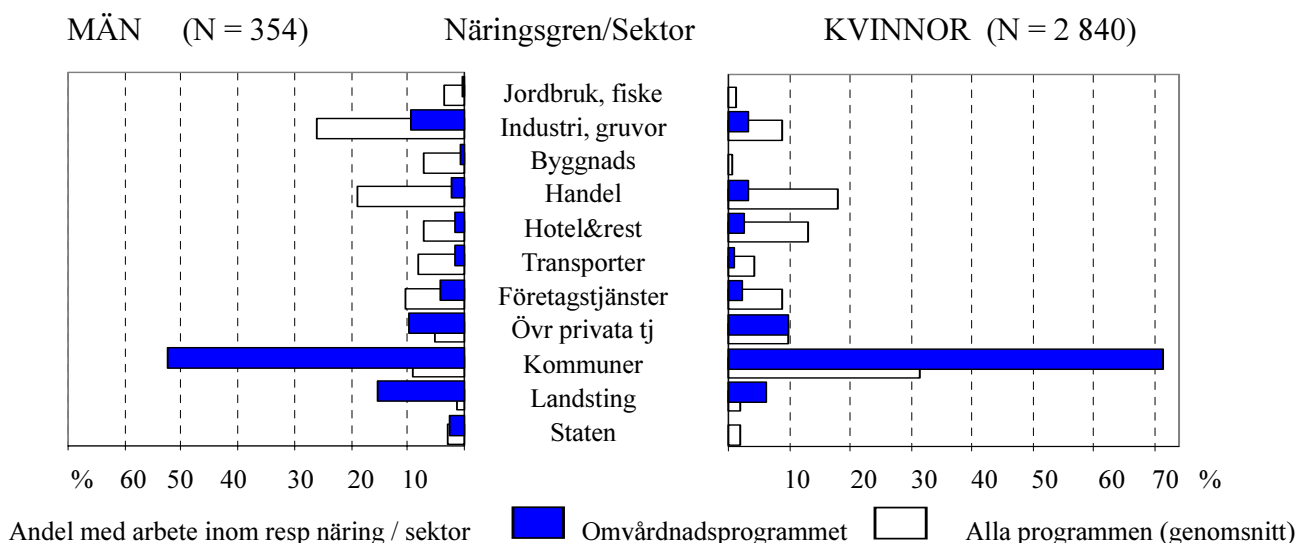
Diagram OP3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

Från omvårdnadsprogrammet (OP) avgick vårterminen 1995 nästan 5 000 elever, vilket var ungefär 7 procent av alla gymnasieelever. Nästan nio av tio elever var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade något mer än 60 % av eleverna, både kvinnor och män och de flesta inom offentlig sektor. Betydligt färre – 17 % av kvinnorna och endast 8 % av männen – studerade vid högskolan.

Omvårdnadsprogrammet (OP) - avgångna våren 1995 (forts.)

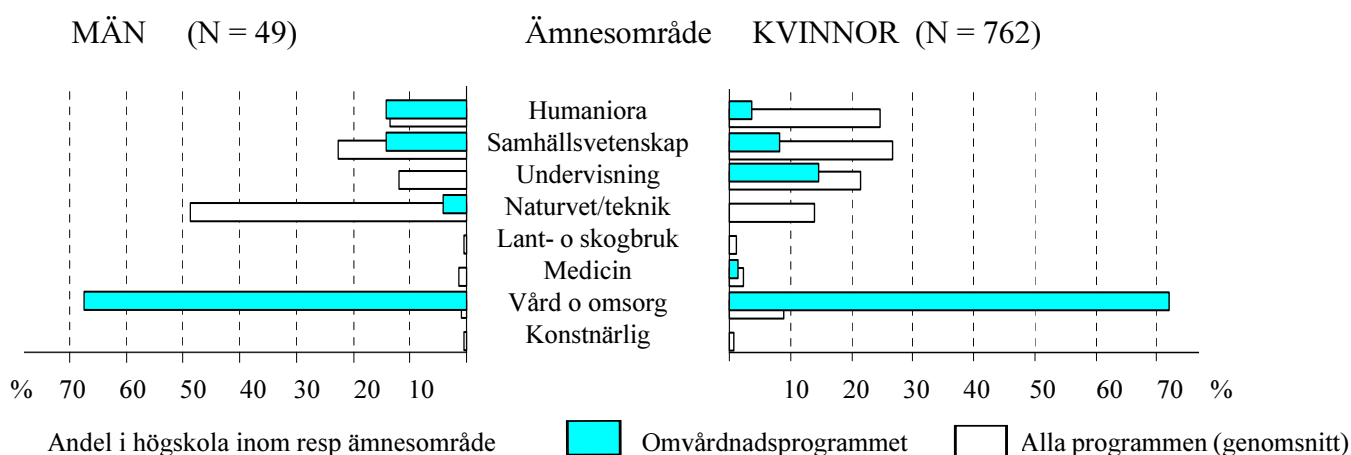
Diagram OP4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan omvårdnadsprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av omvårdnadsprogrammet framför allt inom den *kommunala* sektorn. Ca 70 % av de förvärvsarbetande kvinnorna och hälften av männen jobbade kommunalt, vilket var en väsentligt högre andel än för alla förvärvsarbetande gymnasieavgångna. Även hos *landstingen* var OP-eleverna överrepresenterade. Däremot var de underrepresenterade inom de flesta andra arbetsmarknadsområden med undantag för området Övriga privata tjänster. Var fjärde av de förvärvsarbetande männen som gått ut OP-programmet arbetade dock inom industrinäringen. Det rörde sig dock om ganska få individer.

Inom högskolan, dit i första hand kvinnor gick, återfanns avnämarna i första hand inom området *vård och omsorg* (ca 70 % av de högskolestuderande OP-eleverna, både män och kvinnor). Ca 15% av de högskolestuderande kvinnorna från omvårdnadsprogrammet återfanns inom undervisningsområdet.

Diagram OP5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan omvårdnadsprogrammet och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Samhällsvetenskap ekonomisk gren (SP-ek) - avgångna våren 1995

Diagram SP-ek1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
9 748

Andel av alla:
14,6 %

Diagram SP-ek2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 4 870
(50,0 %)

Män: 4 878
(50,0 %)

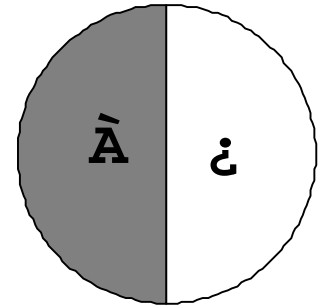
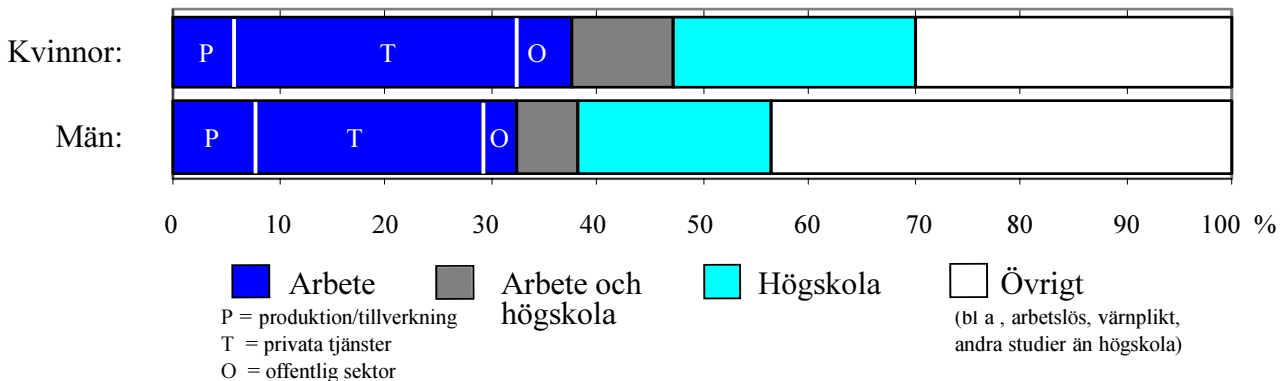

Diagram SP-ek3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

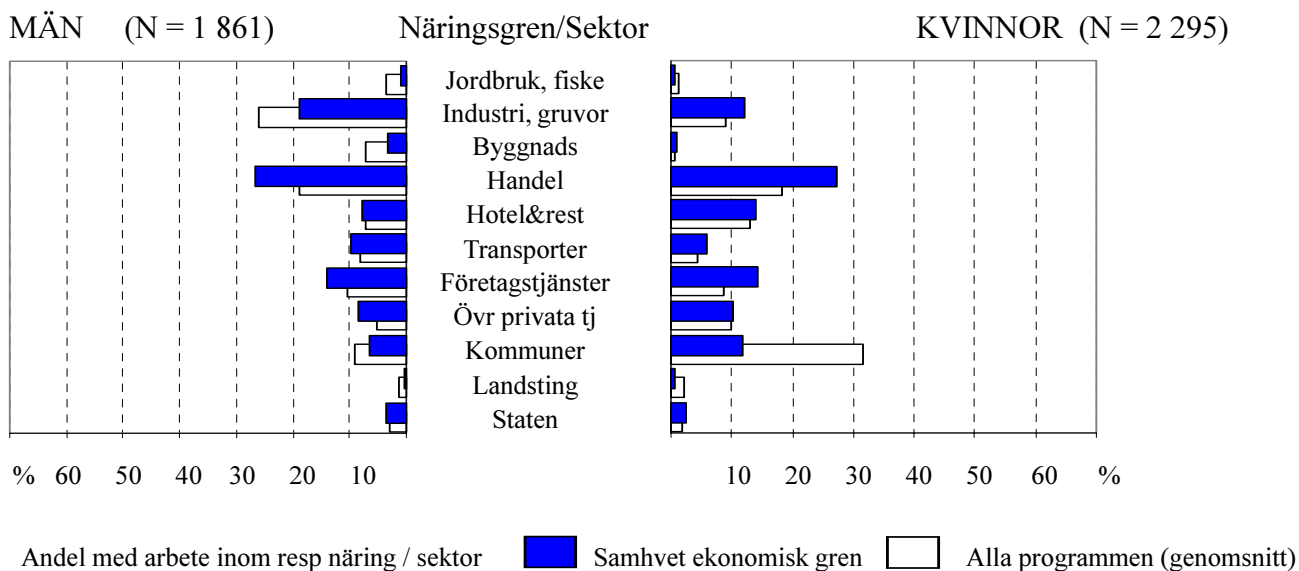

Av de elever som gick ut från en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan vårterminen 1995 hade, som tidigare framgått, de allra flesta (93 %) gått en linje och inte ett program. Grenarna på gymnasieskolans studieförberedande program svarar dock i allt väsentligt strukturellt mot de motsvarande linjerna i den tidigare gymnasieskolan. Flertalet av de elever som här redovisas hade alltså gått ekonomisk linje (E), vilket i den reformerade gymnasieskolan svarar mot samhällsvetenskapsprogrammets ekonomiska gren (SP-ek).

Från ekonomisk linje avgick vårterminen 1995 ungefär 9 700 elever, eller bortåt 15 procent av alla gymnasieelever. Hälften var kvinnor och hälften män. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade närmare fyra av tio män och inte fullt fem av tio kvinnor från ekonomisk linje. Att fortsätta studera vid högskolan var inte lika vanligt, men var fjärde man och var tredje kvinna gjorde detta året efter avslutad gymnasieutbildning.

Samhällsvetenskap ekonomisk gren (SP-ek) - avgångna våren 1995 (forts.)

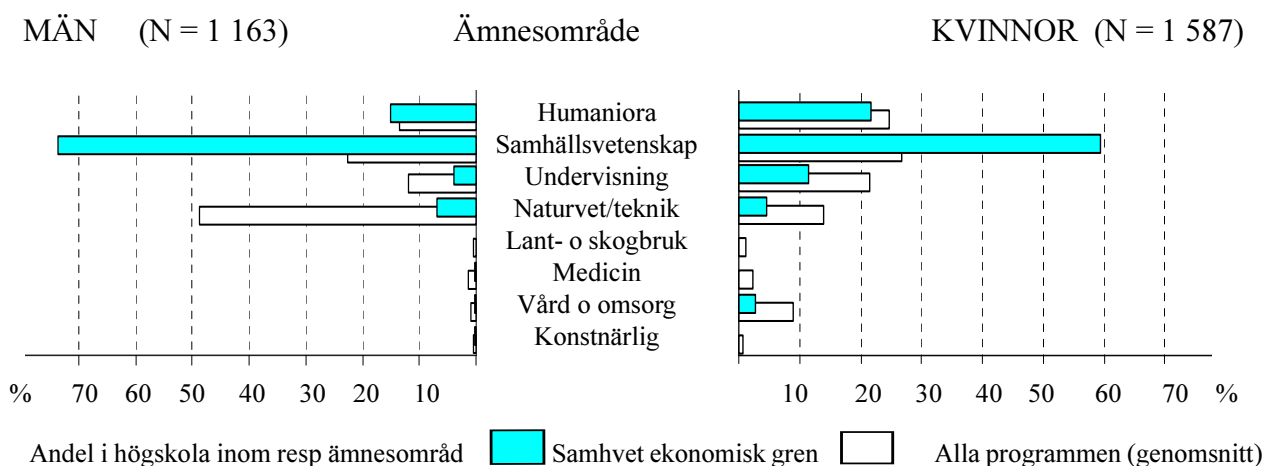
Diagram SP-ek4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan samhällsvetenskap ekonomisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av den gymnasiala ekonomutbildningen inom många sektorer, flest inom *handeln* där över en fjärdedel av de förvärvsarbetande E-eleverna var sysselsatta. Relativt många män – var femte - arbetade också inom *industrin*. Elever med ekonomisk gymnasieutbildning var också överrepresenterade inom området *Företagstjänster*.

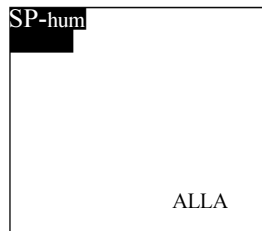
Inom högskolan återfanns avnämarna i första hand inom *samhällsvetenskapliga* ämnesområdet, dit närmare 75 % av de högskolestuderande männen och 60 % av kvinnorna gått – en klar överrepresentation relativt alla högskolestuderande bland de som avgick från gymnasieskolan året innan. Många avnämare fanns också inom det *humanistiska* ämnesområdet, i ungefär samma utsträckning som bland alla gymnasieavgångna som fortsatte till högskolan .

Diagram SP-ek5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan samhällsvetenskap ekonomisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Samhällsvetenskap humanistisk gren (SP-hum) - avgångna våren 1995

Diagram SP-hum1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
3 625

Andel av alla:
5,4 %

Diagram SP-hum2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 3 208
(88,5%)

Män: 417
(11,5%)

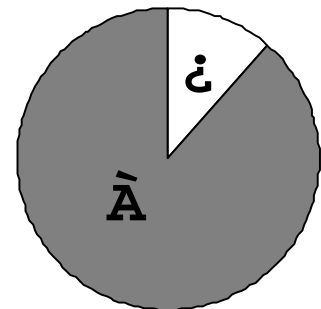
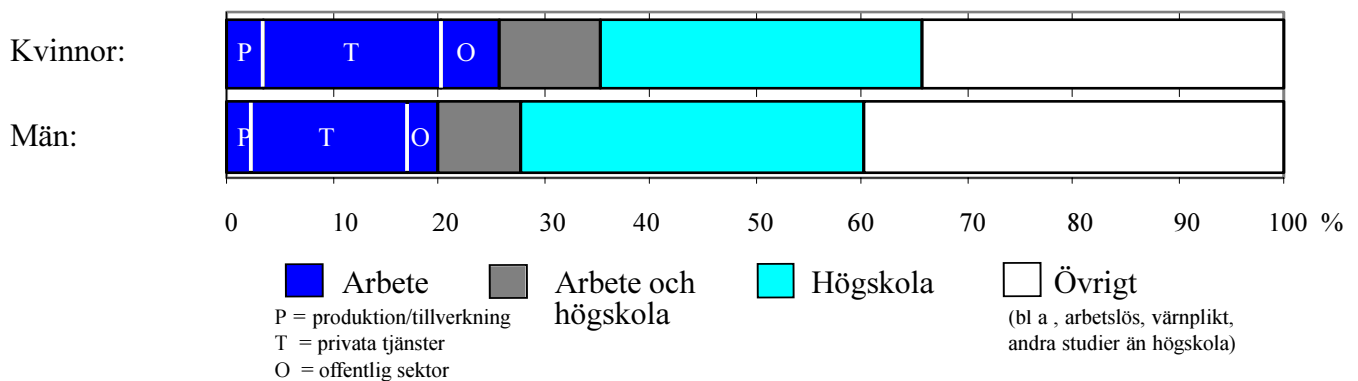

Diagram SP-hum3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

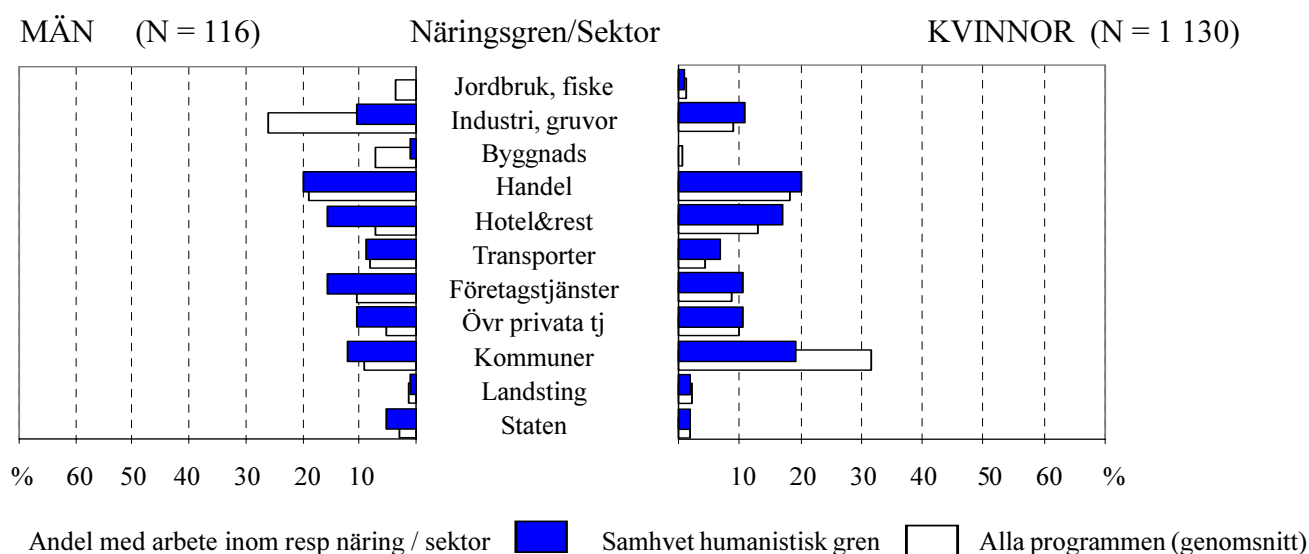

Av de elever som gick ut från en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan vårterminen 1995 hade, som tidigare framgått, de allra flesta (93 %) gått en linje och ej ett program. Flertalet av de elever som här redovisas hade alltså gått humanistisk linje (H), vilket i den reformerade gymnasieskolan svarar mot samhällsvetenskapsprogrammets humanistiska gren (SP-hum).

Från humanistisk linje avgick vårterminen 1995 ungefär 3 600 elever, ungefär 5 % av alla gymnasieelever. Nästan nio av tio av dessa var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade närmare ca 28 % av männen och 35 % av kvinnorna från humanistisk linje, de flesta inom privata tjänster. En något högre andel, fyra av tio – både män och kvinnor - hade gått vidare till högskolestudier.

Samhällsvetenskap humanistisk gren (SP-hum) - avgångna våren 1995 (fort.)

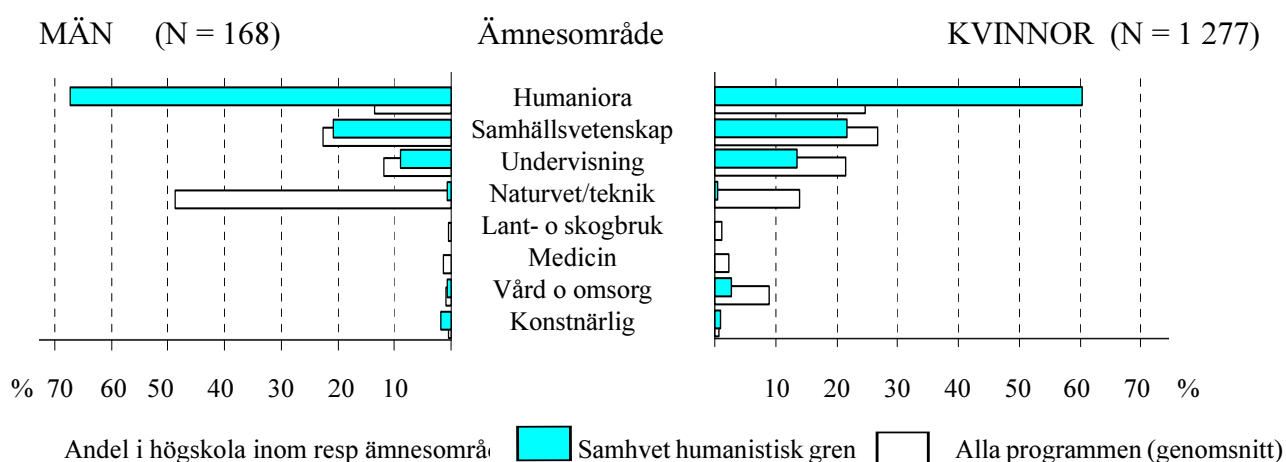
Diagram SP-hum4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan samhällsvetenskap humanistisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av den gymnasiala humanistiska utbildningen inom de allra flesta näringar och sektorer. Vanligast var *handeln* och *hotell- och restaurangnäringen*, där H-elever var överrepresenterade. För de förvärvsarbetande kvinnornas del – och de utgjorde merparten av de förvärvsarbetande H-eleverna - var också *kommunerna* en stor arbetsgivare.

Inom högskolan återfanns avnämarna i första hand inom det *humanistiska* ämnesområdet, dit närmare 70 % av de högskolestuderande männen och 60 % av kvinnorna gått – en klar överrepresentation jämfört med alla högskolestuderande gymnasieavgångna. Många avnämare fanns också inom det *samhällsvetenskapliga* ämnesområdet, dock inte riktigt i samma utsträckning som bland högskolestuderande gymnasieavgångna i stort.

Diagram SP-hum5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan samhällsvetenskap humanistisk gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Samhällvetenskaplig gren (SP-sam) - avgångna våren 1995

Diagram SP-sam1:
Avgångna. Antal och procent.

Avgångna:
15 436

Andel av alla:
23,1 %

Diagram SP-sam2:
Könsfördelning för de avgångna.

Kvinnor: 10 400
(67,4%)

Män: 5 036
(32,6%)

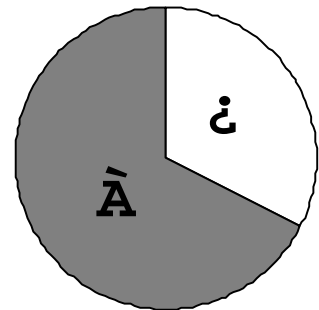
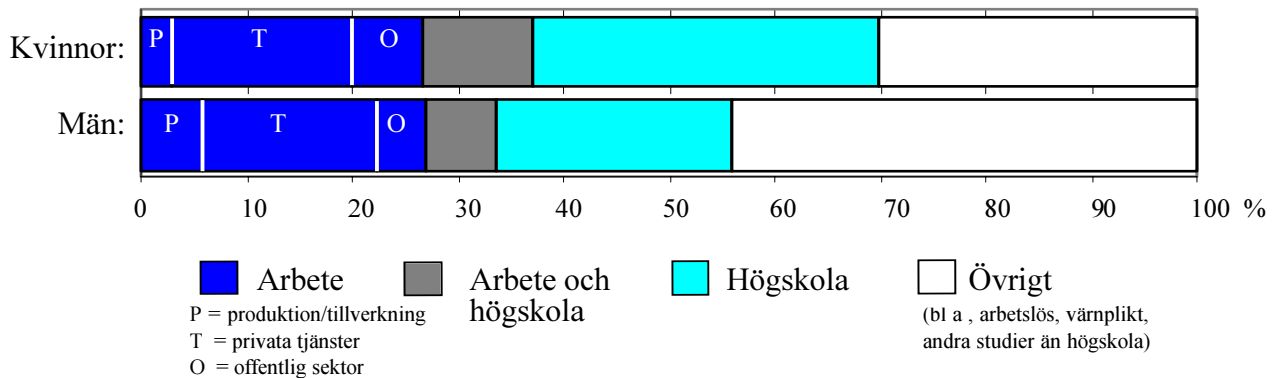

Diagram SP-sam3: Verksamhet 1 ½ år efter avslutad gymnasieskola.
Redovisning per kön. Procent.

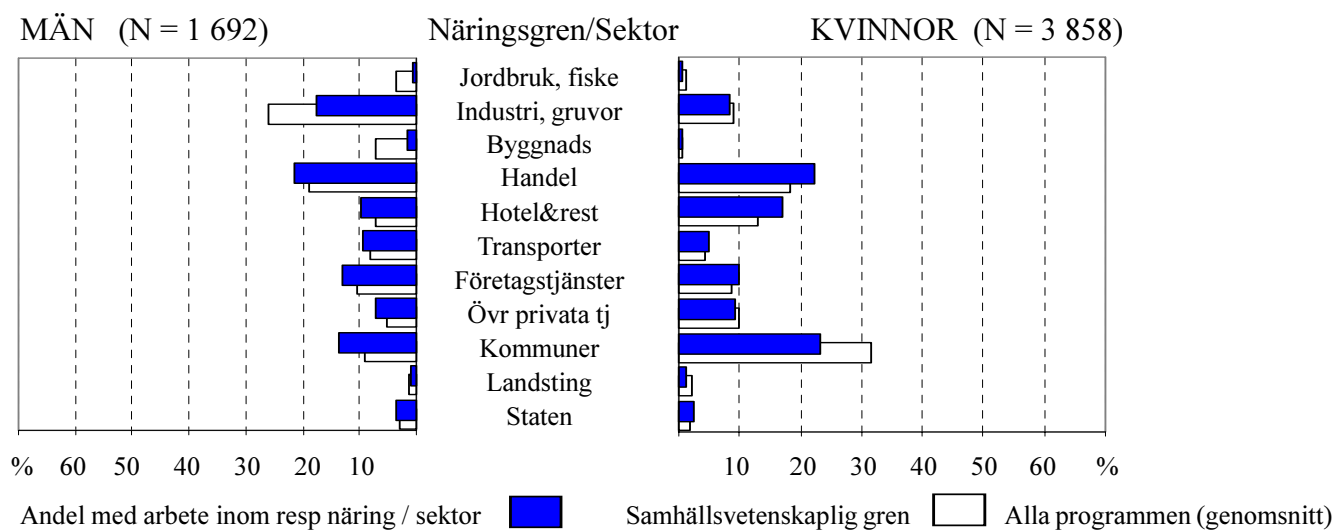

Av de elever som gick ut från en studieförberedande utbildning i gymnasieskolan vårterminen 1995 hade som tidigare framgått, de allra flesta (93 %) gått en linje och ej ett program. Flertalet av de elever som här redovisas hade alltså gått samhällsvetenskaplig linje (S), vilket i den reformerade gymnasieskolan svarar mot samhällsvetenskapsprogrammets samhällsvetenskapliga gren (SP-sam).

Den samhällsvetenskapliga utbildningen är gymnasieskolans största enskilda utbildningsväg. Från samhällsvetenskaplig linje gick vårterminen 1995 ungefär 15 400 elever ut, alltså nästan var fjärde gymnasieelev. Två tredjedelar var kvinnor. Ett och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning förvärvsarbetade något mer än var tredje elev, både män och kvinnor, och de flesta inom privata tjänster. En något lägre andel män (29 %) och en något högre andel kvinnor (43 %) hade fortsatt till högskolestudier året efteråt.

Samhällsvetenskaplig gren (SP-sam) - avgångna våren 1995 (forts.)

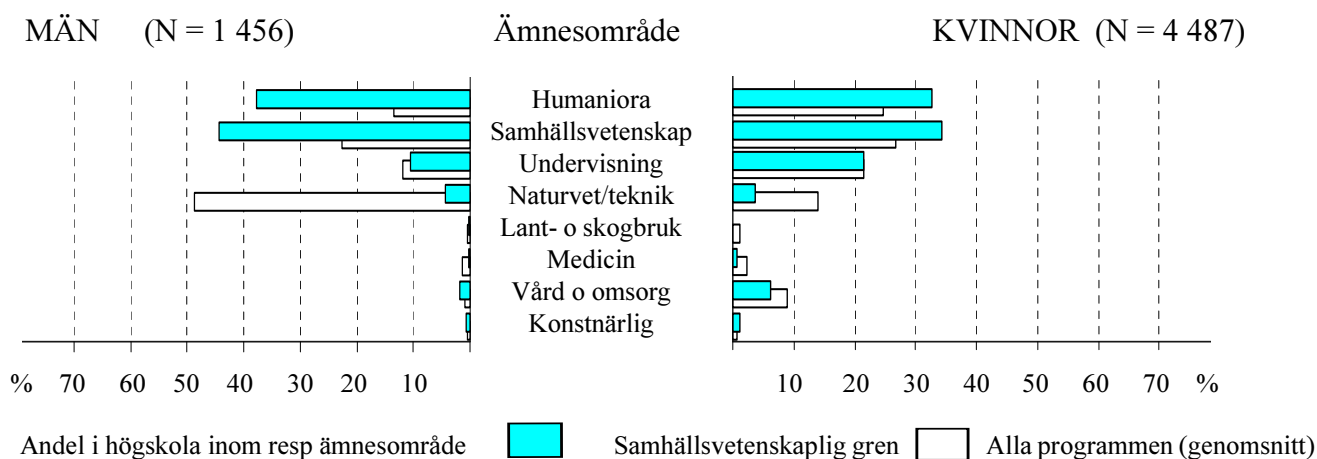
Diagram SP-sam4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan samhällsvetenskaplig gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Inom arbetslivet återfanns avnämarna av den gymnasiala samhällsvetarutbildningen inom flera områden. Vanligast var *handeln*, där nästan var fjärde förvärvsarbetande elev från samhällsvetenskaplig linje återfanns, och, för kvinnornas del, *kommunerna*. Var sjunde förvärvsarbetande man från S-linjen jobbade i *industrin*, och lika stor andel av kvinnorna inom *hotell- och restaurangnäringen*. Karaktäristiskt för den samhällsvetenskapliga utbildningen var dock samtidigt att män med denna utbildning främst var underrepresenterade inom industrin och kvinnorna underrepresenterade bland kommunala arbetsgivare – dessa var ju totalt sett de största avnämargrupperna för nyligen avgångna gymnasieutbildade ungdomar av respektive kön.

Inom högskolan, dit alltså en stor del av S-eleverna gick, återfanns avnämarna i första hand inom de *samhällsvetenskapliga* och *humanistiska* ämnesområdena - något fler inom det förra, med 45 % av männen och 35 % av kvinnorna. Detta innebar en stor överrepresentation speciellt bland männen relativt alla högskolestuderande gymnasieavgångna. Åtskilliga gick också till *undervisningsområdet*, dock ungefär i samma utsträckning som genomsnittet för högskolestuderande gymnasieavgångna.

Diagram SP-sam5: De högskolestuderandes fördelning på ämnesområden. Jämförelse mellan samhällsvetenskaplig gren och alla gymnasieavgångna 1995. Procent.

Slutsatser

Högskolan är inte för alla

Vilka som är de huvudsakliga avnämarna av gymnasieskolans program är beroende av vilket program en elev har gått. För dem som gått de studieförberedande programmen är högskolan en stor avnämare. Speciellt gäller detta för dem med naturvetenskapliga studier, där år 1996 nära två tredjedelar av alla studerade vid högskola drygt ett år efter avslutad gymnasieskola. Drygt 7 % av de studerade från programmen med yrkesämnen gick till högskola. Endast från omvårdnadsprogrammet översteg andelen 10 %. Som den yttersta kontrasten finns de program med yrkesämnen, byggnads-, fordons-, hantverks- och livsmedelsprogrammen, från vilka sammanlagt endast fem personer hade gått vidare till högskolestudier år 1996.

Här finns jobben

De som gått program med yrkesämnen arbetade i högre utsträckning än de som gått studieförberedande program. I genomsnitt hade 1996 cirka hälften av såväl männen som kvinnorna arbete. För dem som gått handels-, hotell- och restaurang-, hantverks- eller omvårdnadsprogrammen översteg andelen som hade förvärvsarbete 60 %. Dessa program har en stor andel kvinnor, vilket gör att andelen som gör militärtjänst är relativt sett liten jämfört med de program som är nästan ensidigt manliga. Lägst andel i arbete bland programmen med yrkesämnen hade el-, energi- och naturbruksprogrammen.

Jobben finns på en könssegregerad marknad, med en stor andel av kvinnorna inom den offentliga sektorn och med männen med tyngdpunkt inom andra sektorer. Också de nya på arbetsmarknaden följer det gängse mönstret. De olika programmen med yrkesämnen har i varierande utsträckning inriktning mot någon mer specifik avnämare - eller ”målbransch” - på arbetsmarknaden. Högst andel av de förvärvsarbetande som hade arbete inom sin målbransch uppvisade 1996 de som gått hotell- och restaurang- respektive omvårdnadsprogrammen. Här arbetade ca 40 % av dem som gått ut hotell- och restaurangprogrammet inom hotell- och restaurangbranschen. Lika stor andel av dem som kom från omvårdnadsprogrammet - två av fem - hade kommunala arbeten, de flesta sannolikt inom sitt yrkesområde. Motsvarande andel för dem som gått industriprogrammet var t. ex. ca 35 %. För de elever som gått studieförberedande program är det svårare att peka ut någon specifik avnämare på arbetsmarknaden.

De som inte har jobb eller studerar

Ett relativt stort antal av dem som gick ut gymnasieskolan 1995 hade inget arbete i november 1996 samtidigt som de inte heller hade gått vidare till högskolan. En grupp gör sin militärtjänst, andra åter utbildar sig utanför högskolan. Två av programmen, det estetiska programmet (ES) och medieprogrammet (MP), utmärkte sig speciellt. Särkilt för dessa två program, som 1995 båda var relativt små och kvinnodominerade, kan diskuteras vilka avnämarna är. Av dem som gått ut gymnasieskolan från ES eller MP hade en relativt liten andel gått över till högskolan, mellan 20-25 %. De hade i begränsad utsträckning förvärvsarbete, fördelat på många olika näringsgrenar. Av de män som gått dessa program hade nära två tredjedelar inget arbete, inte heller studerade de vid högskolan.

4 Högskolans grundutbildningar - avnämarprofiler

Detta kapitel behandlar examinerade från högskolan utifrån tre olika indelningar. Den första inbegriper alla examinerade fördelade på nio olika ämnesområden. Den andra avser examinerade som tagit en högskole-, kandidat- eller magisterexamen. Den tredje består av några utvalda yrkesexamina med relativt stort antal examinerade. Redovisningen av examina i denna rapport görs enligt den examensordning som infördes med högskolereformen läsåret 1993/94. Enligt denna finns det tre s.k. generella examina och ett relativt stort antal yrkesexamina.

De tre generella examina är följande;

Högskoleexamen som omfattar minst 80 poäng, som varje högskola själv bestämmer vilka ämnen som kan ingå.

Kandidatexamen som omfattar minst 120 poäng, och ges vid samtliga universitet, mindre- och medelstora högskolor samt vid vissa konstnärliga högskolor.

Magisterexamen som omfattar minst 160 poäng ges vid samtliga universitet, men ej vid alla mindre och medelstora högskolor.

Uppgifterna redovisas efter kalenderår i stället för läsår för att få en större jämförbarhet med gymnasieskolans avgångna då de flesta därifrån går ut på våren. Vidare bör påpekas att uppgifterna om fortsatta studier inom högskolan avser dem som 1 - 2 år efter examen är registrerade för studier på grundutbildningsnivå. De som gått vidare till forskarutbildning finns inte särredovisade utan ingår i kategorin 'övrigt'.

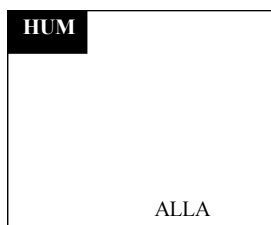
De profiler som redovisas enligt de tre indelningarna är mer i detalj:

Ämnesområden	Examensnivå	Yrkesexamina
Humaniora (inkl. teologi)	Högskoleexamen	Civilingenjörsexamen
Samhällsvetenskap (inkl. juridik)	Kandidatexamen	Högskoleingenjörsexamen
Undervisning	Magisterexamen	Grundskollärarexamen 1-7
Naturvetenskap		Grundskollärarexamen 4-9
Teknik		Gymnasielärarexamen
Lant- och skogsbruk		Barn- och ungdoms- pedagogisk examen
Medicin		Läkarexamen
Vård och omsorg		Sjuksköterskeexamen
Konstnärligt		Juristexamen

Humanistiskt ämnesområde (HUM) - examinerade år 1995

Diagram HUM 1:

Examinerade: Antal och procent.

Examinerade:
1 970

Andel av alla:
6,2 %

Diagram HUM 2:

Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 1 289
(65,4 %)

Män: 681
(34,6 %)

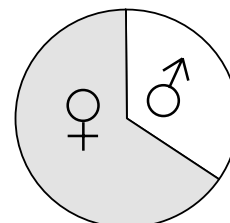
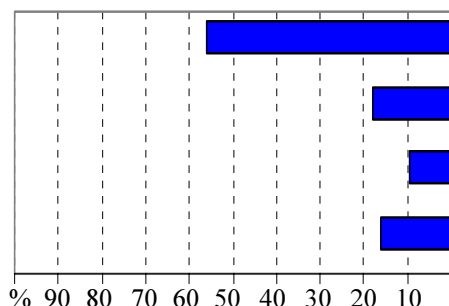

Diagram HUM 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

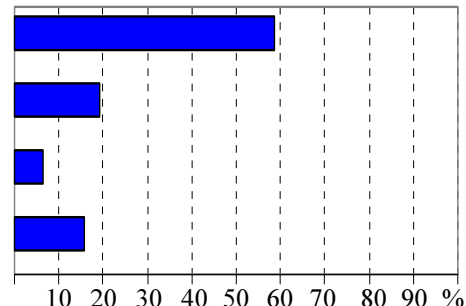
MÄN (N= 681)

Examina

KVINNOR (N= 1 289)

Kandidatexamen
Magisterexamen
Teol.kand.examen
Övrigt

De ca 1 970 som examinerades från det humanistiska ämnesområdet utgjorde en liten andel av alla examinerade. I ämnesområdet ingår även teologi. Närmare 65 % av de examinerade studenterna var kvinnor.

Fler examinerade inom humaniora har en kandidat- eller magisterexamen i jämförelse med samtliga examinerade inom andra ämnesområden. Bland männen var det 56 % som tog en kandidatexamen och 18 % en magisterexamen. Bland kvinnorna är andelen något högre. 59 % tog en kandidatexamen och 19 % en magisterexamen. Av samtliga examinerade var det ungefär 20 % män och 17 % kvinnor som tog en kandidatexamen.

Teologie kandidatexamen utgjorde 1995 mindre än 10 % av de examinerade inom humaniora.

En stor andel av de examinerade inom humaniora hade registrerat sig för studier hösten 1996. Av männen var denna andel 29 % och av kvinnorna 27 %. Detta var en högre andel än genomsnittet för samtliga examinerade (17 % respektive 15 %). En förklaring till detta kan vara att många av dem som tar en kandidatexamen fortsätter sina studier för en magisterexamen. Andelen som uteslutande bedrev studier var 8 % bland männen och 13 % av kvinnorna.

Humanistiskt ämnesområde (HUM) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram HUM 4: Verksamhet 1-2 år efter examen.
Redovisning per kön. Procent.

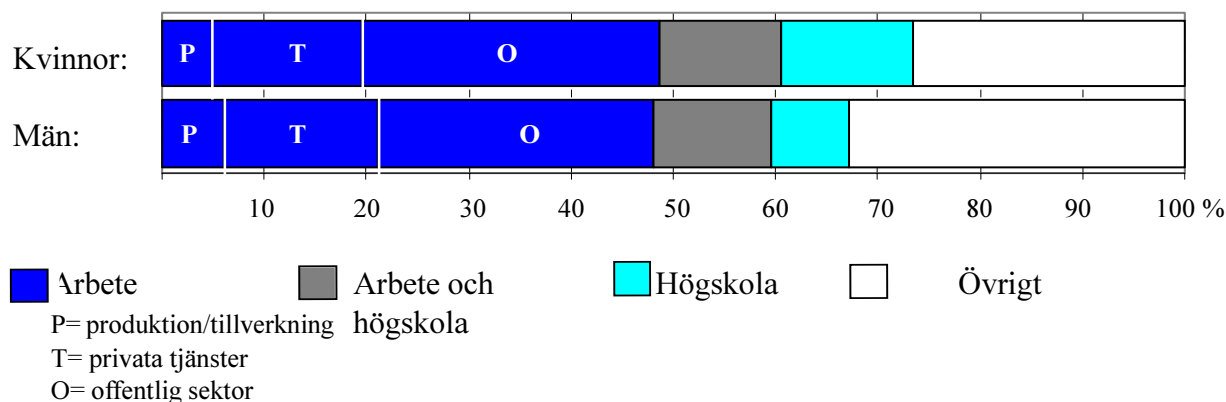
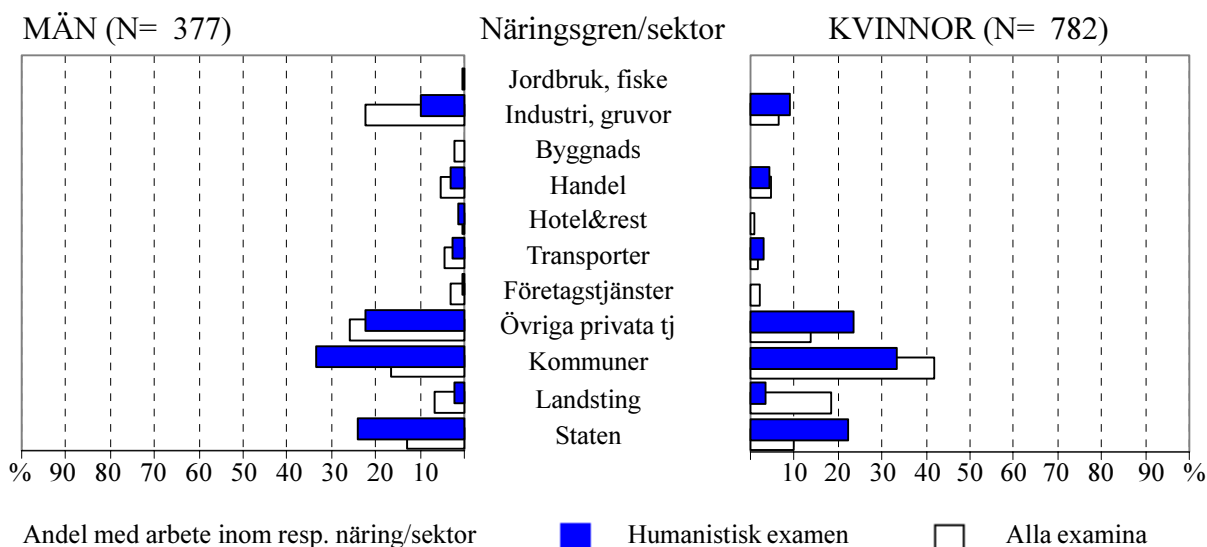

Diagram HUM5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade från det humanistiska ämnesområdet och samtliga examinerade år 1995. Procent.

Hösten 1996 förvärvsarbetade mindre än 56% bland männen. Bland kvinnorna var denna andel högre då drygt 62 % förvärvsarbetade. Detta gör att andelen av de examinerade inom humaniora som förvärvsarbetade 1-2 år efter examen var bland de lägsta bland alla examinerade.

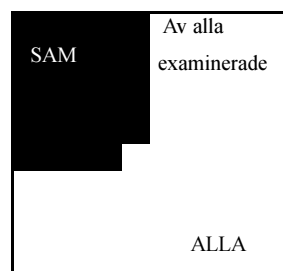
Examinerade som uteslutande förvärvsarbetade i november 1996 var 48 % av männen och kvinnorna.

Drygt 33 % av männen och 27 % av kvinnorna befann sig varken i förvärvsarbete eller var registrerade för studier på grundutbildningsnivå hösten 1996. Detta var en hög andel om man jämför med samtliga examinerade. Bland dessa finns dock bl.a. de som påbörjat en forskarutbildning.

Många förvärvsarbetade hösten 1996 inom den offentliga sektorn. De som arbetade inom privat sektor befann sig företrädesvis inom företagstjänster och 'övriga privata tjänster'. Landstingen inom den offentliga sektorn svarade inte för mer än 4 % av de förvärvsarbetande. Inom den övriga offentliga sektorn, kommuner och statligt område sammantaget, förvärvsarbetade ungefär 58 % av männen och 55 % av kvinnorna. Inom den privata sektorn förvärvsarbetade 23 % av männen och 24 % av kvinnorna.

Samhällsvetenskapligt ämnesområde (SAM) - examinerade år 1995

Diagram SAM 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
9 219

Andel av alla:
28,8 %

Diagram SAM 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 5 051
(54,8 %)

Män: 4 168
(44,2 %)

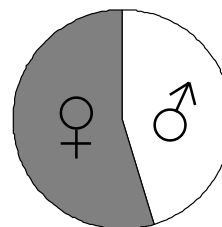
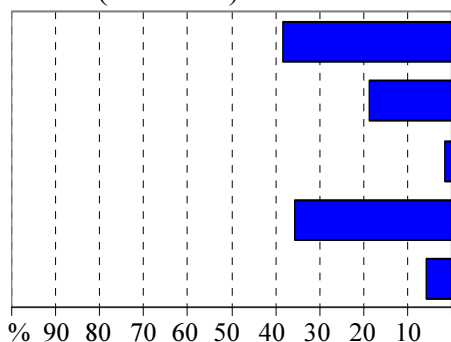

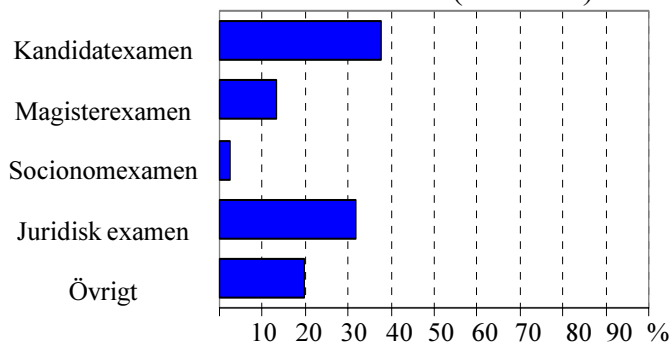
Diagram SAM 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 4 168)

Examina

KVINNOR (N= 5 051)

Under 1995 examinerades drygt 9 200 studenter inom det samhällsvetenskapliga ämnesområdet. Detta utgjorde närmare 29 % av samtliga examinerade studenter 1995. I ämnesområdet ingår juridik. Kvinnornas andel av de examinerade var 55 %. Det var en jämnare könsfördelning i jämförelse med flertalet andra ämnesområden.

I likhet med examinerade inom humaniora var det vanligare bland samhällsvetare att ta en kandidat- eller magisterexamen än inom andra ämnesområden. Mer än 57 % av de examinerade männen hade en kandidat- eller magisterexamen, medan denna andel för kvinnorna var 55 %. Bland männen hade 39 % en kandidatexamen och 19 % en magisterexamen. Bland kvinnorna hade 38 % en kandidatexamen och 13 % en magisterexamen.

Andelen kvinnor som studerade hösten 1996 var 22 %. Motsvarande för män var 17 %. Det var vanligare bland examinerade inom det samhällsvetenskapliga ämnesområdet än bland examinerade inom andra ämnesområden (bortsett från humaniora) att studera efter sin examen. Ungefär 8 % av männen och 7 % av kvinnorna bedrev uteslutande studier.

Samhällsvetenskapligt ämnesområde (SAM) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram SAM 4: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

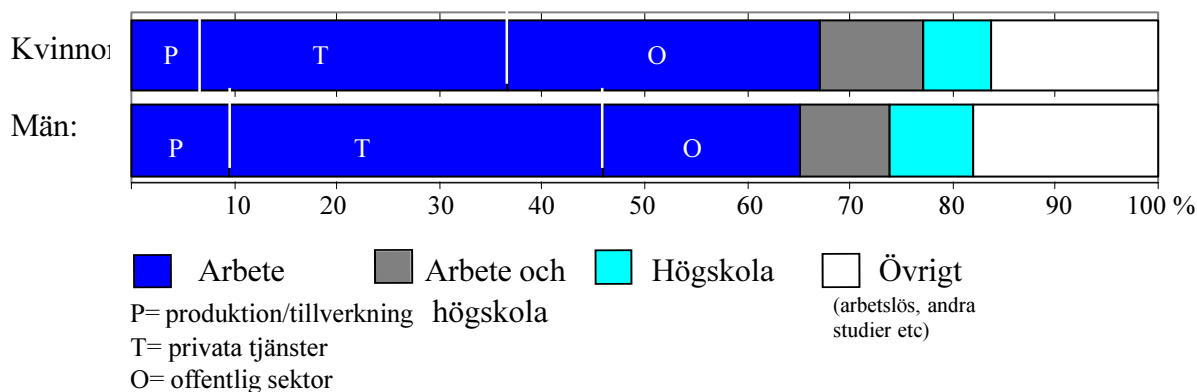
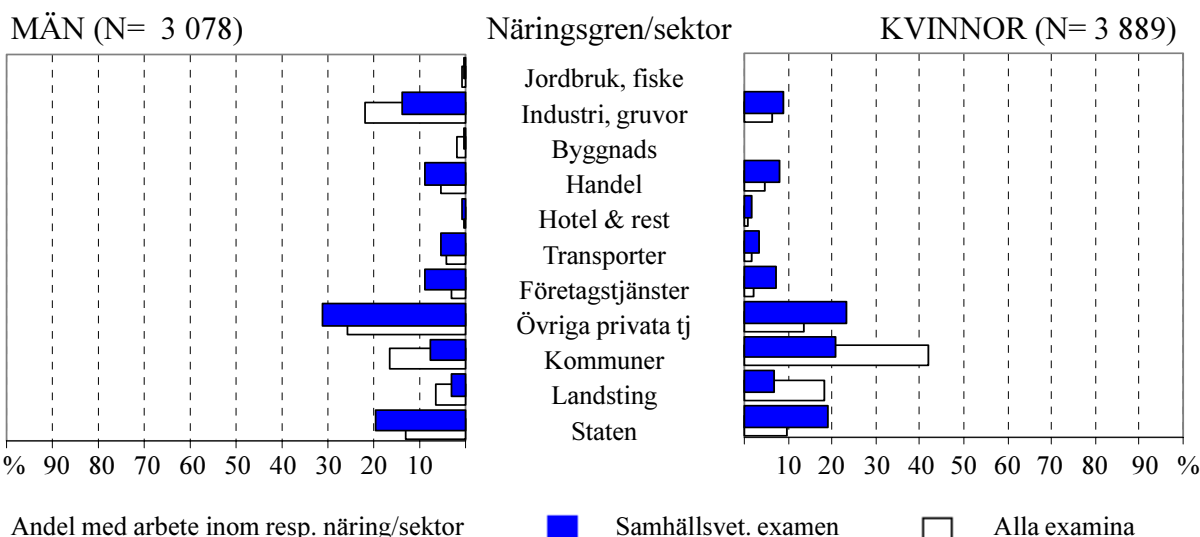

Diagram SAM 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector 1996. Jämförelse mellan examinerade inom samhällsvetenskapligt ämnesområde och alla examinerade 1995. Procent.

Andelen som förvärvsarbetade bland dem med en samhällsvetenskaplig examen var något lägre i jämförelse med samtliga examinerade. Ungefär tre fjärdedelar av männen och kvinnorna hade ett förvärvsarbete hösten 1996.

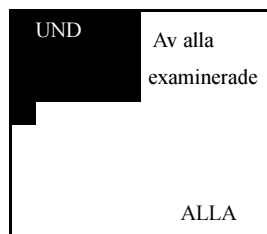
Bland männen var det 65 % som uteslutande förvärvsarbetade. Bland kvinnorna var denna andel något högre med 67 %.

De näringar och sektorer som främst rekryterade de examinerade skilde sig något vad gäller män eller kvinnor. Män förvärvsarbetade i högre utsträckning i privat sektor och i mindre utsträckning inom den offentliga sektorn. Inte mer än 30 % av männen förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn. Av kvinnorna förvärvsarbetade 46 % inom den offentliga sektorn. Bland offentligt anställda män var det statlig verksamhet (20 %) som dominerade. Bland kvinnorna var förvärvsarbete inom kommuner och statlig verksamhet av ungefär lika stor omfattning, 19 % respektive 21 %.

Undervisningsområdet (UND) - examinerade år 1995

Diagram UND 1:

Examinerade: Antal och procent.

Examinerade:
6 690

Andel av alla:
20,9 %

Diagram UND 2:

Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 5 175
(77,4 %)

Män: 1 515
(22,6 %)

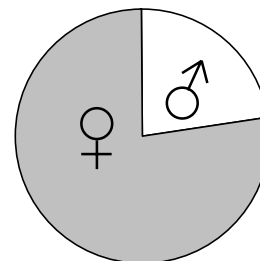
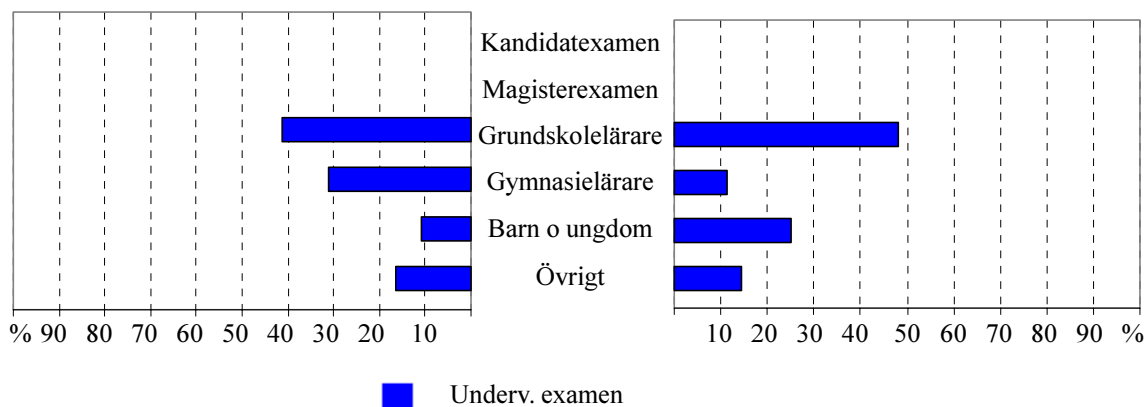

Diagram UND 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 1 515)

Examina

KVINNOR (N= 5 175)

Kalenderåret 1995 examinerades närmare 7 000 från undervisningsområdet, vilket var 22 % av samtliga examinerade. Av dessa utgjorde männen 23 %. Undervisningsområdet är ett ämnesområde som domineras av kvinnor. Ämnesområdet undervisning omfattar lärarutbildningar och förskolläraryt utbildning och en rad yrkesexamina förekommer såsom grundskollärarexamen 1-7 respektive 4-9, gymnasielärarexamen, barn- och ungdomspedagogisk examen, m.fl.. Som framgår av yrkesexamensprofilerna finns det en tendens att ju yngre barn/ungdomar som yrkesexamen avser, desto högre var andelen kvinnor.

Ungefär lika stor andel examinerade män som kvinnor studerade 1-2 år efter sin examen, av männen 9 % och av kvinnorna 10 %. Ungefär hälften av dessa ägnade sig enbart åt studier. I jämförelse med samtliga examinerade var dessa andelar lägre. Det var således mindre vanligt bland dessa examinerade att studera efter examen.

Undervisningsområdet (UND) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram UND 4: Verksamhet 1-2 år efter examen
Redovisning per kön. Procent.

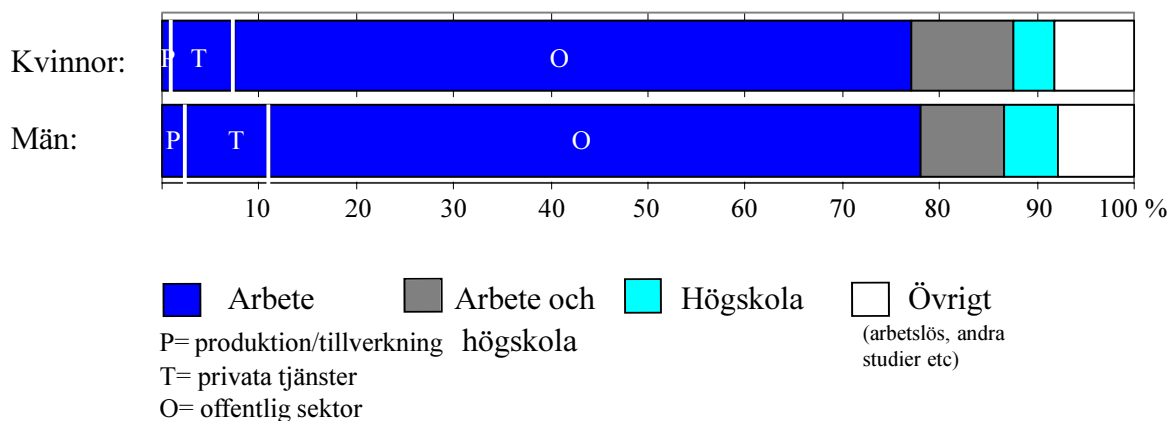
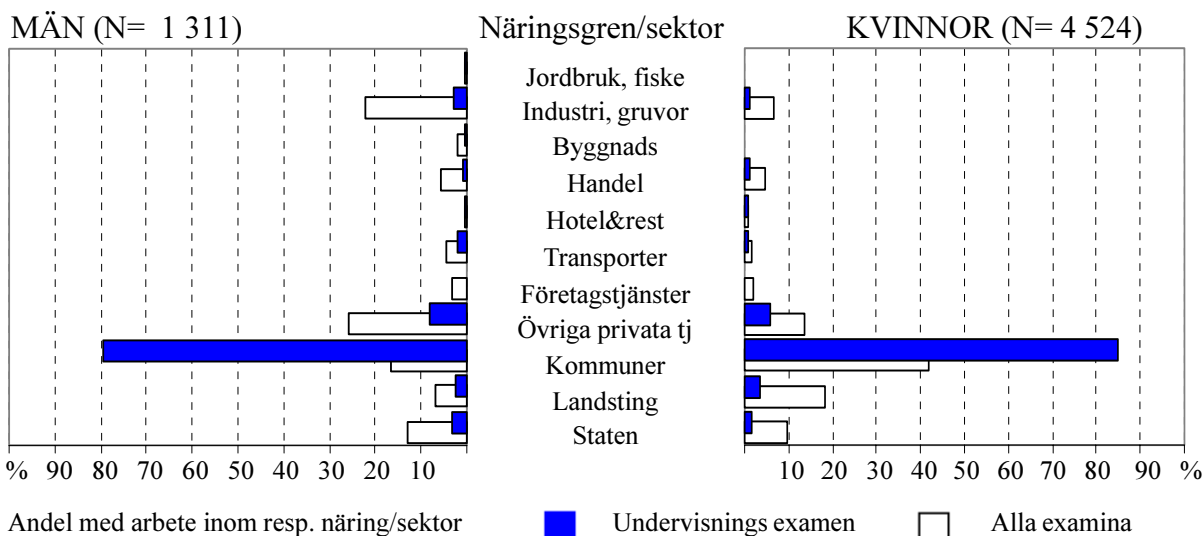

Diagram UND 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade från undervisningsområdet och samtliga examinerade år 1995. Procent.

I november 1996 förvärvsarbetade 87 % av männen och 88 % av kvinnorna. Andelen som uteslutande förvärvsarbetade var 78 % av männen och 77 % av kvinnorna. Endast 8 % av de examinerade inom undervisningsområdet vare sig förvärvsarbetade eller var registrerade för studier hösten 1996, vilket var väsentligt lägre än genomsnittet för samtliga examinerade.

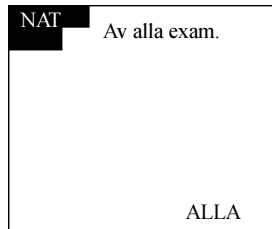
Vanligaste rekryterande sektor/näring var kommunerna, dvs. förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. 85% av männen förvärvsarbetade inom offentlig sektor, 79% förvärvsarbetade inom kommuner. Bland kvinnorna förvärvsarbetade 90 % inom offentlig sektor, 85 % inom kommuner.

Inom privata sektorn, företrädesvis näringen 'övriga privata tjänster', förvärvsarbetade ungefär 15 % av männen och 10 % av kvinnorna. I denna näring ingår bl.a. sådan undervisning som bedrivs i privat regi, t.ex. fristående skolor.

Naturvetenskapligt ämnesområde (NAT) - examinerade år 1995

Diagram NAT 1:

Examinerade: Antal och procent

Examinerade:
1 483

Andel av alla:
4,6 %

Diagram NAT 2:

Könsfördelning för de examinerade

Kvinnor: 907
(61,2 %)

Män: 576
(38,8 %)

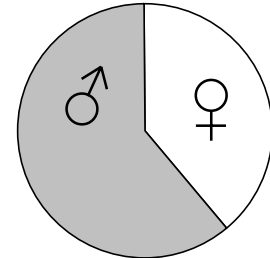
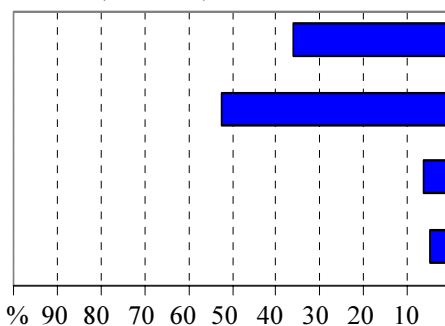

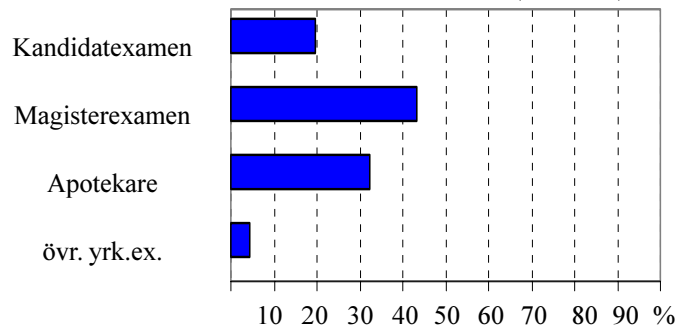
Diagram NAT 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet:

MÄN (N= 576)

Examina

KVINNOR (N= 907)

Under kalenderåret 1995 examinerades närmare 1 500 från det naturvetenskapliga ämnesområdet. Andelen kvinnor utgjorde 61 %.

Det är vanligare för studenter inom det naturvetenskapliga ämnesområdet att ta en kandidat- eller en magisterexamen än en yrkesexamen. Andelen examinerade som tog en magisterexamen var högre än andelen som tog en kandidatexamen, vilket var ett omvänt förhållande jämfört med samtliga examinerade för kandidatexamen, de senare var vanligare än magisterexamen. De yrkesexamina som finns är framför allt apotekarexamen och receptarieexamen. Dessa svarade för ungefär vardera 5 % av samtliga examinerade inom ämnesområdet. I likhet med humanistiskt och samhällsvetenskapligt ämnesområde var det en hög andel examinerade som tagit en kandidat- eller magisterexamen. Drygt 53 % av männen tog en magisterexamen och 36 % en kandidatexamen. Av kvinnorna har 43 % en magisterexamen och 20 % en kandidatexamen.

Andelen examinerade 1995 som studerade hösten 1996 uppgick till 18 % bland såväl män som kvinnor. Ungefär hälften av dessa bedrev studier parallellt med förvärvsarbete.

Naturvetenskapligt ämnesområde (NAT) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram NAT 4: Verksamhet 1-2 år efter examen
Redovisning per kön. Procent.

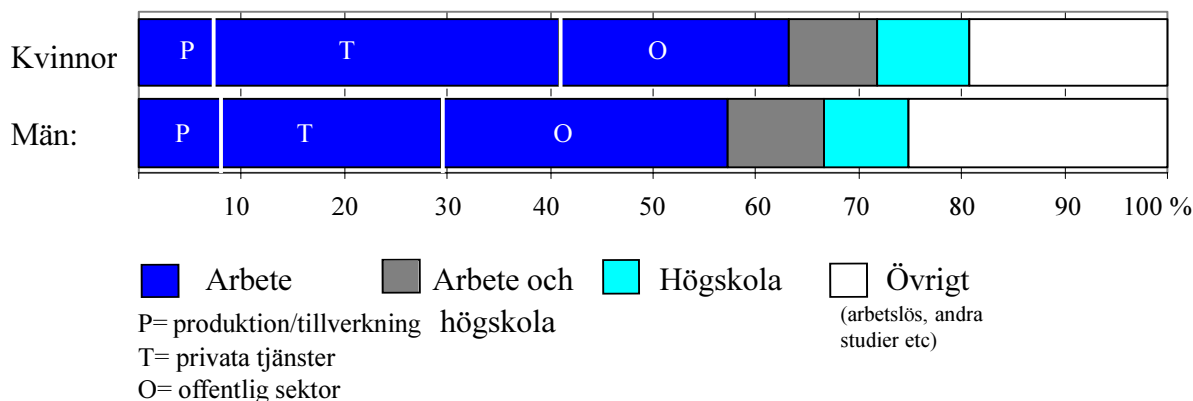
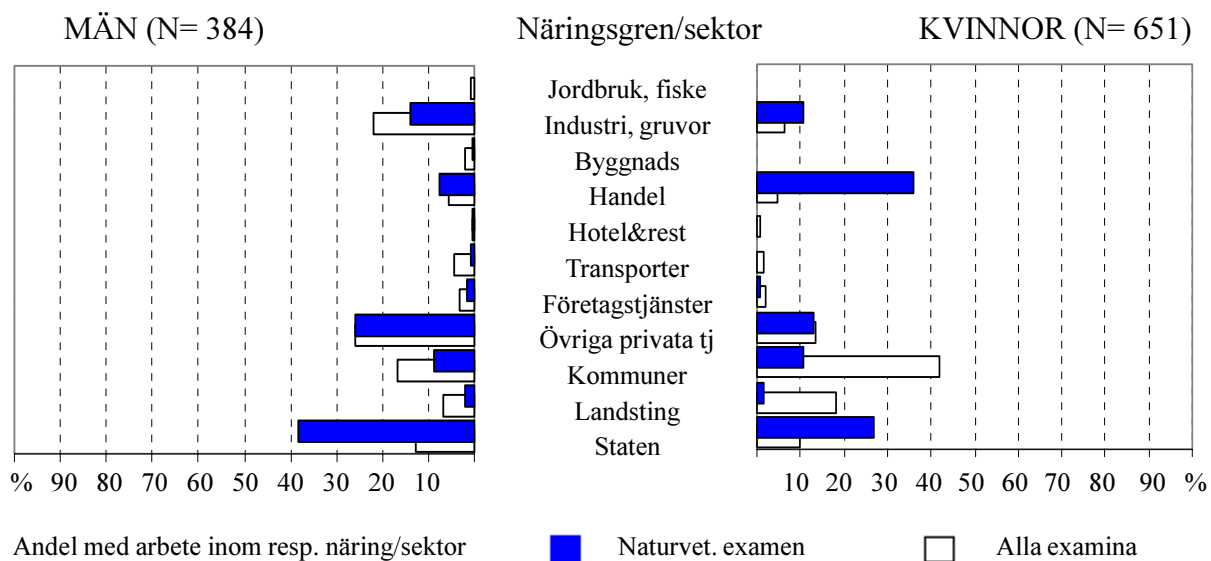

Diagram NAT 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade inom naturvetenskapligt ämnesområde och samtliga examinerade år 1995. Procent.

Andel med arbete inom resp. näring/sector

I november 1996 förvärvsarbetade 67 % av männen och 72 % av kvinnorna.

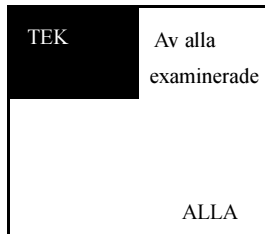
Andelen som varken befann sig på arbetsmarknaden i november 1996 eller var registrerade för studier hösten 1996 var 25 % bland männen respektive 19 % bland kvinnorna.

Den offentliga sektorn dominerar bland de förvärvsarbetande. Andelen män som förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn var 49 %, huvudsakligen inom staten. Motsvarande andel för kvinnor var 39 %, också huvudsakligen inom staten. Detta förvärvsmönster för män och kvinnor skiljer sig från samtliga examinerade, då det var vanligare för kvinnor än för män att förvärvsarbeta inom offentlig sektor.

Förvärvsarbete inom den privata sektorn dominerades av 'övriga privata tjänster', handel och industri. Skillnader mellan män och kvinnor var framför allt att kvinnor förvärvsarbetade i högre grad inom handel och män inom 'övriga privata tjänster'.

Tekniskt ämnesområde (TEK) - examinerade år 1995

Diagram TEK 1:
Examinerade: Antal och procent.

Examinerade:
6 377
Andel av alla:
19,9 %

Diagram TEK 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 1 226
(19,2 %)
Män: 5 151
(80,8 %)

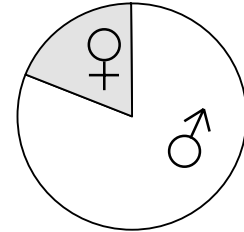
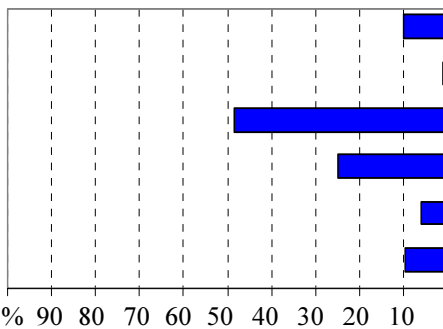

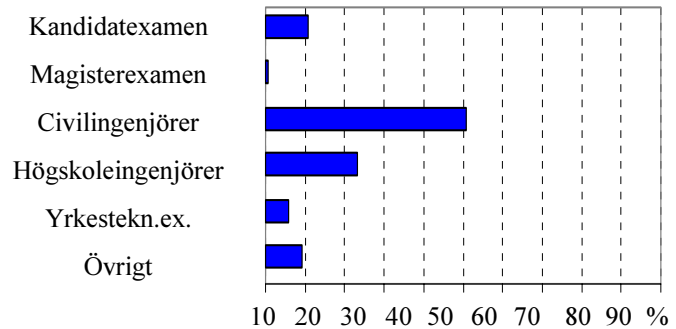
Diagram TEK 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 5 151)

Examina

KVINNOR (N= 1 226)

Ungefär 6 400 examinerades från det tekniska ämnesområdet kalenderåret 1995, vilket motsvarade 20 % av samtliga examinerade. 19 % var kvinnor. I jämförelse med examinerade från exempelvis naturvetenskapligt ämnesområde var denna andel kvinnor mycket låg.

Av de examinerade inom tekniskt område är det mycket vanligt med en yrkesexamen. Ungefär 89 % tog en yrkesexamina. Civilingenjörsexamen och därefter högskoleingenjörsexamen dominerade som yrkesexamen bland både män och kvinnor. Ungefär 10 % av de examinerade 1995 tog en kandidatexamen, medan mindre än en procent tog en magisterexamen.

Att studera efter examen var relativt vanligt bland teknikerna, drygt 17 % av männen och 16 % av kvinnorna studerade hösten 1996. Ungefär hälften av männen bedrev utslutande studier, en något mindre andel av kvinnorna.

Tekniskt ämnesområde (TEK) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram TEK 4: Verksamhet 1-2 år efter examen
Redovisning per kön. Procent.

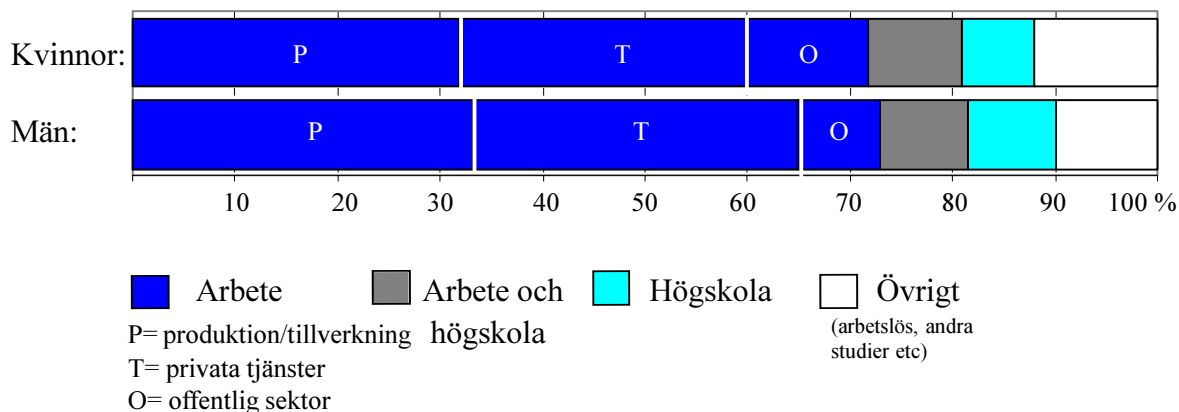
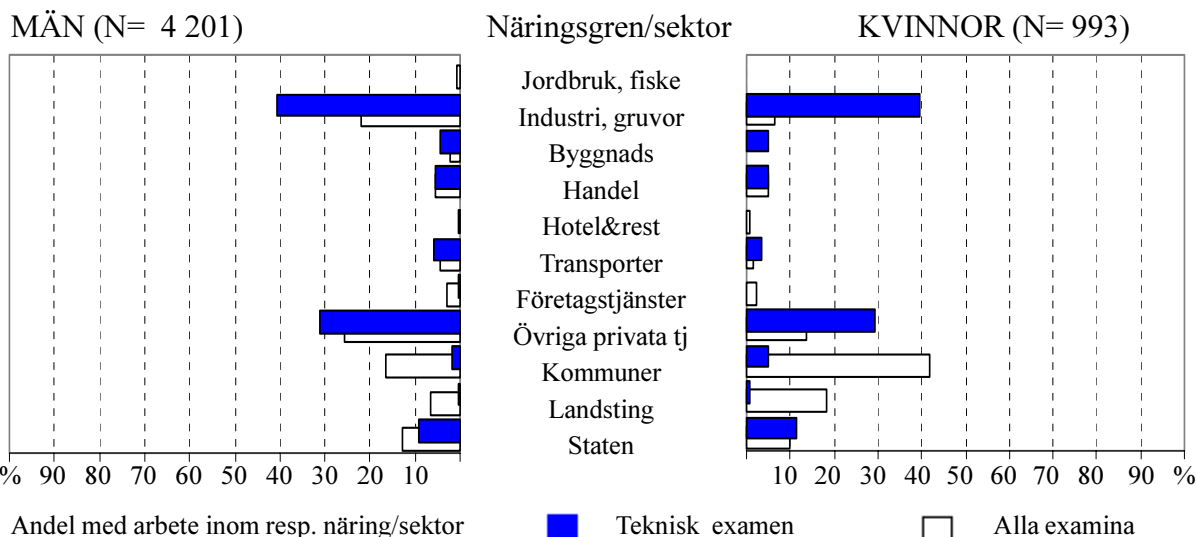

Diagram TEK 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade inom tekniskt ämnesområde och samtliga examinerade år 1995. Procent.

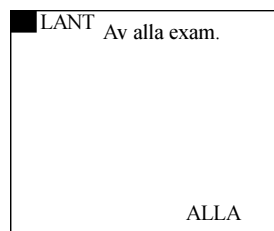
Bland männen förvärvsarbetade 82 % och 81 % av kvinnorna hösten 1996. Andelen examinerade som uteslutande förvärvsarbetade var också relativt hög i jämförelse med samtliga examinerade. Av männen var det en andel på 73 % som enbart förvärvsarbetade och 72 % av kvinnorna.

Examinerade som varken befann sig på arbetsmarknanden eller var registrerade för studier utgjorde 10 % av männen och 12 % av kvinnorna.

Den privata sektorn, företrädesvis området produktion/tillverkning, stod för den huvudsakliga rekryteringen bland de tekniskt examinerade. En mindre andel förvärvsarbetade inom offentlig sektor. Industri (inkl. gruvor) och 'övriga privata tjänster' hade tillsammans rekryterat mer än 71 % av de examinerade männen och 69 % av kvinnorna. Inom industrin förvärvsarbetade 41 % av männen och 39 % av kvinnorna. I jämförelse med alla examinerade skiljer sig de tekniskt examinerade framför allt genom att en så stor andel rekryteras till industrin.

Lant- och skogsbruk (LANT) - examinerade år 1995

Diagram LANT 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
347

Andel av alla:
1,1 %

Diagram LANT 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 124
(35,7 %)

Män: 223
(64,4 %)

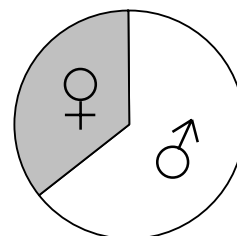
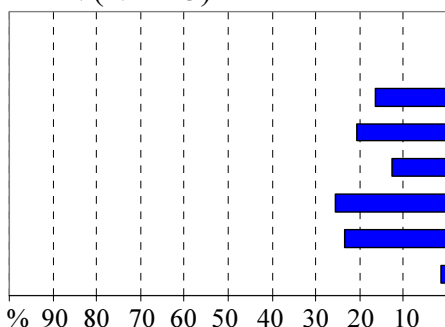

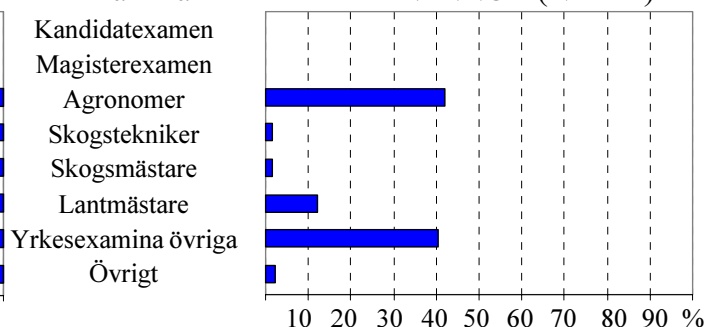
Diagram LANT 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 223)

Examina

KVINNOR (N= 124)

De examinerade från ämnesområdet lant- och skogsbruk är en relativt liten grupp i jämförelse med examinerade. Totalt examinerades drygt 350 personer. Närmare 36 % av de examinerade var kvinnor.

Examen inom ämnesområdet lant -och skogsbruk utgörs av yrkesexamina. Vanligaste yrkesexamina bland män var lantmästarexamen med en andel på 26 % och därefter skogstekniker med 21 %. Bland kvinnor var agronomexamen vanligast med en andel på 43 % av de examinerade.

Ungefär 10 % av de examinerade männen och kvinnorna fortsatte att studera hösten 1996. Det var vanligare bland kvinnor att bedriva studier parallellt med förvärvsarbete än bland männen.

Lant- och skogsbruk (LANT) - examinerade 1995 (forts.)

Diagram LANT 4: Verksamhet 1-2 år efter examen.
Redovisning per kön. Procent.

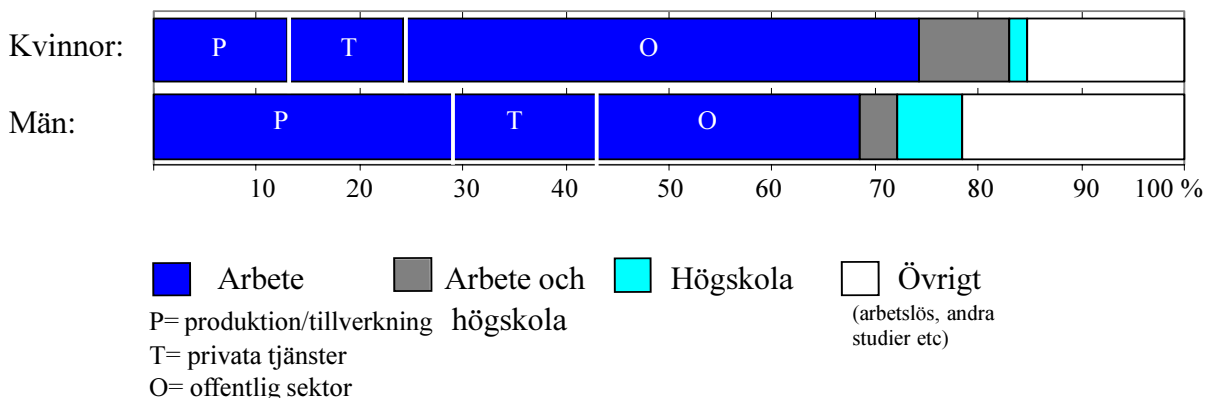
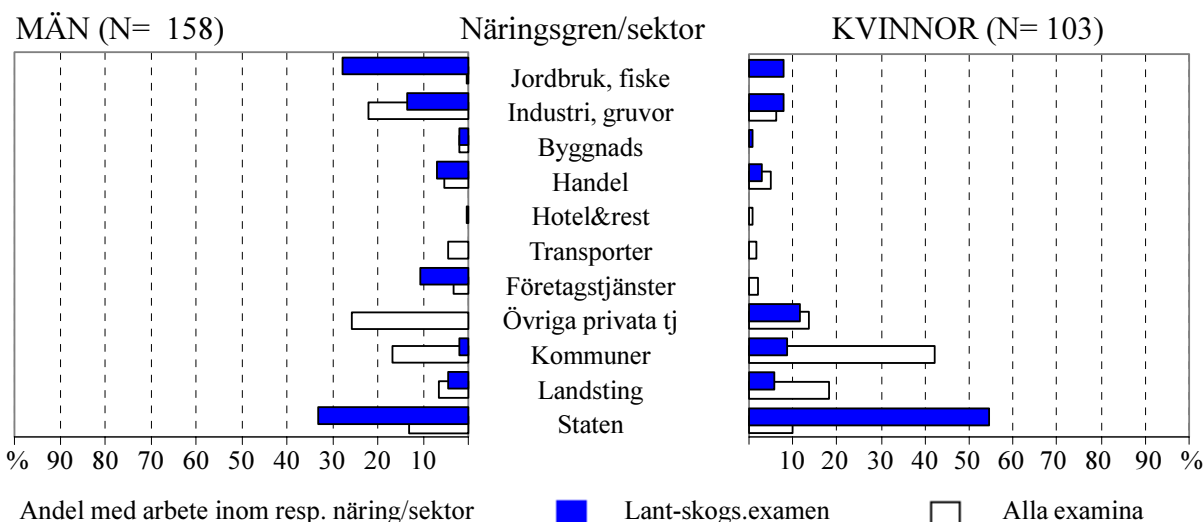

Diagram LANT 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade inom ämnesområdet lant- och skogsbruk och samtliga examinerade år 1995. Procent.

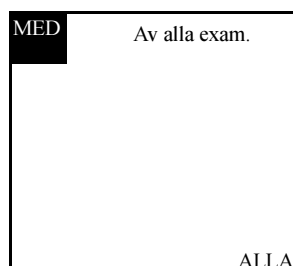
Ungefär 74 % av männen hade ett förvärvsarbete hösten 1996, och 69 % förvärvsarbetade uteslutande. För kvinnorna var andelen som förvärvsarbetade 83 %, och andelen som uteslutande förvärvsarbetade 74 %.

En andel på 22 % av de examinerade männen och en andel på 15 % av kvinnorna befann sig varken i studier eller i förvärvsarbete i november 1996.

Män förvärvsarbetade i högre grad inom produktion och tillverkning (43 %), främst jordbruk (28 %) samt inom den offentliga sektorn (39 %) där statlig verksamhet dominerade (33 %). Kvinnor förvärvsarbetade i högre grad inom den offentliga sektorn (69 %), företrädesvis statligt område (55 %).

Medicinskt ämnesområde (MED) - examinerade år 1995

Diagram MED 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:	Kvinnor:	589
1 109	(53,1 %)	
Andel av alla:	Män:	520
3,5 %	(46,9 %)	

Diagram MED 2:
Könsfördelning för de examinerade.

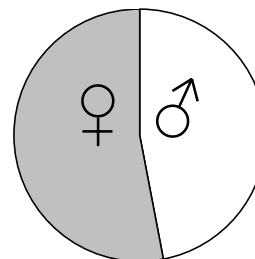
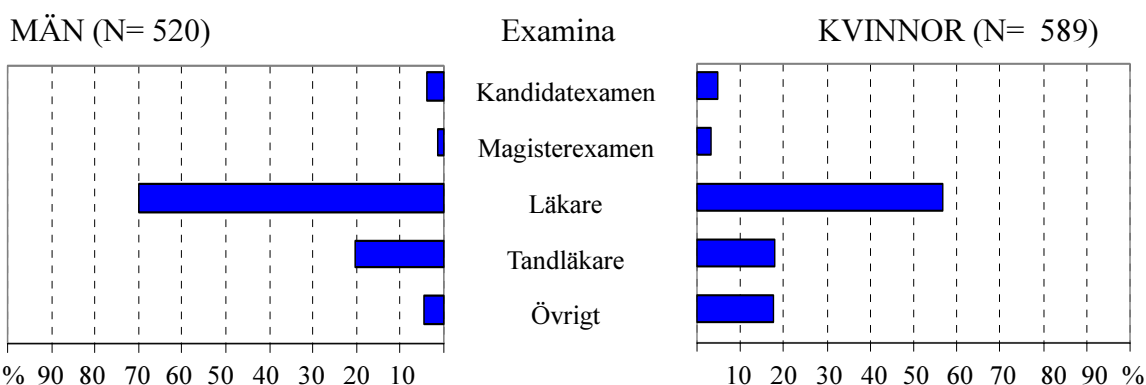

Diagram MED 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

Drygt 1 100 examinerades kalenderåret 1995 från det medicinska ämnesområdet, vilket utgjorde 4 % av samtliga examinerade. Könsfördelningen var relativt jämn, 53 % av de examinerade var kvinnor.

Studier inom ämnesområdet medicin tar huvudsakligen ut en yrkesexamen i form av läkarexamen eller tandläkarexamen. Uppemot 70 % av männen och knappt 57 % av kvinnorna tog en läkarexamen under 1995. Inte mer än 5 % av männen och 8 % av kvinnorna tog en kandidat- eller magisterexamen.

Andelen examinerade som studerade hösten 1996 var låg i jämförelse med samtliga examinerade. Ungefär 6 % av männen och 5 % av kvinnorna var registrerade för studier. Mindre än hälften arbetade parallellt med sina studier. Det var alltså vanligare att uteslutande studera.

Medicinskt ämnesområde (MED) - examinerade 1995 (forts.)

Diagram MED 4: Verksamhet 1-2 år efter examen.
Redovisning per kön. Procent.

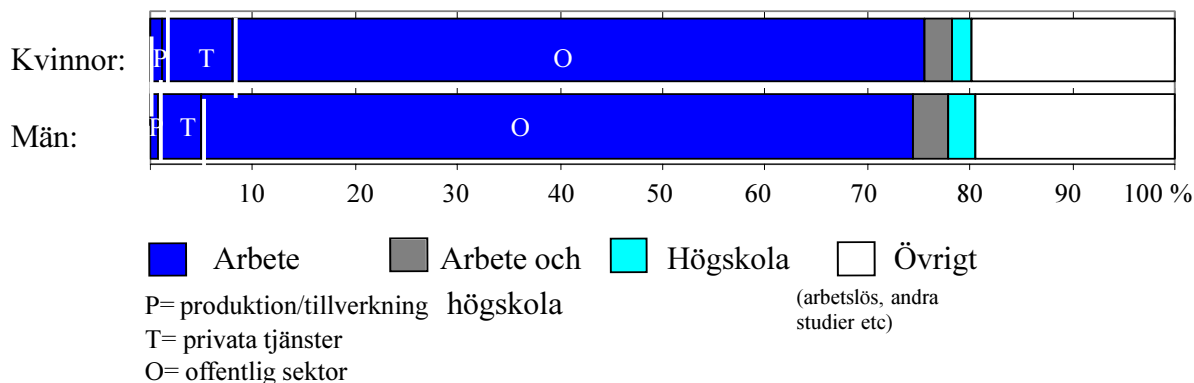
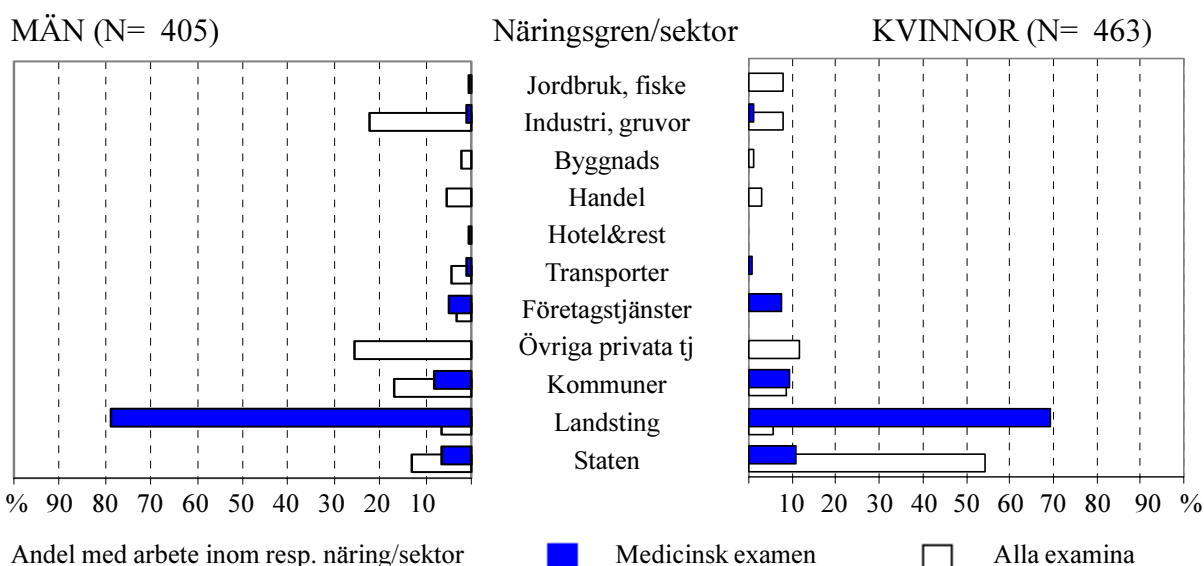

Diagram MED 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade från det medicinska ämnesområdet och samtliga examinerade år 1995. Procent.

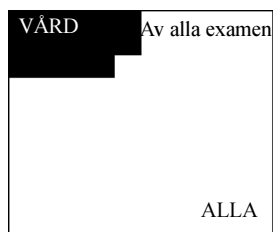
Andelen examinerade som förvärvsarbetade i november 1996 uppgick till 78 % bland männen och bland kvinnorna 79 %. De som uteslutande förvärvsarbetade var bland männen 74 % och bland kvinnorna 76 %. Skillnaden mellan samtliga som förvärvsarbetade i november 1996 och de som uteslutande förvärvsarbetade var som synes liten bland kvinnorna och något större bland män.

Andelen examinerade 1995 som varken förvärvsarbetade eller studerade hösten 1996 var jämförelsevis högre än för alla examinerade från högskolan. Bland männen var denna andel 19 % och bland kvinnorna 20 %.

Det var framför allt den offentliga sektorn som rekryterade från det medicinska ämnesområde. 93 % av männen förvärvsarbetade inom offentlig sektor och 89 % av kvinnorna. Uppemot 79 % av männen och 69 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom landstinget. Till den privata sektorn var rekryteringen relativt låg, ungefär 5 % av männen och 8 % av kvinnorna. Övriga fördelade sig relativt jämnt på kommun och stat.

Vård och omsorg (VÅRD) - examinerade år 1995

Diagram VÅRD 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
4 376

Andel av alla:
13,7 %

Diagram VÅRD 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 3 879
(88,6%)

Män: 497
(11,4 %)

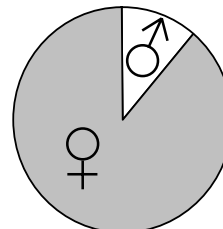
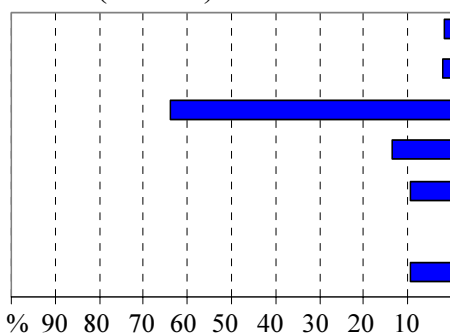

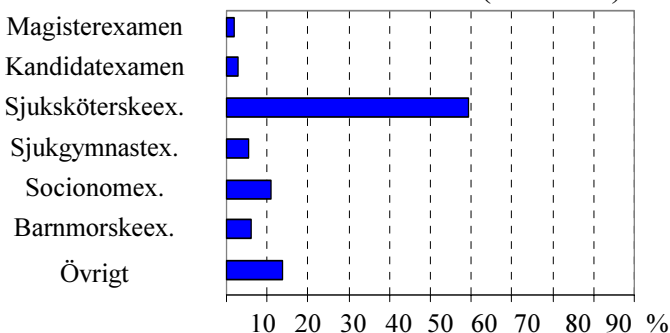
Diagram VÅRD 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 497)

Examina

KVINNOR (N= 3 879)

Examinerade från ämnesområdet vård och omsorg kalenderåret 1995 var drygt 4 400. Andelen kvinnor utgjorde närmare 89%. Få män examineras således från detta ämnesområde.

Yrkesexamina var vanligast bland examinerade inom vård och omsorg, företrädesvis sjuksköterskeexamen både bland män och kvinnor. Andelen som tog en sjuksköterskeexamen var bland männen 64 % och bland kvinnorna 59 %. Få studenter inom vård och omsorg tog en kandidat- eller magisterexamen. Bland männen hade närmare 4 % tagit en kandidat- eller magisterexamen, och bland kvinnorna 5 %.

Närmare 14 % av männen och 10 % av kvinnorna var registrerade för studier hösten 1995. De flesta av dessa arbetade parallellt med sina studier. Vårdhögskolorna har ett stort utbud av kurser som ges som fort- eller vidareutbildning.

Vård och omsorg (VÅRD) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram VÅRD 4: Verksamhet 1-2 år efter examen
Redovisning per kön. Procent.

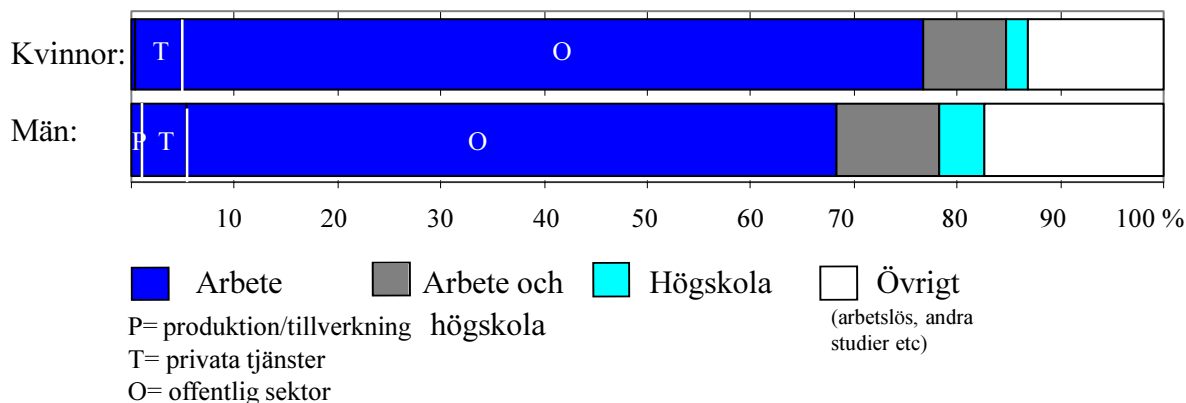
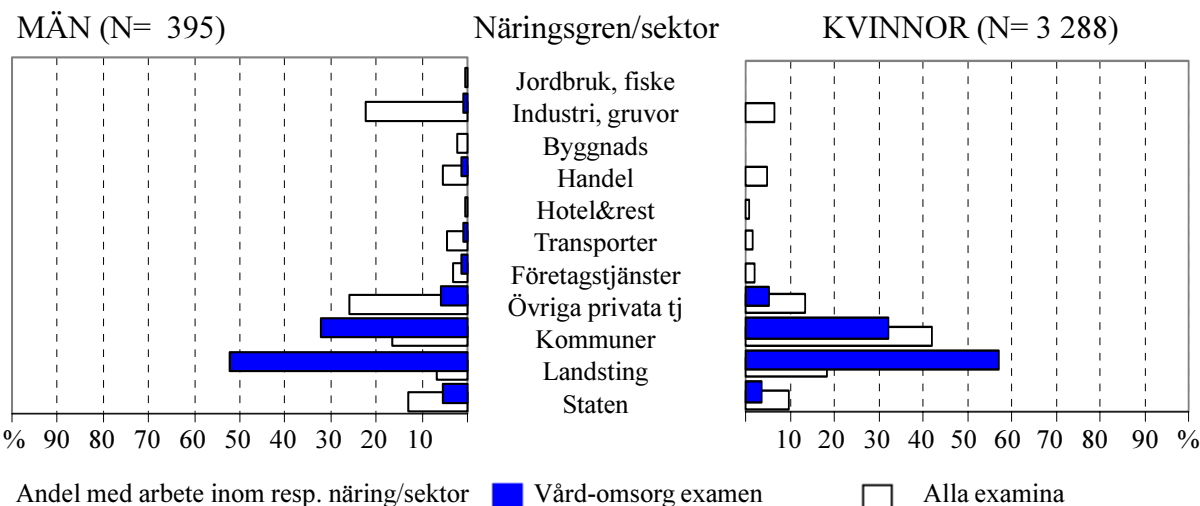

Diagram VÅRD 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade från ämnesområdet vård och omsorg och samtliga examinerade år 1995. Procent.

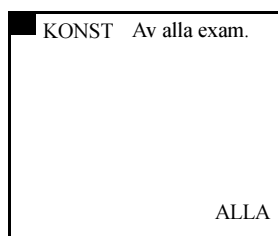
Närmare 80 % av de examinerade männen förvärvsarbetade hösten 1996 och 85 % av kvinnorna. Av männen var det en andel på 68% som uteslutande förvärvsarbetade. Bland kvinnorna var denna andel 77 %.

Andelen av de examinerade inom vård och omsorg som varken förvärvsarbetade eller befann sig i studier hösten 1996 var något högre bland män (17 %) än bland kvinnor (13 %).

De flesta av de förvärvsarbetande i november 1996 hade rekryterats till den offentliga sektorn, huvudsakligen av landsting och kommuner. Av männen rekryterades 90 % och av kvinnorna 93 %. I kommuner förvärvsarbetade 32 % av männen och kvinnorna, i landstingen 52 % av männen och 57 % av kvinnorna. Inom staten förvärvsarbetade 5 % av männen och 4 % av kvinnorna. Inom privata sektorn förvärvsarbetade 10 % av männen och 7 % av kvinnorna. Vanligaste näring var 'övriga privata tjänster'.

Konstnärligt ämnesområde (KONST) - examinerade år 1995

Diagram KONST 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
424

Andel av alla:
1,3 %

Diagram KONST 2:
Könsfördelning för de examinerade

Kvinnor: 256
(60,4 %)

Män: 168
(38,6 %)

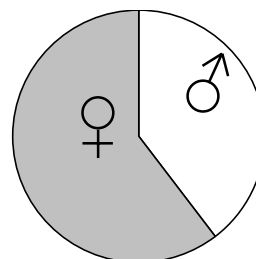
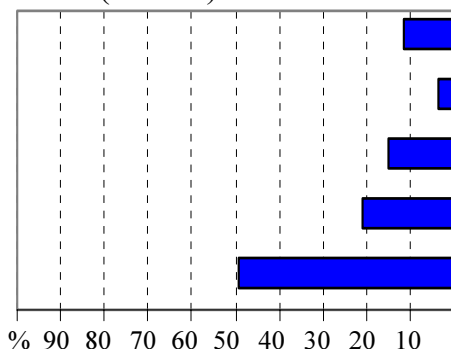

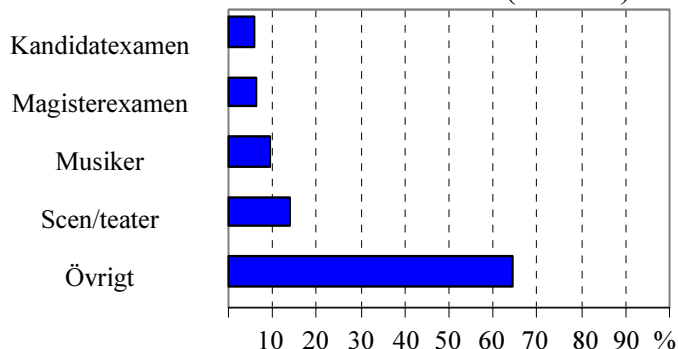
Diagram KONST 3: Fördelning av examina inom ämnesområdet.

MÄN (N= 168)

Examina

KVINNOR (N= 256)

De examinerade inom det konstnärliga ämnesområdet utgjorde en ganska liten grupp av alla examinerade med drygt 400 examinerade, vilket var ungefär 1 % av samtliga examinerade kalenderåret 1995. Andelen kvinnor utgjorde ungefär 60 %.

Många inom det konstnärliga ämnesområdet tar en yrkesexamen såsom bildlärare eller en konstnärlig yrkesexamen i dans, konst, musik, eller scen och media. Några tar en kandidat- eller magisterexamen. 15 % av männen tog en kandidat- eller magisterexamen och 12 % av kvinnorna.

Hösten 1996 var det 14 % av männen som var registrerade för studier vid högskolan och 22 % av kvinnorna. Det motsvarar ungefär genomsnittet för samtliga examinerade män från högskolan 1995, medan andelen för kvinnorna ligger över genomsnittet.

Konstnärligt ämnesområde (KONST) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram KONST 4: Verksamhet 1-2 år efter examen¹⁾
Redovisning per kön. Procent.

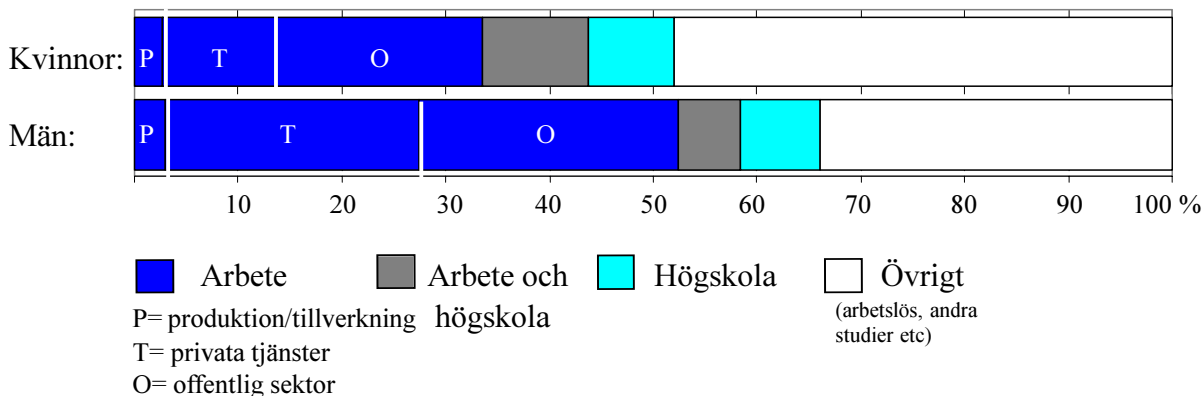
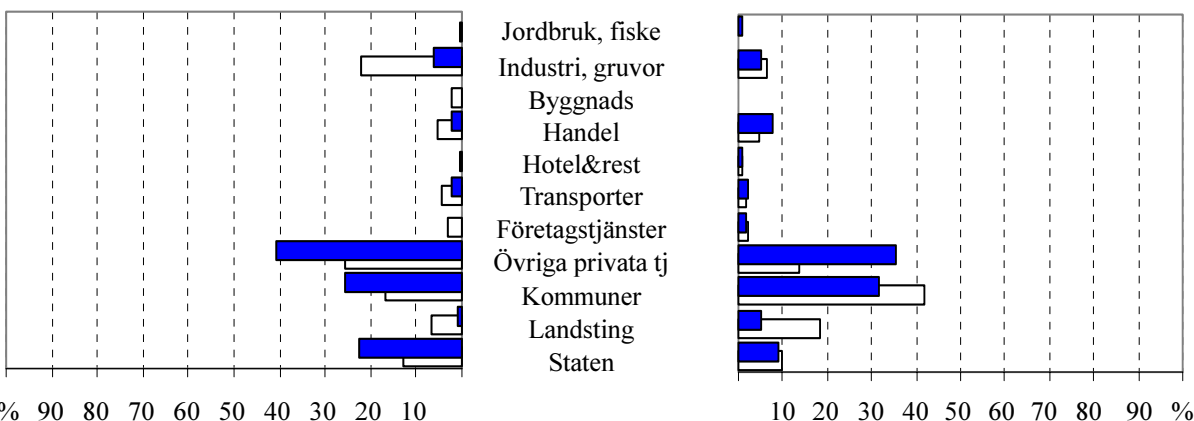

Diagram KONST 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan examinerade från det konstnärliga ämnesområdet och samtliga examinerade år 1995. Procent.

MÄN (N= 98)¹⁾

Näringsgren/sector

KVINNOR (N= 132)¹⁾

Andel med arbete inom resp. näring/sector

■ Konstn. examen

□ Alla examina

Totalt förvärvsarbetade 62 % av männen och 55 % av kvinnorna, vilket var mycket lågt i jämförelse med alla examinerade inom samtliga ämnesområden. Ser man till de examinerade som uteslutande förvärvsarbetade var andelen ännu mindre, endast 52 % av männen och 34 % av kvinnorna.

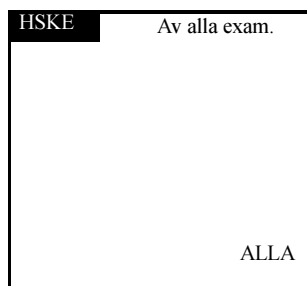
Andelen examinerade som varken var registrerade för studier hösten 1996 eller återfanns på arbetsmarknaden är mycket stor, närmare 34 % av männen och 45 % av kvinnorna.

Examinerade förvärvsarbetade både offentligt och privat. Stat och landsting rekryterade 58 % av männen och 41 % av kvinnorna. Privata sektorn stod för 51 % av rekryteringen av män och 54 % av kvinnorna. Det är således inga stora skillnader mellan män och kvinnor vad gäller rekryteringen till olika sektorer/näringsgrenar. Vanligast var näringen 'övriga privata tjänster'. Där förvärvsarbetade 41 % av männen och 36 % av kvinnorna. Inom industrin förvärvsarbetade 6 % av männen och 5 % av kvinnorna.

¹⁾ Ungefär 15 personer har ej varit möjliga att klassificera på sektor. Det innebär att andelen förvärvsarbetande inte stämmer med diagram KONST4 - samt med antalet förvärvsarbetande i diagram KONST5.

Högskoleexamen (HSKE) - examinerade år 1995

Diagram HSKE1:
Examinerade: Antal och procent.

Examinerade:
945

Andel av alla:
3,0 %

Diagram HSKE2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 549
(58,1 %)

Män: 396
(41,9 %)

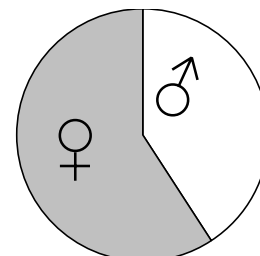
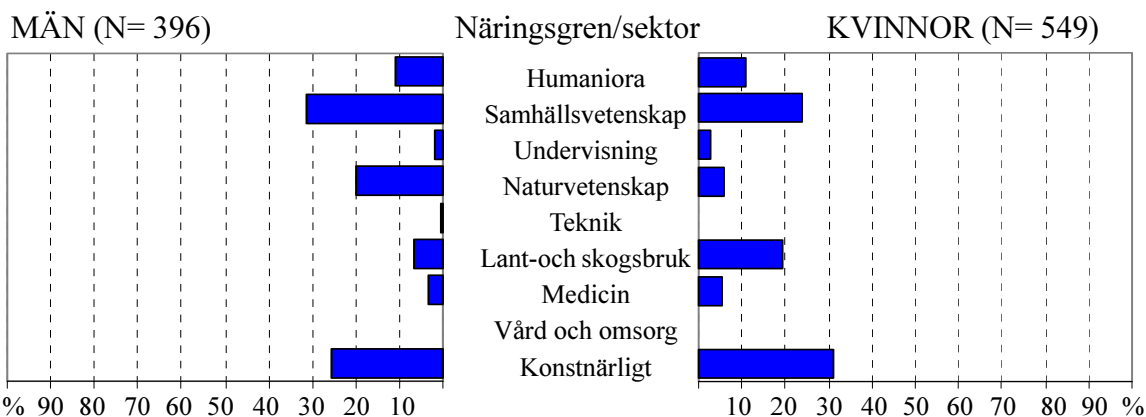

Diagram HSKE3: Fördelning av högskoleexamen på ämnesområden.

Kalenderåret 1995 examinerades 945 med en högskoleexamen, vilket utgjorde ungefär 3 % av samtliga examinerade. Ungefär 58 % av dessa var kvinnor, vilket i stort sett överensstämde med samtliga examinerade.

De flesta som tog en högskoleexamen hade studerat inom samhällsvetenskapligt, humanistiskt eller konstnärligt ämnesområde.

Andelen examinerade med en högskoleexamen som 1996 var registrerade för studier var 26 % av männen och 25 % av kvinnorna. I jämförelse med exempelvis kandidat- och magisterexaminerade var andelen som studerade i stort sett samma vad gäller kvinnor, däremot högre för män. I jämförelse med samtliga examinerade var andelen studerande efter examen hög, ungefär 10 procentenheter högre än genomsnittet.

Högskoleexamen (HSKE) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram HSKE4: Verksamhet 1-2 år efter examen.Redovisning per kön. Procent.

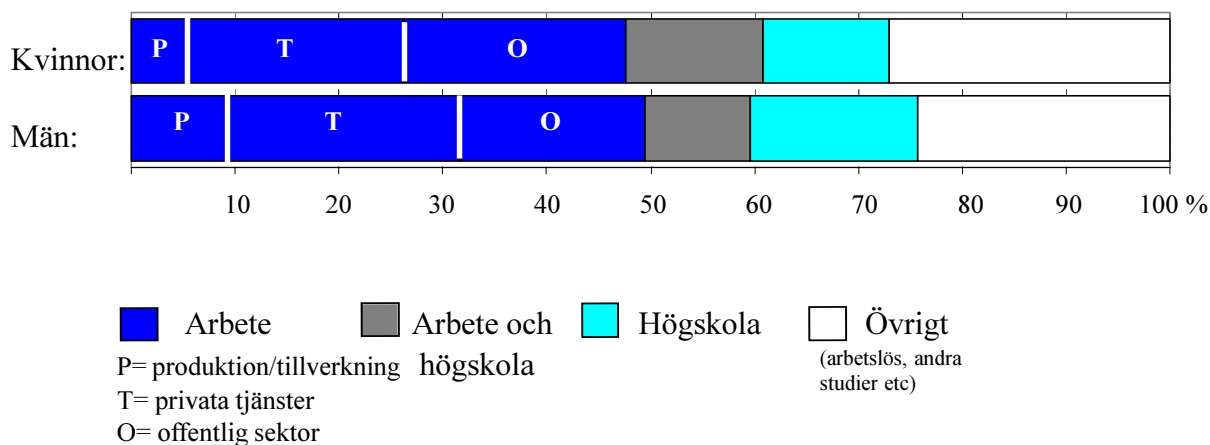
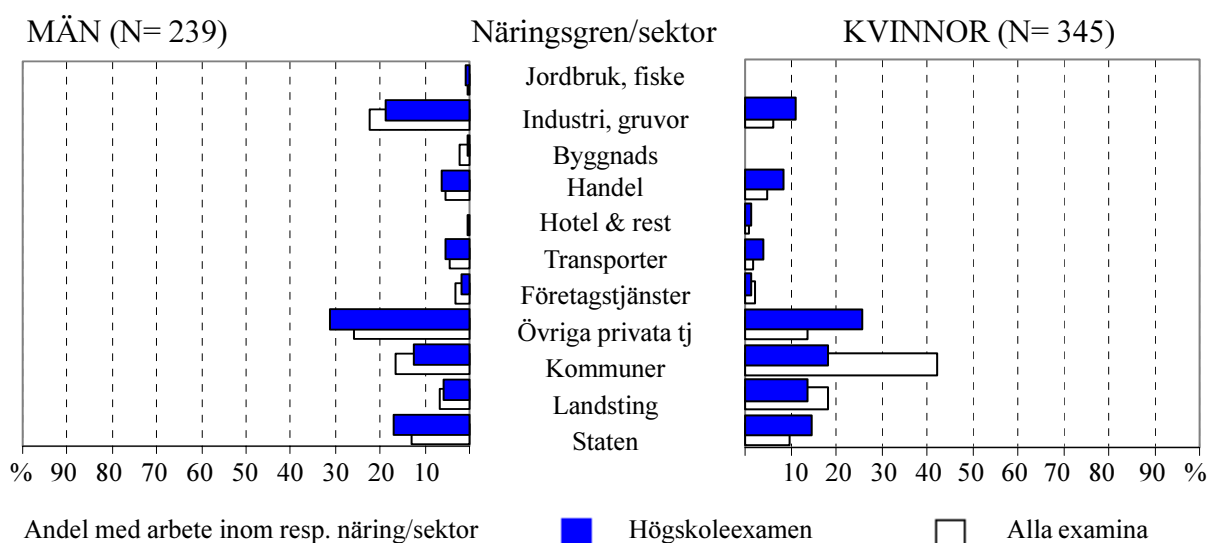

Diagram HSKE5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan högskoleexaminerade och samtliga examinerade år 1995. Procent.

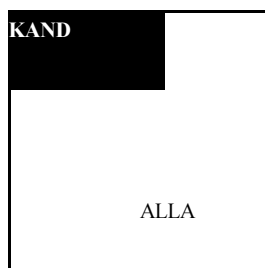
Andelen som förvärvsarbetade i november 1996 av de högskoleexaminerade 1995 uppgick till 62 %. Detta är mycket lågt i jämförelse med genomsnittet för samtliga examinerade och även i jämförelse med kandidat- och magisterexaminerade. Andelen som uteslutande förvärvsarbetade var så låg som 50 % bland männen och 48 % bland kvinnorna.

Andelen högskoleexaminerade som förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn motsvarar den genomsnittliga andelen för samtliga examinerade både vad gäller män och kvinnor. 36 % av de förvärvsarbetande männen med en högskoleexamen befann sig inom offentligt sektor. Motsvarande andel för kvinnorna var 45 %. För männen var staten något större som arbetsgivare med 17 %. För kvinnorna var kommunerna en relativt stor avnämare med 20 %.

I den privata sektorn var det framför allt 'övriga privata tjänster' och industrin som rekryterade. I näringen 'övriga privata tjänster' förvärvsarbetade 31 % av männen och 27 % av kvinnorna.

Kandidatexamen (KAND) - examinerade år 1995

Diagram KAND 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
5 846
Andel av alla:
18,3 %

Diagram KAND 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 3 095
(52,6 %)
Män: 2 751
(46,3 %)

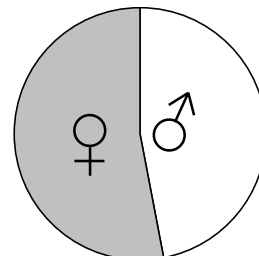
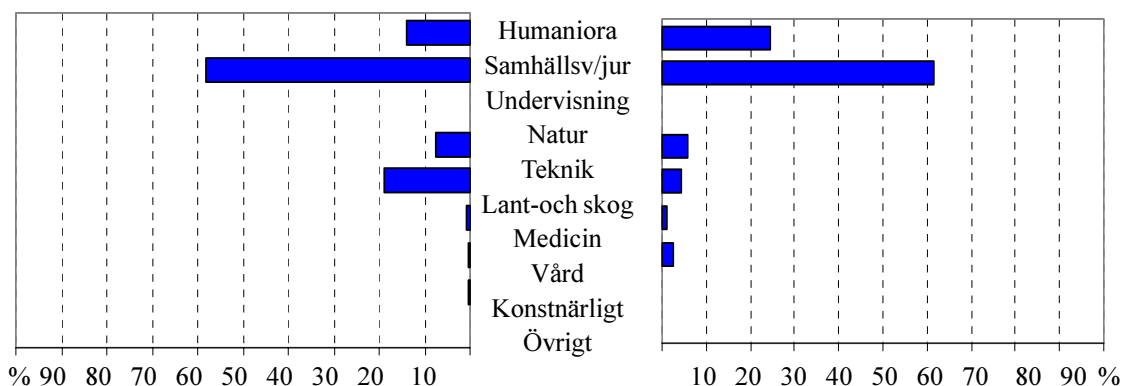

Diagram KAND 3: Fördelning av kandidatexamen på ämnesområden.

MÄN (N= 2 751)

Ämnesområden

KVINNOR (N= 3 095)

Under kalenderåret 1995 erhöll drygt 5 800 studenter en kandidatexamen, vilket utgjorde uppemot 20 % av alla examinerade. Detta var en ökning i förhållande till 1993 då andelen kandidatexaminerade uppgick till närmare 7 %. Studenter med en kandidatexamen har framför allt läst inom det samhällsvetenskapliga ämnesområdet. Bland män med en kandidatexamen hade 58 % en examen från det samhällsvetenskapliga ämnesområdet. Motsvarande andel bland kvinnorna var 62 %. Därefter hade 14 % män och 25 % kvinnor en examen från det humanistiska ämnesområdet. Närmare 19 % män och 4 % kvinnor hade en examen från tekniskt ämnesområde.

En påtagligt hög andel av de kandidatexaminerade var registrerade för studier 1996 i jämförelse med alla examinerade från högskolan. Andelen män var närmare 22 % och andelen kvinnor 24 %. I stort sett hälften bedrev studierna parallellt med förvärvsarbete. Den höga andelen beror troligtvis delvis på att de kandidatexaminerade studerar vidare för en magisterexamen.

Kandidatexamen (KAND) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram KAND 4: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

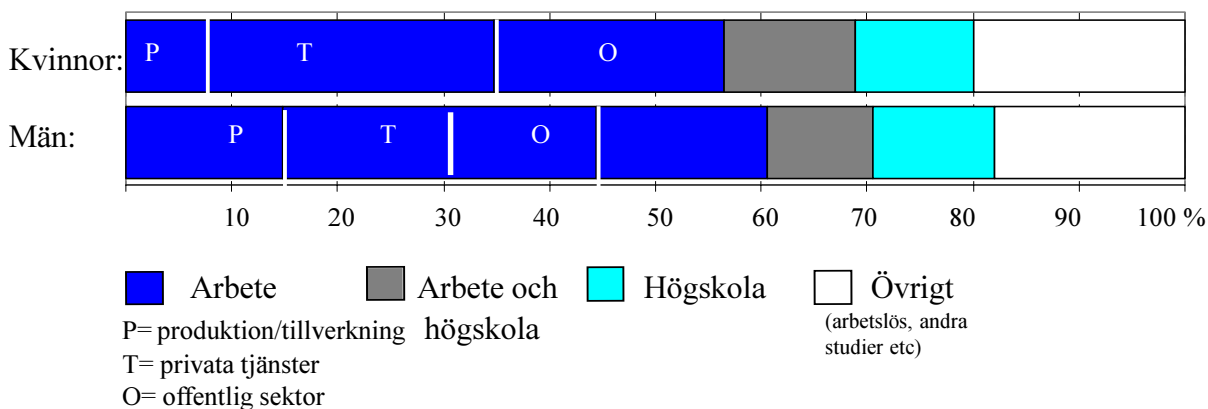
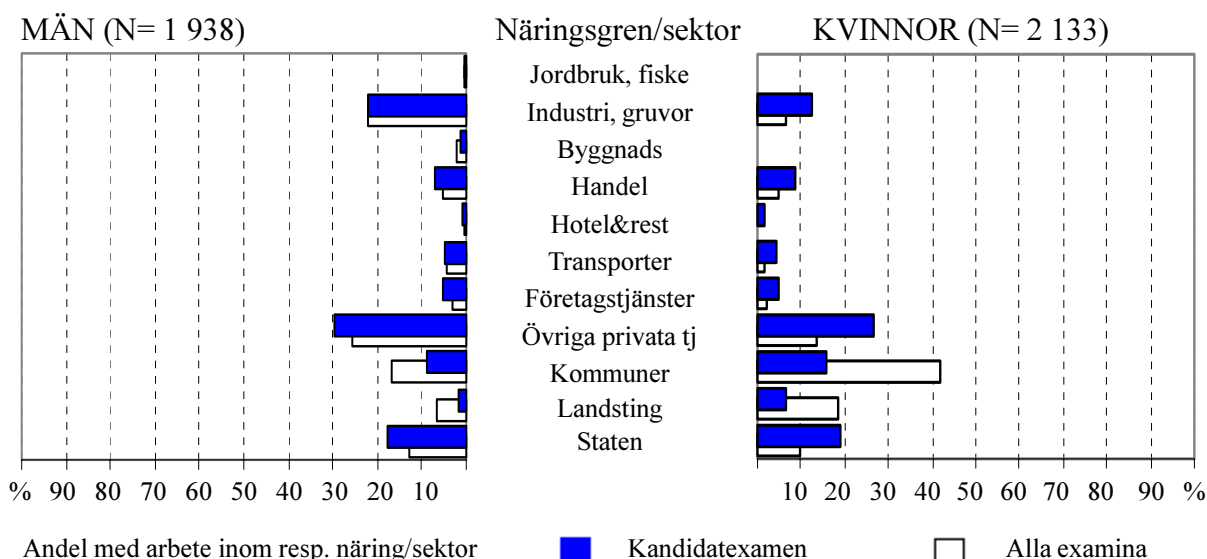

Diagram KAND 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan kandidatexaminerade och samtliga examinerade år 1995. Procent.

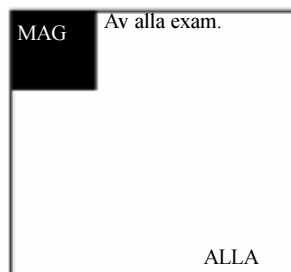
Andelen män som förvärvsarbetade hösten 1996 uppgick totalt till 71 %. Bland kvinnorna var denna andel 69 %.

Andelen examinerade som uteslutande förvärvsarbetade hösten 1996 uppgick bland männen till 61 % och bland kvinnorna till 57 %. Examinerade med en kandidatexamen har en diversifierad arbetsmarknad - den offentliga sektorn var något mindre än privata sektorn. Produktion och tillverkning står för en något större andel rekrytering av män än av kvinnor, vilket torde avspegla att männen i större utsträckning hade en teknisk kandidatexamen.

Examinerade som varken befann sig i studier eller i arbete hösten 1996 utgjorde 18 % av männen och 20 % av kvinnorna.

Magisterexamen (MAG) - examinerade år 1995

Diagram MAG 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
2 744

Andel av alla:
9 %

Diagram MAG 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 1 460
(53 %)

Män: 1 284
(47 %)

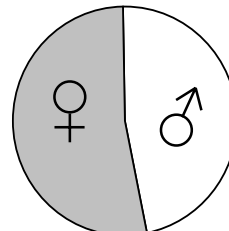
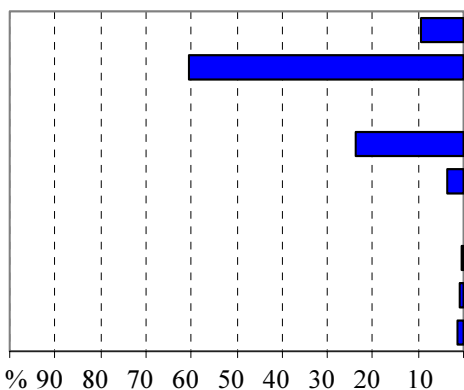

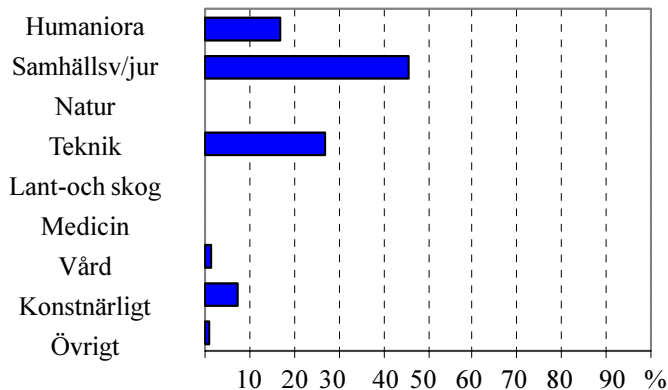
Diagram MAG 3: Fördelning av magisterexamen på ämnesområden.

MÄN (N= 1 284)

Examina

KVINNOR (N= 1 460)

Drygt 2 700 studenter tog en magisterexamen under kalenderåret 1995. Det motsvarade en andel på 9 % av alla examinerade från högskolan. Kalenderåret 1993 var det drygt 800 studenter (3 % av alla examinerade) som tog en magisterexamen. Andelen kvinnor som tog en magisterexamen 1995 var 53 %. Ungefär 10 % av samtliga examinerade män 1995 tog en magisterexamen. Motsvarande andel bland kvinnorna var 8 %. Liksom bland de kandidatexaminerade dominerade examinerade inom samhällsvetenskapligt ämnesområde med en andel på 60 % bland männen och 46 % bland kvinnorna. Därefter kom examinerade inom det naturvetenskapliga ämnesområdet med en andel på 24 % bland männen och 27 % bland kvinnorna.

Inom ämnesområdena var det framför allt inom naturvetenskapligt ämnesområde som många hade en magisterexamen. Inom detta område var antalet magisterexaminerade fler än de kandidatexaminerade. 53 % av männen och 43 % av kvinnorna inom naturvetenskap hade en magisterexamen. Inom ämnesområdena fanns det vissa skillnader mellan könen. Män hade vanligtvis en högre andel magisterexaminerade med undantag för samhällsvetenskapligt ämnesområde, där andelarna var relativt jämna (18 % av männen respektive 19 % av kvinnorna).

Totalt befann sig 15 % av de magisterexaminerade i studier hösten 1996. Bland männen var denna andel 15 % och bland kvinnorna 14 %. Ungefär 7 % bland männen bedrev uteslutande studier. Motsvarande andel bland kvinnorna var 5 %.

Magisterexamen (MAG) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram MAG 4: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

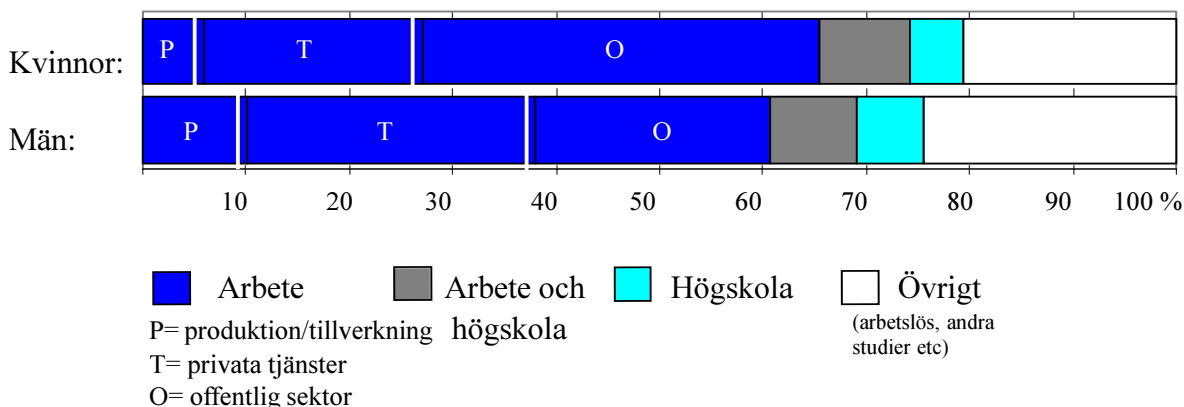
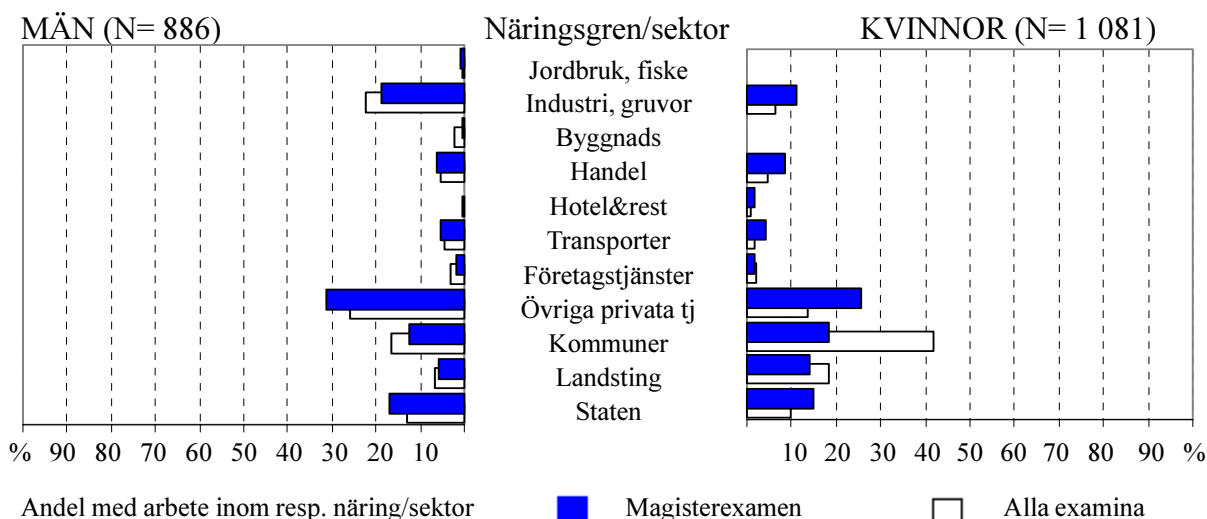

Diagram MAG 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse mellan magisterexaminerade och samtliga examinerade år 1995. Procent.

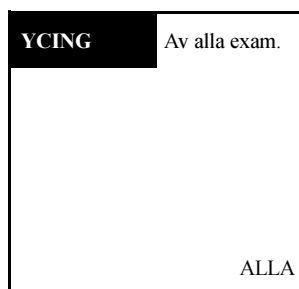
Hösten 1996 förvärvsarbetade 70 % av männen med en magisterexamen. Motsvarande andel bland kvinnorna var närmare 75 %. Ser man till dem som uteslutande förvärvsarbetade (exklusive studier) förvärvsarbetade i genomsnitt 61 % av männen och 65 % av kvinnorna.

En hög andel av de magisterexaminerade befann sig varken i arbete eller var registrerade för studier hösten 1996. Bland männen var denna andel 24 % och motsvarande andel bland kvinnorna var 21 %. Detta är väsentligt högre än för genomsnittet för samtliga examinerade som var 15 % för männen och 14 % för kvinnorna. Den offentliga sektorn, företrädesvis statlig verksamhet, dominerade bland de magisterexaminerade när det gäller förvärvsarbete bland såväl män som kvinnor. Närmare 39 % av männen förvärvsarbetade inom offentlig sektor (tre fjärdedelar inom staten). Motsvarande andel bland kvinnorna var 59 % (hälften inom staten). Män förvärvsarbetade i högre utsträckning inom privat sektor än kvinnor. Bland männen var denna andel 61 % och bland kvinnorna 41 %. Inom privat sektor förvärvsarbetade både män och kvinnor till stor del inom näringsgrenen 'övriga privata tjänster' och inom industrin. Drygt 28 % av männen arbetade inom 'övriga privata tjänster' och ungefär 20 % av kvinnorna. Inom näringsgrenen industri förvärvsarbetade 15 % av männen och 9 % av kvinnorna.

Civilingenjörsexamen (YCING) - examinerade år 1995

Diagram YCING 1:

Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:
3 116

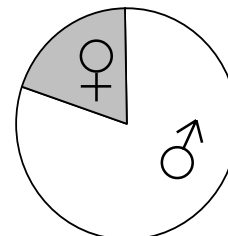
Andel av alla:
9,7 %

Diagram YCING 2:

Könsfördelning för de examinerade

Kvinnor: 621
(19,9 %)

Män: 2 495
(80,1 %)

3 100 civilingenjörer examinerades under kalenderåret 1995. De utgjorde 10 % av alla examinerade, vilket är många för att vara en yrkesexamen. Kvinnor utgjorde ca 20 % av de examinerade civilingenjörerna. En civilingenjörsexamen utgör vanligtvis en examen om minst 180 poäng. Andelen som befanns registrerade för studier hösten 1996 var i jämförelse med samtliga examinerade relativt liten. Drygt 9 % av de examinerade männen var registrerade för högskolestudier. Bland kvinnorna var denna andel något större med 11 %. Dessa andelar är även låga i jämförelse med andra examinerade inom det tekniska ämnesområdet. Det var en mycket liten andel som enbart bedrev studier, bland männen mindre än 2 %. Bland kvinnorna var dock andelen högre, 7 %.

Civilingenjörsexamen (YCING) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram YCING 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

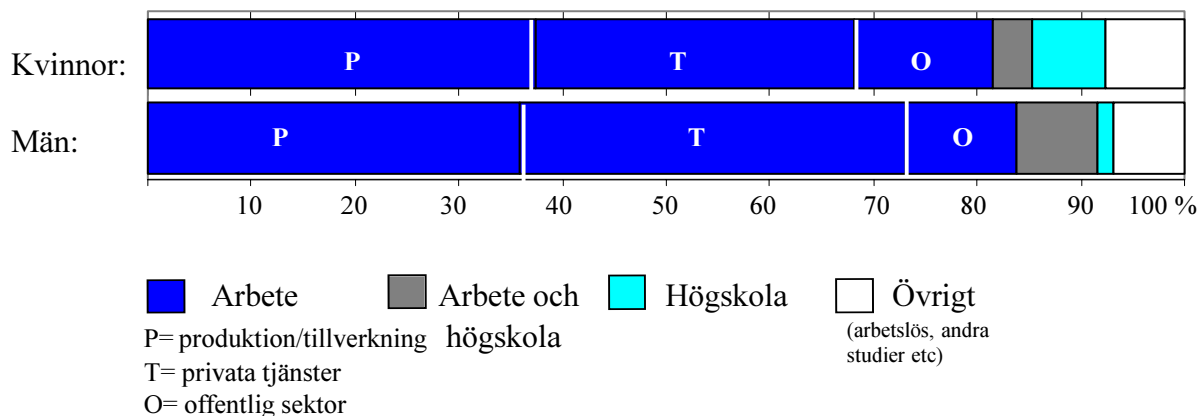
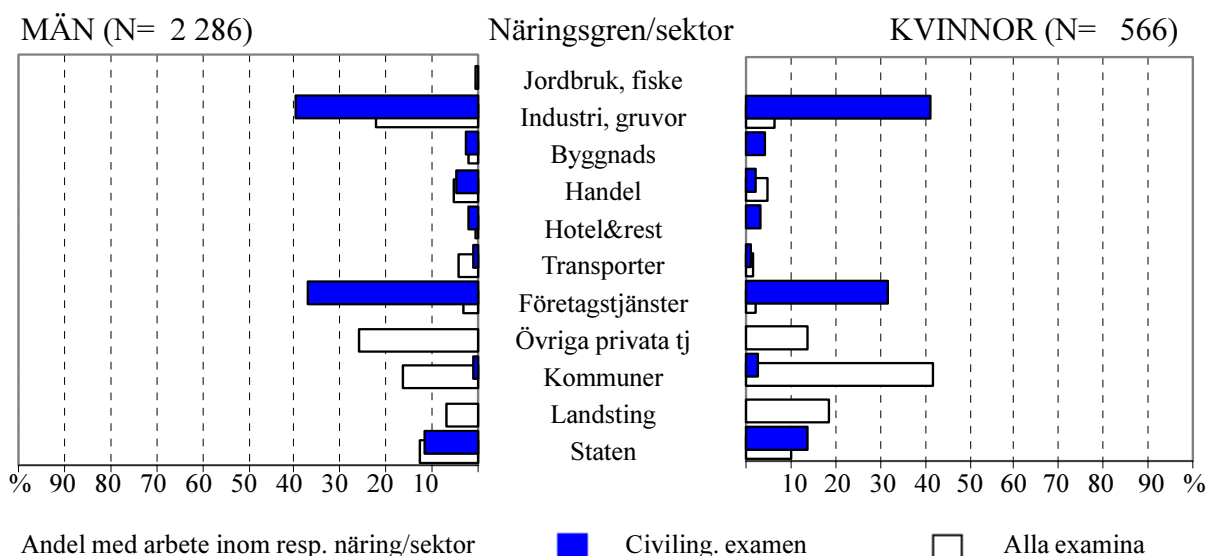

Diagram YCING 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse med samtliga examinerade år 1995. Procent.

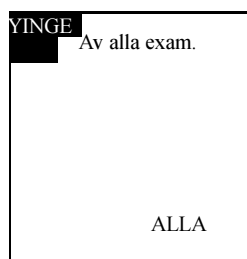

Andelen examinerade civilingenjörer i förvärvsarbete var i jämförelse med andra yrkesexamina och övriga examina mycket hög. Av de examinerade manliga civilingenjörerna hade närmare 92 % ett förvärvsarbete hösten 1996. Bland de kvinnliga var denna andel drygt 91 %. Andelen som enbart förvärvsarbetade var hög, 84 % av männen och 82 % kvinnorna. Bland männen var det knappt 7 % som varken befann sig på arbetsmarknaden eller befann sig i studier. Motsvarande andel för kvinnorna var knappt 8 %.

Det är i jämförelse med andra examinerade låga andelar. Civilingenjörer hade en betydande rekrytering till den privata sektorn och de förvärvsarbetade framför allt inom industrin och företagstjänster. Närmare 40 % av männen och 42 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom industrin. Inom företagstjänster förvärvsarbetade 37 % av männen och 32 % av kvinnorna. Inom den offentliga sektorn (huvudsakligen statlig verksamhet) förvärvsarbetade 13 % av männen och 17 % av kvinnorna.

Högskoleingenjörsexamen (YINGE) - examinerade år 1995

Diagram YINGE 1:
Examinerade. Antal och procent.

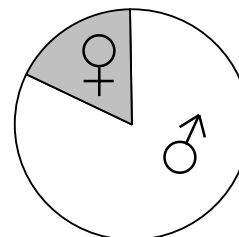
Examinerade:
1 566

Andel av alla:
(4,9 %)

Diagram YINGE 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 284
(18,1 %)

Män: 1 282
(81,9 %)

Under 1995 tog närmare 1 600 studenter en högskoleingenjörsexamen, vilket utgjorde ungefär 5 % av alla examinerade från högskolan och ungefär hälften så många som de examinerade civilingenjörerna. Vanligtvis omfattar en högskoleingenjörsexamen 120 poäng till skillnad från en civilingenjörsutbildning som omfattar minst 180 poäng. Ca 18 % av de examinerade högskoleingenjörerna var kvinnor, vilket var en något lägre andel än bland civilingenjörerna. I jämförelse med andra examinerade var det relativt många som 1996 fortsatte studera efter examen. Bland männen återfanns en tredjedel registrerade för högskolestudier 1-2 år efter examen. Bland kvinnorna var det 27 % som studerade efter examen 1995. Andelen som uteslutande bedrev studier hösten 1996 utgjorde 22 % bland männen och 18 % bland kvinnorna. I jämförelse med alla examinerade är dessa andelar höga.

Högskoleingenjörsexamen (YINGE) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram YINGE 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

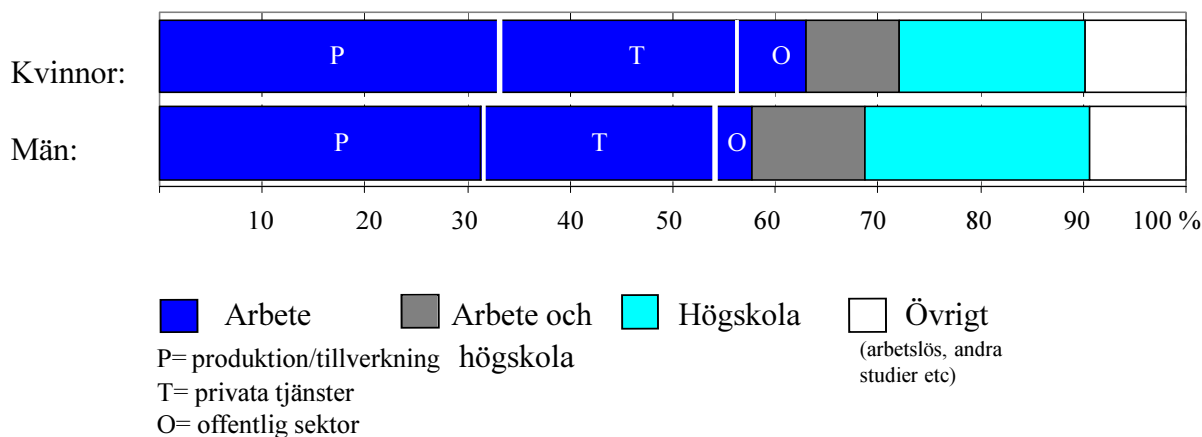
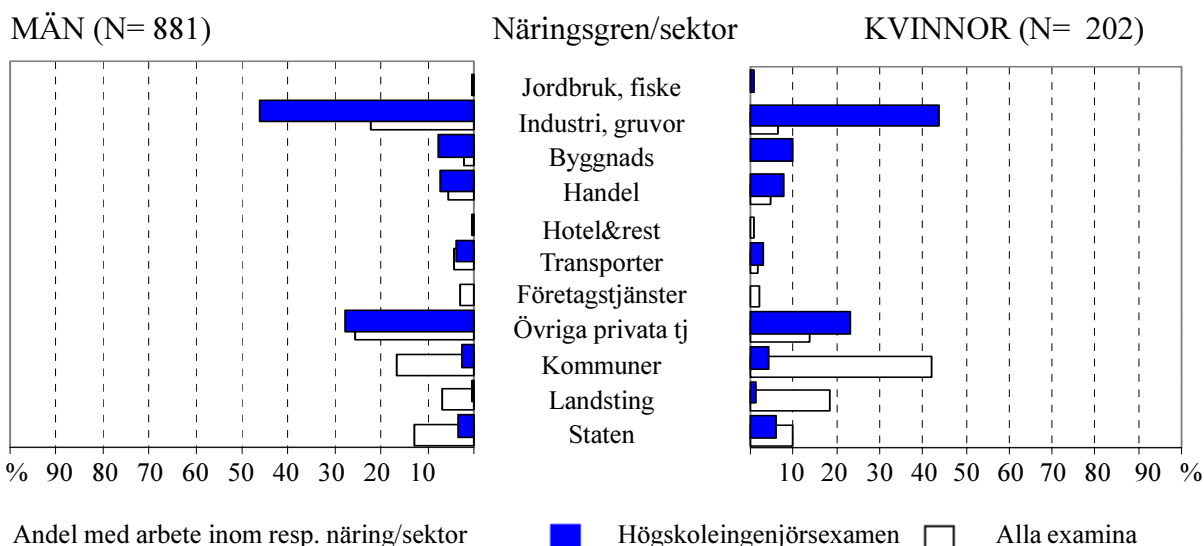

Diagram YINGE 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse med samtliga examinerade år 1995. Procent.

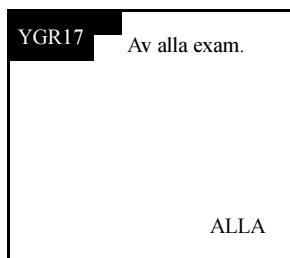

Den totala andelen examinerade högskoleingenjörer som förvärvsarbetade hösten 1996 var låg i jämförelse med genomsnittet för samtliga examinerade. Knappt 69 % av männen med en högskoleingenjörsexamen förvärvsarbetade hösten 1996. Motsvarande andel för kvinnorna var 71 %. Ser man till dem som uteslutande förvärvsarbetade blir andelen än lägre. Av männen var det 58 % som enbart förvärvsarbetade och 63% av kvinnorna. I jämförelse med i synnerhet civilingenjörerna är dessa andelar mycket låga.

Högskoleingenjörer förvärvsarbetar framför allt inom den privata sektorn och företrädesvis inom industrin och därefter 'övriga privata tjänster'. Så stor andel som 87 % av männen befann sig inom privat sektor och 83 % av kvinnorna. Drygt 46 % av männen och 43 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom industrin. Ungefär 28 % av männen förvärvsarbetade inom företagstjänster. Motsvarande andel bland kvinnor var 23 %. Precis som bland de kvinnliga civilingenjörerna så är rekryteringsmönstret för kvinnliga högskoleingenjörer helt annorlunda än genomsnittet för samtliga examinerade kvinnor.

Grundskollärarexamen 1-7 (YGR17) - examinerade år 1995

Diagram YGR17 1:
Examinerade. Antal och procent.

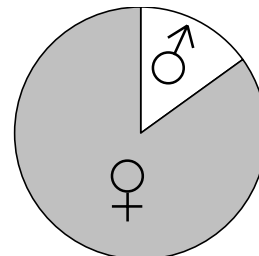
Examinerade:
2 270

Andel av alla:
7,1 %

Diagram YGR17 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Kvinnor: 1 913
(85,1 %)

Män: 339
(14,9 %)

Under kalenderåret 1995 examinerades närmare 2 300 studenter med grundskollärarexamen med inriktning på grundskolans år 1-7. Det motsvarade 7 % av av alla högskoleexaminerade. Drygt 85 % av de examinerade var kvinnor. Andelen som bedrev studier hösten 1996 uppgick till närmare 13 % bland kvinnorna. Männens andel var något mindre, 12 %. Detta var lägre än för genomsnittet för samtliga examinerade som var 16 %. Andelen som uteslutande bedrev studier var under 3 %. Genomsnittet för alla examinerade var 5 %.

Grundskollärarexamen 1-7 (YGR17) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram YGR17 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

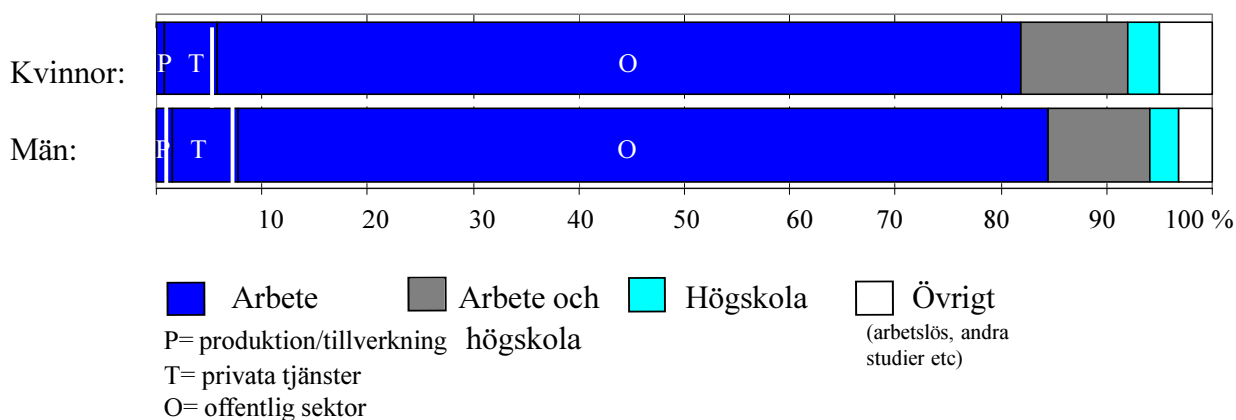
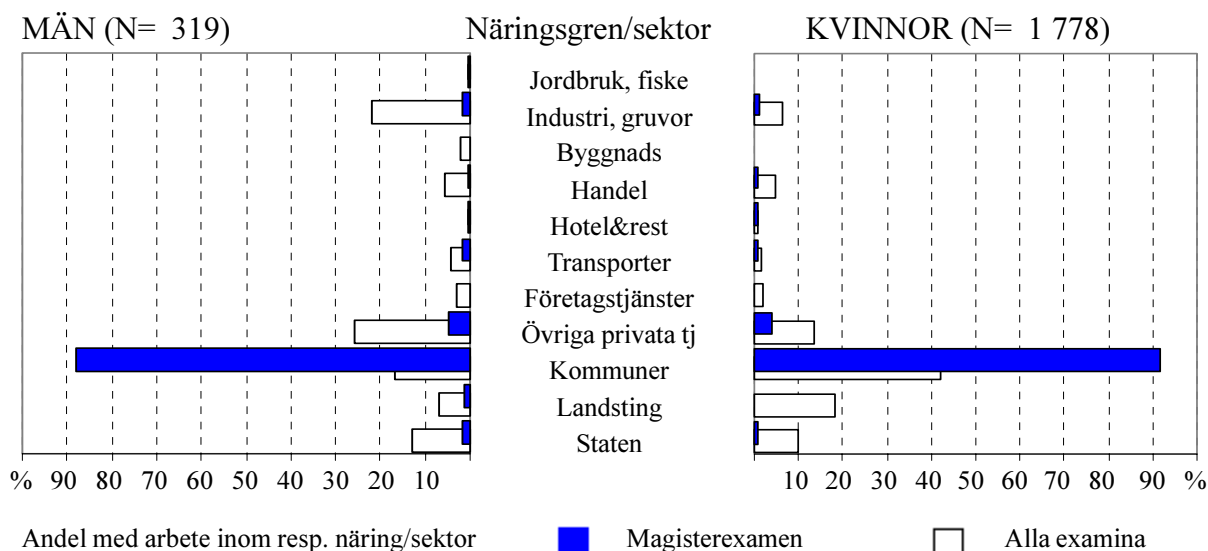

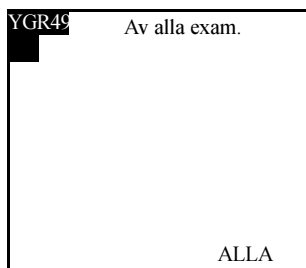
Diagram YGR17 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse med samtliga examinerade år 1995. Procent.

Andelen förvärvsarbetande hösten 1996 bland de examinerade var hög, bland männen 92 %, och bland kvinnorna 94 %. Andelen som uteslutande förvärvsarbetade var drygt 84 % av männen och 82 % av kvinnorna. I jämförelse med samtliga examinerade är denna andel mycket hög, närmare 13 procentenheter högre. De examinerade som varken förvärvsarbetade eller var registrerade för studier var relativt få i jämförelse med samtliga examinerade, knappt 3 % av männen och drygt 5 % av kvinnorna. Den offentliga sektorn är den största arbetsgivaren. Det är företrädesvis kommunerna som de lärarexaminerade rekryterats till. Närmare 88 % av männen och 92 % av kvinnorna förvärvsarbetade i kommuner. Mindre än 3 % av männen och drygt 1 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom landsting eller statlig verksamhet. Inom privat sektor, huvudsakligen inom näringen 'övriga privata tjänster' som står för bl.a. fristående skolor, förvärvsarbetade knappt 9 % av männen och knappt 7 % av kvinnorna.

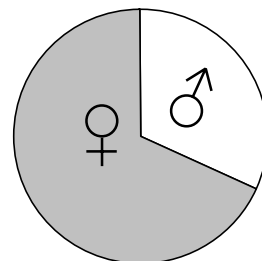
Grundskolläraryxamen 4-9 (YGR49) - examinerade år 1995

Diagram YGR49 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:	Kvinnor: 616
904	(68,1 %)
Andel av alla:	Män: 288
2,8 %	(31,9 %)

Diagram YGR49 2: Könsfördelning för de examinerade. Antal och procent.

Under kalenderåret 1995 examinerades drygt 900 grundskollärare med inriktning på grundskolans år 4-9. Det motsvarade nästan 3 % av alla examinerade från högskolan. Proportionen mellan män och kvinnor är 68 % kvinnor och 32 % män. I jämförelse med examinerade med en grundskoleexamen med inriktning på grundskolans år 1-7 är proportionen inte lika skev. Andelen examinerade som var registrerade för studier hösten 1996 var låg, inte mer än 12 %. Examinerade som uteslutande bedrev studier var bland männen knappt 5 % och 3 % bland kvinnorna. Studier efter examen var mindre vanligt än bland samtliga examinerade, dock något mer vanligt än bland grundskolläraryxaminerade med inriktning på årskurs 1-7.

Grundskollärarexamen 4-9 (YGR49) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram YGR49 3: Verksamhet 1-2 år efter examen Redovisning per kön. Procent.

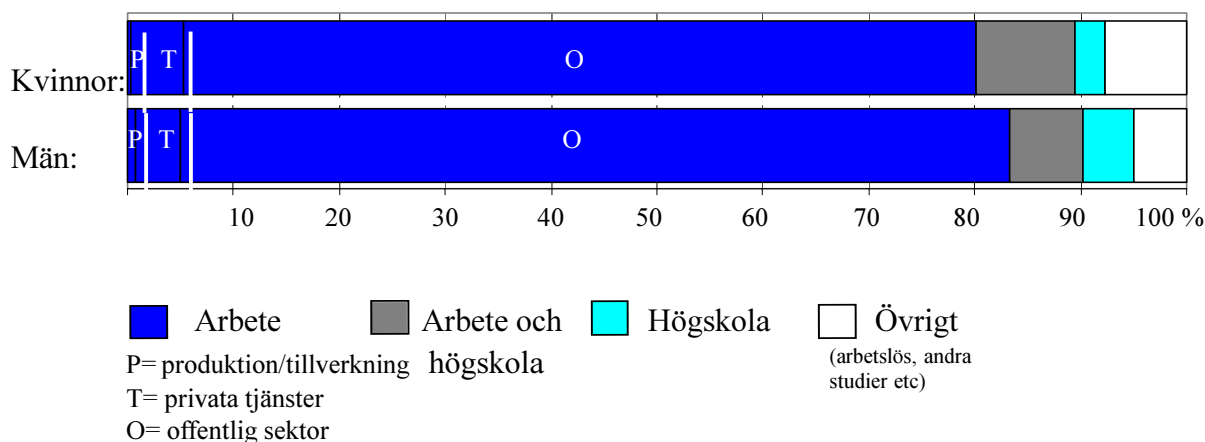
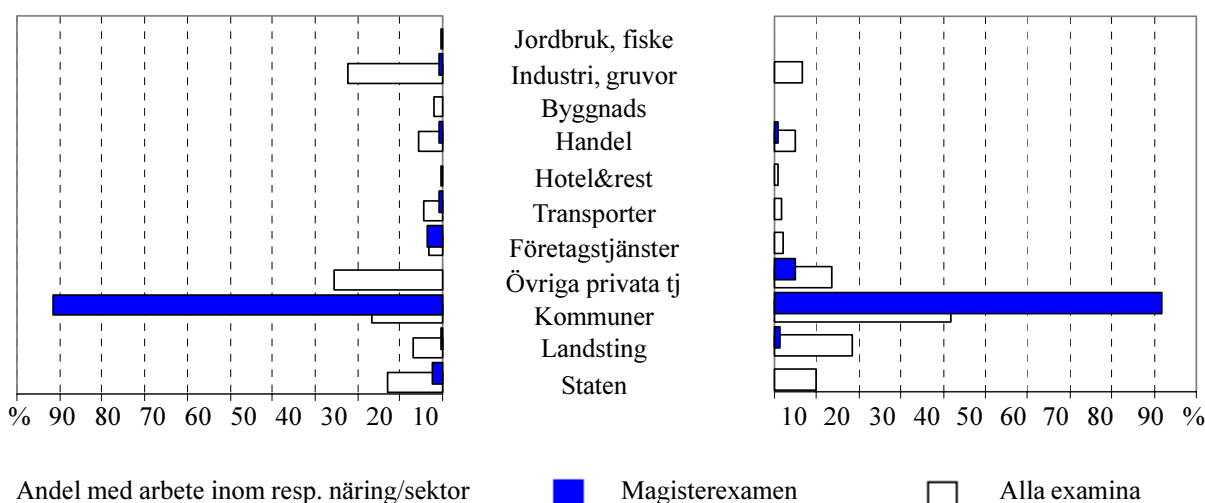

Diagram YGR49 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse med samtliga examinerade år 1995. Procent.

MÄN (N= 263)

Näringsgren/sector

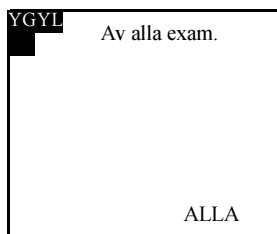
KVINNOR (N= 551)

Av de examinerade männen förvärvsarbetade hösten 1996 drygt 91 % och av kvinnorna 90 %. I jämförelse med samtliga examinerade är dessa andelar höga. Andelen män som uteslutande förvärvsarbetade var något lägre, 83 % och bland kvinnorna 80 %. Detta är höga andelar i jämförelse med samtliga examinerade, och även högre sammantaget i jämförelse med grundskollärarexaminerade med inriktning på år 1-7. Andelen examinerade som varken var registrerade för studier eller förvärvsarbetade hösten 1996 var relativt låg, inte mer än 5 % av männen och 8 % av kvinnorna. Av de förvärvsarbetande rekryterades 94 % av såväl män som kvinnor till den offentliga sektorn, företrädesvis till kommunala arbetsplatser. Landstingen och det statliga området stod för en rekrytering som motsvarade knappt 3 % av männen och 2 % av kvinnorna. Till den privata sektorn rekryterades både män och kvinnor huvudsakligen till näringen 'övriga privata tjänster'. Andelen var 4 % respektive 5 % av männen och kvinnorna.

Gymnasielärarexamen (YGYL) - examinerade år 1995

Diagram YGYLÄ1:
Examinerade. Antal och procent.

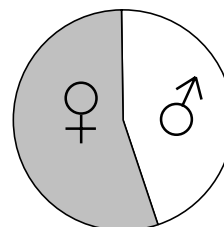
Examinerade:
1 056

Andel av alla:
3,3 %

Diagram YGYLÄ 2: Könsfördelning för
de examinerade. Antal och procent.

Kvinnor: 585
(55,4 %)

Män: 471
(44,6 %)

Hösten 1996 examinerades närmare 1 100 studenter med en gymnasielärarexamen, vilket utgjorde drygt 3 % av samtliga examinerade från högskolan. Till skillnad från andra lärarutbildningar är könsfördelningen bland de gymnasielärarexaminerade relativt jämn, t.o.m. något jämnare än genomsnittet för samtliga examinerade. Drygt 55 % är kvinnor och 45 % män. Examinerade under 1995 som studerade vid högskola hösten 1996 utgjorde en relativt stor andel. Särskilt kvinnorna studerade i högre utsträckning än genomsnittet för samtliga examinerade och i jämförelse med män med en gymnasielärarexamen. Knappt 15 % av männen studerade och 23 % av kvinnorna. Examinerade som uteslutande bedrev studier var 6 % bland såväl männen som kvinnorna. Kvinnorna som fortsatte studera gjorde det i högre utsträckning parallellt med förvärvsarbete än vad männen gjorde.

Gymnasielärarexamen (YGYL) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram YGYLÄ 4: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

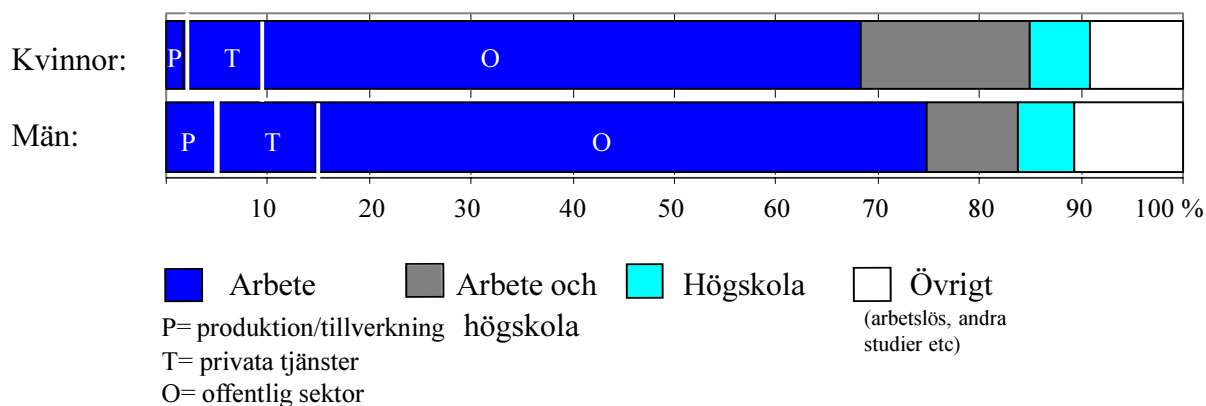
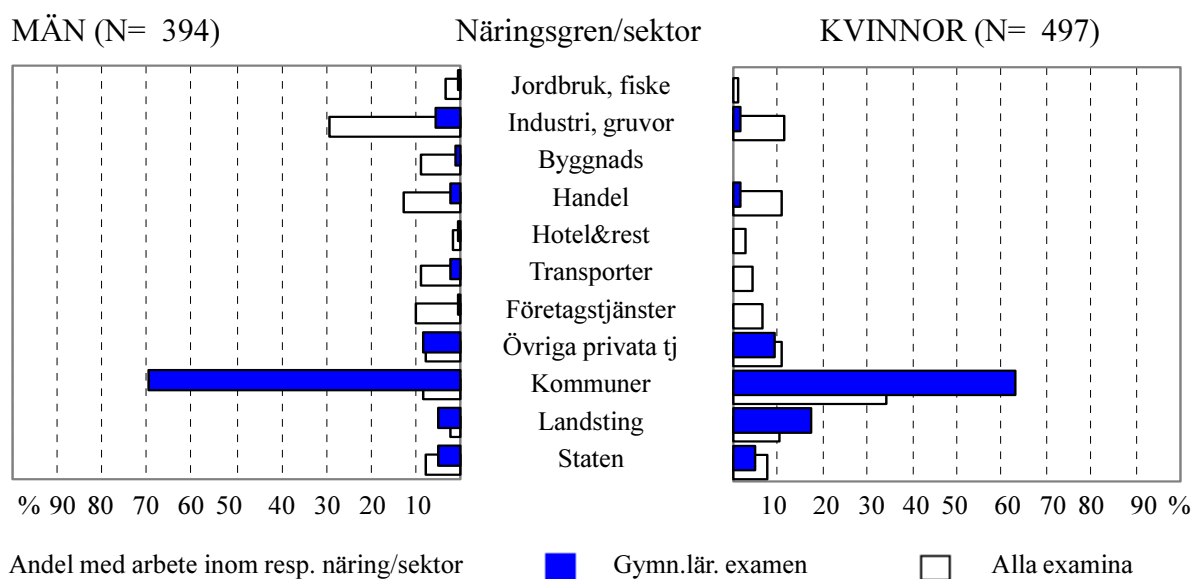

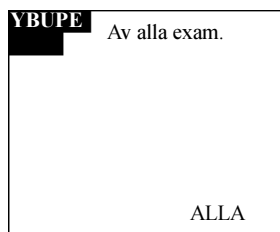
Diagram YGYLÄ 5: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector 1996. Jämförelse med alla examinerade 1995. Procent.

Andelen examinerade som förvärvsarbetade hösten 1996 var förhållandevis hög, även om denna andel var något lägre än för dem med en grundskollärarexamen. En andel på 84 % förvärvsarbetade av männen och 85 % av kvinnorna. Examinerade som uteslutande förvärvsarbetade var 75 % bland männen och 68 % bland kvinnorna. Skillnaden emellan kategorin 'alla som förvärvsarbetade' och 'de som uteslutande förvärvsarbetade' var framför allt stor i gruppen kvinnor, 17 procentenheter. Examinerade som varken studerade eller förvärvsarbetade hösten 1996 uppgick till 11 % av männen och 9 % av kvinnorna. I jämförelse med samtliga examinerade är dessa andelar relativt låga. I likhet med grundskollärarexaminerade dominerade den offentliga sektorn som rekryterare. Andelen förvärvsarbetande gymnasielärare inom kommuner var dock något lägre. Närmare 70 % av männen förvärvsarbetade inom kommuner och 10 % antingen inom landsting eller stat. Bland kvinnor förvärvsarbetade 63 % inom kommuner, 22 % inom landsting, som är huvudmän för vissa gymnasiala utbildningar, eller stat. Inom den privata sektorn förvärvsarbetade 8 % av männen och 9 % av kvinnorna inom näringen 'övriga privata tjänster'.

YBUPE- Barn- och ungdomspedagogisk examen (YBUP) - examinerade år 1995

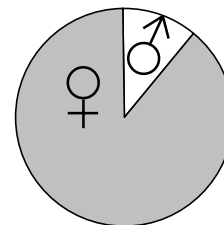
Diagram YBUP 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade: Kvinnor: 1 296
2 613 (88,6 %)

Andel av alla: Män: 167
4,6 % (11,4 %)

Diagram YBUP 2:
Könsfördelning. Antal och procent.

Hösten 1996 examinerades närmare 1 500 med en barn- och ungdomspedagogisk yrkesexamen. Kvinnorna utgjorde närmare 89 %. En lägre andel fortsatte studera efter examen i jämförelse med alla examinerade från högskolan. Hösten 1996 studerade ungefär 8 % av männen och 11 % av kvinnorna, vilket är jämförelsevis lägre än för genomsnittet för samtliga examinerade (17 % respektive 16 %). Det var ungefär lika vanligt bland dem som fortsatte att studera att samtidigt förvärvsarbeta eller att uteslutande bedriva studier.

Barn- och ungdomspedagogisk examen (YBUP) - examinerade år 1995 (forts)

Diagram YBUP 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

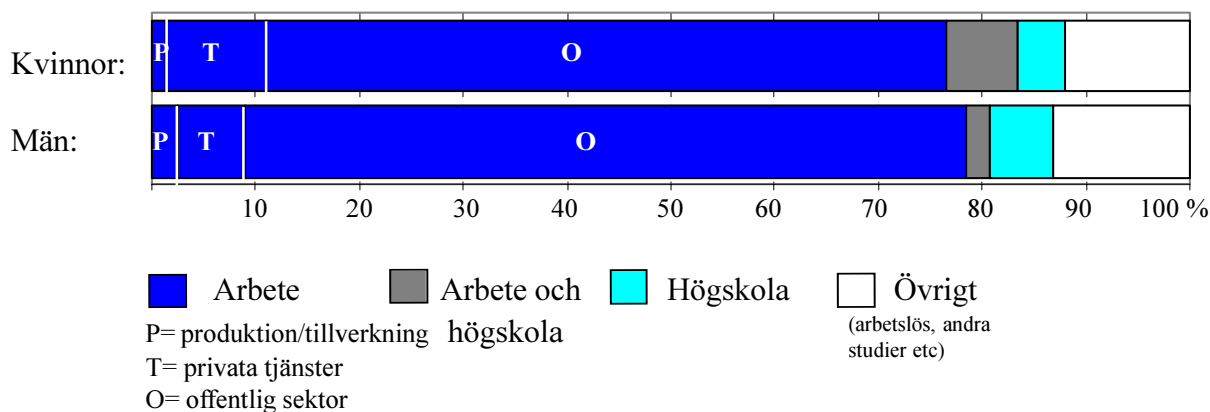
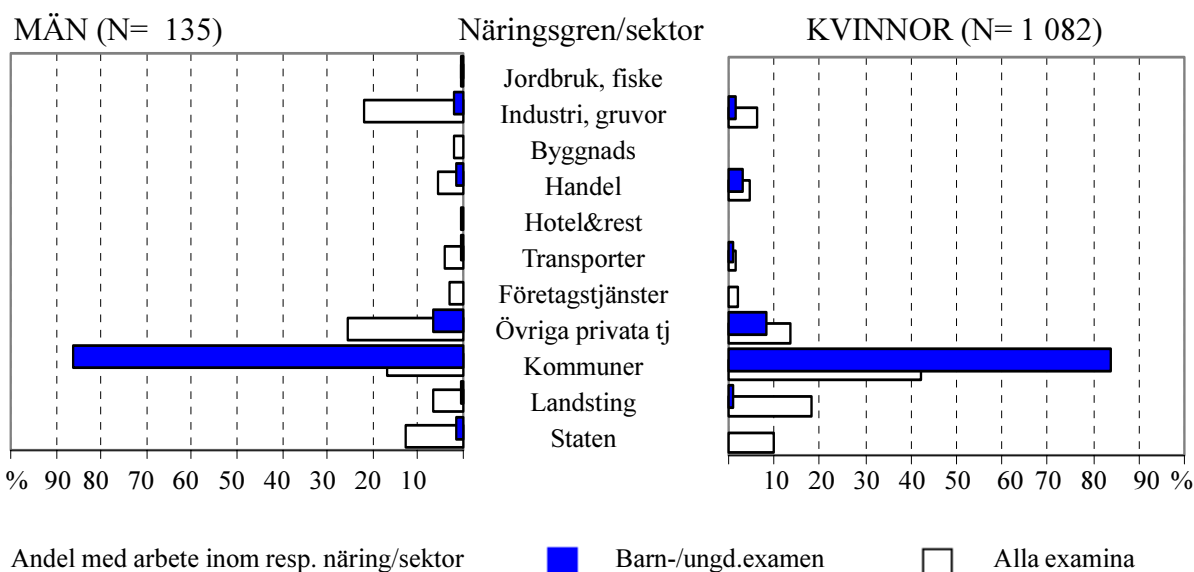

Diagram YBUP 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector 1996. Jämförelse med alla examinerade 1995. Procent.

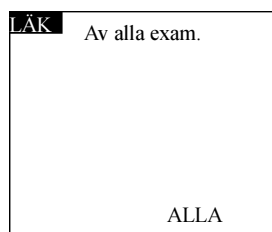

Andelen examinerade som förvärvsarbetade hösten 1996 efter examen 1995 var något högre än för alla examinerade, bland männen 81 % och bland kvinnorna 84 %. Andelen män som enbart förvärvsarbetade var 78 % och bland kvinnorna 77 %.

Av kvinnorna var det 12 % som varken befann sig på arbetsmarknaden eller i studier, och bland männen ungefär 13 %. Det var en något lägre andel i jämförelse med alla examinerade. De flesta med en barn- och ungdomspedagogisk examen rekryterades till den offentliga sektorn. Det är framför allt kommuner som rekryterar de examinerade. 86 % av männen förvärvsarbetade inom kommuner och 84 % av kvinnorna. Examinerade som rekryterats till privat sektor utgjorde en relativt liten andel. Andelen män som rekryterats till privat sektor var något högre än bland kvinnor.

Läkarexamen (LÄK) - examinerade år 1995

Diagram LÄK 1:
Examinerade. Antal och procent.

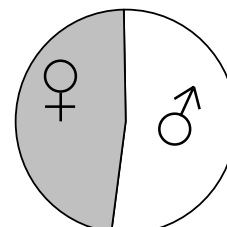
Examinerade:
697

Andel av alla:
2,2%

Diagram LÄK 2:
Könsfördelning. Antal och procent.

Kvinnor: 334
(47,9 %)

Män: 363
(52,1 %)

År 1995 examinerades drygt 600 läkare, vilket utgjorde ungefär 2 % av samtliga examinerade detta år. Fördelningen mellan män och kvinnor är relativt jämn. Mycket små andelar av de läkarexaminerade var registrerade för studier vid högskola hösten 1996. Det tycks vara vanligare att bedriva eventuella studier vid sidan om förvärvsarbete. Andelen som uteslutande bedrev studier var under 1 %, medan andelen som studerade parallellt var uppemot 4 %.

Läkarexamen (LÄK) - examinerade år 1995 (forts)

Diagram LÄK 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

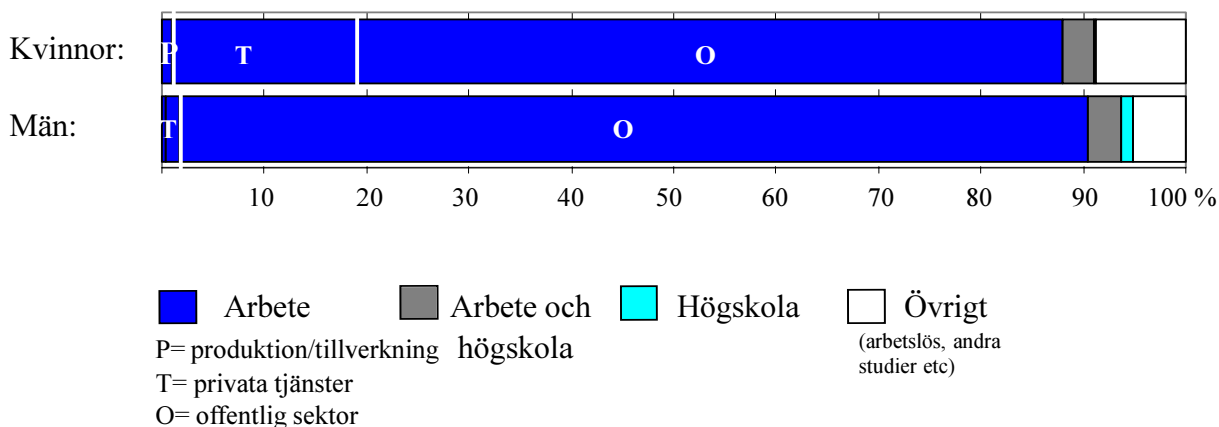
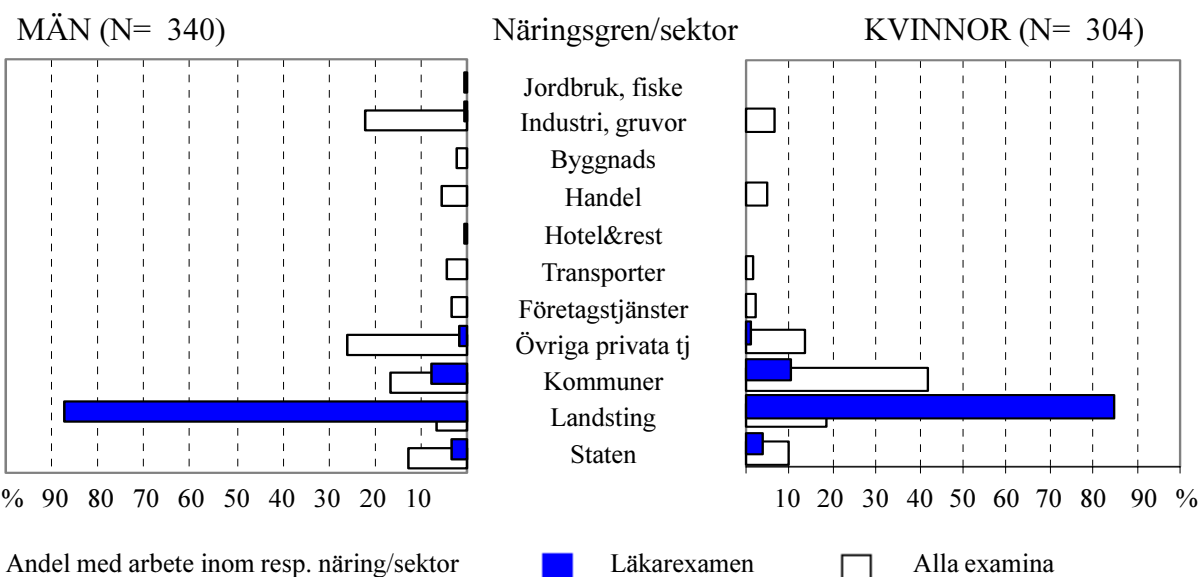

Diagram LÄK 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector 1996. Jämförelse med alla examinerade 1995. Procent.

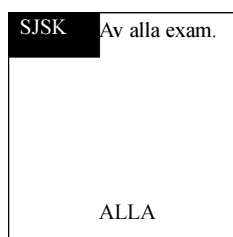

Läkarexaminerade hade bland alla examinerade 1995 den högsta andelen som förvärvsarbetade respektive de som uteslutande förvärvsarbetade hösten 1996. Totalt sett förvärvsarbetade 94 % av männen och 91 % av kvinnorna hösten 1996. Uteslutande förvärvsarbetande bland männen uppgick till 90 % och 88 % av kvinnorna.

Andelen som varken befann sig på arbetsmarknaden eller i studier var 5 % för männen och för kvinnorna 9 %. I jämförelse med samtliga examinerade var dessa andelar låga. Offentliga sektorn är den största arbetsgivaren för läkare. Ungefär 87 % av de examinerade männen och 85 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom landstingen. Inom kommunerna (t.ex. äldreomsorg, skolhälsovård och hälsovård för kommunalanställda) förvärvsarbetade 8 % av männen och 10 % av kvinnorna. Ungefär 3 % av männen och 4 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom statlig verksamhet, vilket främst torde röra sig om forskartjänster och statlig hälsovård.

Sjuksköterskeexamen (YSJSK) - examinerade år 1995

Diagram SJSK 1:
Examinerade. Antal och procent.

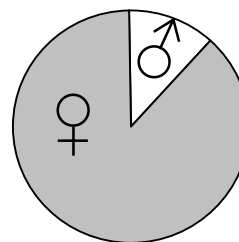
Examinerade:
2 613

Andel av alla:
(8,1 %)

Diagram SJSK 2:
Könsfördelning för för de examinerade.

Kvinnor: 2 296
(87,9 %)

Män: 317
(12,1 %)

Strax över 2 600 sjuksköterskor examinerades från högskolan kalenderåret 1995. De utgjorde 8 % av alla examinerade. Närmare 88 % av de examinerade var kvinnor.

En relativt liten andel var registrerade för studier hösten 1996. Ungefär 8 % av männen och kvinnorna studerade efter examen. Omkring 2 % bedrev uteslutande studier och 6 % studerade parallellt med förvärvsarbete bland såväl män som kvinnor.

Sjuksköterskeexamen (YSJSK) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram SJSK 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

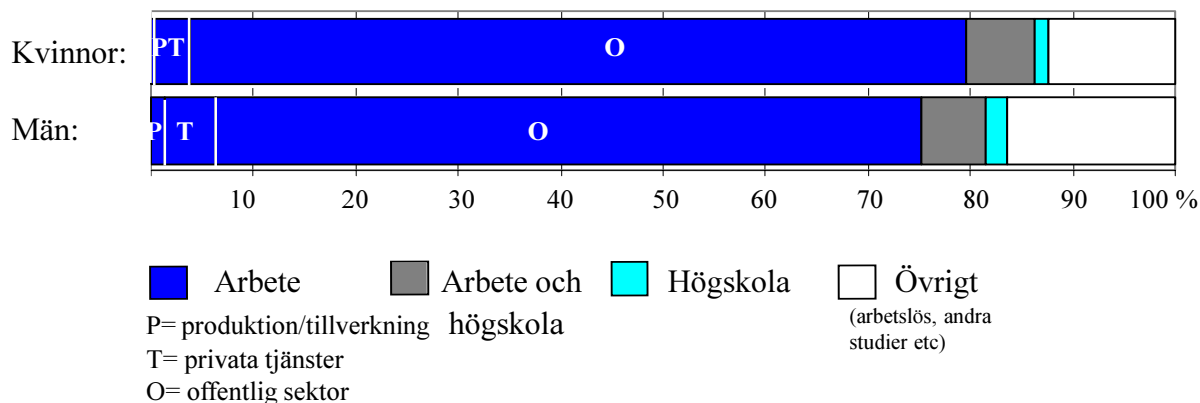
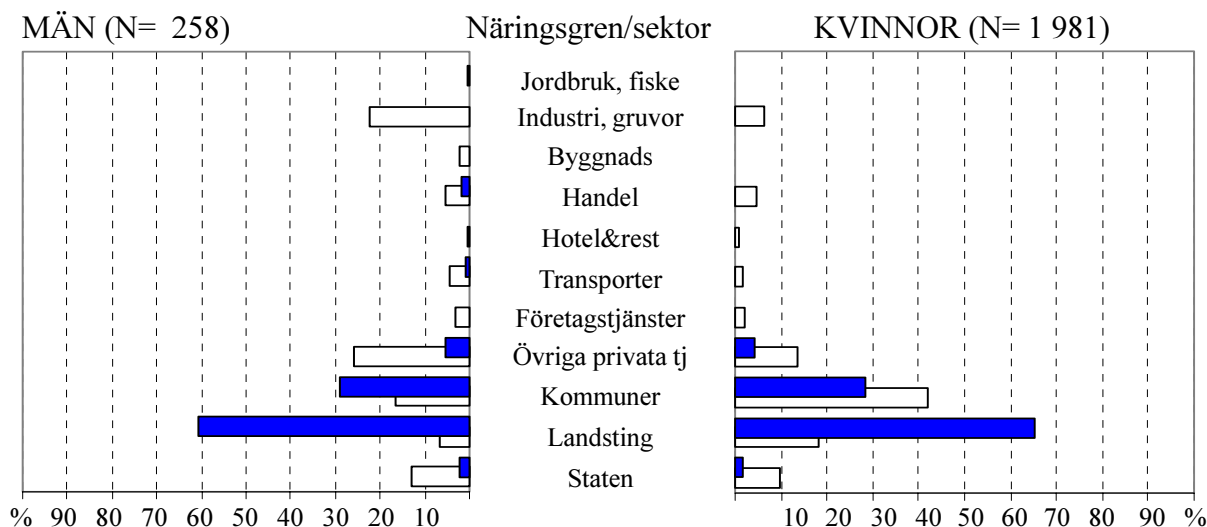

Diagram SJSK 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector 1996. Jämförelse med alla examinerade 1995. Procent.

Andel med arbete inom resp. näring/sector ■ Sjuksköterskeexamen Alla examina

Den sammantagna andelen som förvärvsarbetade bland männen var 81 % och 86 % bland kvinnorna. Av dem som uteslutande förvärvsarbetade var andelen bland männen 75 % och bland kvinnorna 80 %.

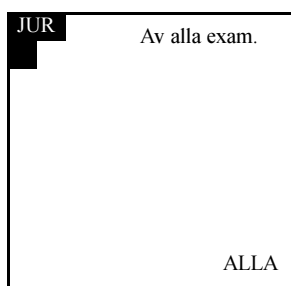
Andelen män som varken befann sig på arbetsmarknaden eller var registrerade för studier hösten 1996 var 16 %. För kvinnor var denna andel 12 %.

De flesta med en sjuksköterskeexamen hade naturligt nog rekryterats till den offentliga sektorn, ungefär 92 % av männen och 95 % av kvinnorna. Inom landstingen förvärvsarbetade 61 % av männen och 65 % av kvinnorna.

Den privata sektorn rekryterade knappt 7 %. Vad gäller den privata sektorn var det främst näringen 'övriga privata tjänster' (t.ex. privata kliniker) som rekryterade. Övriga rekryterande privata näringar var mycket små.

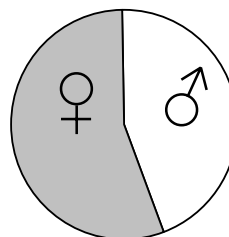
Juristexamen (JUR) - examinerade år 1995

Diagram JUR 1:
Examinerade. Antal och procent.

Examinerade:	Kvinnor:	481
862	(55,8 %)	
Andel av alla:	Män:	381
(2,7 %)	(44,2 %)	

Diagram JUR 2:
Könsfördelning för de examinerade.

Med juristexamen avses här alla examinerade från ett juristprogram eller med en juristkandidatexamen (samt även från gamla juristlinjen) - de utgör samma utbildning. Ungefär 860 studenter examinerades med en juridisk examen 1995, vilka utgjorde ungefär 3 % av alla examinerade.

Proportionen mellan män och kvinnor är relativt jämn, med en viss övervikt för kvinnor (56 %). Detta motsvarar ungefär fördelningen bland samtliga examinerade.

Andelen juristexaminerade som var registrerade för studier hösten 1996 var marginellt något lägre än för samtliga examinerade. 13 % av männen och 16 % av kvinnorna var registrerade för studier. Andelen som uteslutande bedrev studier var ungefär hälften.

Juristexamen (JUR) - examinerade år 1995 (forts.)

Diagram JUR 3: Verksamhet 1-2 år efter examen. Redovisning per kön. Procent.

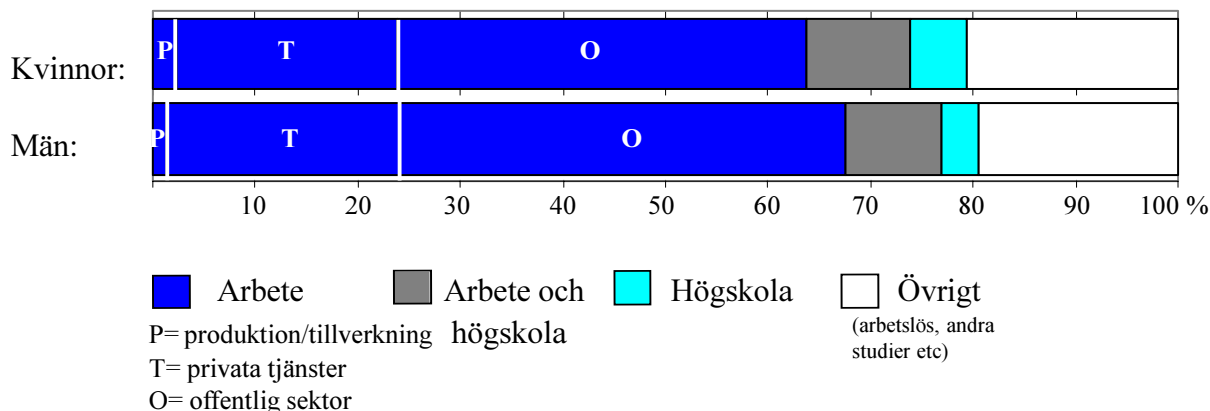
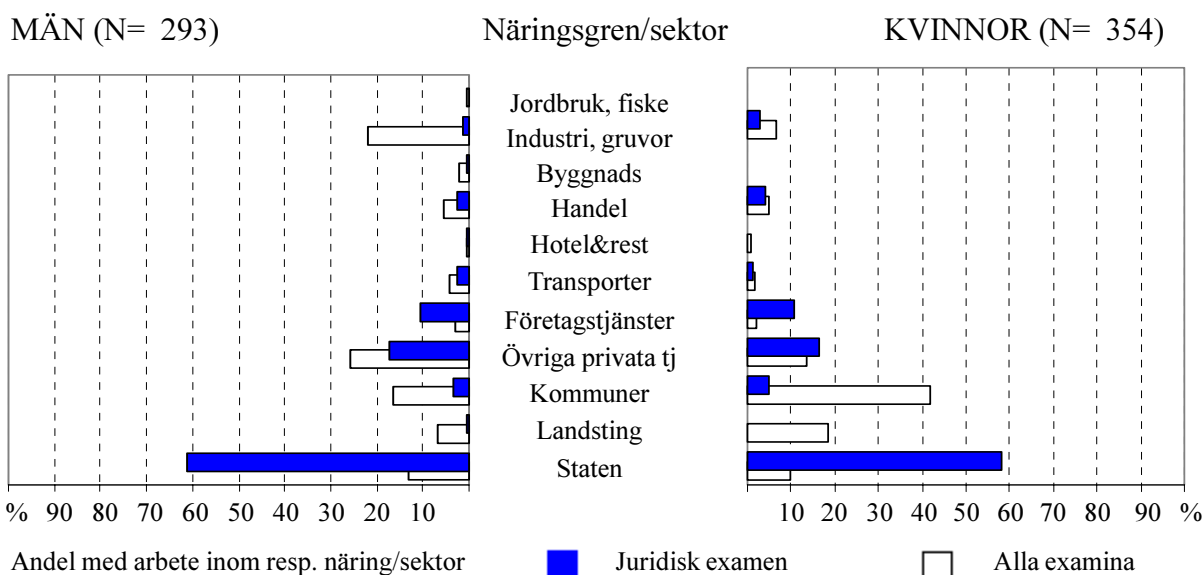

Diagram JUR 4: De förvärvsarbetandes fördelning på näringsgren/sector. Jämförelse med samtliga examinerade år 1995. Procent

Bland de manliga juristerna var den totala andelen förvärvsarbetande 77 %. Bland de kvinnliga juristerna var andelen 74 %. Andelen som uteslutande förvärvsarbetade skiljer sig endast marginellt från genomsnittet för samtliga examinerade. För kvinnliga jurister var andelen uteslutande förvärvsarbetande 64 %. Bland männen var andelen 68 %.

Andelen som varken förvärvsarbetade eller var registrerade för studier vid högskola hösten 1996 var relativt hög. För män var denna andel 19 % och för kvinnor 21 %. Juristexaminerade förvärvsarbetade i något lägre grad än samtliga examinerade hösten 1996.

Rekryteringen till den offentliga sektorn är störst. Det var framför allt staten som rekryterade de juristexaminerade. Staten rekryterade 61 % av männen och 58 % av kvinnorna. Den privata sektorn (nästan uteslutande 'övriga privata tjänster') rekryterar ungefär 28 % av männen och 27 % av kvinnorna.

Slutsatser

Utbildningar som leder till jobb

Den genomsnittliga förvärvsandel för samtliga examinerade 1995 var 78 % för män och 81 % för kvinnor. *Ämnesområden* där andelen förvärvsarbete var påtagligt högre än genomsnittet för samtliga examinerade från högskolan var undervisning och teknik. För examinerade från undervisningsområdet var andelen förvärvsarbete 87 %. De som hade en teknisk examen hade en förvärvsandel på 82 %. Lägst andelar förvärvsarbete hade examinerade från ämnesområdena humaniora och konstnärligt. Inte mer än 56 % av männen och 62 % av kvinnorna med en examen i humaniora förvärvsarbete. Män med en konstnärlig examen hade en förvärvsandel på 62 %. Motsvarande andel för kvinnor var så låg som 55 %.

Av de *yrkesexamina* som redovisas var andelen förvärvsarbete hög bland läkare, civilingenjörer och grundskollärare. De med en civilingenjörsexamen hade en andel förvärvsarbete på 92 %. Bland lärarexaminerade var det en skillnad mellan grundskollärarexaminerade och gymnasielärarytbildade; de förstnämnda förvärvsarbete i högre utsträckning med en skillnad på uppemot 10 procentenheter jämfört med gymnasielärarexaminerade. De med en grundskollärarexamen för år 1-7 hade en andel på 93 % som förvärvsarbete. Motsvarande för examinerade för år 4-9 var 90 %. De yrkesexamina som lett till lägre andelar förvärvsarbete än genomsnittet var juristexaminerade och högskoleingenjörer. Juristernas andel förvärvsarbete uppgick till sammanlagt 76 % och högskoleingenjörerna till ungefär 70 %.

Bland dem som 1995 lämnade högskolan med en *generell examen* antingen på kandidat- eller magisternivå var andelen lägre än genomsnittet. Samtidigt skiljer sig dessa två generella examina åt i så måtto att bland dem med kandidatexamen var andelen i fortsatta studier påtagligt högre än genomsnittet för samtliga examinerade. För både kandidat- och magisterexaminerade var andelen som vare sig befann sig i förvärvsarbete eller som var registrerade för fortsatta studier inom grundutbildningen påtagligt högre än bland andra examinerade från högskolan.

Var finns jobben?

Allmänt är den offentliga sektorn en stor avnämare av examinerade från högskolan 1995. Men det är skillnader mellan olika ämnesområden/utbildningar inom högskolan. Det är framför allt examinerade inom ämnesområdena humaniora, medicin, vård och omsorg samt undervisningsområdet som har den offentliga sektorn som huvudsaklig arbetsgivare. Andelen förvärvsarbete bland medicinexaminerade med den offentliga sektorn som arbetsgivare uppgick till ca 85 % bland männen och 89 % bland kvinnorna. Bland förvärvsarbete från vård och omsorg var denna andel för männen 90 % och närmare 93 % för kvinnorna. Bland förvärvsarbete från undervisningsområdet förvärvsarbete 85 % av männen och 89 % av kvinnorna inom den offentliga sektorn, företrädesvis kommunerna.

Även för de examinerade från humanistiskt ämnesområde var den offentliga sektorn en viktig avnämare med i genomsnitt 60 % av de förvärvsarbetande examinerade.

Examinerade från samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt ämnesområde hade en mer diversifierad arbetsmarknad. Bland samhällsvetare förvärvsarbetade 30 % av männen och 46 % av kvinnorna inom offentlig sektor. Återstoden fördelade sig relativt jämnt mellan 'övriga privata tjänster', industri och handel. Bland naturvetare förvärvsarbetade 49 % av männen och 39 % av kvinnorna inom offentlig sektor. För dem inom privat sektor var det skillnad mellan könen: män förvärvsarbetade i högre grad inom 'övriga privata tjänster' och kvinnor inom handel. Teknikerna förvärvsarbetade i högre utsträckning än andra examinerade inom den privata sektorn. Endast 11 % av männen och 16 % av kvinnorna förvärvsarbetade inom offentlig sektor. De näringsgrenar som dominerade var industrin och 'övriga privata tjänster'.

Arbetsmarknaden för dem som tagit ut en generell examen antingen på kandidat- eller magisternivå var relativt balanserad även om de kandidatexaminerade förvärvsarbetande männen i rätt liten grad (28%) återfanns inom den offentliga sektorn. Andelen kvinnor som tagit ut kandidatexamen som förvärvsarbetade inom den offentliga sektorn var 41 %. Magisterexaminerade förvärvsarbetade i rätt hög grad inom privat sektor, 61 % av männen och 41 % av kvinnorna, främst inom 'övriga privata tjänster' och i industrin.

Många kvinnor examineras för läraryrken och vårdyrken - det är också den offentliga sektorn som utgör den huvudsakliga arbetsmarknaden för dem. Män har en mer diversifierad arbetsmarknad och många går till den privata sektorn. Detta beror på att män utbildar sig i högre grad till tekniska yrken vars avnämare finns inom den privata sektorn.

Många läser vidare inom högskolan

Högskolan är i viss utsträckning en avnämare även av de examinerade från grundutbildningen, i synnerhet inom det humanistiska ämnesområdet där 28 % av de examinerade studerade vidare på grundutbildningsnivå 1-2 år efter examen. Ser man till examensnivåerna så var 23 % av de kandidatexaminerade 1995 registrerade inom grundutbildningen 1996. En betydande andel av dessa läste troligen vidare med inriktning mot en magisterexamen.

Jämfört med dem som tagit ut generella examina på kandidat- eller magisternivå så var andelen som fortsatt sina studier efter examen påtagligt lägre bland de yrkesexamina som redovisats här, i synnerhet bland läkare och även bland civilingenjörer, sjuksköterskor och barn- och ungdomspedagoger. Dock var det relativt många - 32 % - bland högskoleingenjörerna som 1-2 år efter examen var registrerade för studier på grundutbildningsnivån.

Inom ämnesområdena för humaniora, naturvetenskap och lant- och skogsbruk var andelen examinerade 1995 som 1996 vare sig förvärvsarbetade eller bedrev studier på grundutbildningsnivå relativt höga, 29 %, 22 % respektive 23 %. Speciellt männen hade en hög andel som varken förvärvsarbetade eller studerade. En delförklaring till dessa höga andelar är troligen att många examinerade gått vidare till en forskarutbildning.

Man kan fråga sig om det är möjligheterna att bygga på sin utbildning med exempelvis en magisterexamen som påverkar examinerade att läsa vidare eller om det är läget på arbetsmarknaden. Ett kärvare klimat på arbetsmarknaden kan vara förklaringen till att det skett en fördubbling av både andelen som uteslutande studerar och andelen som varken studerar eller förvärvsarbetar mellan de examinerade 1995 jämfört med de examinerade 1993.

Samtidigt finns det ett mönster när man jämför ämnesområden och examina så att grupper med lägre andel förvärvsarbetande än genomsnittet har en högre andel examinerade som befinner sig i högskolestudier 1-2 år efter examen. Förhållandet gäller vice versa, lägre andel förvärvsarbete visar högre andel studier efter examen.

Några är varken förvärvsarbetande eller registrerade i studier

För dem som erhållit en högskoleexamen eller en magisterexamen var andelen som vare sig förvärvsarbetade eller var registrerad för fortsatta studier inom grundutbildningen relativt hög. Bland dessa finns naturligtvis många som är arbetslösa.

De högskoleexaminerades höga andel hänger samman med att de tagit en examen inom ämnesområden som totalt sett hade en hög andel som varken förvärvsarbetade eller studerade. De magisterexaminerades höga andel kan bero på att många av dessa läser vidare inom forskarutbildningen - men hänger också ihop med att det är en stor andel magisterexaminerade som tar sin examen inom just de ämnesområden som har höga andelar som varken förvärvsarbetade eller studerade.

5. Rekrytering till arbete och högskolestudier

Kapitlen 3 och 4 redovisar vilka avnämare som undomar och examinerade med en viss utbildning mötte 1 - 2 år efter avslutad utbildning. Hade de fått arbete? Hur många fortsatte att studera i högskolan? I detta kapitel presenteras resultaten från undersökningen utifrån arbetsgivarnas och högskolornas perspektiv. Vilka rekryterades till industrin? Anställde kommunerna personal med samma slags utbildning som privata företag? Vilken gymnasieutbildning hade de studenter som läste humaniora? Detta är exempel på frågor som belyses i detta kapitel.

Den svenska arbetsmarknaden förändrades dramatiskt under första delen av 1990-talet. Från i princip full sysselsättning minskade antalet förvärvsarbetande drastiskt. År 1990 var enligt SCB:s arbetskraftsundersökning 4 485 000 förvärvsarbetande. Fyra år senare befanns endast 3 928 000 ha ett arbete.

Samtidigt förändrades fördelningen mellan olika näringar och sektorer. Antalet verksamma inom jord- och skogsbruk samt byggnadsverksamhet minskade kraftigt mellan åren 1992 -1998. Detta var också fallet inom tillverkningsindustrin mellan åren 1992 -1995. De senaste åren har industrin växt och sysselsättningen ökat. Offentlig verksamhet har minskat. Betydande verksamheter inom offentlig sektor har bytt huvudman. Posten och Televerket har bolagiserats, sjuk- och åldringsvård har övertagits av kommunerna från landstingen. De privata tjänsterna, i första hand Företagstjänster, har ökat sin sysselsättning under 1990-talet. I tablån nedan redovisas förändringen av anställda inom några näringar/sektorer.

Privat sektor/ Näringsgren	Förändring 1992 - 1998	Offentlig sektor	Förändring 1992 - 1998
<i>Produktion/tillverkning</i>			
Jord-, skogsbruk och fiske	kraftig minskning	Staten ¹⁾	liten minskning
Industri, gruvor	liten minskning	Landsting ²⁾	minskning
Byggnadsverksamhet	kraftig minskning	Kommuner ²⁾	liten minskning
<i>Privata tjänster</i>			
Handel och reparationer	liten minskning		
Hotell och restaurang	ökning		
Transporter mm ¹⁾	liten minskning		
Företagstjänster	kraftig ökning		
Övriga privata tjänster	ökning		

1) Med hänsyn tagen till att Posten och Televerket bolagiserats.

2) Med hänsyn tagen till överföring av verksamhet mellan landsting och kommuner.

Ett sätt att avläsa vart arbetsmarknaden är på väg är att studera vart de nya kullarna som lämnar utbildningssystemet tar vägen. Dessa är känsligast för skiftningar, vare sig dessa beror på konjunkturfas eller strukturförändringar. Hur gymnasister väljer när de börjar studera vid högskola speglar också förväntade förändringar på arbetsmarknaden framöver. Detta avslutande kapitel avser att ge läsaren några nya infallsvinklar på ungdomars inträde på arbetsmarknaden.

Läsaren bör observera att sifferuppgifterna som presenteras i kapitlet utgår från delgrupper bland de avgångna från gymnasieskolan respektive examinerade från grundläggande högskoleexamen. Procentandelar med förvärvsarbete i en viss sektor/näringsgren avser andel *av alla med förvärvsarbete*. Hur stor andel av de olika utbildningsgrupperna som hade ett arbete respektive studerade vid högskola framgår i kapitel 2.

5.1 Avnämare inom arbetslivet

I november 1996 arbetade nästan 2,5 miljoner personer i den privata sektorn. Uttryckt i procent var det ca 63 % av hela arbetsmarknaden. Bland de ungdomskullar som denna rapport redovisar var det mycket vanligt med förvärvsarbete i privat sektor för gymnasieutbildade, ca 74 %. Nyexaminerade med grundläggande högskoleexamen var underrepresenterade i privat sektor, ca 44 %.

Privata arbetsgivare efterfrågade personer från praktiskt taget alla gymnasieutbildningar. Andelen förvärvsarbetande ungdomar med arbete inom den privata sektorn översteg 75 % i 17 av 19 undersökta utbildningar. Endast personer med avgångsbetyg från omvårdnads- (OP) samt barn- och fritidsprogrammen (BF) redovisade en andel med privata arbetsgivare mindre än 50 %.

Den privata sektorn efterfrågade högskoleutbildade med grundläggande examen i första hand från de tekniska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena, ca 88% respektive 61 %. Drygt 8 800 av de förvärvsarbetande kom från dessa två områden, vilket motsvarade 80 % av alla rekryterade med examen från högskolan till privat sektor. Få personer med examen från ämnesområdena vård och omsorg, medicin samt undervisning arbetade i privat sektor.

Diagram 5:1 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom privat sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

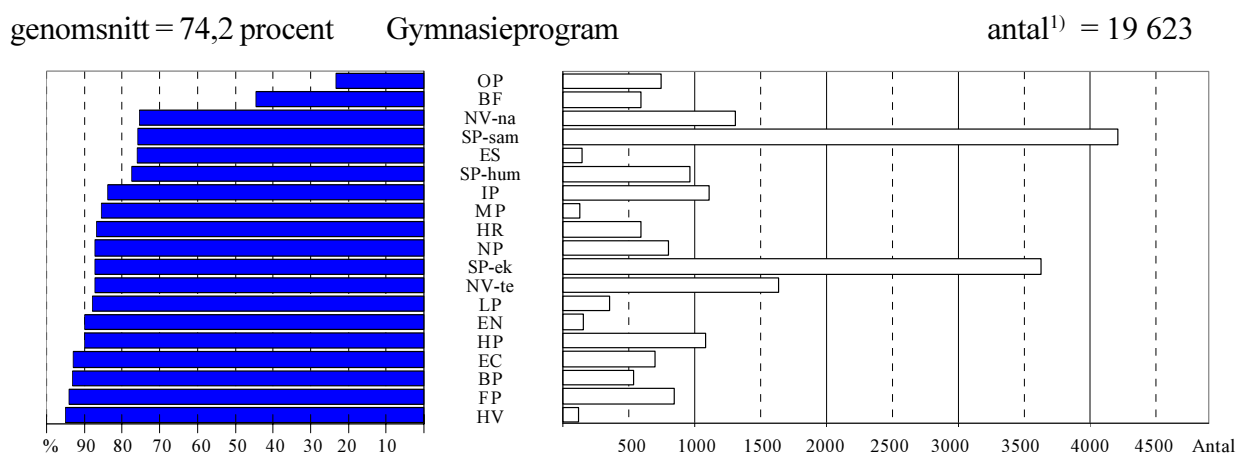
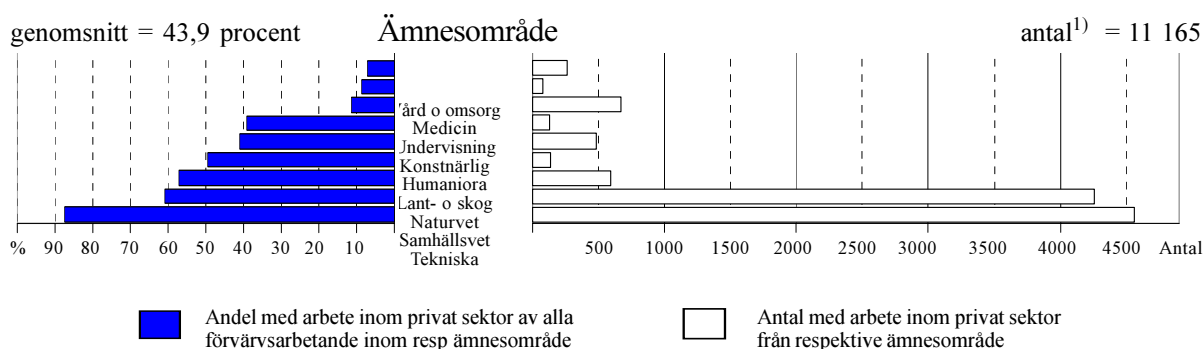

Diagram 5:2 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom privat sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

Utbildningsnivån bland de förvärvsarbetande i den privata sektorn har förändrats markant under 1990-talet. Många äldre med förgymnasial utbildning har pensionerats eller rationaliserats bort. Många av dessa har ersatts med ungdomar som har gymnasieutbildning.

Var fjärde förvärvsarbetande återfanns 1996 i de allra minsta företagen inom den privata sektorn, ”mikro-företagen” med 0-9 anställda. Många av dessa var jordbrukare eller detaljhandlare. De stora företagen med minst 500 anställda svarade för drygt en tredjedel av alla anställda. Bland dessa företag fanns de stora exportinriktade och forskningsintensiva företagen.

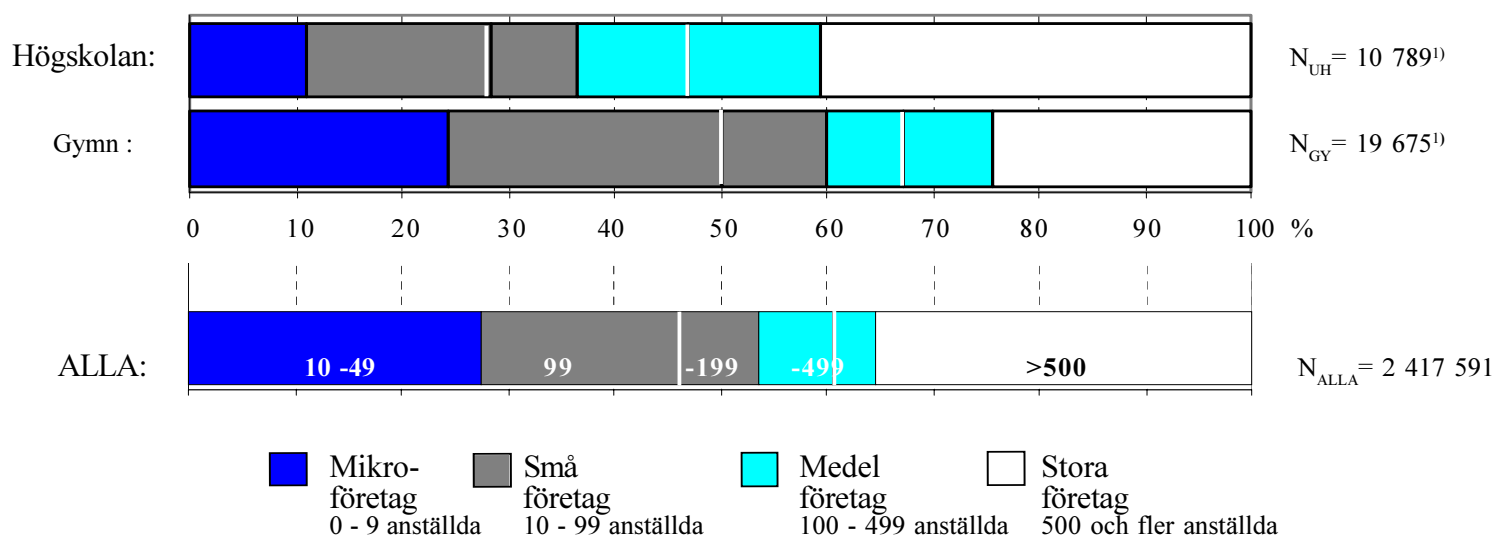
Nyligen avgångna gymnasister fick i första hand arbete inom små och medelstora företag. Företag med 10 - 49 anställda var överrepresenterade. Personer med grundläggande högskoleexamen erbjöds ofta arbete i de största företagen, 41 % av de förvärvsarbetande. Motsvarande andel för gymnasieutbildade var 24 %. De största företagen, med 500 eller fler anställda, rekryterade däremot ungefär lika många gymnasieavgångna som högskoleutbildade, 4 800 respektive 4 400 personer.

Den privata sektorn rekryterade i första hand män bland de högskoleutbildade. Det var dubbelt så vanligt, jämfört med att rekrytera kvinnor. Av tablån nedan framgår också att gymnasieutbildade efterfrågades mer än högskoleutbildade.

Utbildningsform år 1995	Kön	Examinerade/ Avgångna	därav förvärvs- arbete i nov-96	därav arbete i privat sektor ¹⁾	andel i privat sektor av alla med arbete
Högskolan	Män	13 507	10 554	6 648	63 %
	Kvinnor	18 501	14 892	4 517	30 %
Gymnasie- skolan	Män	32 122	11 514	9 972	87 %
	Kvinnor	34 782	15 012	9 704	67 %

Diagram 5:3 Företagsstorlek för förvärvsarbetande inom privat sektor i november 1996. Redovisning per utbildningsform och jämförelse med hela arbetskraften.

Procent.

1) Summan för varje utbildningsgrupp blir inte alltid densamma. Orsaken är partiellt bortfall, t ex saknas uppgift om företagsstorlek ibland. För gymnasieutbildade tillkommer att specialutformat program (SM) och individuellt program (IV) ibland inte ingår i redovisningen.

Rekrytering till industrinäringen

Industrinäringen var jämte den kommunala sektorn den näringsgren som hade flest förvärvsarbetande i november 1996. Inom industrin arbetade ca 760 000 personer eller var femte person på hela arbetsmarknaden. Till den egentliga tillverkningsindustrin har i denna rapport förts brytning av mineral (gruvor) och produktion av el, gas och vatten. I dessa två näringar arbetade ca 36 000 personer.

I diagram 5:4 framgår att industrinäringen tog emot 4 300 gymnasieavgångna och 3 300 med grundläggande högskoleexamen. Detta motsvarade 16 % av alla gymnasieavgångna med arbete och 13 % av alla högskoleexaminerade i arbete. Andelen av förvärvsarbetande med arbete inom industrin varierade kraftigt mellan olika utbildningar.

Högst andel arbete inom industrin uppmättes från gymnasieskolans industriprogram (IP), ca 57 %, och högskolans tekniska ämnesområde, ca 40 %. Ytterligare sex gymnasieprogram intresserade arbetsgivarna så mycket att minst var femte i arbete anställdes i industrin. Dessa program var el, teknisk gren från naturvetenskap, energi, fordon, livsmedel och media. Tillsammans med industriprogramutbildade utgjorde dessa nästan hälften av alla gymnasieutbildade med industriarbete ett och ett halvt år efter gymnasie-utbildningen.

Diagram 5:4 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom industrin i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

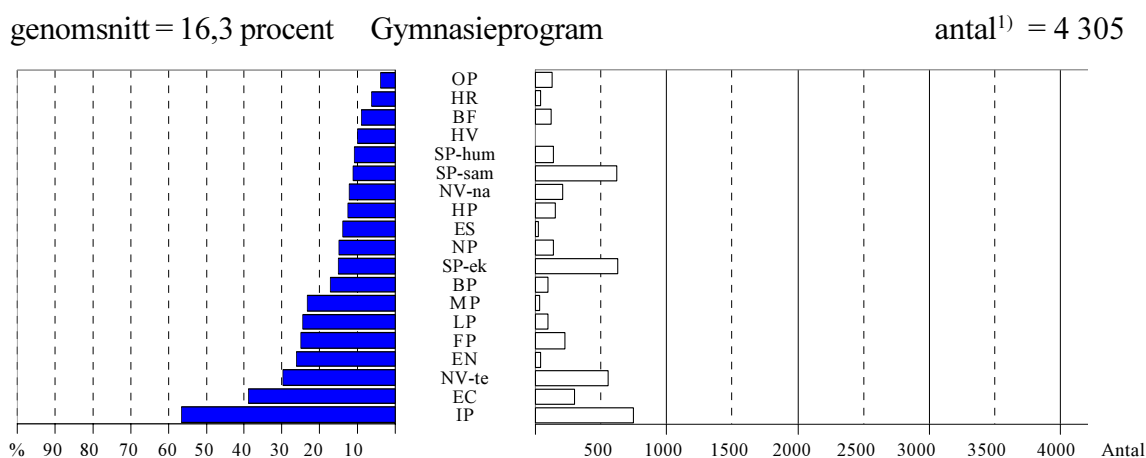
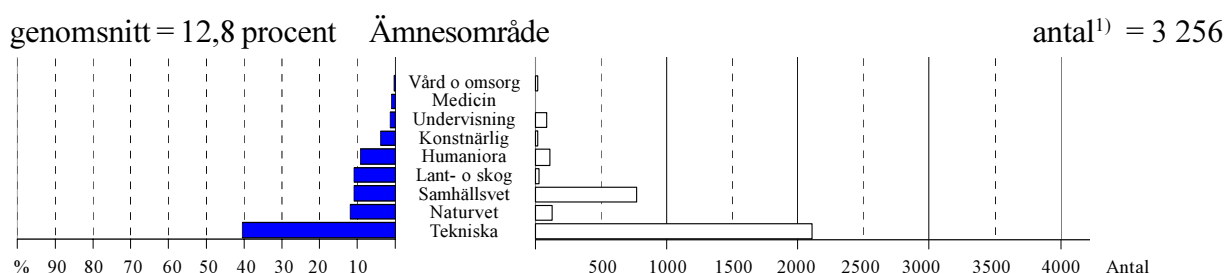

Diagram 5:5 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom industrin i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

■ Andel med arbete inom industrinäringen av alla förvärvsarbetande från resp ämnesområde

□ Antal med arbete inom industrinäringen från respektive ämnesområde

Att arbete i industri inte endast är verkstadsarbete indikeras av att nästan 1 400 ungdomar från det samhällsvetenskapliga programmet i gymnasieskolan hade erbjudits jobb. Från ekonomisk och samhällsvetenskaplig gren fick nära nog lika många arbete inom industrin som från industriprogrammet. Även samhällsvetare med högskoleexamen hade anställts inom industrin, nästan 800 personer.

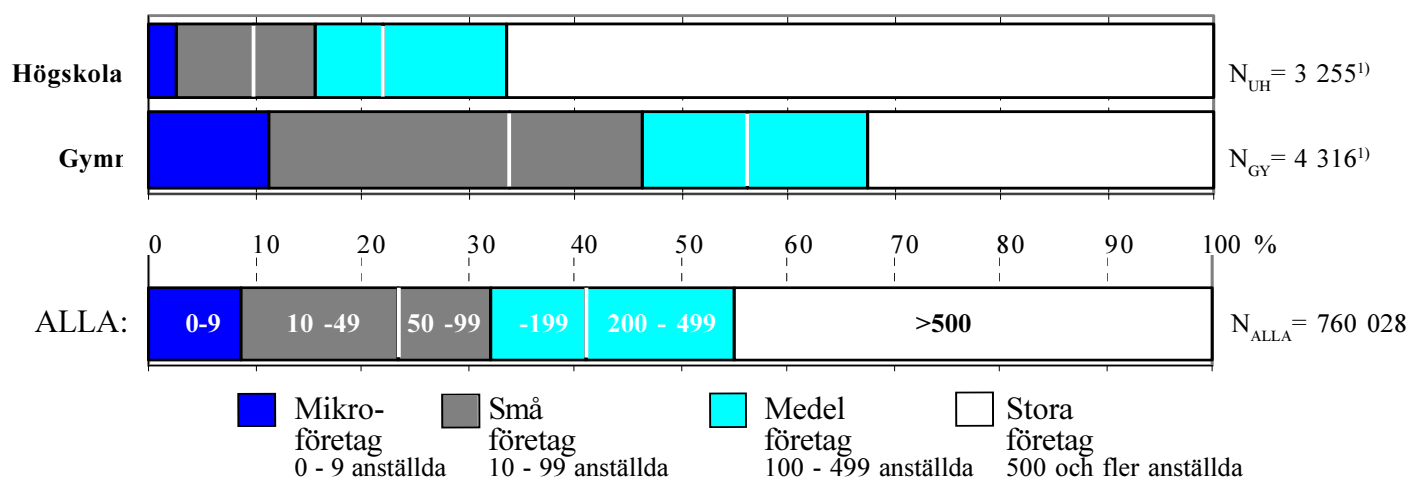
Utbildade inom omvårdnad (både från gymnasieskolan och högskolan), medicin eller undervisning var de som i minst utsträckning hade fått ett arbete inom industrin.

I diagram 5:6 framgår de rekryterande företagens storlek. Nästan 60 % av alla industriarbetande återfanns i företag med minst 200 anställda. För högskoleutbildade var denna andel 78 % medan den för avgångna från gymnasieskolan endast var 44 %. Även om ungefär lika stor andel får arbete inom industrin, tycks det som om de två utbildningsgrupperna i långa stycken rekryteras till olika delar av industrinäringen. Företag med färre än 50 anställda var mottagare av var tredje med gymnasieutbildning. Bland högskoleutbildade utgjorde denna grupp företag mindre än 10 %.

Inte oväntat var det framförallt män som förvärvsarbetade inom industrin.

Utbildningsform år 1995 alla	Kön	Examinerade/ Avgångna	därav förvärvs- arbete i nov-96	därav arbete inom industri ¹⁾	andel inom industrin av med arbete
Högskolan	Män	13 507	10 554	2 987	22 %
	Kvinnor	18 501	14 892	958	6 %
Gymnasie- skolan	Män	32 122	11 514	2 983	26 %
	Kvinnor	34 782	15 012	1 333	9 %

Diagram 5:6 Företagsstorlek för förvärvsarbetande inom industrinäringarna i november 1996. Redovisning per utbildningsform och jämförelse med hela arbetskraften. Procent.

1) Summan för varje utbildningsgrupp blir inte alltid densamma. Orsaken är partiellt bortfall, t ex saknas uppgift om företagsstorlek ibland. För gymnasieutbildade tillkommer att specialutformat program (SM) och individuellt program (IV) ibland inte ingår i redovisningen.

Rekrytering till handelsnäringen

Till handelsnäringen räknas i huvudsak tre stora arbetsområden. Dessa är detaljhandel, partihandel samt handel och service av motorfordon, hushållsartiklar m.m. Knappt 12 % av alla förvärvsarbetande 1996 hade sin utkomst från näringen. Stora skillnader förelåg mellan de två utbildningsgrupperna. Arbetsgivarna rekryterade gärna gymnasieutbildade. Av tablån nedan framgår också att inom handelsnäringen finner både kvinnor och män arbete.

Utbildningsform år 1995	Kön	Examinerade/ Avgångna	därav förvärvs- arbete i nov-96	därav arbete inom handeln ¹⁾	andel inom handeln av alla med arbete
Högskolan	Män	13 507	10 554	571	5 %
	Kvinnor	18 501	14 892	719	5 %
Gymnasie- skolan	Män	32 122	11 514	2 166	19 %
	Kvinnor	34 782	15 012	2 713	18 %
Alla förvärvs- arbetande	Män		1 999 200	254 400	13%
	Kvinnor		1 828 300	200 600	11%

Diagram 5:7 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom handelsnäringen i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

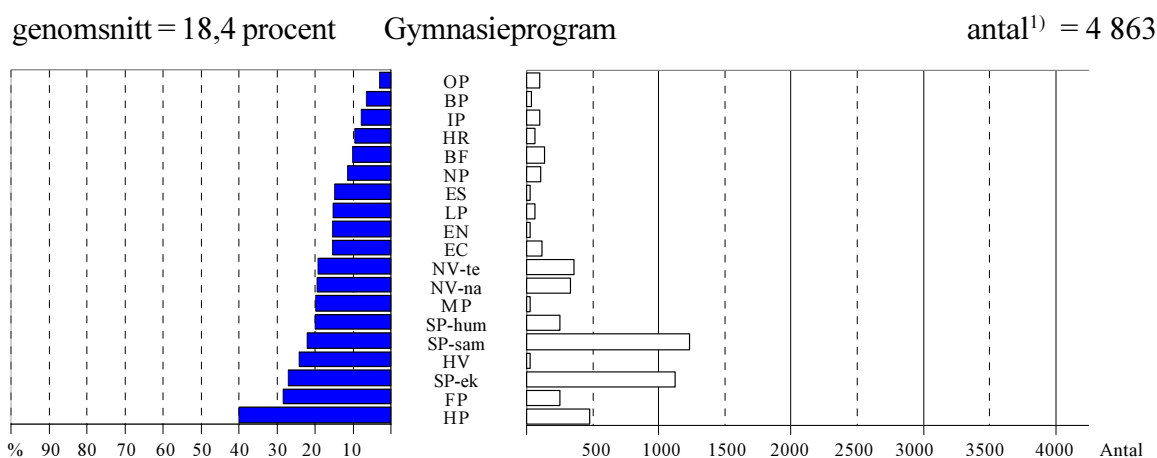
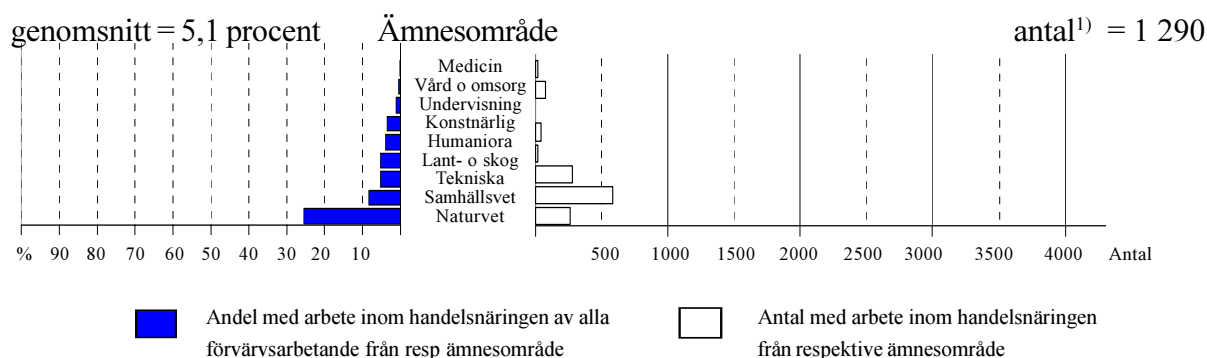

Diagram 5:8 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom handelsnäringen i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

Bland gymnasieutbildade med arbete i november 1996 arbetade nästan var femte inom handelsnäringsn. Jämfört med hela arbetsmarknaden var detta en mycket hög andel. Rekryteringen av högskoleutbildade var dramatiskt lägre, endast var tjugonde arbetade inom handeln.

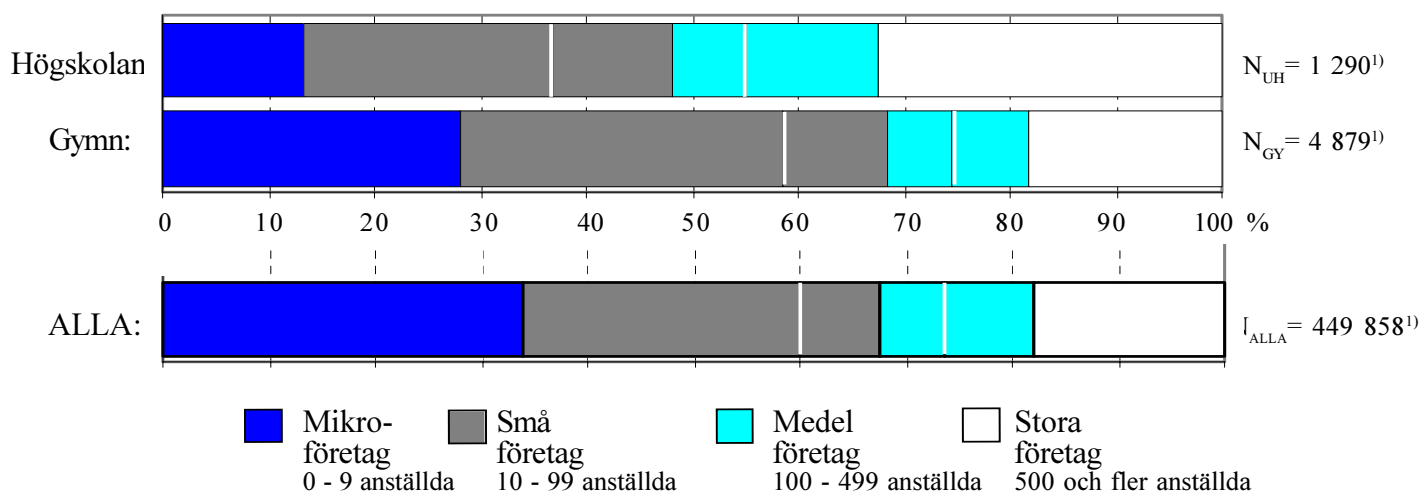
Av såväl svenska som internationella arbetsmarknadsundersökningar framgår att handeln ofta är en ung persons första kontakt med arbetslivet. Handeln har alltså många förhållandevis okvalificerade arbetsuppgifter kvar. För att få varan från lastkajen till varuhyllan krävs många händer och arbetstimmar. Mycket tyder på att handeln tagit över inskolningen på arbetsmarknaden, en roll som industrin i takt med rationaliseringar och ny teknik lämnar.

Högst andel arbete inom handeln uppmättes från gymnasieskolans handels- och administrationsprogram (HP), ca 40 %. Nästan var tredje förvärvsarbetande som utbildats på fordonsprogrammet (FP) hade ett jobb inom handeln, ca 29%. Handeln rekryterade framförallt gymnasieungdomar som gått samhällsvetenskapligt program. Programmets tre grenar stod tillsammans för mer än hälften av rekryteringen bland gymnasieungdomar, motsvarande 2 600 personer.

Få personer med högskoleexamen hade ett arbete inom handeln, endast 5 % eller 1 300 personer. De som utbildats inom det naturvetenskapliga ämnesområdet redovisade en hög andel, ca 25%. Arbetsgivarna rekryterade även i denna utbildningsgrupp med förkärlek de samhällsvetenskapligt utbildade. Dessa utgjorde nästan hälften av de nyrekryterade med högskoleutbildning, ca 600 personer.

Företag av alla storleksklasser tog emot de gymnasieutbildade. De allra minsta företagen, 0-9 anställda, var dock underrepresenterade. Akademiker däremot anställdes i första hand av större företag. Hälften fick ett arbete i ett företag med minst 100 anställda. För hela branschen återfanns var tredje anställd i ett sådant företag.

Diagram 5:9 Företagsstorlek för förvärvsarbetande inom handelsnäringsn i november 1996. Redovisning per utbildningsform och jämförelse med hela arbetskraften. Procent.

1) Summan för varje redovisningsgrupp blir inte alltid densamma. Orsaken är partiellt bortfall, t ex saknas uppgift om företagsstorlek ibland. För gymnasieutbildade tillkommer att specialutformat program (SM) och individuellt program (IV) ibland inte ingår i redovisningen.

Rekrytering till näringarna övriga privata tjänster

I denna rapport redovisas de stora näringarna inom privat sektor var för sig. Till redovisningsgruppen övriga privata tjänster räknas flera branscher eller yrkesområden. De största är bank och försäkring samt privat sjukvård, utbildning, rekreation, kultur och sport. (Forskning och utveckling, liksom databehandling, ingår i näringsgrenen företagstjänster.) I november 1996 utgjorde övriga privata tjänster knappt en tiondedel av arbetsmarknaden. Nästan 200 000 kvinnor och 150 000 män arbetade här. I den aktuella arbetsmarknadsdiskussionen framkommer ofta att dessa arbetsområden har goda framtidsutsikter.

Av dem som gick ut från gymnasieskolor och högskolor 1995 hade 2 100 respektive 4 600 ett arbete inom övriga privata tjänster i november 1996. Detta motsvarade ca 8 % av alla gymnasieavgångna och 18 % av alla högskoleexaminerade i arbete. Av tablån på nästa sida framkommer intressanta mönster. För det första erbjöds akademiker arbete i långt större utsträckning än gymnasieutbildade. För det andra anställdes fler män bland högskoleutbildade och fler kvinnor bland gymnasieutbildade.

Diagram 5:10 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom övriga privata tjänster i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

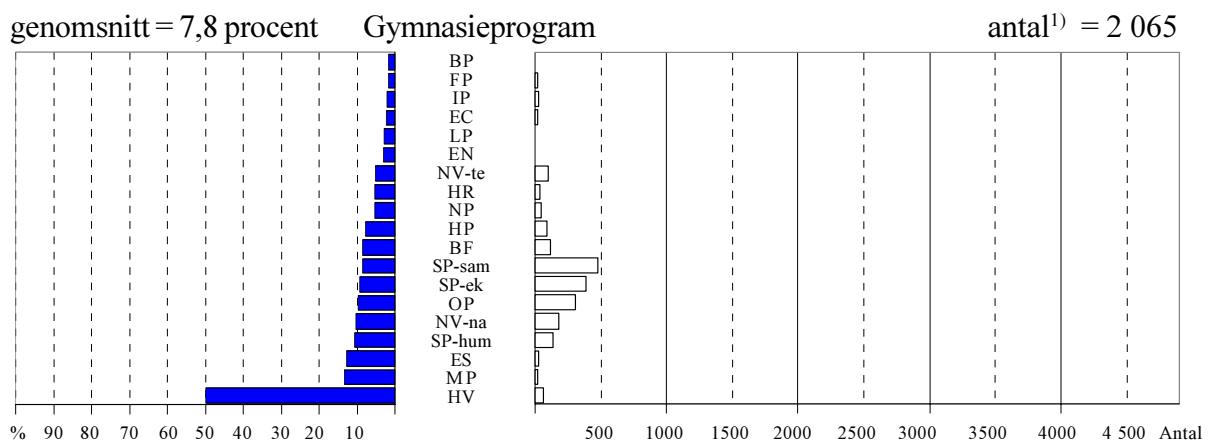
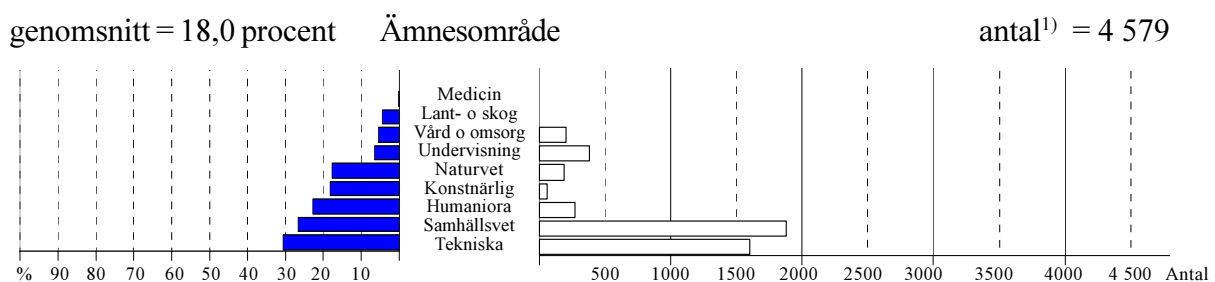

Diagram 5:11 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom övriga privata tjänster i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

■ Andel med arbete inom övr priv tjänster av alla förvärvsarbetande inom resp ämnesområde

□ Antal med arbete inom övr priv tjänster från respektive ämnesområde

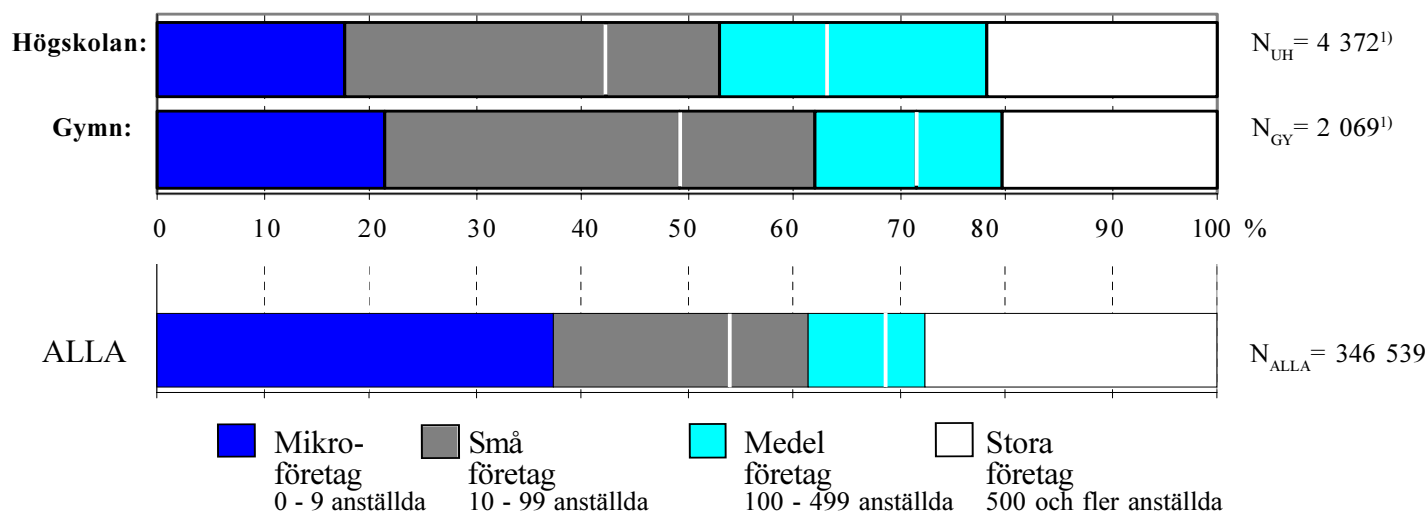
Utbildningsform år 1995	Kön	Examinerade/ Avgångna	därav förvärvs- arbete i nov-96	därav arbete inom övr pr tj ¹⁾	andel inom övr pr tj av alla med arbete
Högskolan	Män	13 507	10 554	2 622	25 %
	Kvinnor	18 501	14 892	1 985	13 %
Gymnasie- skolan	Män	32 122	11 514	597	5 %
	Kvinnor	34 782	15 012	1 472	10 %

I diagram 5:10 och 5:11 redovisas från vilka utbildningsområden arbetsgivarna rekryterade nyutbildad arbetskraft. Många ungdomar, i stort sett hälften av de gymnasieutbildade, kom från det samhällsvetenskapliga programmet. Ett litet antal individer, men en stor andel, från gymnasieskolans hantverksprogram (HV) fick sin utkomst från näringarna övriga privata tjänster. Nästan ingen med utbildning från gymnasieprogrammen bygg, fordon, industri, el, livsmedel eller energi togs emot av företag inom branschen.

Arbetsgivare inom övriga privata tjänster rekryterade ofta högskoleutbildade med utbildning inom tekniska och samhällsvetenskapliga ämnen. Nästan var tredje i arbete med denna utbildning fick ett jobb i dessa näringar. Liten eller nästan ingen rekrytering alls uppmättes från högskolans ämnesområden medicin och lant- och skogsbruk. En förklaring kan vara att privat sjukvård sällan anställer nyutbildad arbetskraft.

Det var framförallt de små och medelstora företagen som tog emot de nyutbildade. Detta gällde båda utbildningsgrupperna. De allra minsta företagen med 0-9 anställda var underrepresenterade. Detta gällde också de största företagen med fler än 500 anställda.

Diagram 5:12 Företagsstorlek för förvärvsarbetande inom övriga privata tjänster i november 1996. Redovisning per utbildningsform och jämförelse med hela arbetskraften. Procent.

1) Summan för varje utbildningsgrupp blir inte alltid densamma. Orsaken är partiellt bortfall, t ex saknas uppgift om företagsstorlek ibland. För gymnasieutbildade tillkommer att specialutformat program (SM) och individuellt program (IV) ibland inte ingår i redovisningen.

Rekrytering till den offentliga sektorn

Av de ungdomar och examinerade som gick ut från gymnasieskolor och högskolor 1995 hade 6 800 respektive 14 200 ett arbete inom offentlig sektor i november 1996. Detta motsvarade 26 % av alla gymnasieavgångna med arbete och 56 % av alla högskoleexaminerade i arbete. Offentlig sektor anställde framförallt kvinnor och i synnerhet kvinnor med högskoleutbildning. Av alla kvinnor som året innan examinerats från grundläggande högskoleutbildning återfanns 70 % av de arbetande inom offentlig sektor. Motsvarande andel bland gymnasieutbildade kvinnor var bara hälften så stor, 35 %.

Kommunerna var ojämförligt den största arbetsgivaren inom offentlig sektor. Det gällde för båda könen och båda utbildningsgrupperna. Landstingen liksom staten efterfrågade i stort sett endast nyutbildade med högskoleexamen. För landsting avsåg detta framförallt kvinnor. Staten anställde däremot i stort sett lika många män som kvinnor.

I diagram 5:13 framgår att tre ämnesområden inom högskolan vänder sig nästan helt mot offentlig sektor. Omkring 90 % av alla arbetstillfällen för utbildade inom vård och omsorg, medicin samt undervisning var att finna i offentlig sektor. Offentliga arbetsgivare rekryterade vanligen gymnasieutbildade från omvårdnads- samt barn och fritidsprogrammen. Båda programmen domineras kraftigt av kvinnor. Samhällsvetare från båda utbildningsgrupperna efterfrågades också av offentliga arbetsgivare, cirka 2 200 med gymnasieutbildning respektive 2 700 med högskoleutbildning.

Diagram 5:13 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom offentlig sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

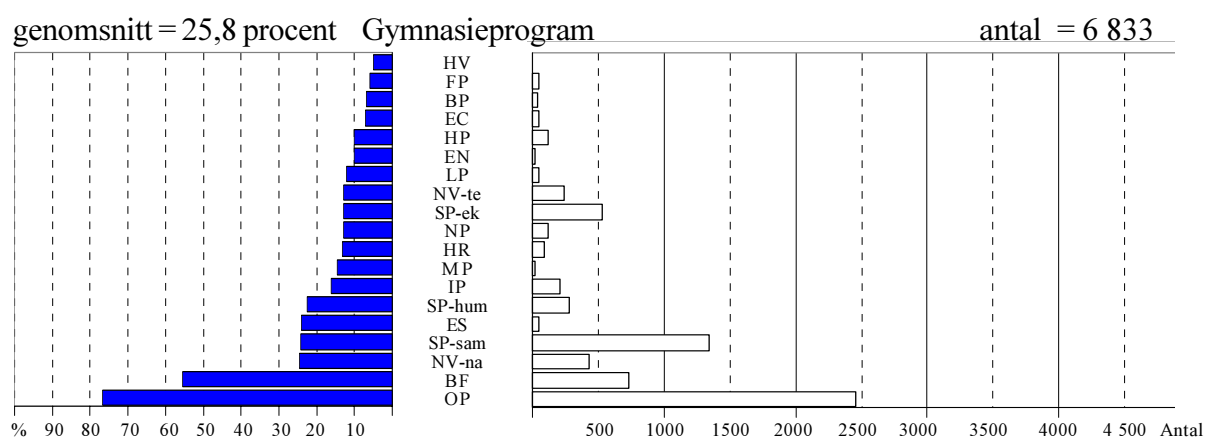
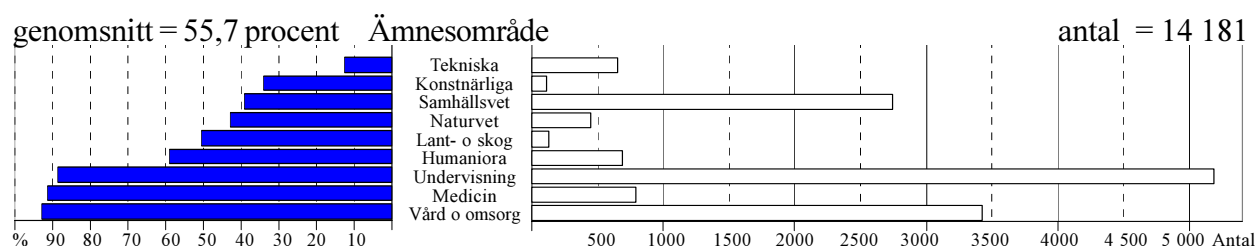

Diagram 5:14 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom offentlig sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

 Andel med arbete inom offentlig sektor av alla förvärvsarbetande från resp ämnesområde

 Antal med arbete inom offentlig sektor från respektive ämnesområde

Rekrytering till den kommunala sektorn

Kommunerna var tillsammans största mottagare av nyutbildade. Ingen näringsgren eller sektor anställde så många. Nästan var tredje person med examen från grundläggande högskoleutbildning och drygt var femte person med avgångsbetyg från gymnasieskolan jobbade i den kommunala sektorn.

Kommunerna är i huvudsak kvinnornas arbetsmarknad och var så också i november 1996. Kvinnorna var 3 till 4 gånger så många som männen. I kommunerna arbetade 790 000 personer vilket motsvarade 21 % av hela arbetsmarknaden. Noteras kan att högskoleutbildade erbjöds arbete inom kommunerna i betydligt större utsträckning än gymnasieutbildade, 31 % respektive 22 %. I den kommunala sektorn 1996 var andelen män av alla anställda 8 %. Män i arbete bland de nyligen examinerade från högskolor fick till 16 % sin anställning i kommunerna. En dubbelt så hög andel jämfört med alla anställda i sektorn.

Lärare, men också högskoleutbildade inom vård och omsorg samt samhällsvetenskapliga ämnen, rekryterades till kommunerna. Bland gymnasieutbildade uppmättes höga andelar för omvårdnadsprogrammet (OP) samt barn- och fritidsprogrammet (BF). Samhällsvetenskaplig utbildning på gymnasienivå efterfrågades också. Nästan var tredje anställd i kommunerna med avgångsbetyg från gymnasieskolan 1995 kom från det samhällsvetenskapliga programmens tre grenar, ca 1 750 personer.

Diagram 5:15 Avgångna från gymnasieskolan läsåret 1994/95 med förvärvsarbete inom kommunal sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

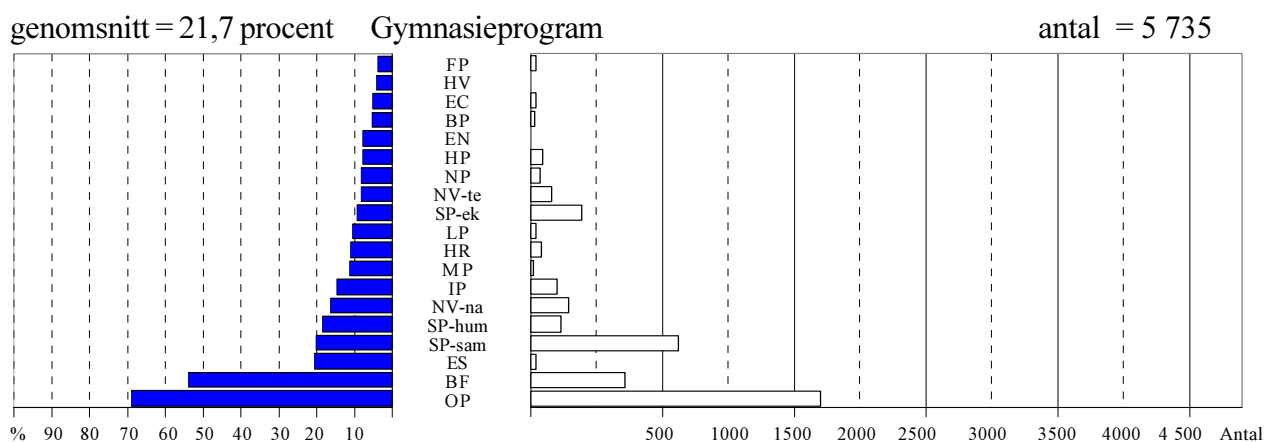
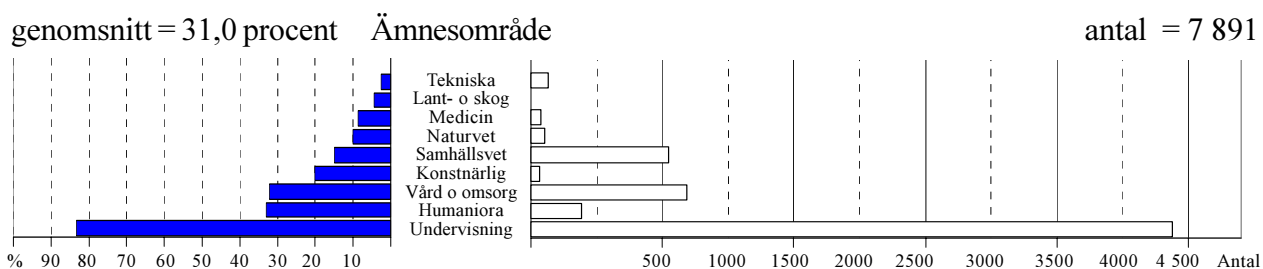

Diagram 5:16 Examinerade från grundläggande högskoleutbildning år 1995 med förvärvsarbete inom kommunal sektor i november 1996. Fördelning efter utbildningens inriktning. Procent och antal.

■ Andel med arbete inom kommunal sektor av alla förvärvsarbetande från resp ämnesområde

□ Antal med arbete inom kommunal sektor från respektive ämnesområde

5.2 Rekrytering till högskolor och universitet

I detta avsnitt redovisas endast personer som 1 - 1½ år efter gymnasieutbildning 1995 påbörjat högskolestudier. Totalt var det 22 140 personer, varav 57 % kvinnor. Fördelningen mellan högskolans olika ämnesområden var följande: naturvetenskap och teknik 29 %, samhällsvetenskap 25 %, humaniora 20 % och undervisningsområdet 17 %. Resterande 9 % var registrerade på något av de övriga områdena: vård och omsorg, medicin, lant- och skogsbruk samt konstnärliga ämnen.

Rekryteringen till varje större ämnesområde inom högskolor och universitet redovisas i diagrammen nedan. Till vänster anges den procentuella andel som valde att studera ett viss ämnesområde. Basen för procenttalen är alla som väl började en högskoleutbildning. Till höger redovisas antalet personer som gjorde detta studieval. För varje ämnesområde framgår från vilka gymnasieprogram rekryteringen skett.

Tidigare elever på den humanistiska grenen samt elever från mediaprogrammet (MP) valde i stor omfattning humaniora, ca 60 %, om de fortsatte att studera på högskolan. Nästan hälften av de ”nya” studenterna inom humaniora hade läst samhällsvetenskaplig gren. Till det samhällsvetenskapliga ämnesområdet lockades en stor andel av de elever som gått handels- och administrationsprogrammet (HP) och ekonomisk gren på det samhällsvetenskapliga programmet. Nästan 1 000 studenter inom högskolans samhällsvetenskapliga ämnesområde hade läst det naturvetenskapliga programmet (NV) på gymnasieskolan.

Diagram 5:17 Rekrytering till humanistiskt ämnesområde inom högskolan 1996. Fördelning efter gymnasieprogram 1995. Procent och antal.

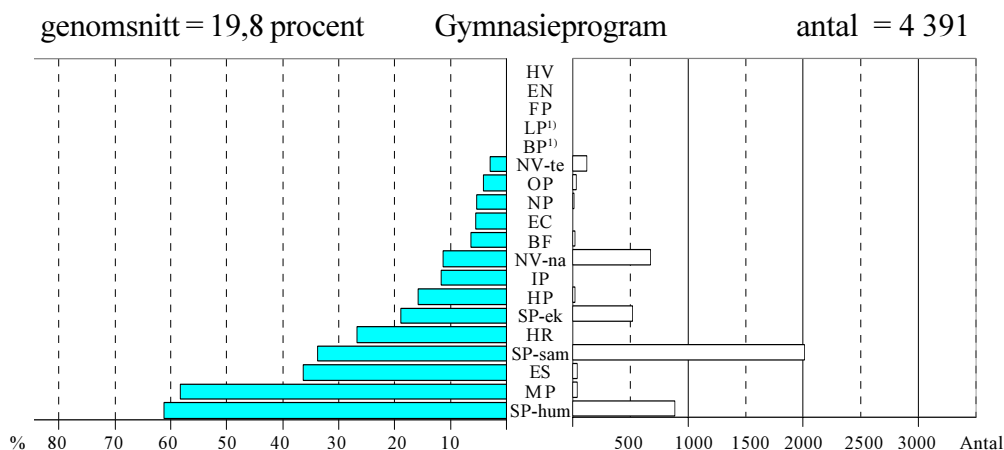
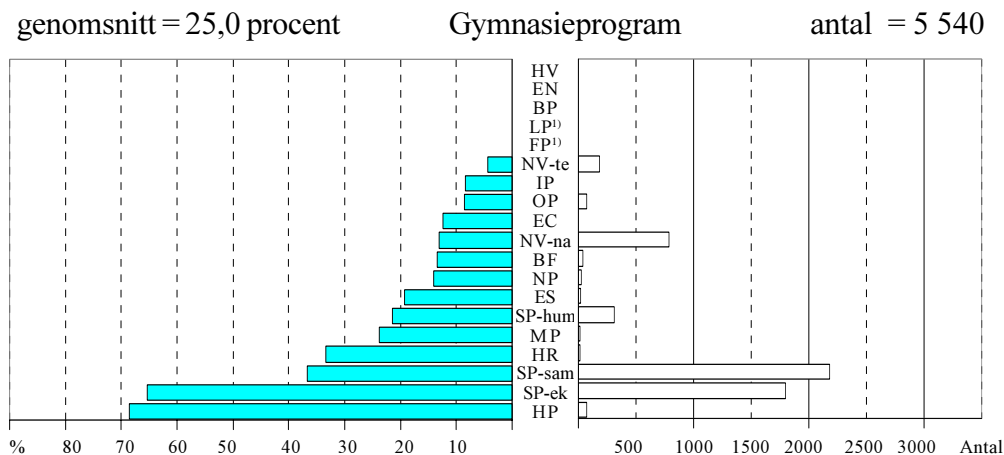

Diagram 5:18 Rekrytering till samhällsvetenskapligt ämnesområde inom högskolan 1996. Fördelning efter gymnasieprogram 1995. Procent och antal.

1) Redovisas ej med andel eftersom totala antalet studerande i högskola 1996 var färre än 10.

Högskolans utbildningar inom undervisningsområdet tog i första hand emot elever från naturvetenskaplig gren (NV-na) och samhällsvetenskaplig gren (SP-sam), ca 1 400 respektive 1 100 studenter. Vanligast var valet till undervisningsområdet från barn- och fritidsprogrammet (BF), ca 68 %. Noteras kan också att nästan varannan f.d. elev från industriprogrammet (IP) som började på högskola gjorde det inom undervisningsområdet. Av diagram IP5, i kapitel 3, framgår att detta framförallt gällde kvinnorna från IP.

Naturvetenskap och teknik rekryterade flest f.d. gymnasieelever, ca 6 400 eller 29 % av alla som påbörjade en högskoleutbildning året efter gymnasiet. Personer som gått energiprogrammet (EN), teknisk gren på naturvetenskapsprogrammet (NV-te), elprogrammet (EC) eller naturbruksprogrammet (NP) studerade nästan uteslutande här. Få elever från gymnasieskolans samhällsvetenskapliga program lockades av högskolestudier inom naturvetenskap och teknik, endast 380 studenter eller knappt 4 % av alla f.d. SP-elever som gick vidare till högskola. Naturvetenskap och teknik var det enda ämnesområde i högskolan som rekryterade fler män än kvinnor, 73 % var män vilket motsvarade ca 4 660 personer.

Läsaren kan i kapitel 3 få en närmare beskrivning av övergången till högskolor och universitet för varje gymnasieprogram. Där framgår också hur respektive kön prioriterat mellan de olika ämnesområdena inom högskolans utbildningar.

Diagram 5:19 Rekrytering till undervisningsområdet inom högskolan 1996. Fördelning efter gymnasieprogram 1995. Procent och antal.

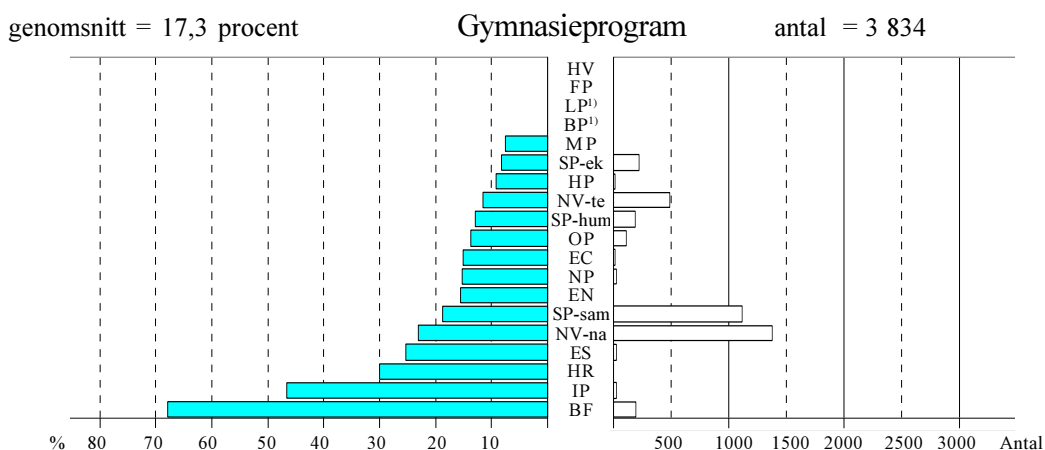
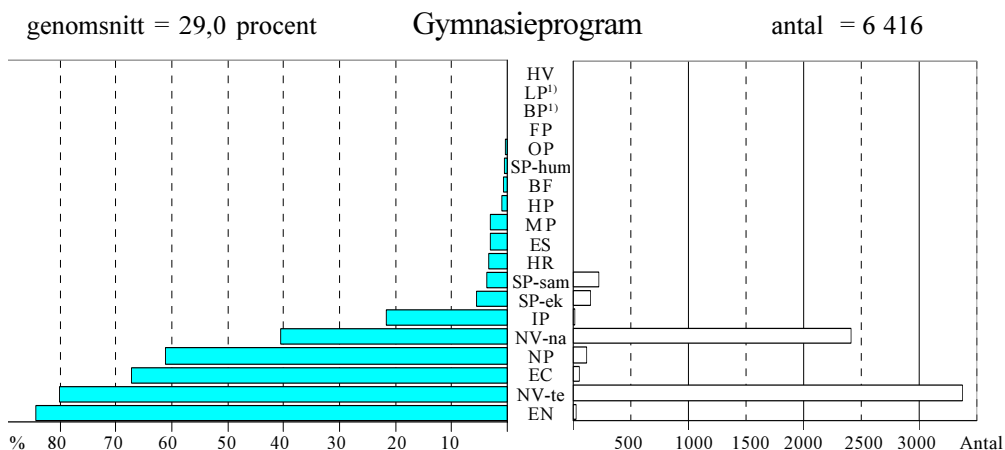

Diagram 5:20 Rekrytering till naturvetenskap/tekniska ämnesområdet inom högskolan 1996. Fördelning efter gymnasieprogram 1995. Procent och antal.

1) Redovisas ej med andel eftersom totala antalet studerande i högskola 1996 var färre än 10.

5.3 Slutsatser

Redovisningen i detta kapitel understryker med stor tydlighet att gymnasieutbildade och högskoleutbildade har olika arbetsmarknad. Privata arbetsgivare och i synnerhet de små och medelstora företagen anställer ofta gymnasieutbildade. Offentliga arbetsgivare och stora företag inom privat sektor tar emot examinerade från grundläggande högskoleutbildningar. I kapitel 2 redovisas att av alla som hade ett arbete 1-2 år efter utbildningens avslutning hade gymnasieutbildade och högskoleutbildade erhållit ett arbete i samma näringar i sex fall av tio. Redan detta är en stor skillnad med tanke på att vi i denna rapport endast delat upp arbetsmarknaden i elva näringar/sektorer. När vi också ser till de anställande företagens storlek finner vi att den gemensamma arbetsmarknaden är ännu mindre. Kanske endast 40-50 % är gemensam för de båda utbildningsgrupperna.

Avnämarna på arbetsmarknaden rekryterar efter ett traditionellt könsmonster. Om detta är orsak till eller verkan av hur ungdomar väljer utbildning kan denna undersökning inte klarlägga. Faktauppgifter i denna rapport visar dock på en könsuppdelad arbetsmarknad. Det är i stort sett endast inom näringsgrenen handel som både män och kvinnor anställs i lika stor omfattning.

Samhällsvetare, både gymnasieutbildade och högskoleexaminerade, hade den bredaste arbetsmarknaden. Arbetsgivare i så gott som alla näringar och sektorer rekryterade personer med denna utbildningsinriktning. Samhällsvetarna får sällan en yrkesutbildning utan blir generalister som med inskolning på arbetsplatsen passar i olika arbetssituationer.

Könsuppdelningen på arbetsmarknaden hade också sin motsvarighet i valet av utbildning. Denna uppdelning märks redan vid valet av gymnasieprogram och förstärks sedan vid valet av ämnesområde för högskoleutbildning. I 13 av här redovisade 19 gymnasieutbildningar var andelen från det underrepresenterade könet lägre än 33 %. Med andra ord gick det minst dubbelt så många av det ena könet på utbildningen.

Könsuppdelningen fortsätter efter gymnasieskolan. Som ett exempel kan nämnas att i stort sett lika många män som kvinnor avslutade gymnasieskolans naturvetenskapliga gren (NV-na) år 1995. Medelbetyget, i den gamla betygsskalan, var för männen 3,57 och för kvinnorna 3,80. Året efter hade 77 % av kvinnorna och 68 % av männen påbörjat en högskoleutbildning. Hälften av männen men endast en tredjedel av kvinnorna valde högskolans ämnesområde naturvetenskap och teknik. Kvinnorna valde istället i hög utsträckning undervisningsområdet. Bland de studerande, från naturvetenskaplig gren i gymnasieskolan, som studerade inom högskolans ämnesområde naturvetenskap och teknik översteg männen antalet kvinnor med 40 %.

Summary

The report *What happened then?* provides a picture of the destinations of students leaving the upper secondary schools and the universities, i.e. those parts of the public education system which have the primary purpose of preparing young people for entering the labour market, either directly on completion of upper secondary school or on graduation from university. The aim is to describe the "recipients", i.e. the organisations and companies etc, which receive the young people who have recently completed an upper secondary school education or have recently graduated from university. By recipient we mean those institutions in society which "receive" young people who have recently completed their basic upper secondary or university education. The report is based on a study of what these young people and graduates were doing 1-2 years after leaving school or university, and answers the following questions. Who were in gainful employment (including self employment) and in which sector/industry? Who continued to study after leaving upper secondary school and what subjects did they study? Who stayed at university after obtaining a first degree?

How has the study been performed?

The data used in the report covers the entire country and is based on a coordinated linking and matching of data from the National Agency for Education's student register and Statistics Sweden's university and university college register with Statistics Sweden's annual statistics on regional employment and central register of enterprises and establishments. The study covers all students who left the upper secondary school in the spring term of 1995 with a school leaving certificate, and all students who graduated from the undergraduate programmes of universities and university colleges during the calendar year 1995. A study has been made of the incidence, in 1996, of *gainful employment (including self employment)* and *higher education studies at undergraduate level* among these groups of students.

The recipients of upper secondary school leavers are mainly to be found in the private sector

Four students in ten who left upper secondary school in the spring of 1995 were gainfully employed one and a half years after leaving school, women somewhat more than men. About a third were continuing their studies at universities. The recipients were mainly to be found in the private sector. However, where women were concerned, local government was a major recipient while the major recipient of men was industry. This is roughly the same pattern for the work force in general. The upper secondary school leavers, both women and men, were greatly over-represented in the services sector, particularly the business sector and the hotel and restaurant sector. On the other hand they were under-represented, compared with the work force as a whole, in industry and in the county council and central government sectors. Moreover this tendency was reinforced during the period 1994 to 1996 - the importance of industry as the main recipient of male upper secondary school students diminished, and the importance of county councils as an employer also diminished for women. However, on the whole it can be said that changes in the recipient structure between these two years were not particularly dramatic.

Where the upper secondary school leavers who started to study at university were concerned, the recipients of the men were mainly the natural science/technical subjects. In these subjects male upper secondary students were over-represented compared with the student population in

general. On the other hand female upper secondary leavers were over-represented in teaching training and the humanities. The importance of the humanities as a recipient of both male and female upper secondary students increased between 1994 and 1996, while the numbers attending teacher training and social sciences programmes decreased.

The upper secondary school programmes have different recipients

Universities and university colleges are a major recipient of those students who have completed the upper secondary school's study preparation programmes, particularly of those who studied natural science subjects. In 1996 almost two-thirds of this category were studying at university just over one year after leaving upper secondary school. Just over 7% of the students in the vocational programmes went on to university. It was only in the case of students in the health care programme where the proportion exceeded 10%. As an extreme contrast, mention can be made of the construction, vehicle engineering, handicraft and food programmes. Only five students from these programmes continued to university in 1996.

A higher proportion of students who had completed vocational subject programmes were gainfully employed than students who had completed study preparation programmes. On average about 50 per cent of both men and women had a job in 1996. The proportion of students who had completed the business and administration programme, the hotel, restaurant and catering programme, the handicraft programme or the health care programme and who had a job, exceeded 60%. The vocational subject programmes focus to a varying degree on a specific recipient or "subject-sector" on the labour market. The highest proportion of the gainfully employed who were working in their subject-sector in 1996 were among those students who had completed the hotel, restaurant and catering programme and the health care programme. Some 40% of the students who had completed the hotel, restaurant and catering programme had a job in the hotel and restaurant sector. An equally large proportion of those who had completed the health care programme, two in five, worked in local government, most of them probably in their professional field. The corresponding proportion of those who had completed the industry programme was approximately 35%. Where students who had chosen a study preparation programme were concerned, it is difficult to point out a specific recipient on the labour market.

A relatively large proportion of upper secondary school leavers in 1995 did not have a job in November 1996 and had not continued to university. Two of the programmes, the arts programme and the media programme were specially prominent in this respect. For these programmes it was difficult to identify the recipients. In 1995 the arts programme and the media programme were relatively small, with predominantly women students. Of those who left upper secondary school after completing these programmes, only a relatively small proportion, between 20 and 25 per cent, continued to university. The small proportion who were gainfully employed were working in many different sectors. Where the men who had completed these programmes were concerned, almost two of three did not have a job nor were studying at university.

Recipients of the universities' undergraduate programmes are primarily to be found in the public sector

In November 1996 (1-2 years after graduation) about eight of ten who graduated from university in 1995 were gainfully employed. Roughly the same proportion of women and men were gainfully employed. Almost 16 per cent had continued to study at university 1-2 years after obtaining

their first degree. The recipients of the university graduates were mainly to be found in the public sector where seven of ten female graduates and almost four of ten male graduates were gainfully employed. These were significantly higher proportions than for the work force in general.

Women predominate in the undergraduate programmes whose recipients are to be found in the public sector, for example in education and health and medical care, and their recipients were consequently mainly the municipalities and the county councils. Men, who predominate in the technical undergraduate programmes, are recruited to a greater extent by the private sector where their recipients are found in industry and the sector "other private services". This sector includes banking, tourism, culture and recreation, and education and care services run by the private sector. The importance of the public sector (municipalities and county councils) diminished during the period 1994 to 1996, mainly for women undergraduates.

Social scientists and natural scientists have a diversified labour market

The areas in which the public sector is the main employer of the graduates were mainly the humanities, medicine, care services and teaching. Social sciences and natural sciences graduates had a more diversified labour market. Among the social scientists, 30% of the men and 46% of the women were gainfully employed in the public sector. The remainder were distributed fairly evenly between industry, commerce and "other private services". Among the natural scientists 49% of the men and 39% of the women were gainfully employed in the public sector. Among those who worked in the private sector, there was a difference between the sexes - men worked to a greater extent in "other private services" while women were more often to be found more often in commerce. Engineers worked more than other graduates in the private sector, only 11% of the men and 16% of the women engineers worked in the public sector. The sectors which dominated were industry and "other private services".

For those who had taken a general degree, either at bachelor's or master's level, the labour market was relatively evenly balanced between the private sector and the public sector. However, the recipients of persons with a master's degree were more often in the public sector than recipients of persons with a bachelor's degree. For both groups more women than men were recruited by employers in the private sector.

Many graduates continue to study at university

To a certain extent the university is also a recipient of graduates with a first degree, in particular the humanities where 28% of the graduates continued to study further programmes at undergraduate level 1-2 years after graduation. Some 23 % of those who obtained a bachelor's degree in 1995 were registered in undergraduate programmes in 1996. The main objective of a considerable proportion of these students was probably to obtain a master's degree.

Compared to those who had taken a general degree at bachelor's or master's level, the proportion of those who continued to study after graduation was considerably lower among those with a professional degree, particularly among doctors and also among civil engineers and nurses. However a relatively large number of graduate engineers - 32% - were registered for further studies at undergraduate level.

Where the humanities, natural sciences, agriculture and forestry were concerned, the proportions who graduated in 1995 and who were either gainfully employed or pursued studies at undergraduate level in 1996 were relatively high, 29%, 22%, and 23% respectively. Part of the reason for these high figures is that many graduates proceeded to research programmes.

Industry recruits social scientists from the upper secondary school and engineers from the university

Employers in the private sector, which accounted for some two-thirds of the labour market in November 1996, were interested in persons from most upper secondary school programmes and, where the universities were concerned, graduates from the technical and social sciences areas. The recipients of upper secondary school leavers were primarily small and medium-size private companies while the recipients of graduates were, to a much greater extent, employers in the largest private companies, i.e. those with at least 500 employees.

The industrial sector received 16% of all upper secondary school leavers and 13% of all university graduates in 1995 who were gainfully employed in November 1996. Where upper secondary school leavers were concerned, it was mostly students who had completed the upper secondary school industry programme, the social science and economics branches of the social science programme, and the technology branch in the natural science programme that employers in the industrial sector were interested in, as well as graduates in technical and social science subjects. Where the business sector is concerned, which is often a young person's first contact with working life, upper secondary school students were primarily recruited not merely from the business and administration programme but also from the vehicle engineering programme and the social science programme. In the "other private services" sector, male graduates work side by side with women with an upper secondary school background.

Employers in the public sector employed women in the first place, in particular women graduates. The municipalities, which are the largest employers by far in the public sector, were interested in upper secondary school leavers from, in the first place, the health care programme, the children and recreation programme and the social science programme, and graduates with teaching and nursing degrees and degrees in the social sciences. The county councils and central government recruited on the whole only university graduates.

Many upper secondary school leavers from the natural science and social science programmes continue to university

The university itself is a significant recipient of upper secondary school leavers, particularly of students who have completed the natural science or social science programmes. The natural science/technical subjects attracted most upper secondary school students, almost a third of those who pursued studies at university after completing upper secondary school. Most of these students had attended a natural science or technical education at upper secondary school.

Correspondingly there is a clear flow of students to the humanities from the humanities branch of the social science programme, and to the social sciences from those who have attended the social science branch. The humanities was also a major recipient of the relatively few students from the media and arts programmes who continued to university, and the social sciences a major recipient of the students who continued to university from the business and administration programme.

Teaching training programmes at university level were a major recipient of upper secondary students from the natural science programmes, as well as of students from the child recreation programme, the industry programme and the arts programme who started an university education relatively promptly after leaving upper secondary school.

The upper secondary school and the university lead to different labour markets

A general conclusion of the report is that university studies lead to gainful employment to a considerably higher extent than studies at the upper secondary school level. Eight out of ten university graduates were gainfully employed in the year after they completed their studies. The corresponding proportion of upper secondary school leavers was four of ten. The proportion which was neither gainfully employed nor continued to university after completing their study programmes was approximately twice as high among upper secondary students than among those with a university degree.

To a great extent upper secondary school leavers and university graduates have different labour markets. The recipients of upper secondary leavers were often in commerce, the hotel and restaurant sector and in company services. On the other hand, graduates were often gainfully employed in the public sector. The only part of the private sector that was a relatively larger recipient of graduates than upper secondary school leavers was the area "other private services" and here it was mostly a case of men.

Det finns ett behov av att närmare identifiera och kartlägga avnämarna av det offentliga utbildningsväsendet. I denna rapport redovisas en sådan kartläggning. Hur ser de arbetsmarknader ut som möter nyligen avgångna gymnasieelever och nyligen examinerade studenter från högskolans grundutbildning? I rapporten visas att dessa arbetsmarknader är olika: Gymnasieelever möter ofta avnämare inom det privata näringslivet och mindre företag, medan akademiskt utbildade möter avnämare inom den offentliga sektorn och i privata storföretag. Rapporten belyser de stora könsskillnaderna inom såväl gymnasieutbildningen, den akademiska utbildningen som på arbetsmarknaden.

Rapportens kartläggning bygger på en analys av uppgifter från register vid Statistiska Centralbyrån (SCB) avseende åren 1995 och 1996. Studien är resultatet av ett samarbete mellan Skolverket och Högskoleverket. Genom att samarbeta om denna studie vill Skolverket och Högskoleverket markera vikten av att gymnasieskolan, högskolans grundutbildning och inträdet på arbetsmarknaden ses som en helhet.

Rapporten kan beställas från:

Liber distribution

Publikationstjänst

162 89 Stockholm

Tfn: 08-690 95 76

Fax: 08-690 95 50

E-post: skolverket.lds@liber.se

<http://www.skolverket.se>

Beställningsnummer: 99:460

Skolverkets rapport nr 168

ISSN 1102-2421

ISRN SKOLV-R--168--SE

Högskoleverkets rapportserie 1999:7 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--99/7--SE